

Fågelrapport 2017

FREDRIK FRIBERG & MAGNUS CORELL
(RED.)

Denna sammanställning utgör den 43:e allmänna fågelrapporten från BirdLife Sverige (Sveriges Ornitologiska Förening) och är den 15:e som tagits fram av Nationella rapportkommittén (NrK). Rapporten är också den 43:e i raden från Raritetskommittén (Rk). Rapporten innehåller i huvudsak fynd och sammanställningar från år 2017, men också en del fynd, tillägg och rättelser från tidigare år.

Raritetskommitténs redovisningar (se rödmarkerade arter/underarter) baseras på ca 300 behandlade rapporter för 2017. En ny art för Sverige påträffades 2017: mörkögd junco. Därmed har 514 arter påträffats i Sverige t.o.m. den 31 december 2017 och därutöver gulnäbbad/scopolilira, atlant-/madeirapetrell och obestämd fregattfågel.

Kort sammanfattning:

Svårt för våra landlevande långflyttare

Aldrig tidigare har trenden varit så tydlig – det går väldigt dåligt för många terrestra långflyttare, framför allt de som övervintrar i Afrika söder om Sahara och i södra Asien. Några exempel:

- *Småfläckig sumphöna* gör år 2017 (118 spel. 2017) sitt sämsta år sedan nationell sammanställning påbörjades av arter kring 1990 och förmodligen också i modern tid.
- *Ortolansparv* (övervintringsområde: Afrika) och *videsparv* (övervintringsområde: östra Asien) upplever ett ”fritt fall” och finns nu endast kvar med större populationer i nordöstra Sverige. För bägge dessa arter anar vi att förhållandena under flyttning och övervintring är väl så viktiga som de som gäller under deras häckning i Sverige.

- Den tidigare positiva trenden för *kornknarr* (fastlandet 550 spel. 2017; sämst sedan 2004) har bytts mot en flerårig och tydlig minskning. En tolkning kan vara att inte ens övergivna storjordbruk i Östeuropa sedan 1990-talet med förbättrade häckningsförhållanden fullt ut klarar att kompensera för förluster i flytt- och övervintringsområden. Samtidigt är det viktigt att vi följer artens bästa häckningsplatser i Sverige så att de inte växer igen eller planteras med gran.
- *Dubbelbeckasin* har nu haft flera svaga år både sett till antalet spelande och rastande individer, såväl vår som höst. Flera rapportkommittéer uttrycker viss oro för den svenska (och norska) popu-

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana* ser ut att gå kraftigt tillbaka i Sverige.

lationsutvecklingen. I norska fjällvärlden har det konstaterats att lämpliga spelplatsmiljöer minskar i antal på grund av igenväxning, som i sin tur skulle kunna kopplas till ett allt mildare klimat. Bara för några år sedan blev det känt att huvuddelen av våra dubbelbeckasiner flyttar i långa etapper för att övervintra i Kongo och angränsande länder. Kan vi hoppas att det är en tillfällig nedgång vi ser? För något decennium sedan ansågs arten ha en stabil population i Sverige.

- Långsiktiga minskningar gäller även för långflyttande sällsyntheter som *turturduva*, *tjockfot*, *svartpannad törnskata* och *tereksnäppa*. Tereksnäppan (2 fynd) hade ett av sina sämsta år på flera decen-

nier. Tillbakagången kan kopplas till nedgång i populationer för dessa arter nära Sverige.

Även flera ovanliga nordliga arter, som fåtaligt flyttar förbi eller övervintrar i Sverige, minskar. För *praktejder* (39), *alförvädare* (9) och *vitnäbbad islom* (42) var 2017 det sämsta året på länge och nedgången för dessa arter tycks vara långsiktig. Även i dessa fall tros klimatfaktorer spela in, antingen genom att arterna nu väljer nordligare övervintringsområden som Vita havet eller genom att populationerna är generellt minskande på grund av försämrade förhållanden.

ra och vi tappar tyvärr lite kontroll över utvecklingen. Samtidigt tycks den ryska populationen expandera som aldrig förr och i södra Östersjön observeras vitkindade gäss i allt större antal under flyttningen.

- *Ägretthäger* (900 ex. 2017; 679 ex. 2016) fortsätter öka kraftigt och ser ut att inom några år kunna bli en tämligen utbredd häckfågel i Sverige.
- *Havsörnen* fortsätter att kolonisera de allra sista "vita fälten" på utbredningskartan och flera rrk beklagar sig över det predationstryck som havsörnen kan innebära. Havsörnen anses fortfarande som hotad, men kan prioriteringarna snart bli annorlunda då skyddet av enstaka havsörnar fak-

FOTO: ANNIKA RASTÉN

Turturduvan *Streptopelia turtur* försvinner inte enbart bokstavligt på denna bild, fotograferad på Björn i Upl 1 oktober 2017. Den har också minskat kraftigt som tillfällig besökare i Sverige.

Positivt för stora kortflyttare, knutna till vatten och sydliga kortflyttande tättingar

I gengäld fortsätter flera stora kortflyttande icke-tättingar, knutna till vatten, att öka, liksom sydliga kortflyttande tättingar med häckningsområde nära Sverige:

- För *toppskarv* noterades åter ett rekordår med drygt 6 000 ex. bara vid Väderöarna och Kosterhavet i september, och dessutom de första påbörjade häckningarna i Halland.
- För *vitkindad gås* har den svenska populationen övergått i ett antalsmässigt steady-state-skede, men med ytterligare spridning över landet. Årliga räkningar i några av kärnområdena saknas nume-

tiskt innebär negativa konsekvenser för annat artskydd och annan naturvård?

- Vissa kortflyttande kontinental tättingar som *brandkronad kungsfågel*, *"vitsjärnig blåhake"* och *svarthakad buskskvätta* (alla med rekordår) fortsätter att erövra svenskt territorium. 2017 innebar ett nytt rekordår med utvidgade utbredningsområden för dessa arter. Vinterklimatet, med en rad milda vintrar, tros vara en viktig förklaring till att detta händer just nu.

Viktiga trender och trendbrott

Både brun och röd glada har positiva trender i Sverige. Hösten 2017 gav nya rekordsummor vid Fal-

sterbo, för brun glada noterades 82 ex. och för röd glada 4 575 ex. Baserat på dessa summor och övrig rapportering uppskattas det nu finnas 20–30 häckande par brun glada och 3 600–4 300 häckande par röd glada.

Som häckfåglar ser änderna åtta, brunand och bergand ut att ha mycket negativa trender och 2017 var ett riktigt dåligt år. Orsakerna till detta är mer eller mindre okända, och sannolikt inte de samma för de tre arterna.

Slutligen ska en av årets mest glädjande nyheter nämnas. För första gången på flera decennier ökade fältpiplärkan. I Skåne noterades 40 revir (33 revir 2016). En anledning till den positiva utvecklingen

svärta av den amerikanska underarten *deglandi*. Två fynd gjordes dagarna efter varandra i mitten av maj och det var endast två mil mellan lokalerna (bedömt som två olika exemplar).

Sveriges tredje svartbrynade albatross, som först sågs i september 2016, dök upp igen på flera platser längs västkusten under ett par dagar i oktober. Det fjärde fyndet av en obestämd atlant-/madeirapetrell gjordes i juni. Fågeln sågs först från Hönö i Bohuslän och dagen därpå vid Kullen i nordvästra Skåne.

Andra återvändande rariteter var svartanden som i flera års tid har övervintrat längs kusten på Bjärehalvön och den amerikanska sjöorre som ännu en vår sträckte förbi Ölands södra udde.

FOTO: HANNU KIUTTU

Årets största ansamling av ägretthägrar *Ardea alba*, som mest 46 ex., rastade på Västrevet vid Ottenby, Öl, i början av september.

kan vara de restaureringsarbeten av sandhedrar som bedrivits inom EU-projektet SandLife. Det blir en fortsatt stor utmaning att behålla denna långflyttande art som är på tillbakagång i hela Europa.

Rariteter

En ny art för landet påträffades: mörkögd junco på Svenska Högarna i maj. Även om fyndet av sibirisk lundsångare i oktober vid Triberga läge på Öland var det tredje för landet, innebar Taxonomikommitténs beslut i början av 2018 att splitta den från lundsångare att ytterligare en art lagts till Rk:s *Förteckning över Sveriges fågeltaxa*. Ett annat nytt taxon som kunde föras till listan under 2017 var knöl-

Upptäckten av en orientvadarsvala, som höll till ett par dagar i mitten av maj vid Bottorp söder om Kalmar, utgjorde andra fyndet i Sverige. Landets fjärde större gulbena – som först rastade vid Ödsmåls kile i Bohuslän, men sedan blev säkert bestämd vid Stora Amundön i Västergötland – gladdes många skådare i juletid och även en bra bit in på det nya året. Då flyttade den till Halland. Ett exemplar sågs också av större beckasinsnäppa, vitgumpsnäppa, gulbröstad snäppa och rödhalsad snäppa. Den senare var den långstannande individen i Skälderviken från 2016 som var kvar en vecka in i 2017.

En ung skatgök valde att visa upp sig vid Aurriv på Gotland på ett optimalt datum för arten i Sveri-

ge – inte mindre än tre av landets åtta skatgökar har upptäckts 29 juli!

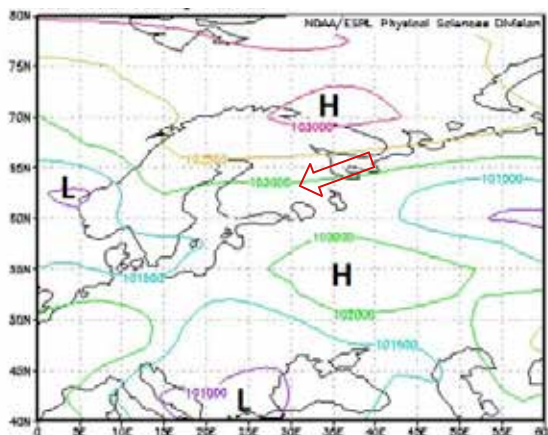
När det gäller sångare var årets största sensation Sveriges andra balkansångare. Den påträffades i Stockholms ytterskärgård och kunde i efterhand artbestämmas på inspelningar av sången. Landets tredje saxaulsångare sågs i Västerbotten i september och i juni gjordes inte mindre än tre fynd av stäppsångare.

Avslutningsvis kan nämnas att turkestantörnska-ta iaktogs för tredje gången i Sverige, på Utlången i Blekinge.

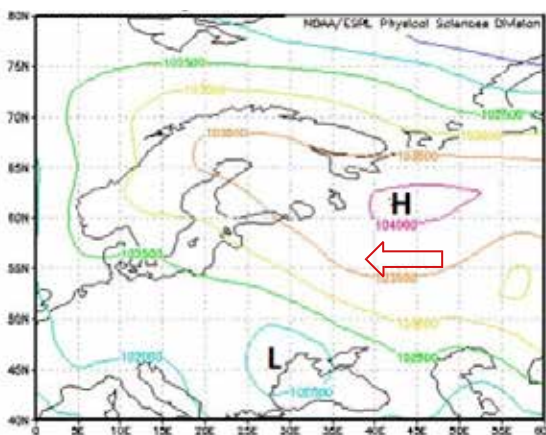
taligare än vanligt. Avbrutna eller senarelagda häckningar var vanliga hos ett flertal arter. Nattsångarna hade ett mycket mediokert år – inte förvånande under denna nordvindsdominerade försommar med ogynnsamt lyssningsväder.

Inte heller i juli eller augusti fick vi del av någon längre period med varmt och stabilt väder, men sommartemperaturerna som helhet i landet hamnade ganska nära de normala.

Hösten blev övervägande ganska mild. I september var det solfattigt och ovanligt milda nätter. En period med högtryck och sydostvindar gav ett gott inflöde av fåglar med östligt ursprung under månadens sista vecka. Tajgasångare uppvisade åter en

Väderläget 20 september kl. 8 SST. En korridor med NO-vindar från ryska tundran till Bottenhavet medförde ett gott sjöfågelsträck längs den svenska ostkusten. På grund av dåligt väder trycktes rekordmånga blåsänder ner för att rasta i Uppland.

Väderläget 24 september kl. 8 SST. Ett mäktigt och långlivat högtryck över Ryssland och åtföljande östliga vindar var gynnsamt för att tättingar med sibiriskt ursprung skulle ta sig till Nordvästeuropa. Bl.a. skedde ett ovanligt tidigt inflöde av vide- och brunsångare.

Väder, vindar och gnagare

Vintern 2016/17 var mild, särskilt i norra Sverige. Den var också torr med undantag för Jämtlands- och Lapplandsfjällen som fick mer nederbörd än normalt. Förmodligen bidrog den milda vintern till att kungsfiskaren ligger på en fortsatt hög nivå med 110 påträffade kullar 2017.

Våren blev variationsrik. I slutet av mars och början av april spred sig varm luft upp över landet, men därefter slog vädret om och blev kyligt med flera vintriga bakslag i norra Sverige långt in i maj. Efter-som kyla, blåst och ostadigt väder dominerade även i juni missgynnades många av våra häckande fåglar. Många tropikflyttare anlände sent och var även få-

rekordförekomst. Antalet tajgasångare 2012–2017 ser ut som följer: 204, 385, 415, 450, 660 och 676! Även tajgablastjärt (15 ex.) uppvisar en långsiktig ökning. Kungsfågelsångare har under många år varit lite av ett mysterium efter några toppår på 1990-talet. Trots till synes goda väderförutsättningar har den inte alls följt andra östliga arters rikliga uppträdande, men i år blev totalsumman riktigt fin (75). Skulle vi jämföra raritetshösten 2017 med historiska 2016 går det trots allt att plocka fram flera arter där 2017 blev bättre.

Under hösten fick större delen av landet lite mer nederbörd än normalt och årets första höststorm infann sig först 29 oktober. När det gäller havsfågel

så var sommaren tämligen fördelaktig, medan hösten saknade friska vindar från västsektorn. Mindre lira (90–100 ex. 2017), som förekommer främst under sommaren, hade sin högsta notering sedan 2009. Däremot hade mer höstrelaterade havsfåglar ett riktigt dåligt år. Grålira hade sin lägsta notering (32 ex.) sedan millennieskiftet och även klykstjärtad stormsvala hade ett svagt år.

Förekomsten av gnagare varierade mycket mellan olika delar av Sverige och sannolikt också för olika gnagararter. Sammantaget verkar dock tillgången på gnagare ha varit något bättre i landets mellersta delar än längre norröver. Det som verkligen står ut i positiv bemärkelse är de 53(!) par lappuggla som

FOTO: NICLAS AHLBERG

Lappugglan *Strix nebularia* hade ett mycket gott år i den södra halvan av landet, bl.a. noterades 53 par i Dlr.

påträffades i Dalarna, en stor del av alla kända häckningar av lappuggla i Sverige.

År 2017 som avstamp inför framtiden

Ett viktigt syfte med *Fågelåret* är att kunna följa nationella sammanställningar av de arter som inte tillfredsställande täcks av generella, standardiserade inventeringar. Framför allt sker detta genom sammanställningar av "osystematiska iakttagelser", spontanrapportering och ett allt igenom imponerande arbete av landets regionala rapportkommittéer (rrk)! En hela tiden aktuell fråga är hur detta kan genomföras så effektivt och heltäckande som möjligt.

För samtliga vanliga och vissa någorlunda spridda och sparsamma arter hänvisas till utmärkta *Övervakning av svenska fåglars populationsutveckling – Årsrapport för 2017* (Green, Haas & Lindström, 2018) för trender genom systematiskt insamlade data.

Ett försök att systematisera täckningsgrad för olika svenska häckfågelarter genom spontanrapportering samt regionalt och nationellt sammanställd data (sträckräkningar, kompletteringar av artvisa satsningar och projekt etc.) har gjorts i Tabell 1 (se nästa sida). Tydligt är att denna typ av insamling framför allt är möjlig att tillämpa för mindre än 25 procent av Sveriges fågelarter. För huvuddelen, mer än 75 procent av arterna, främst de talrika, utgör

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Berganden *Aythya marila* är en art där en ökad spontanrapportering kan bidra till bättre förståelse av läget.

generella och systematiska inventeringar grunddata nu och i framtiden. BirdLife Sverige väljer ändå att presentera allt fler av dessa arter i *Fågelåret*. Främsta syftet är att presentera ny kunskap, förändringar och uppträdande som faller utanför ramen för det normala.

Hur kan vi få bättre kontroll?

Ett flertal arter i tabellen under "Ej efterfrågade/tillämpbara nationellt" sammanställs av de allra flesta av landets rrk och skulle därför vara möjliga att presentera nationellt. Som exempel kan nämnas sångsvan, gravand, smålom, fjällvråk och rörhöna. Eftersom de behandlas regionalt skulle vi alltså kunna

Tabell 1. Ett försök att systematisera täckningsgrad för olika svenska häckfågelarter genom spontanrapportering samt regionalt och nationellt sammanställd data (sträckräkningar, kompletteringar av artvisa satsningar, projekt etc.)

Ej efterfrågade/tillämpbara nation.	Under 1 %	1–10 %	10–50 %	Mer än 50 %
Knölsvan, sångsvan, grågås, kanadagås, gravand, bläsand, gräsand, kricka, vigg, sjöorre, knipa, småskrake, storskrake, järpe, orre, tjäder, dalripa, fjällripa, rapphöna, fasan, smålom, storlom, skäggdopping, gråhäger, brun kärrhök, duvhök, sparvhök, ormvvråk, fjällvråk, fiskgjuse, tornfalk, lärkfalk, vattenrall, rörhöna, sothöna, strandskata, mindre strandpipare, större strandpipare, fjällpipare, ljungpipare, tofsvipa, kärrsnäppa (nordlig), brushane, enkelbeckasin, småspov, storspov, svartsnäppa, rödbena, gluttsnäppa, skogsnäppa, grönbena, drillsnäppa, smalnäbbad simsnäppa, fjällabb, skrattnås, fiskmås, havstrut, fisktärna, silvertärna, tordmule, tobisgrissla, tamduva, skogsduva, ringduva, turkduva, gök, sparvuggla, kattuggla, slaguggla, hornuggla, pärluggla, nattskärra, tornseglare, göktyta, gröngöling, spillkråka, större hackspett, mindre hackspett, tretåig hackspett, trädlärlka, sånglärlka, backsvala, ladusvala, hussvala, trädpiplärka, ängspiplärka, skärpiplärka, gulärla, sådesärla, sidensvans, strömstare, gärdsmyg, järnsparv, rödhake, näktergal, blåhake, rödstjärt, buskskvätta, stenskvätta, ringtrast, koltrast, björktrast, taltrast, rödvingetrast, dubbeltrast, gräshoppsångare, sävsångare, kärrsångare, rörsångare, härmångare, årtsångare, törnsångare, trädgårdssångare, svarthätta, grönsångare, gransångare, lövsångare, kungsfågel, kungsfågel, grå flugsnappare, svartvit flugsnappare, halsbandsflug (Öl & Gtl), stjärtmes, entita, tallita, lappmes (lpm & jmt), tofsmes, svartmes, blåmes, talgoxe, nötväcka, trädskrypare, törnskata, varfågel, nötskrika, lavskrika, skata, nötkråka (tjocknäbbad), kaja, råka (Sk-Hl), kråka, korp, stare, gråsparv, pilfink, bofink, bergfink, grönfink, steglits, grönsiska, hämpling, gråsiska, större korsnäbb, mindre korsnäbb, rosenfink, domherre, stenknäck, snösparv, gulsparv, sävsparv.	Bergand, alfågel, svärta (inland resp. kust), blå kärrhök, stenfalk, mosnäppa, skärrsnäppa, myrrsnäppa, dvärgbeckasin, jorduggla, bändelkorsnäbb, tallbit (ny!), lappsparr (ny!), videsparv (ny!), dvärgsparr	Sädgås, fjällgås, vitkindad gås, snatterand, skeddand, salskrake, dubbelbeckasin, myrrspov, berguv, hökuggla, berglärlka, rödstrupig piplärka, nordångare, brandkronad kungsfågel, lappmes (Dlr-Hjd), nötkråka (smalnäbbad), vinterhämppling, ortolansparv (nordliga)	Årta, brunand, smådopping, gråhakedopping, svarthakedopping, storskarv, toppskarv, brun glada, havsörn, kornknarr (Öl & Gtl), skärfläcka, kärrsnäppa (sydlig), rödspov, roskar (ny!) kustlab (ny!), dvärgmås, silltrut, småtärna, fjälluggla, lappuggla, kungsfiskare, gråspett, vitryggig hackspett, försärla, svart rödstjärt (utom södra Götaland), svarthakad buskskvätta, höksångare, lundsångare, halsbandsflug (fastland), mindre flugsnappare, skäggmes, råka (utom Sk & Hl), ortolansparv (sydliga)	Vaktel, svarthalsad dopping, rördrom, ägretthäger, vit stork, röd glada, ängshök, kungsörn, jaktfalk, pilgrimsfalk, småfläckig sumphöna, kornknarr (fastlandet), svart huvad mås, tretåig mås, skräntärna, kentsk tärna, svarttärna, sillgrissla (vid räkning av Karlsöarna), fältpiplärka, flodsångare, vassångare, busksångare, trastsångare, pungmes, sommargylling, gulhämppling, kornsparr

bli bättre att följa dessa arter, förstås med varierande resultat – men ändå!

De regionala och nationella sammanställningarna är viktigast för de artgrupper där generella och systematiska inventeringar inte är givande. Önskvärt är då förstås att spontanrapporteringen ger oss ett gott underlag. Ser vi till de arter där rapportering, antingen spontanrapportering eller riktade satsningar, utgör mer än 50 procent av uppskattade populationen handlar det i första hand om tre grupper:

- nattsångare;
- sällsynta och eller lokala rovfåglar med artvisa projekt;
- mycket lokalt förekommande arter med få häckningsplatser.

För vilka typer av arter görs försök med nationell uppföljning, men där arbetet inte lyckas särskilt bra? Till arter med liten andel rapporter, sett till den uppskattade populationen, hör framför allt utspridda norrlandsarter kopplade till myr och fjällnära skog. Även standardiserade och generella inventeringar har ofta brister för dessa arter. Borde vi här komplettera med mer riktade satsningar? BirdLife Sverige har diskuterat att upprätta nationella arbetsgrupper, och kanske skulle sådana vara särskilt viktiga för dessa arter. En uppgift för de föreslagna arbetsgrupperna skulle vara att se över metoder där flera olika arter kan förenas. Om man tänker sig nationella rapporterings-/arbetsgrupper per naturtyper, skulle man kunna tänka sig andra grupper för strandäng, slättsjö och skärgård.

Trender i rapportering och regional analys

Ser vi till kortsiktiga förändringar i rapportering och analys, innebär flera arters framgång att vi snart inte klarar av att sammanställa deras uppträdande. I sammanställningen av 2017 års rapport har flera rrk lyft fram arter som vitkindad gås, storskarv, toppskarv och ägretthäger med kommentarer som ”*vi klarar helt enkelt inte längre av att följa utvecklingen då rapporteringsviljan börjar minska, liksom möjligheten att sammanställa alla observationer.*”

För ett antal ovanliga häckfåglar i relativt fågel-skådartäta områden tror vi att den nationella bilden kan bli ännu bättre än vad den var 2017 och det med relativt små insatser. Vissa av dessa arter är dessutom hotade och bör prioriteras. Hit hör exempelvis småtärna, pungmes, smådopping och ännu viktigare de hotade rödspov och ”sydlig kärnsnäpa”.

De allra senaste åren har rapporteringen av vissa hybridformer ökat. I *Fågelåret 2017* presenteras fler hybridfynd än någonsin tidigare. Orsakerna kan vara flera. *Artportalen* har tydligt givit möjlighet till separat rapportering av hybrider. Fotograferandet utvecklas liksom möjligheterna att diskutera foton. Spridningen av ny kunskap blir allt mer effektiv. Som exempel kan nämnas diskussion kring rastande hannar av kricka x amerikansk kricka och bläsand x amerikansk bläsand på olika håll i Europa. Vissa hybridformer skulle dessutom kunna vara reellt ökande och/eller relativt nya. Här kan ägretthäger x gråhäger nämnas liksom stäpphök x blå kärhök.

FOTO: TOMAS LUNDQUIST/N

Svarthakedoppingens *Podiceps auritus* bestånd täcks till mindre än hälften av dagens spontanrapportering.

Slutligen skulle vi vilja framhäva en trend som vi med 2017 och de senaste åren tycker oss se: För många ovanligare häckande arter som lapp- och hökuggla ger landets rrk allt mer mångordiga och givande kommentarer som gör att den nationella analysen blir allt mer givande och meningsfull. Ett stort tack för detta!

Bildande av Nationell rapportkommitté

Under förra året påbörjades arbetet med en nyskapad Nationell rapportkommitté (NrK) för att utveckla rapportering ur ett nationellt perspektiv. Tanken är att NrK i samarbete med landets olika regionala rapportkommittéer (rrk) ska utforma ar-

betssätt och metoder för en mer homogen behandling av alla fågelfynd i *Artportalen*.

Inom kort planerar Nrk utkomma med:

- ett förslag till arbetsgrupper för nationella ansträngningar för en bättre täckning. Arbetsgrupperna föreslås vara organiserade på grupper av arter inom samma områden och miljötyper, exempelvis strandäng, skärgård etc.
- riktlinjer för rrk-bedömningar av vissa taxa (arter, underarter) för ett mer samordnat arbetssätt, från 2019 och framåt. I denna rapport (och tidigare) är det tydligt att olika rrk har olika beslutskrav och att dessa i vissa fall kan vara helt avgörande för fyndbilden för vissa taxa. Som exempel kan nämnas engelsk sädesärla där kravnivån uppenbarligen satts mycket olika.

För utvecklat arbete i *Artportalen* krävs också riktlinjer och utbildning för flaggningar och buntningar av fynd. Under senare år finns det möjlighet för landets rrk att arbete med s.k. bedömningsfynd, vilket kan underlätta förståelsen och regionala och nationala sammanställningar betydligt, men detta används ännu i endast liten utsträckning.

Vilka arter/underarter sammanställs av Nrk?

Nrk har tagit fram riktlinjer för publicering i *Fågelåret* som anger vilka arter som i första hand ska sammanställas till denna skrift. Utifrån dessa riktlinjer har varje enskild regional rapportkommitté (rrk) markerat de aktuella fynden i *Artportalen* och skrivit en kommentar som Nrk får tillgång till. Riktlinjerna utgår från följande grundprinciper:

- Lägga tyngdpunkten på trender i fågelfaunan.
- Fokusera på fågelarter som är särskilt viktiga i naturvårdssammanhang. Detta gäller särskilt nationellt rödlistade arter liksom dem som finns upptagna på EU-direktivens listor. Tyngdpunkten bör ligga på att följa häckningsresultaten och ha kontroll på viktiga rastlokaler och övervintringsplatser.
- Redovisa fynd och analysera de rariteter som faller utanför Rk:s behandling.

Vilka arter/underarter bedöms av Rk?

Raritetskommittén (Rk) ska granska och bedöma alla observationer av:

- Nya arter eller underarter för landet.
- Arter eller underarter som för detta ändamål markerats särskilt i *Förteckning över Sveriges fågeltaxa*. Denna återfinns på Rk:s webbplats.

- Arter i Kategori D (se nedan för definition): kejsargås, dvärgsnögås, gulkindad kricka, praktand, buffelhuvud, kamskrake, större flamingo, vit pelikan, tatarfalk, alpkaja, svartryggig rödstjärt, långstjärtad rosenfink, gulhuvad ängstrupial, praktsparv, stäppsparv, blåtjocknäbb och indigofink. (Även snögås förs till kategori D, men bedöms av respektive rrk.)
- Övriga observationer av arter och underarter som rrk hänskjuter till Rk, eller sådana som Rk på eget initiativ önskar granska.

Så rapporterar Du

All svensk fågelrapportering sker i den nätbaserade rapportdatabasen *Artportalen* (<http://www.artportalen.se>). Som inloggad användare har du där tillgång till rapportformulär och har möjlighet att ladda upp bl.a. beskrivningar, bilder eller inspelningar. Respektive regional rapportkommitté (rrk) bearbetar materialet efter behov, och genomför också granskningar av inkomna observationer. Om du upptäckt en ovanlig fågel bör du skriva en raritetsblankett där du noga beskriver varför du anser att fyndet tillhör just den arten. Landets olika rrk vittnar om att många inkomna raritetsrapporter är mycket knapphändiga, och i sådana fall kan rapporterna inte bedömmas. Med andra ord riskerar ditt fynd att inte publiceras om du missat att beskriva det tillfredställande. Fynd av mycket sällsynta eller svårbestämda taxa går vidare för bedömning av Rk (se ovan).

Kategorier

De i Sverige anträffade fågeltaxa indelas, i enlighet med AERC:s (Association of European Rarities Committees) riktlinjer, i fem olika kategorier, A–E, enligt nedan:

- Kategori A: Spontant uppträdande taxa (arter och underarter) som häckar eller påträffats minst en gång fr.o.m. år 1950, t.ex. lövsångare och klippsvala.
- Kategori B: Spontant uppträdande taxa (arter och underarter) som påträffats minst en gång t.o.m. år 1949 men inte senare. Dessa arter utgörs av garfågel (1783), papegojalka (1860), strömand (senast 1893), dvärgskarv (1913) och ökenlöpare (senast 1942).
- Kategori C: Inplanterade eller förrymda taxa (arter och underarter), som etablerat frihäckande och självreproducerande bestånd, vilket i Sverige sedan länge gäller för kanadagås, fasan och tamduva. Till denna kategori förs även fynd av fåglar

som kan anses härröra från sådant bestånd utanför Sverige, vilket för tillfället gäller för amerikansk kopparand och nilgås.

- Kategori D: Taxa (arter och underarter) som skulle ha placerats i kategori A eller B, om det inte förelegat visst tvivel huruvida de med säkerhet har uppträtt spontant, t.ex. snögås och indigofink.
- Kategori E: Taxa (arter och underarter) vilka betraktas som förrymda eller utsläppta från fångenskap (t.ex. undulat). Till denna kategori förs även införda fåglar som har häckat eller häckar i frihet, men som inte uppnått ett självreproducerande bestånd (t.ex. stripgås).

I en del fall anges fåglarnas ålder som 1K, 2K, 3K och så vidare. Här är "K" en förkortning av "kalenderår". Således är en "2K-fågel" inne på sitt andra kalenderår. Gränsen för kalenderår går vid årskiftet. En individ kläckt sommaren 2017 var 1K t.o.m. 31.12 2017, men betecknas 2K fr.o.m. den 1.1 2018. Om en fågel t.ex. är 2K eller äldre, men inte säkert kan åldersbestämmas, kan den betecknas 2K+.

Notera att vi i denna rapport konsekvent använder dessa förkortningar med versalt K. Anledningen är att detta blir tydligare än om ett gement k används, se t.ex. skillnaden mellan 1k och 1K.

FOTO: LASSE OLSSON

Stripgäss *Anser indicus*, Getterön, HI, juni 2017, förs till Kategori E. Denna gås är införd från Asien och förekommer från och till i Sverige, men den har inte uppnått ett självreproducerande bestånd.

Åldersbeteckningar

I denna fågelrapport används särskilda beteckningar för en fågels ålder. Med en juvenil (juv.) menas en ungfågel i sin första fullständiga fjäderdräkt. En adult (ad.) är en vuxen, köns mogen fågel i sin slutliga dräkt (som kan vara en sommar- eller vinterdräkt). Hos många större och en del mindre arter kan man även urskilja åldersstadier mellan det juvenila och det adulta (t.ex. 1:a vinterdräkt, 1:a sommar- eller vinterdräkt etc.). Dessa kallas med ett gemensamt namn för subadulta (subad.). Kan man inte avgöra om en fågel är juvenil eller subadult betecknas den ibland som en yngre fågel, respektive äldre fågel om motsvarande gäller för subadult och adult.

Antal fynd, individer och ursprung

Efter många sällsynta fågelarters vetenskapliga namn står två talpar inom parentes. Det första anger hur många fynd som gjorts och hur många exemplar som anträffats av arten till och med 2016. Det andra talparet anger samma sak, men specifikt för 2017. Summorna följer principen att en individ i landet utgör ett fynd, oavsett hur många år i följd den dyker upp, och hur många landskap den ses i. Ett fynd kan alltså utgöras av en ensam fågel, men det används också då en flock om två eller flera fåglar har uppträtt tillsammans och det finns anledning förmoda att de anlänt till platsen tillsammans. Detta innebär att flera individer av framför

allt dagsträckande flockfåglar, t.ex. skäggträrna, som regel förutsätts ha anlänt tillsammans, därför räknas som ett fynd. Däremot betraktas flera exemplar av nattsträckande småfåglar, t.ex. brunångare, som flera fynd även om de rastar tillsammans. Detta för att de förmodas ha anlänt enskilt. Om flera ensamt sträckande fåglar, exempelvis tärmåsar, passerar en lokal under samma dag räknas varje individ som ett fynd. En fågel som passerar landskapsgränser, t.ex. en lira, utgör endast ett fynd i landet (men självfallet ett fynd i varje landskap). Givetvis kan det vara svårt att avgöra hur många exemplar som verkligen varit inblandade under ett år, men vi har efter bästa förmåga försökt uppskatta antalet.

ritet de sett, i tron att den blir rapporterad av någon annan, medan så inte är fallet. Anger man upptäckare (eller helt enkelt "inte upptäckt av undertecknad") på raritetsblanketten så undviker man att "stjåla äran" och kan i lugn och ro rapportera vad man själv observerat. Alla kan ju inte se allt; under en kortare observation har kanske någon koncentrerat sig på tertialernas exakta utseende, medan någon annan koncentrerat sig på habitus (eller "jizz" som engelskt lånord). De olika uppgifterna samlade skulle kunna räcka för ett godkännande, medan enbart en beskrivning av tertialerna skulle innebära att rapporten är för mager för den ska kunna publiceras. Ju fler informativa rapporter, desto fler in-

FOTO: JÖRGEN LINDQVIST

Rostand *Tadorna ferruginea* och starar *Sturnus vulgaris*, Sundre, Gtl, 27 augusti 2017.

Upptäckare, rapportör, medobservatör

För de taxa som granskats av Rk gäller från och med rapportåret 2013 att observationer som publiceras förses med namnet på de personer som har skickat in fullständiga rapporter till Rk. I de fall det tydligt framgår av de raritetsbeskrivningar som kommit in till Rk vem som varit upptäckare anges denne/dessa först. I de fall Rk inte vet vem som upptäckte fågeln/fåglarna namnges rapportörerna i bokstavsordning. Rk vill passa på att uppmana till angivande av upptäckare (även om det gäller en själv) i originalrapporterna. Skälen till detta är flera: Främsta orsaken är det s.k. "Ölandssyndromet", dvs. en stor mängd ornitologer underlåter att rapportera en ra-

Rödlista

Fågelrapporteringen blir allt viktigare när det gäller att hålla koll på hotade eller sårbara arters bestånd i vårt land. Därför anger vi numera kategorisering enligt den svenska rödlistan (2015). Denna anges, i förekommande fall, i rött efter artnamnet enligt nedanstående:

- RE Nationellt utdöd
- CR Akut hotad
- EN Starkt hotad
- VU Sårbar
- NT Nära hotad

fallsvinklar och detaljer och därmed större chans för en rättvis bedömning från Rk:s sida. I vissa fall, där rapportörer har samma namn, uppges på begäran numera även rapportörens postadress inom parentes. Detta för att i någon mån försöka skilja dessa observatörer åt.

De taxa och observationer som behandlats av Rk har, liksom tidigare år, markerats i rapporten med röd färg på namnet.

Förkortningar

Några i rapporten förekommande förkortningar:

- "(L)" – fågeln tillfredställande dokumenterad med ljudupptagning
- "(DNA)" – fågelns DNA har analyserats och styrkt bestämningen
- "ex." – exemplar
- "(F)" – fågeln tillfredställande dokumenterad med foto
- "honf." – honfärgad
- "in litt." – genom korrespondens (in litteris [latin] "i ett brev")
- "k:a" – kyrka
- "k:n" – kommun
- "N" – norr
- "Nrk" – Nationella rapportkommittén
- "NRM" – Naturhistoriska Riksmuseet
- "O" – ost, öster
- "Rk" – Raritetskommittén
- "rrk" – regionala rapportkommittéer
- "S" – söder
- "s:n" – socken
- "so. dr." – sommardräkt
- "str." – sträckande
- "Tk" – Taxonomikommittén
- "V" – väster
- "(V)" – fågeln tillfredställande dokumenterad med video
- "vi. dr." – vinterdräkt
- "†" – fågeln avliden och insamlad, efter detta tecken anges var skinnet finns förvarat

Tabeller

I rapporten för 2014 infördes för första gången tabeller som visar olika (mindre vanliga) arters historiska uppträdande i landet (sedan 1950-talet). I denna rapport har antalet tabeller utökats något, vilket förhoppningsvis ska ge en bättre bild av de aktuella arternas trender. Naturligtvis måste tabellerna betraktas mot bakgrunden av att aktiviteten bland fågelskådare ökat högst väsentligt under de dryga 65 år tabellerna omfattar.

Nrk – Nationella rapportkommittén

Magnus Elfving, Fredrik Friberg (sammanställande), Johan Jensen, Andreas Livbom, Johan Nilsson, Peter Nilsson, Johan Svedholm och Per Undeland.

Nationella skribenter

Fredrik Friberg, Petter Haldén, Nils Kjellén, Lars Lindell, Kristoffer Stighäll, Peter Strandvik, Magnus Strömberg, Martin Tjernberg och Anders Wirdheim.

Rk – Raritetskommitténs sammansättning

Magnus Corell, Aron Edman, Anders Eriksson, Alexander Hellquist, Hans Larsson, Björn Malmhagen och Mats Waern (ordf.).

Tk – Taxonomikommitténs sammansättning

Johan Fromholz, Erling Jirle, Markus Lagerqvist och Tommy Tyrberg.

Tack

Våra varmaste tack till alla regionala rapportkommittéer och rapportörer som behandlat och delgett oss alla de observationer som ligger till grund för årets rapport.

Slutligen

Notera att observationerna som ligger till grund för årets rapport finns tillgängliga i rapporteringssystemet *Artportalen*, <http://www.artportalen.se>. Vi hoppas att ni som läser årets rapport får inspiration till nya ornitologiska aktiviteter och att analyserna av arterna leder till ökad kunskap om landets fågelfauna.

Fågelrapporteringen är sedan länge ett viktigt redskap när det gäller kunskapen om vår fågelfaunas utveckling och förändring. Med en utökad och mera detaljerad rapportering kommer den även att bli allt viktigare för både miljöövervakningen och fågelskyddet/naturvården. Rapportera därför så noggrant som möjligt, och under häckningstid gärna med häckningskriterier! Det ökar värdet på din rapport.

FREDRIK FRIBERG

(red. Nrk)
Edeby 9
741 91 Knivsta
lfredrik.friberg@gmail.com

MAGNUS CORELL

(red. Rk)
Hästhagsvägen 21B
182 39 Danderyd
magnus.corell@gmail.com

Den systematiska ordningen har ändrats i Fågelrapport 2017

Den systematiska ordningen av arterna i BirdLife Sveriges Taxonomikommittés *Västpalearktislista* (2014–2018) har tidigare följt den gamla systematiska ordningen i *List of recent Holarctic bird species* (Voous 1973, 1977).

Eftersom alla de ledande världslistorna sedan länge frångått ordningen hos Voous beslutade Taxonomikommittén (Tk) att det var dags att anpassa även Västpalearktislistan till modern systematik, och därmed även den svenska listan över fåglar anträffade i Sverige, som administreras av Raritetskommittén.

FOTO: MATTIAS ULLMAN

Aftonfalk *Falco tinnunculus*, här en 2K hona från Revinge, Sk, augusti 2017, och andra falkar återfinns nu närmast tättingarna och inte i anslutning till rovfågarna.

Detta innebär en mängd omflyttningar av arter inom familjerna och även omflyttningar av familjer och ordningar, för att visa inbördes släktskap och för att följa modern konvention.

Fler ändringar kan komma att göras senare. På ett IOC-möte i Vancouver i augusti 2018 diskuterades hur samsynen skulle bli bättre mellan de ledande världslistorna och en arbetsgrupp bildades.

Ändringarna bygger på de nya rön som gjorts inom fågelsystematiken på senare år med, främst med hjälp av moderna molekylärbiologiska metoder.

Några exempel på större omflyttningar i den svenska listan:

- Andfåglar och hönsfåglar blir de två ordningar som står först.
- Storkar har flyttats ut från inbäddningen i ibisar.
- Familjen falkar ingår inte i rovfågarna, utan är en av de familjer som står närmast tättingarna.
- Bland tättingarna har ordningsföljden ändrats så att exempelvis familjerna lärkor, svalor och ärlor flyttats till slutet av listan, medan exempelvis törnskator, gyllingar och kråkfåglar flyttats till början av tättingarna.
- Bland sångarna är dessa uppdelade i de nya familjerna cettisångare, snårsångare, lövsångare, rörsångare, gräsfåglar m.fl. Dessa familjer står nära varandra systematiskt. Däremot har det visat sig att det som återstår av den tidigare stora familjen sylvior (Sylviidae), med bl.a. släktet *Sylvia* står nära fnittertrastarna, så Sylviidae har flyttats.
- Ett antal grupper, så kallade "småtrastar", som tidigare stått bland trastarna (Turdidae) tillhör i själva verket familjen flugsnappare (Muscicapidae). Det gäller t.ex. rödhakar, blåhakar, näktergalar, visseltrastar, röststjärtar, stentrastar, buskskvättor och stenskvättor.

Arbete pågår även inom Tk att ge svenska namn på alla underarter (raser) påträffade i Sverige. Många har redan etablerade namn, såsom "svartbukig prutgås", "mellanskarv", "sydlig kärnsnäppa", "isländsk rödspov", "nordlig gulärla", "engelsk sädesärla", "vitstjärnig blåhake", "kontinental stjärtnes", "sibirisk nötväcka" osv. Men det saknas en heltäckande lista. Till *Fågelåret 2018* är denna lista förhoppningsvis klar.

Erling Jirle,
Taxonomikommittén

Gulärlan *Motacilla flava* har flyttats bakåt inom ordningen tättingar, medan tofsmesen *Lophophanes cristatus* har flyttas framåt. De återfinns nu i slutet (gulärla) respektive i början (tofsmes) bland tättingarna.

Prutgås *Branta bernicla*

Ett normalt år utan avvikande siffror åt något håll. Arten (dvs. främst mörkbukiga underarten *bernicla*) passerar landet i stora antal vår och höst. Vårsträcket i maj/juni berör främst södra Götaland (söder om en linje från mellersta Halland till Gotska Sandön), medan höststräcket kan gå nordligare, om än ganska sparsamt och med stora variationer mellan åren. Under senare år har det kommit rapporter om vinkande antal i vinterkvarteren i Västeuropa.

Udda fynd.

Ås lpm: 1 ex. 8–15.10 Svedjan, Långvattnet (Sture Gustafsson, Ralf Norberg m.fl.). Andra fyndet i Ås lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

FOTON: HANNU KIUTTU

Prutgäss av raserna *Branta b. nigricans* (ovan) och *Branta b. hrota* (nedan), Ottenby, Öl, 5.10 resp. 19.9 2017.

Fynd av underarten:

Branta b. nigricans "svartbukig prutgås"

(129/149 – 8/8)

Svartbukig prutgås häckar i nordöstra Sibirien och nordvästra Nordamerika. Efter det att denna underart noterades första gången i Sverige 1983 har den blivit regelbunden och uppträtt årligen sedan 1994. Totalt noterades 8 ex. under året.

Sk: 1 str. Nabben, Falsterbonäset 20.9 (Nils Kjellén, Ola Elleström). Uppträdandet fluktuerar en del med 0–8 fynd/år under senaste tioårsperioden.

Bl: 1 ad. Utlängan 17.10 (Lars-Gunnar Lundquist). Nu årlig sedan 2011. I år endast en rast. fågel, annars har denna underart blivit vanligare på sträck under senare år.

Öl: 1 ex. str. Grönhögen 21.5 (Jonas Bonnedahl), 1 2K+ Ölands södra udde 23–27.9 (Mats Waern, Jonas Bonnedahl m.fl.). 2 2K+ Ölands södra udde 5.10 (Stefan Johansson, Johan Wallander m.fl.) och 1 ex. Norra Vindskyddet, Ölands södra udde 17.10 (Krister Fredriksson). Vårfågeln vid Grönhögen var inte helt inom variationen för denna underart av prutgås. Den räknas därför inte in i årets observationer, men fyndet har ändå stort intresse genom att en av observatörerna Jonas Bonnedahl skriver: "Dåligt utvecklad flankfläck. Såg bra ut i övrigt med svart buk och mörk ovasidan med kastanjebrun hint. Vål utvecklad halsfläck." Att bestämning kan vara svår framgår även av höstfågeln, där den i september kännetecknades av nämnde Bonnedahl med orden: "Ok *nigricans* förutom halsteckning, som indikerar hybridisering med nominat."

Gt: 1 ad. Rivet, Hoburgen 18.10 (Michael Tydén).

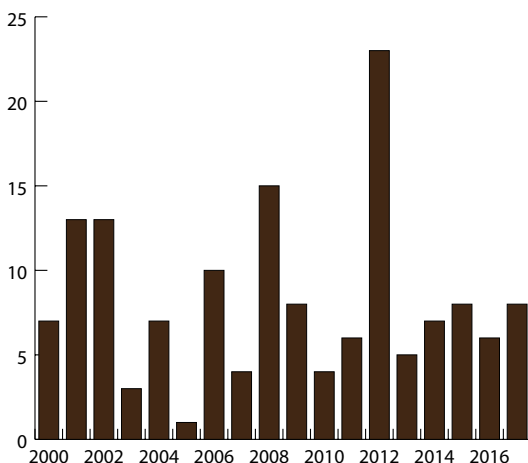
Hl: 1 ad. rast. Galtabäcksskärr, Galtabäck 5.11 (Magnus Jäderblad m.fl.). Första fyndet för landskapet!

(FREDRIK FRIBERG)

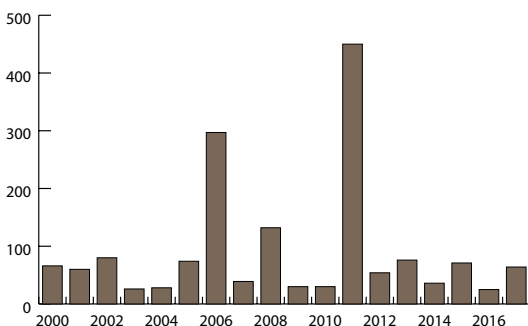
Fynd av underarten:

Branta b. hrota "ljusbukig prutgås"

Totalt 64 ex. under året är en normal årssumma. Summan har tagit hänsyn till dubbelräkningar inom

Fynd av svartbukig prutgås *Branta b. nigricans* i Sverige 2000–2017.

Fynd av ljusbukig prutgås *Branta b. hrota* i Sverige 2000–2017.

respektive landskap. Ett exempel kommer från rnk Öl: "Den nordsträckande fågeln vid Fäholmen, Glömminge sågs kl. 05.07 och den vid Ölands norra udde kl. 06.18. Avståndet är "fågelvägen" ca 81 km och medelhastigheten skulle då vara drygt 75 km/h. Vi frågade professor Anders Hedenström vid Lunds universitet som forskar bland annat på flyttfåglars flykthastighet. Enligt honom flyger prutgäss genomsnittligt med ca 57 km/h och för att klara sträckan på 81 km på en dryg timme skulle fågeln behöva en medvind på drygt 4 m/s. Alltså kan vi förmoda att det rör sig om en och samma individ."

Sk: Totalt gjordes sju fynd av lika många exemplar under året.

Bl: 1 ex. str. O Lindö udde 25.5 (Fredrik Lennartsson), 1 2K str. O Lindö udde 27.5 (Fredrik Lennartsson), 1 ad. str. SV Utlängan 18.9 (Lars-Gunnar Lundquist) och 1 ad. str. S Torhamns udde 29.9 (Anders Adolfsson).

Öl: Fem ljusbukiga prutgäss både under våren och hösten blir en årssumma på tio individer.

Gtl: 1 ex. Rivet, Sundre 16–22.9 (Mattias Andersson, Anders Helander m.fl.).

Hl: Under första halvåret sågs 3 ex., under andra halvåret 18 ex.

Bob: 1 ex. rast. Lökebergs kile, Kungälv 16.6 (Mats Raneström, Peter Hvass m.fl.). 13 ex. fördelat på tre grupper mot S Hyppeln 10.9 (Roger Eskilsson). 6 ex. mot S Kråkudden, Hönö 5.11 (Mattias Pozsgai, Jon Håkansson, Thomas Johansson).

Dls: 1 ex. Hillingsättersjön, Färgelanda 24–25.5 (Börje Berg, Hjördis Berg, Monica Svensson m.fl.). Andra fyndet i Dls.

(FREDRIK FRIBERG)

Rödalsad gås *Branta ruficollis*

Med stor reservation för dubbelräkningar noteras 45 ex., vilket är nytt rekord. Det verkar gå bra för den lilla spillra rödhalsade gäss som väljer att övervintra med vitkindade gäss i Västeuropa. Det ska sägas att risken för dubbelräkning är stor. Här behöver den nationella analysen all hjälp som går att få, både från observatörer och från rnk!

Sk: Uppskattningsvis 12 ex.

Bl: 4 ex. (1+3) str. O Gökalv 11.5 (Fredrik Lennartsson). 3 ex. Utlängan 11–12.5 (F) (Magnus Hallgren, Musse Björklund, Jörgen Fritzson m.fl.). 1 ad. Utlängan 15.10 (F) (Lars-Gunnar Lundquist). Inte mindre än 8 ex. under året som utgör den högsta årsnoteringen för landskapet då det tidigare setts högst 6 ex. per år 2010 och

Tabell 1. Genomsnittligt antal rödhalsade gäss *Branta ruficollis* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0,2	0	2,2	4,6	12	19	31	45

2013. Tangerat sträckrekord: De fyra exemplaren som sträckte O Gökalv den 11.5 är ett tangerat sträckrekord. Tangeringen gäller från exakt fyra år sedan 11.5 2013 och på samma lokal, Gökalv (FBI 50: 42).

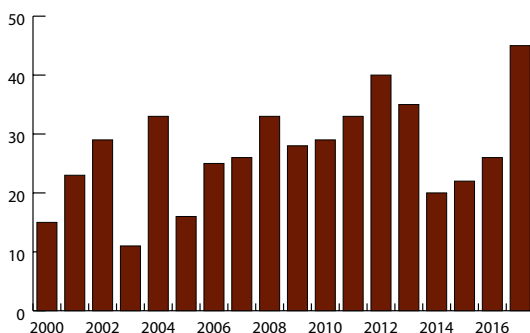
Sm: 1 ex. Boskär, Bottorps, Kalmar 11.3 (Stefan Svenaeus).

Öl: Vår: 1 ex. str. Degerhamns hamn 7.5 (Karl-Erik Sundström, Marie Lindholm). 1 ex. rast. Gammalsbyören, Gräsgårds hamn, Sebybadet 9.5 (Elaine Price m.fl.). 3 ex. str. Ventlinge strand 12.5 (Rolf Ericsson) och troligen samma 3 ex. str. Kvinnsgröta 12.5 (Gösta Friberg). 4 ex. rast. Stenåsabadet 14.5 (Martin Ögård). Höst: 1 ex. rast. Beijershamn 13.9 (Gunilla Löfberg). 1 ex. rast. Össby 7–8.10 (Elsy-Britt Schildt, Bengt Ottosson m.fl.). 1 ex. str. Ölands södra udde, Ottenby 10.10

FOTO: KRISTER CARLSSON

Rödalsad gås *Branta ruficollis* tillsammans med vitkindad gås *Branta leucopsis*, Össby, Öl, 16.10 2017.

Fynd av rödhalsad gås *Branta ruficollis* i Sverige 2000–2017.

(Urban Toresson, Patrik Engberg m.fl.). 1 ex. rast. Mellstaby–Kvinnsgrota 14–16.10 (Tomas Kjelsson, Jon Sjöberg, Marianne Sundqvist m.fl.). 1 ex. rast. Mörbylilla 23.10 (Anders Lind, Kent Moén, Eva Moén m.fl.). 1 ex. rast. Schäferiängarna, Ottenby 26.10 (Olof Ramel, Douglas Gustafsson m.fl.). 1 ex. str. Melösa strand 26.10 (Michael Tholin). 1 ex. rast. Stenåsabadet 28.10 (Matthis Kaby, Roger Kaufmann m.fl.). 1 ex. rast. Össby – Gräsgård – Ottenby 1–5.11 (Lasse Bohlin, Marie Fjellner m.fl.). Vårfynden gäller troligen 6 individer då vi anser att de 3 str. vid Ventlinge strand och Kvinnsgrota är de samma (sträcket av vitkindade gäss, som de rödhalsade nästan undantagsvis sällskapar med, tvårar gärna om våarna mor nordost över södra delen av ön) och de 3 sedan tillsammans med ytterligare 1 individ rastade vid Stenåsabadet två dagar senare. Under hösten tror vi att 9 olika individer var inblandade. Det är i och för sig inte omöjligt att en viss dubbelräkning kan ha skett i oktober. Å andra sidan är vi inte förvånade över att hela 9 ex. sågs under hösten med tanke på att antalet vitkindade gäss i år under samma tid slog alla rekord. Årssumman blir därför 15 ex., den högsta hittills. Det tidigare ”rekordet” var från 2012 med 14 ex.

Gtl: Fyra vårfynd (5 ex.): 1 ex. Faludden, Öja 23.4 (Per Smitterberg). 1 ex. Lausviken 26.4 (Fredrik Ström, Jörgen Petersson m.fl.). 2 ex. Björklunda, Öja 8–9.5 (Anders Olovsson, Kenneth Rygfelt m.fl.). 1 ex. str. N Visby 14.5 (Per Smitterberg). Tre höstfynd (3 ex.): 1 ex. Hummelbosholm, Burs 27.9 (Anders Olovsson, Michael Tydén). 1 ex. Rone k:a 8.10 (Bosse Fagerström, Adam Stålnäbb m.fl.). 1 ex. str. V Västergarn 17.10 (Olof Armini).

Vrm: 1 ad. Södra Hyn – Norra Hyn – Nedre Fryken 5.6 (Dan Norberg, Per Gustafsson m.fl.). Ny art i kategori A för Vrm och art nr 343 i landskapet.

(FREDRIK FRIBERG)

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Vitkindade gåsens utveckling som häckfågel är intressant att följa. I de delar av landet där den etablerade sig tidigt (under 1900-talets avslutande årtionden) har utvecklingen stagnerat eller rent av vänts i en nedgång. I övriga delar av landet fortsätter expansionen.

Om man jämför spontanrapporteringen av antalet häckande par med siffror redovisade i boken *Fåglarna i Sverige – antal och förekomst* överskrider uppskattningen av antal par baserat på spontanrapportering i Småland, Halland, Bohuslän, Västergötland, Värmland, Dalarna, Gästrikland, Medelpad, Ångermanland och Västerbotten. Trenden är däremot vikande på såväl Gotland som Öland.

Öl: ”Vi har ingen klar bild över den vitkindade gåsens status som öländsk häckfågel. Vad vi vet är att tiden för de stora kolonierna, de med mer än 100 par som fanns

bland annat på öar som Kåreholm och Sillgrund, nu är förbi, delvis på grund av intensiv predation av havsörn. Vad vi nu ser är istället att arten sprider ut sig och häckar i mindre kolonier och även på Ölands fastland. De flesta av dessa finner vi nu längs Ölands nordöstra kust. Det är nog dags för en riktig inventering av det öländska beståndet.” (rrk Öl).

Gtl: 141 par rapporterade, men förmodligen är det inte så många häckningar på strandängarna. De allra flesta vitkindade gäss häckar ute på öarna (rrk Gtl).

HL: ”Totalt 51 rapporterade häckningar, samtliga par återfinns vid kusten och det stora flertalet boplatser är belägna på öar. Antalet tänkbara häckplatser är begränsat i södra delen av landskapet, medan det troligen finns stort utrymme för fortsatt expansion i landskapets nor-

FOTO: NICLAS AHLBERG

Antalet förbiflyttande vitkindade gäss *Branta leucopsis*, fortsätter att öka. Gtl, 2017.

ra halva. Det verkliga beståndet idag sannolikt över 100 par.” (rrk HL).

Boh: ”Minst 200 par torde häcka, skattades till 200–250 par 2016.” (rrk Boh).

Nordvästliga häckningar:

P lpm: 2 ad. i par + 3 pull. Arjeplog 6.6–4.8 (Per Linder, Ami Stenlund, Tyrone Stenlund m.fl.). Första häckningen i Pite lpm och i hela norra Lappland, vilket är högst anmärkningsvärt, då arten normalt endast ses med någon individ.

Så till vitkindade gåsens framfart som sträckfågel – år 2017 slogs alla rekord!

Bl: ”Sträckrekord: 243 500 ex. str. O Gökalv 11.5 (Fredrik Lennartsson) och 401 000 ex. str. O Gökalv, Gö

14.5 (Fredrik Lennartsson, Jörgen Pisch m.fl.). Båda noteringarna är över det gamla rekordet på 180 000 som str. O vid Lindö udde 17.5 2010 (FBI 47: 42). Årets summa visade sig vara högsta även för hela landet då tidigare rekord var 192 030 str. O Kåseberga 17.5 2010. De 401 000 vid Gökälv den 14.5 är även högsta notering för landet för sträckande icke tättingar. De två tidigare högsta rekorden var 287 150 ejdrar str. O Kåseberga 8.4 1996 och 279 400 ringduvor str. SV Falsterbo 11.10 2015 (Artportalen)."

(FREDRIK FRIBERG)

Sädgås *Anser fabalis* NT

Sedan ca fem år följer man i Skottland med stort intresse en övervintrande grupp (totalt 100–200 ex.) av skandinaviska tajgasädgäss som (alla?) tros häcka i ett isolerat område Dlr–Hjd–Hls och angränsande områden i Norge. Några av gässen är sändarförsedda. Gruppen lämnar Skottland rätt tidigt på våren, i slutet av februari, och en stor del väljer att rasta i Danmark och i Sydnorge. Har flyttmönstret alltid varit på det här viset, och kan dessa tajgasädgäss sägas utgöra en separat population?

Det var i detta område som ett utplanteringsprojekt pågick under framför allt 1970- och 1980-talet för att stärka den tynande, ursprungliga stammen.

När det gäller de sädgäss som häckar längre norrut i Sverige är rapporteringen liksom tidigare bristfällig. Det bör dock noteras att dessa sädgäss är mycket svårinventerade under häckningstid.

Dlr: Ingen konstaterad häckning under året men upp till fem fåglar sågs i maj och juni vid Översjökölen, Särna (John Halvarsson, Andreas Öster, Hans Norelius m.fl.). Vid Översjökölen ses i princip årligen ett antal sädgäss under sommaren. Häckning noteras långt ifrån årligen i Dalarna (senast 2006 och 2016).

Hls: Inga fynd under året som tyder på häckningar (rrk Hls).

Hjd: En observation från Dravagen 20.6 är extra intressant då det kan indikera en häckning (Erik Sjögren, Emil Lundahl).

Jmt: Rrk skriver särskilt för den nationella sammanställningen: "Vi har ingen aning om ev. häckningar inom rapportområdet."

När det gäller de nordskandinaviska tajgasädgässen rapporteras följande från lappmarkerna:

Ås lpm: 38 ex. (varav 28 på en lokal) på 5 lokaler 2.6–5.8.
Ly lpm: 50 ex. (varav 22 på en lokal) på 7 lokaler 1.6–26.7.

N Lpl: En häckning: 2 ex. ruvande Lobbelmyran 26.5 (Samuel Berggren) och fem fynd i lämplig biotop under häckningstid.

(FREDRIK FRIBERG)

Fynd av underarten:

Anser fabalis rossicus "tundrasädgås"

Den ökande trenden för tundrasädgåsens uppträdande fortsätter. Frågan är hur pass korrekt och konsekvent bestämningen är mellan olika observatörer och landskap? Har förmågan och inställningen att bestämma tundrasädgås påverkats även kortiktigt? I Västerbotten, där några av de mest insatta och engagerade rapportörerna håller till, rapporteras från våren: "Procentandelen tundrasädgäss av räknade sädgäss i Umedeltat pendlade mellan 1 och 15 %. Som flest räknades 175 ex. 11.4 (Per Bernhardsson, Stefan Delin, Ulf Skyllberg, UDF), vilket utgjorde 15,4 % av de 1 134 sädgäss som bestämdes till underart denna dag. Detta är en högre andel än normalt, och överträffas bara av våren 2012 då ca 30 % (av 4 200) av alla sädgäss utgjordes av *rossicus* under rastkulmineringen." Från Norrbotten rapporteras om Sveriges största flock, 1 100 ex. rast. Alviksgården 9.5 (Rolf G Gustafsson). Rrk Nb kommenterar: Detta är den största rastande flock som räknats detta år, vilket överensstämmer rätt väl med tidigare år, om man bortser från förra året då antalet var betydligt lägre. Udda fynd:

Hjd: 2 ex. Sölbackhån, Storsjö 10–12.5 (Kent Moén, Eva Moén). Fynd nr 4 i Hjd.

(FREDRIK FRIBERG)

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus*

Spetsbergsgåsen ökar i princip i hela landet, men ökningen är tydligast vid de stora gåsrastplatserna i Svealand. Trots (eller kanske snarare tack vare) det förvaltningsprogram som pågår gällande spetsbergsgås i bl.a. Danmark och Norge, har uppträdandet i Sverige ökat markant under senare år. Förvaltningsprogrammet syftar till att begränsa Svalbard-populationen med ca en tredjedel och har bland annat inneburit ett kraftigt ökat jakttryck i Norge. Möjligen är det just detta som fått fler spetsbergsgäss att välja en östligare flyttväg med rastplatser i Sverige. Här följer några rrk-exempel på denna trend:

Bl: Liksom förra året höjdes noteringen för högsta års-summa, från 92 i fjol till årets 100 ex.

Dls: En för Dalsland rekordstor flock sträckte förbi under vårsträcket: 200 ex. str. N Hästefjord, Vänersborg 28.3 (Per Undeland). Även över Dals-Ed flög 200 ex., fördelade på två flockar, 4.4 (Sture Orrhult).

Nrk: Spetsbergsgässen fortsätter att favorisera Närke både vår och höst. Tysslingen och Kvismaren har fortsatt en batalj om vilken lokal som ska anses vara Sveriges bästa och största rastplats för arten. Detta år återtog Tysslingen förstaplatsen. Högsta vår- och höstsiffran redovi-

sas för respektive lokal. Vår: 1000 ex. rast. Nynäs åkrar, Kvismaren 21.3 (Åke Pettersson), 446 ex. rast. Svalnåsmaden vindskyddet, Tysslingen 20.4 (Joakim Johansson). Höst: 1 740 ex. rast. Tysslingen 9.10 (Lennart Eriksson), 940 ex. rast. Kvismaren 15.10 (Magnus Friberg).

Upl: En sammanräkning av vårens rapporterade spetsbergsgäss gav ett bedömt maxantal rast. på ca 302 ex. dagarna omkring 23.3. Detta är den näst högsta noteringen hittills.

Dlr: 150 ex. i en flock str. N Hallsjöviken, Malung, Malung-Sälen 1.5 (Hans Erik Eriksson). Detta är endast tredje gången en flock på över 100 ex. ses i Dalarna.

Hls: Fortsatt allt fler fynd och individer. Största flocken under våren var 54 ex. Ålsjön 6–11.5 (Stefan Persson m.fl.) och på hösten 15 ex. rast. Hög kyrka 15.10 (Sven Jägbrant, André Ahlberg, Jacob Rudhe).

Hjd: En anmärkningsvärt stor ansamling (max 112 rast.) noterades vid Sölvsbacka strömmar 10–20.5 (Kent Moén m.fl.). Förutom denna flock noterades 24 rast. ex. vid Getnåset, Storsjö 1.5 (Kent Moén, Eva Moén).

Nb: 26 ex. rast. Heden 7–17.10 (Mats Bergquist, Lars Sundberg m.fl.). Totalt 15 fynd av 80 individer. Fynden av spetsbergsgäss ökar, vilket ligger i linje med det ökande antalet på häckplatserna. Fyndet i Heden är det största rapporterade antalet någon höst!

(FREDRIK FRIBERG)

Bläsgås *Anser albifrons*

I *Fågelåret* 2014–2016 har vi följt bläsgåsens stadigt ökande förekomst. I år är det framför allt från Svealand och Norrland som nya rekordsummor noteras. Rrk Hls skriver "Under oktober uppträdde den i rekordmängder" och rrk Ång beskriver situationen 11–12 oktober som extrem. I rapportområde Upl fanns stora mängder rast. bläsgås med som mest ca 759 ex. omkring 17.10. Detta är mer än en fördubbling av tidigare rekord (352 ex. år 2006) (rrk Upl).

(FREDRIK FRIBERG)

Fjällgås *Anser erythropus* CR

Den svenska populationen beräknades under våren 2017 till minst 60 individer, vilket kanske låter lite, men det var ett klart lyft från bottenåret 2014, då totalpopulationen enbart beräknades till 40–45 fåglar. Två par sågs med varsin unge i häckningsområdet. Utöver detta gjordes det några observationer av ungfåglar under flyttning där kullstorleken visar att de är andra än de som sågs under häckningen (Projekt Fjällgås). År 2016 var ett bra år för den akut hotade fjällgåsen i både Norge och Sverige. Däremot var det "katastrofalt" i Norge 2017 med endast två ungar.

För en art som fjällgås, med lång livslängd och oregelbunden reproduktion, är vuxenöverlevnad

den viktigaste faktorn för populationens fortlevnad. Dödligheten under vintern för svenska fjällgäss är nära noll, då våra övervintrar i Holland. När de norska fjällgässen misslyckas med häckningen, flyttar de i regel till den ryska tundran för att ruga. Därifrån följer de en östlig rutt där dödligheten är högre, främst på grund av jakt (Niklas Liljebäck, Projekt Fjällgås).

Rrk-kommentarer och sammanfattningar utanför häckningsområdet:

Sk: 1 ad. Klingavälsåns utlopp 16–28.4 (Arne Holgersson m.fl.) och 2 ad. Rönne 15.11 (Rolf Helmersson m.fl.). De två individerna i Skälderviken var utsättningsfåglar från Projekt Fjällgås år 2016. Observationen gjordes lite senare än sträcket för huvudflocken i det vilda beståndet och de har inte heller rapporterats från de klassiska övervintringsplatserna i Nederländerna. Å andra sidan är de fortfarande tydligt prägade på häckningsområdet.

Öl: 4 ad. Norra holm – Frönäs 31.3–2.4 (Tobias Berger m.fl.). En av de fyra fjällgässen 31.3–2.4 hade en satellitsändare på ryggen, vilket framgår av foton. Denna gås rastade senare vid Svartåmynnings naturreservat, Ög.

Hl: Under våren noterades 2 2K först vid Getterön 11–17.2 (Mats Almgren m.fl.) och sedan vid Båtafjorden 2–8.4 (Mikael Larsson m.fl.). Fåglarna var individmärkta och utsatta i Arjeplogsfjällen 2016. Hösten bjöd på observationer av 4 färgmärkta adulta fåglar som först sågs vid Bölserakan, Morup 24.10 (Erik Jonsson m.fl.). Samma individer sågs sedan i området kring Uttersos, Tvååker 27.10–5.11 (Magnus Jäderblad m.fl.). Totalt 2 fynd av 6 individer. Därtill ett fynd i form av en förrymd fågel från en finsk fågelsamlare: 1 ad. Getterön 11–29.4 (Magnus S Andersson, Annika Byskata m.fl.). Denna individ sågs även 2016.

Ög: Som vanligt fanns en större flock vid Svartåmynnings naturreservat under våren. I år fanns flocken på plats mellan 1–23.4 och innehöll som mest 46 ex. (Anders Svensson m.fl.). En 2K-fågel dök sedan upp på samma lokal 17.5 (Maria Rasch m.fl.). Detta var alla vårfynd, vilket innebar att Svensksundsviken åter blev utan fjällgäss under våren. Under hösten dök dock en flock upp i Svensksundsviken: som mest 17 ex. sågs 22–25.9 (Clas Tornefjell m.fl.). Möjligen var det 11 av dessa som sedan dök upp i Svartåmynnings naturreservat 28.9 (Göran Friman). Slutligen fanns en 1K vid Tåkerns östra delar 7–24.10 (Benny Ekberg).

Vg: Under året enbart fynd i Östen-området. Våren gav minst 5 adulta fåglar 18.3–2.4. Inga säkra 2K-fåglar rapporterades. Under hösten var fynden mer utspridda i tid, som brukligt, och mellan 21.9 och 25.11 sågs som mest 10 ex. samtidigt en bit från Östen. Fyndet av fåglarna är svårbedömda, men det kan möjligen röra sig om totalt minst 15 ex. Av allt att döma minst 7 adulta, 1 2K (färgmärkt) samt minst 8 1K. Dessutom finns uppgifter om att en 1K märkt med satellitsändare har uppehållit sig i Östen-området under hösten (Projekt Fjällgås),

men denna fågel observerades (trots försök) aldrig i fält.
Nrk: Vår: 1 ad. rast. Rysjön, Kvismaren 28–29.4 (Anders Bertebo m.fl.). 2 ex. rast. Boglundsängen 6.6 (Erik Törnvall, Ove Pettersson m.fl.). Höst: 2 2K+ rast. Kvismaren 5–15.10 (Göran Wingstrand m.fl.). 1 ad. rast. Tysslingen 11–21.10 (Lennart Eriksson, Christer Tegbro m.fl.).

Srm: 1 ex. str. NO Ågestasjön, Ågesta 1.5 (Fredrik Forsberg, Jonas Melin). 1 ad. str. NO Killingen, Sandemar 13.5 (Kimmo Kangasvieri).

Upl: Inga fjällgäss har rapporterats under våren, vilket är mycket ovanligt. Lika oväntat var att ett stort antal fanns vid Hjälstaviken 20–24.6, som mest 26 ex. 21.6 (Kjell Kroon, Carina Häger) samt 1 ex. vid Ledsjär 20–21.6 (Kalle Brinell m.fl.). Några av fåglarna vid Hjälstav-

ma individer som de i Tämnares. Maxantalet rastande i rapportområdet var cirka 43 ex. 9.9, vilket ligger över medelvärdet för 2000-talet (= cirka 38 ex.).

Vrm: 1–2 2K Ölmeviksområdet 17.4–5.6 (Olof Holmberg m.fl.), 1 ad. Gillberga Kyrka 23.4–1.5 (Joakim Johansson m.fl.), 1 ad. Björknästorp, Skattkärr 13–27.6 (Leif Jonsson m.fl.). Fynd 13–15 och fjärde året i rad som arten noteras i landskapet. Fåglarna vid Gillberga och Björknästorp var märkta med färgringar.

Gstr: Arten brukar generera något enstaka fynd årligen i landskapet. Från en tidigare tyngdpunkt i augusti, verkar de fåtaliga fynden numera göras längre fram på hösten. 6 ex. (1 ad. + 5 1K) rast. Hillesjöängarna, Hille 15.10 (Eva Edmert m.fl.).

Hls: Förutom alla fynd kring Hudiksvall sågs fåglar i Hår-

FOTO: HANNU KIUTTU

Fjällgäss *Anser erythropus*, Ammarnäs, Lpl, 5.6 2017.

viken var ringmärkta och utifrån data från avlästa ringar vet vi, att fjällgässen dagarna före hade varit på den sedvanliga ruggningsplatsen i Hudiksvall. Skälet till att de lämnade denna var tydligen störning. Av dessa fjällgäss återvände 21 ex. till Hudiksvall, där de sågs från 24.6 (Niklas Liljebäck). Övriga fem tillbringade resten av sommaren vid Hjälstaviken.

Från slutet av augusti till mitten av oktober fanns fjällgäss framför allt vid Hjälstaviken, som mest 38 ex. 9.9 (Joep de Leeuw), men också 1 ex. vid Ledsjär 7–20.8 (Bosse Danielsson m.fl.) samt 3 2K+ och 1 1K vid Tämnares 2.9 och 7.10 (Eskil & Fredrik Friberg). Under tiden mellan de två sistnämnda dagarna, uppträdde fyra individer med samma ålderssammansättning vid Vendelsjön 9–17.9 (Bosse Danielsson m.fl.), möjligen sam-

te och på Ålsjön. 1 a.rast. Ålsjön 1–15.7 (Stefan Persson m.fl.), 4 ad. rast. Ålsjöängarna, Ålsjön 18–21.10 (Stefan Persson m.fl.). 4 ex. rast. Härtefjärden 29.8 (Johan Myhrer). Kring Hudiksvall sågs under våren maximalt 30 fåglar men totalt bedömdes 43–44 ex. ha passerat. Under sommaren ruggade 41 fjällgäss vid Lillfjärden. Under hösten sågs som mest 49 gäss.

Mpd: Vårfynd: Max 32 ex. rast. norra Alnön 25.4–19.5 (Bruno Nordin m.fl.). 5 ex. rast. Skrängstasjön 8–9.5 (Bengt-Olof Nilsson, Tora Byström, Axel Lundgren m.fl.). Höstfynd: 2 ex. Selångersån, Sundsvall 2.9 (Jonas Gustafsson). 2 märkta 1K Torpsjön 15.10–12.11 (Per Helttunen).

Äng: 1 märkt 2K+ Kärleksuddens strandängar, Nordmaling 13–16.6 (Tommy Magnusson m.fl.). 7 ex. rast.

Öfjärden obsladan, Öfjärden 1–3.7 (Tora Byström m.fl.). 1 2K rast. Lögdeälvens mynning, Nordmalingsfjärden 14.8 (Per Lindström). 1 ex. Kasaåkern 5–6.10 (Jonas Konradsson m.fl.). Vid Öfjärden var fem märkta och två omärkta. Tre var adulta och fyra 2K.

Nb: 4 2K+ rast. Alvik-/Ernsåsomr. 25.4–11.5 (Jan Bergström m.fl.). 1 2K+ rast. Ängesbyn 6–7.9 (Rolf G Gustafsson m.fl.). 2 2K+ Alviksgården 11.10 (Jan Andersson m.fl.). 1 2K+ Alviksgården 15.10 (Krister Jakobsson m.fl.). 1 1K rast. Alviksgården 26–27.10 (Ulf P Eriksen m.fl.). Likt de senaste åren har 4 ad. (och omärkta) gäss rastat under våren kring Alvik-/Ernsåsområdet. Ett par och två ensamma gäss sågs rasta under hösten. Totalt sett ett normalt år gällande fjällgåsobservationer.

(FREDRIK FRIBERG)

Fjällgås x vitkindad gås

Anser erythropus x Branta leucopsis

Fjällgås x vitkindad gås är en hybridkombination som uppstått till följd av att det svenska fjällgåsprojektet tidigare använde vitkindade gäss som fosterföräldrar till utplanterade fjällgåsungar. Alla observationer av denna typ av hybrider är därför viktiga att rapportera. Ingen samhäckning har rapporterats under året. Två hybrider har avlivats under året, båda vid Hjälstaviken Upl. Dessa sågs tidigare vid Älsjön, Hls. I övrigt gjordes två fynd:

Jmt: 1 ex. N Frösöbron, Östersund 29–30.4 (Anders Forsgren, Sune Gustafsson). 1 ex. rast. Månsåsen, Marby 10.9 (Mattias Öberg).

(FREDRIK FRIBERG)

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

Åter kan ett svagt år sammanfattas. Mindre sångsvanen visar en negativ trend som övervintrare i västra Europa. Om detta beror på en minskning av den aktuella populationen (som häckar i västra Sibirien och övervintrar i Europa) eller om arten ändrat sina vintervanor är ännu oklart. Viktiga landskap som Blekinge, Öland och Gotland rapporterar om ett ganska mediokert uppträdande. Mot strömmen går Bohuslän som rapporterar om den näst högsta årssumman med 34 fynd av totalt 231 ex.

(FREDRIK FRIBERG)

Sångsvan *Cygnus cygnus*

Sångsvanens framgångssaga fortsätter och Sverige står för närvarande med två outstanding rastplatser: Umedeltat (Vb) och Tysslingen (Nr). I Umedeltat räknades hela 6 310 ex. 9.4, vilket är en putsning av det tidigare svenska rekordet (5 100 ex. 4.4 2016) på samma lokal. Nytt rekord för arten slogs även i Tysslingen då 5 403 ex. räknades 17.3.

(FREDRIK FRIBERG)

Nilgås *Alopochen aegyptiaca*

För nilgåsen innebar 2017 möjligen en återgång mot högre siffror efter en handfull år med riktigt låga antal. Nilgåsen betraktas i Europa som en oönskad införd invasiv art. Kommentarer och summeringar från rnk:

Sk: Under året finns rapporter från 14 platser i västra och södra Skåne. Som vanligt svårt att avgöra antalet inblandade fåglar. Avstår man hopslagning av fynd som är tydligt separerade i datum och plats landar det 11 fynd av 12 ex. Många rapporter rör observationer av en individ på en viss plats under en kort tid (typiskt endast någon dag), så det kan röra sig om betydligt färre individer. Observationerna av denna invasiva art fortsätter alltså att vara klart färre än för tio år sedan då arten uppträdde rekordartat (2007 uppskattades det att över 50 individer sågs i Skåne).

Sm: 1 ex. rast. Kalmarsundsparken, Kalmar 30–31.5 (Per-Göran Svensson, Anders Törnberg m.fl.). 1 ex. Rosenlundsfälten 11–13.6 (Henrik Lundqvist m.fl.) och 1 ex. Södergårdsviken, Norra Flåren 23.6 (Lars Petersson, Anita Ericson m.fl.).

Gt: 1 ex. Bogeviden, Othem 17–21.3 (Jens Bardtrum, Carl Tholin m.fl.).

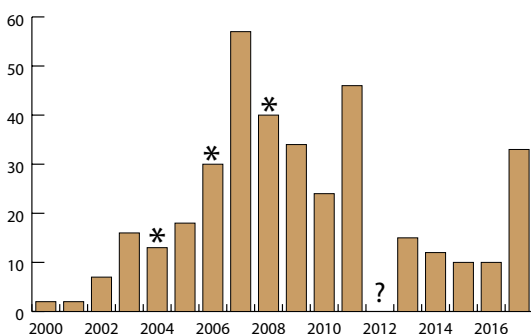
Hl: Svårigheten i att beräkna det antal nilgäss som besökt landskapet kan illustreras av de 2 ex. som under samma majvecka besökte tre olika Hallandskommuner och därutöver även sågs i Göteborgs och Skånes rapportområde. Totalt bedöms 10 ex. ha setts i Halland under året.

Vg: "En långstannande fågel i Hornborgasjön, slutet av mars – slutet av maj. Därutöver fem fynd, där inget av dem tidsmässigt utesluter att det kan röra sig om en och samma fågel. Alltså minst 2 fåglar, men antagligen ytterligare någon." (rrk Vg).

Boh: Arten rapporterades för femte året i rad omfattande minst 3 ex. (2 fynd).

Dls: 1 ex. Holms kyrka, Mellerud 30.3 (Anders Regeskog). 1 ex. Tydjesjön, Åmål 2.6 (Göran Cederholm). Tredje och fjärde fyndet i Dls.

Nrk: 1 ex. rast. Södra maderna, Tysslingen 11–12.6 (Magnus Jäderblad, Jonathan Waern m.fl.). Andra fyndet i Nr.

Fynd av nilgås *Alopochen aegyptiaca* i Sverige 2000–2017. Stjärna markerar år med konstaterad häckning.

Vstm: 1 rast. Norsa, Munktorp 5.6 (Per Jonsson m.fl.).
Ny art för Västmanland.

Vrm: 2 ex. Gillberga 6-14.4 (Rolf Ryberg m.fl.). Femte
fyndet i Vrm.

(FREDRIK FRIBERG)

Gravand *Tadorna tadorna*

T lpm: 1 ad. hona rast. Laukkuluspa 24.4 (Torsten Lands-
gren gm Lotta Nygård). Enda fyndet i n. Lpl kom lik-
som förra året från T lpm. Tionde fyndet i T lpm.

När det gäller den häckande populationen finns yt-
terst lite matnyttigt att sammanfatta från årets rap-
porter.

(FREDRIK FRIBERG)

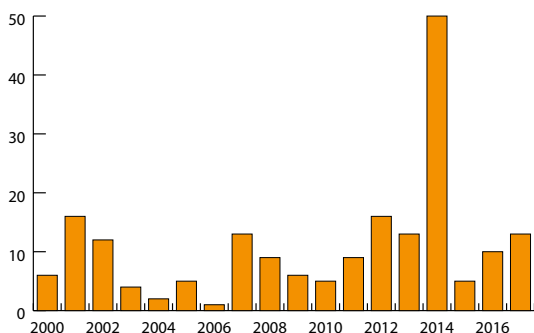
Rostand *Tadorna ferruginea*

Det är en grannlaga uppgift att bedöma antalet in-
blandade individer av rostand och här har landets
olika rrk en helt avgörande roll. Även fåglarnas ur-
sprung är svårt att reda ut; på kontinenten finns en
förhållandevis stor förvildad population. Bland an-
nat bedömdes det tyska beståndet till 160–200 par
2009 (Gedeon m.fl. 2014). Dessutom förekommer
arten i fågelparker såväl i Sverige som i övriga Eu-
ropa.

Sk: 1 hanne och 2 honor Höja våtmark med omgivningar
i nordvästra Skåne 19.9–31.12 (Henrik Johansson m.fl.)
och noterade flygande söderut förbi Barsebäck (Kenny
Nordström) och Löddesnäs (Lars Nilsson) 21.11 samt
1 ex. Hasslarps dammar 6.10 (Magnus Ekelund). Trots
observationen av en ensam fågel i Hasslarp bedöms de-
ta som 1 fynd av 3 ex. Allt talar dessutom för att fyndet
rör samma fåglar som sågs på södra Öland under i prin-
cip hela juli månad (samt även gästspelade på Torhamns
udde i Blekinge 16.7).

Bl: 3 ex. Torhamns udde 16.7 (Christer Herremo). Fynd
av arten för tredje året i rad. Samtliga dessa har gjorts i
östra Blekinge.

Öl: 1–3 ex. sågs av och till på södra Öland under somma-
ren 29.6–27.8. Vid Beijershamn upptäcktes 3 ex. 29.6

Fynd av rostand *Tadorna ferruginea* i Sverige 2000–
2017.

(Kjell Isaksen), de flyttade vidare till Västerstadsviken
2–11.7 (Lennart Carlsson m.fl.), därefter till Ölands
södra udde 10–24.7 (Magnus Palm, Thord Eriksson
m.fl.) med undantag av en dagstur upp till Västerstads-
viken igen 10.7. 2 ex. avvek därefter till okänd destina-
tion för att återupptäckas vid Jämfö, Gärdslösa 1.8 (Pe-
ter Dahlqvist). Den kvarvarande individen sågs därefter
vid Sebybadet 22.7 (Lasse Bohlin, Kenny Nordström),
Ölands södra udde 24.7–5.8 (Björn Carlsson m.fl.),
Össby läge 7.8 (Björn Anderson), Näsby 8.8 (Hen-
rik Larsson) samt Ölands södra udde igen 16.8 (Mats
Henriksson m.fl.) och 24–28.8 (Björn Nordling m.fl.).
Ovanstående uppgifter har pusslats ihop av flera hund-
ra rapporter i Artportalen och illustrerar väl hur rörliga
vissa fågelarter är under sin tid på Öland. Rostand som

FOTO: NICLAS AHLBERG

Rostand *Tadorna ferruginea*, Fårö, Gtl, 2017.

art är lätt igenkännbar och svår att missa, så därför går
pusslet ihop. Värre är det då med andra arter med mot-
svarande spretiga fyndbild som årets fynd av prärielöpare
eller större skrikörn väl visar.

Gtl: 1 par rast. Yttre Stockviken – Rivviken 11.6 (Gutt
Åberg, Mikael Larsson m.fl.), 1 par Norsholmen, Fårö
24.6–1.7 (Dag Walter, Björn Wester m.fl.), 1 han-
ne Norsholmen, Fårö 22.7–2.8 (Elias Melchert The-
laus, Johan Widenberg m.fl.), 1 hona Yttre Stockviken,
Hamra 10.8 (Magnus Nilsson, Adam Stålnäbb m.fl.)
och 1 hona Rivviken, Sundre 26.8–1.9 (Mikael Lar-
son, Kjell Dahl m.fl.). Troligen är detta samma par som
setts från Norsholmen, Fårö i norr till Rivviken, Sundre
i söder under perioden 11.6–1.9. Om det är så kan vi
naturligtvis undra över varför honan i paret avvek och

flög söderut till södra Gotland. Rapporterna bedöms som ett fynd av två individer.

Vg: "Totalt 3 individer där det med säkerhet kan sägas röra 'parkfåglar'. Dessutom ett fynd i slutet av november och där bedömer vi i rrk att det troligast rör en förrymd fågel, med tanke på det udda datumet utanför den fyndbild som gäller för rapportområdet. (rrk *Vg*).

Upl: 1 honfärgad rast. Hjälstaviken 12–24.7 (Pekka Westin, m.fl.).

Äng: 1 hane Husum Vörnsnäs, Husum 17–18.7 (Ulf Norberg, Tora Byström, Magnus Svensson m.fl.). Fjärde fyndet i Äng.

(FREDRIK FRIBERG)

Årta *Anas querquedula* **VU**

Årtan har ett mycket stort utbredningsområde och en mycket stor världspopulation som uppskattas till 2 600 000–2 800 000 individer. Trots att utvecklingstrenden är negativ bedöms den inte vara hotad utan kategoriseras som livskraftig av IUCN (2017). Enligt flera källor poängteras förhållandet vid häckplatsen som kritiskt, exempelvis utdikning och igenväxning. Dock är årtan en av de änder som flyttar längst med övervintring i Medelhavsområdet och Afrika. Dessutom skjuts mer än 500 000 årtor årligen, framför allt i Ryssland, Ukraina, Frankrike och Polen.

Det vore intressant att väga häckning mot flytt- och övervintring som kritiska faktorer för de svenska årtorna. Sett ur ett svenskt perspektiv ser det nämligen riktigt mörkt ut. *Fågelåret 2016* inleds: "Antalet rapporterade häckningar fortsätter dock att vara förhållandevis lågt, och den svenska populationen torde nog inte uppgå till mer än något hundratal par. Ottosson m.fl. (2012) uppskattade beståndet till ca 600 par."

I år rapporterar Rrk Vstm: "Årtan är helt klart på väg ut som häckande fågelart i Västmanland! Årets resultat är det sämsta på över 40 år och följer en stadig nedgång sedan mitten av 1990-talet!". Rrk Ög instämmer: "... ett påtagligt bottenår för årtorna i rapportområdet". Inom några år skulle vi kunna nå ett kritiskt läge utan att riktigt veta vad som hänt eller vad som kommer att hända.

Häckningar:

Sk: Lyckade häckningar rapporteras från fem lokaler. Hela tre kullar (13, 10 respektive 4 ungar) rapporteras från Dagshög 23.6 (Linus Falkmer). I övrigt föreligger rapporter om två kullar (8 pull. samt en äldre unge) från Klingavälsåns utlopp 2–11.8 (Lars Råberg, Jens Morin), en kull om två ungar från Bokholms mosse, Söderåsen 14.7 (Johan Gustafsson), en kull om två ungar från Börninge mad 10.8 (Mattias Ullman).

Öl: Säkerställd eller trolig häckning från sju olika lokaler (varav fyra säkerställda).

Gtl: 13 par innebär en kraftig minskning (rrk *Gtl*).

Vg: Endst 3 kullar konstaterade, samtliga i Hornborgasjön: 2+3+7 ungar.

Upl: Två säkra häckningar: hona med 3 ungar Hjälstaviken och 6 ungar Fysingen.

Dlr: En häckning med två ungar Limsjön, Leksand 11–12.7 (Richard Holmqvist, Conny Trogen, Karin J. Gisslar).

(FREDRIK FRIBERG)

Skedand *Anas clypeata*

I *Fågelåret 2016* sammanfattades läget: "Detta innebär att vi sannolikt måste skriva ner uppskattningen av det totala svenska beståndet till under 1 000 par. Ottosson m.fl. (2012) angav ca 2 400 par i landet." Några rrk har för 2017 redovisat den kunskap som just nu finns om populationsstorleken:

Gtl: Utifrån den kunskap vi har idag beräknas antalet häckande skedänder på Gotland till 200 par (rrk *Gtl*). Den gotländska populationen har beräknats till 250 par (Ottosson m.fl. 2012). Strandängsinventering gav 142 par, vilket innebär en minskning (Tomas Johansson, Ist *Gtl*)).

Ög: "100–150 par kvarstår även i år som en rimlig uppskattning av landskapets bestånd."

Upl: "bedömningen av antalet häckande par i rapportområdet ligger på cirka 250 par."

Gstr: Ökningen har fortgått till en kustpopulation om minst 75 par.

Hls: En försiktig gissning om 5–10 par häckande verkar rimlig.

Mpd: Max ca 5 par i Landskapet.

När det gäller fynd under flyttningstider sammanfattar rrk Sk ett läge som kan anses som relativt positivt: Imponerande 336 ex. räknades in vid Sandhammaren 31.8 (Sven Splittorff, Staffan Sundin), vilket är den nästa högsta dagssumman i Skåne hittills, och bara tjoget efter rekordsumman på 355 ex. Brantevik 23.8 från 1992. Hösttotalen i Sydostskåne är den tredje högsta sedan sammanräkningar inlett, och överstigs endast av de två närmast föregående åren. Huruvida detta är rena tillfälligheter, eller om det återspeglar en faktisk ökning är svårt att veta. Kanske kommer detta att klarläggas av de kommande årens fågeltaxering som sedan 2015 täcker in våtmarksfåglar (Green, Haas & Lindström 2018).

Vårsträck i sydost: totalt 513 ex. (bästa dag 101 ex. 7.5) och höststräck i sydost: totalt 1 658 ex. (bästa dag 336 ex. 31.8)".

(FREDRIK FRIBERG)

Blåvingad ärta x skedand

Anas discors x clypeata

Två fynd av sannolikt en och samma individ under året. Senast denna form noterades var 2010 och 2012.

Ög: En hanne av denna tjusiga hybrid rastade vid Fågel-
tornet, Svenskundsviken 2.5 (Thomas Åhsberg).

Upl: En hanne Hjälvstaviken 6–7.5 (Nina Janelm m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Snatterand *Anas strepera*

Snatteranden ligger under den senaste tioårsperi-
oden på en stabilt hög nivå. Från Gtl rapporteras
196 par (Tomas Johansson, 1st Gtl) och en svagt ök-
ande tendens de senaste åren. Även i Gstr tror man
på en fortsatt ökning: ”När det gäller den häckande
populationen etablerade sig de första paren i Gäv-
le skärgård ca 1990. Därefter skedde en successiv
ökning till i storleksordningen minst 75 par 2015.
Rrk tror att skärgårdspopulationen nu kanske ökat
ytterligare något sedan dess till gissningsvis 80–90
par. Förutom på skärgårdsöarna finns nu häckan-
de par även i Rudsjön och troligen även Inre Fjär-
den.” Rrk Nrk kommenterar: ”Landskapets totala
bestånd bedöms fortsatt ligga på ca 100 par” och
Rrk Upl stämmer in: ”Antalet rapporterade säkra
och troliga häckningar fortsätter att minska. Det
finns dock ingen negativ trend i möjliga häckningar
så en grov uppskattning är ändå fortfarande att
cirka 200 par häckar i rapportområdet.”

Stora antal:

Ög: Årets toppnotering på 2 060 ex. gjordes vid Tåkern
19.8, vilket kan jämföras med 500 ex. vid Striern 29.10.
Populationen tycks åtminstone vara stabil i landskapet.

Vg: 2 515 ex. 17.8 Hornborgasjön (gm Hornborgasjöns
fågelstation).

Upl: Riktigt stora antal (≥100) under hösten har återigen
räknats vid Tämnamnen. Maxantalen blev 597 ex. 7.10
och 480 ex. 15.10 (Eskil och Fredrik Friberg). Anta-
let snatteränder ökade successivt under hösten. Det är
oklart om dessa rastare i första hand utgörs av den po-
pulation som finns vid Gävlebukten och Norduppland
eller om det handlar om fåglar österifrån.

Gstr: 160 ad. rast. Rudsjön, Bomhus, 19.7 (Esbjörn
Nordlund). Största registrerade antalet i Norrland hit-
tills – och det mitt i sommaren! Tidigare rekord står
sig emellertid: 3 999 ex. rast. Hornborgasjön 2015. Vid
Tåkern är högstanoteringen 2 700 ex. från 2009.

(FREDRIK FRIBERG)

Bläsand *Anas penelope*

Under senare delen av hösten var förhållandena i
östra Sverige för rastande bläsänder optimala. Strax

före 20 september skedde ett plötsligt kallluftsin-
brott i norra Skandinavien och norra Ryssland.
Friska ostvindar från Finland mot Norrland och en
markerad front över östra Svealand medförde att
många flyttande änder gick ner och rastade. Även
Tåkern och Striern, båda Östergötland, hade goda
sommor rastande bläsänder.

Srm: 2 400 ex. Näsnaren, Katrineholm 16.10 (Håkan
Lernefalk).

Upl: Den med bred marginal största sträcksumman hit-
tills (liksom den största summan hittills norr om Göta-
land) och de största mängderna rastande bläsänder på
flera årtionden: ”Sydsträcket var intensivt mellan bör-
jan av september och mitten av oktober.” och ”... re-

FOTO: HANNU KIUTTU

Snatteränder *Anas strepera* Ottenby, Öl, 18.10 2017.

kordsumman 19 300 insträckande Svarthamn, Skutskär
20.9 (Kalle Brinell), med bred marginal den högsta
sträcksumman rapporterad för enskild dag i Upplands
rapportområde. Man kan fundera på om insträck av
bläsand över Gävlebukten har bevakats sämre tidigare
år. Traditionellt brukar simandssträcket observeras längs
Väddökusten. De höga antalen rast. bläsänder vid Täm-
namnen skulle kunna hänga ihop med Gävlebuktssträck-
et. Över tusen rast. noterades vid Ledskärsviken med
maxantalet 3 500 ex. 20.9 (Kalle Brinell) och vid Täm-
namnen med maxantalet 12 000 ex. 7.10 (Eskil och Fred-
rik Friberg).”

(FREDRIK FRIBERG)

Amerikansk bläsand *Anas americana*

(92/93 – 1/1)

Med endast ett fynd 2017 håller sig den amerikansk bläsanden nätt och jämt kvar som årligt förekommande gäst i Sverige.

Upl: 1 2K+ hane i övergångsdräkt rast. i Karlholmsviken, 21.9 (Kalle Brinell, m.fl.). Fågeln upptäcktes i samband med massuppträdande av rastande bläsänder.

(FREDRIK FRIBERG)

Tabell 2. Genomsnittligt antal amerikanska bläsänder *Anas americana* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0	0,1	0,4	0,6	2,9	3,6	2,3	1

FOTO: IVAN SJÖGREN

Svartand *Anas rubripes*, Påarps mal, Sk, 2017.

Amerikansk bläsand x bläsand

Anas americana x penelope

Liksom 2016 föreligger 2017 två fynd av denna hybridkombination.

Sk: 1 ad. hane Höganäs reningsverk, Höganäs 26.10–7.11 (Alf Petersson, Johan Stenlund m.fl.).

Ög: Vid Leonardsbergs fågeltorn uppehöll sig en hane under perioden 15–29.4 (Fredrick Lindmark, Fredrik Sahlin, Johan Bergkvist m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Svartand *Anas rubripes* (4/4 – 0/0)

Sk: 1 hane Påarps mal 1.1–11.3 (F) (Uno Unger, Per Eriksson m.fl.).

Den tredje vintern på Bjärehalvön för denna fågel förlöpte traditionsenligt med avfärd i mars. Där emot noterades den inte återvända i november eller december som tidigare, utan först i slutet av januari 2018.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Stjärtand *Anas acuta* VU

Som häckfågel är stjärtanden av allt att döma på tillbakagång i Sverige och antalet säkra häckningsfynd är få. Arten har sin starkaste förekomst i norr, och där är rapporteringen mager. De få rapporterna speglar sannolikt inte det verkliga förhållandet, därför vore det värdefullt om samtliga observationer som tyder på häckning rapporterades. Från Götaland finns endast rapporter om häckning från Gtl, där 23 par rapporteras liksom att trenden varit stabil sedan 1996 (Länsstyrelsens strandängsinventering gm Tomas Johansson).

När det gäller sträcket så var hösten 2017 närmast optimal för förbiflyttande simänder längs Norrlandskusten och norra Uppland. En för Uppland rekordhög notering av rastande stjärtänder föreligger från Ledsjärnsområdet 4.9 med 920 ex. (Kalle Brinell). Nya maxnoteringar för sträckande stjärtänder i respektive landskap/rapportområde, i flera fall med undantag från 8–9.9 1995 (historiska data i Artportalen önskas!), rapporterades enligt följande:

Äng: Totalt 4 550 ex. under 15 dagar (max 1 420 ex. 9.9, 1 471 ex. 10.9 och 714 ex. 20.9) str. SV Härnösand 29.8–12.10 (Björn Gustafsson, Pekka Bader, Leif Johansson m.fl.).

Vb: 1 930 ex. str. SV 9.9 Ostögrundet, Ostnäsälven (Ulf Skjällberg, Mikael Wikström, Ralf Norberg m.fl.) och gissningsvis ”samma”, 1 854 ex., str. SV 9.9 Lövöbådan, Holmsunds skärgård (Thomas Sundström)

(FREDRIK FRIBERG)

Snatterand x gräsand

Anas strepera x platyrhynchos

Liksom 2016 finns ett fynd från Skåne och ett fynd från Slottsskogen, Göteborg (Vg) av denna ovanliga hybridkombination.

Sk: 1 hane rast Vombsjöns västra ängar 28.5 (Jonny Nilsson).

Vg: 1 ad. hane Slottsskogen 6.1–16.3 (Jan Mogol m fl). Samma hane som setts varje vinter sedan vårvintern 2010 återkom till Slottsskogens dammar under årets första månader. Kanske var detta sista gången, påföljande vinter syntes han i varje fall inte till.

(FREDRIK FRIBERG)

Stjärtand x gräsand

Anas acuta x platyrhynchos

Det blev åter ett år med fynd av denna relativt ovanliga hybridform. År 2016 hittades tre hannar, och 2015 sex.

Sk: En ad. hanne sedd på olika platser vid Falsterbonäset i januari och november (Joakim Hagström, Hans-Åke Gustavsson, Kaj Svahn m.fl.). Observationerna rör sannolikt hanen som setts i landskapets sydvästra hörn sedan 2009.

Sm: 1 hanne Ängö, Varvsholmen, Kalmar 7–13.1 (Per-Göran Svensson). Samma hanne som setts i Kalmar på vintrarna sedan 2008. En hanne höll till i Svartån inne i Tranås 14.1–14.3 (Magnus Johansson m.fl.) och en hanne rapporterade från Gislaveds reningsdammar 1–3.4 (Erik Larsson, Bo Gillberg). Denna hybridform är sällsynt i Sverige och tidigare har bara ett fynd rapporterats från länet.

Upl: Två observationer av denna udda hybrid och man kan spekulera i om det är samma individ som rastat både vår och höst. En hanne Mangrund, Lövsfabukten 21.5 (Tore Dahlberg) och likaledes en hanne 9.10 (Kalle Brinell).

Dlr: 1 hanne Småbåtshamnen samt Lindänget, Orsa 20.4–1.5 (Lena Pettersson, Lars Hansson m.fl.). Första fyndet av denna hybrid i Dlr.

(FREDRIK FRIBERG)

Amerikansk kricka *Anas carolinensis*

Totalt 10 ex. är en ganska medioker årssumma, och det är svårt att se några tydliga trender under 2000-talet. Fördelningen över landet är som tidigare år. Rrk Hl kommenterar ett fynd från Tjolöholm: "Fyndet är lokalens tredje i månadsskiftet april/maj under de senaste fem åren, vilket kan föra tankarna mot en återkommande individ."

Sk: 1 ad. hanne rast. Pulken, Egeside 5.4 (Daniel Bengtsson, Johan Månsson, Niklas Liljebäck m.fl.)

Hl: 1 hanne Tjolöholm 3–10.5 (Donald Blomqvist m.fl.)

Öl: 1 hanne Askelunda 29.3 (Jan Hägg) och samma ex. Petgårde träsk 1.4 (Lars Lindell m.fl.).

Vg: Detta år hela 3 olika hanner under våren, samtliga i Hornborgasjön. Redan i mitten av mars sågs den första individen (där vissa karaktärer möjligen kan peka på inblandning av vanlig kricka, men utseendet är ändå i linje med flera tidigare svenska fynd). Minst 2 olika fåglar sågs under april och ingen av dem var individen som sågs i mars.

Upl: 1 hanne rast. Hjälstaviken 13.4 (Pekka Westin). Återupptäcktes 13 dagar senare, 26.4 (Bengt Ottosson).

Tabell 3. Genomsnittligt antal amerikanska krickor *Anas carolinensis* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0,1	0	1,1	2,1	7,0	14	14	10

Bedöms som samma individ då krickorna lätt kan ligga skymda i Hjälstaviken.

Vrm: 1 hanne Björken 16–30.4 (Morgan Johansson m.fl.).

Vb: 1 hanne rast Storavan, Stöcke, Uds 16.4–3.5 (Christina Adolfsson, Thomas Ågren, Jan Eriksson m.fl.). 1 hanne Långviksskatan, Täftlandet 26.4 (Micael Jons-son, Katarina Stenman, Per Hedström). Av omständigheterna att döma rörde det sig om två olika individer. Fyndet i Storavan var det tionde fyndet i Umeälvens deltaområde.

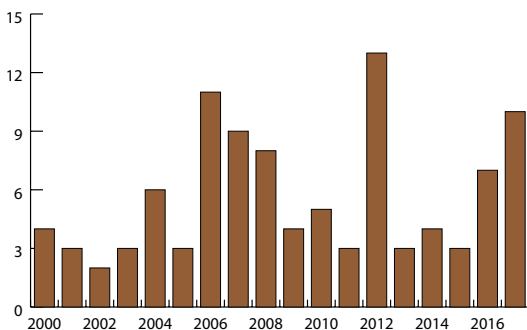
(FREDRIK FRIBERG)

Rödhuwad dykand *Netta rufina*

Rödhuwad dykand är en i Europa generellt sydlig art men med ett litet häckande bestånd i södra Danmark samt ett mindre antal par i såväl norra Tyskland som i norra Polen. Åtminstone det tyska beståndet har vuxit under senare tid (Gedeon m.fl. 2014). Arten har häckat tillfälligt i Sverige (Täkern i Ög 2012). Under 1990-talet sågs i genomsnitt 8 ex. per år och utvecklingen sedan dess har varit stabil men knappast positiv. År 2017 går med 10 ex. till historien som ett av de bättre åren på 2000-talet.

Sk: 1 hanne Lilla Hammars näs, Foteviken 3.2–10.3 (Staffan Rodebrand m.fl.) samt ett par Finjasjön 14–16.9 (August Thomasson m.fl.). 2017, liksom 2016, bjöd på två fynd. Om vi tillåter oss att räkna årets fåglar som nya fynd landar Skåne på 46 fynd av 58 ex.

Ög: Under året observerades vad som bedöms vara samma hanne vid tre olika lokaler i landskapet. Hannen sågs först vid Säbyviken, Roxen 11.3 (Peter Högfeldt m.fl.), följt av 12.3 vid Leonardsbergs fågeltorn (Robert Petersen, Joakim Edman m.fl.) varefter den slutligen uppehöll sig vid Sättunaviken, Svartåmynnings naturreservat under perioden 16–27.3 (Mariana Häkkinen, Berndth Gustafsson m.fl.).

Fynd av rödhuwad dykand *Netta rufina* i Sverige 2000–2017.

Tabell 4. Genomsnittligt antal rödhuvade dykänder *Netta rufina* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0,1	1,1	3,5	2,8	7,8	5,3	5,7	10

Vg: 1 2K hane Slottsskogen 22–27.2 (Mike Li m.fl.) och en hona rastade i Vänersborgsviken från början av januari till början av mars. I april, maj och september sågs en hane i Hornborgasjön. Även om fågeln inte sågs mellan obstillfällena bedöms det som troligast att alla obsar rör samma individ.

Nrk: 1 hane rast. Öbymaden, Kvismaren 6–26.6 (Daniel Ytermalm, Andreas Sandberg m.fl.).

Upl: 1 hane rast. Hjälstaviken 13–14.3 (Tommy Lindell m.fl.). Fyndet är det femte i rapportområdet. Av tidigare fynd är tre från oktober samt vardera ett från april respektive maj.

Dlr: 1 hane Stjärnsund, Hedemora 5.5 (Ingmar Hellström, Kerstin Hellström, Hanna Andersson m.fl.). Fjärde fyndet i Dlr.

Vb: 2 i par Karlsborg, Holmsund 18–24.4 (Thomas Sundström, Dag Österlund, Joakim Linder m.fl.). 2 i par Brånsjön 29.4 (Andreas Garpebring, Christer Laggar, Peder Andersson). Tredje fyndet i landskapet. Fyndet i Karlsborg och Brånsjön bedöms vara samma par.

Tillägg 2016:

Dls: 1 hane Vänersborgsviken 29.10 (Anders Regeskog). Andra fyndet i Dalsland.

(FREDRIK FRIBERG)

Brunand *Aythya ferina* VU

Brunanden dök upp i Sverige i mitten på 1800-talet och ökade sen fram till 1970-talet, då det som mest häckade ca 5 000 par i Sverige. Förra årets *Fågelåret* (2016) slog larm angående brunandens situation och inkommande kommentarer från rrk: ”Om detta speglar det svenska beståndet bör det kanske snarare anges till runt 100 par istället för de 1 100 par som anges av Ottosson m.fl. (2012)”. Från Värmland är rrk mycket negativ: ”Som vanligt inga observationer som tyder på häckning. Höstens ansamling i Ekenäsviken Värmlandsnäs uppgick i år till endast 12 ex. Om man backar 5 år bakåt i tiden till fanns 80 ex. på platsen och t.ex. 2009 170 ex. Som konstaterats tidigare minskar arten kraftigt att döma av dessa siffror”. Rrk Vg: ”Enbart Hornborgasjön har större antal som rastade, men detta år enbart under hösten. Dessutom inga stora mängder, som mest (uppskattning) 1 000 ex. under slutet av juli och 300 i augusti, samt 700 i september. Alltså ganska blygsamma antal!” Ljuset i ett kompakt mörker står möjligen Östergötland för med Tåkerns fältstations traditionsenliga simfågelräkningar där inräknades som mest 12 700 ex. 19.8. Men då ska man ha i baktanke att Tåkern noterade 31 000 ex. så sent som 2014. Här får även antas att fåglarna troligen har ett östligt ursprung och inte i någon större omfattning av Svenska häckfåglar.

Alla konstaterade häckningar:

Gtl: Endast en häckning: 1 hona med pulli Roma returvattendammar, Roma 13.7 (Pål Axel Olsson).

Ög: En hona med fem ungar observerades vid Herrebro våtmark 29.6 (Robert Petersen).

Vg: 4 kullar vid Hornborgasjön.

Nrk: 1 par häckade i Rysjön (Åke Pettersson).

Srm: 1 kull (4 pulli) Ågestasjön 24.6 (Stefan Ettestam m.fl.) och 1 kull (8 pull.) Nors viltvatten, Gålö 15.7 (Fredrik Grahm) och 4 ex. pull. Östra Helgestadammen, Skåraområdet, Nyköping 4.7 (Lennart Wahlén).

Upl: 1 häckning (1 ad. hona + 6 pull.) Sörsjön, Tåmnaren 14.6 (Magnus Klingse), 1 häckning (2 nyss flygga ungar) Gäddviken, Tåmnaren 4.8 (Eskil och Fredrik Friberg), 1 kull (5 pull.) Råstasjön, Södra Järvafältet 22–24.5 (Anders Ahlford, Ari Määttä m.fl.). 2 kullar (11 pull. + 1 pull.) Lappkärrer, Norra Djurgården 2–8.6 (Per Thyberg m.fl.). 3 kullar (7 pull. + 6 pull. + 1 pull.) Säbysjön, Norra Järvafältet 1–16.7 (Johan Wallin, Olle Bernard m.fl.) och 2 kullar (3 pull. + 8 pull.) Norra delen, Fysingen 13.7–12.8 (Ingemar Johansson).

Vstm: En (1) konstaterad häckning rapporterad: 1 hona + 5 pull. Frövisjön, Skultuna 19.6 (Bo Persson).

Dlr: 1 hona med 5 pull. Rudängsmyran, Borlänge 6.6 (Yngve Johansson m.fl.).

Gstr: 5 ad. hona + 31 pull. Rudsjön, Bomhus 3.6 (Esbjörn Nordlund). Med en kalkylerad andel misslyckade häckningsförsök kan en gissning för reproducerande antal honor vid Rudsjön hamna på minst tio.

Hls: Vid Tannetjärnen konstaterades en säker häckning och tidigare under våren sågs som mest tre par på lokalen.

Jmt: Häckningar vid Lillsjön, Ändsjön och sannolikt även Tysjöarna. Antalet par är som vanligt svårt att uppskatta, men förra årets 5–20 par står sig förmodligen väl även i år.

Nb: 5 pull. Mjölkkuddstjärn, Luleå 1.7 (Andreas Livbom) och 2 pull. Fågeltornet, Gammelstadsvikens nat. res. 8.7 (Kerstin Sundberg-Persson, Viktor Persson).

(FREDRIK FRIBERG)

Vitögdd dykand *Aythya nyroca* (66/66 – 1/1)

Två exemplar under året av denna art som i Europa har en sydostlig utbredning. Det polska beståndet har under 2000-talet återhämtat sig något efter att tidigare minskat till följd av miljöförändringar.

Det är svårt att se några tydliga trender i det svenska materialet. Det är förövrigt imponerande vilken koll vi har på våra ankor i Lund, i Lomma och vid Kalmarsund!

Sk: Den adulta hanen som sedan 2014 håller till i Lund

Tabell 5. Genomsnittligt antal vitögda dykänder *Aythya nyroca* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0,2	0,3	0,9	2,0	0,9	1,6	2,1	2

och Lomma under vinterhalvåret fortsätter att fungera som dragplåster. Fågeln rapporteras från Lunds reningsverk under perioderna 18.1–26.2 (Sven Jönsson, Rolf Lindskog, Henrik Nordholm m.fl.) och 15.10–30.12 (Johannes Evefalk, Sven Bågesund m.fl.). I Lomma har den setts i Habogårdsdammarna 23.1–13.2 (Karsten Bringmark, Kristian Ståhl m.fl.) vid årets början, samt i Lomma kustdammar 4.11–8.12 (Lars Nilsson m.fl.). De överlappande datumintervallen kan tyckas indikera att det rör sig om två individer, men faktum är att en noggrannare titt på datumen stämmer väl med att den alternerar mellan lokalerna. Skåne står därmed kvar på 21 fynd.

Sm: 1 hanne str. S Händelöphuvud, Västervik 21.10 (Mathias Näslund). Första fyndet i östra Småland! Säkert

FOTO: LASSE OLSSON

Vitögd dykand *Aythya nyroca* tillsammans med vigg *Aythya fuligula* och bergänder *Aythya marila*, Lomma kustdammar, Sk, 2017.

samma fågel som sågs på norra Öland 14–20.10.

Öl: 1 hanne Hornsjön 14–20.10 (Björn Karlsson, Björn Malmgren m.fl.). Så då dök den då upp, den vitögda dykanden, det första fyndet på 2000-talet och dessutom det första sedan 1998.

(FREDRIK FRIBERG)

Brunand x vitögd dykand

Aythya ferina x *nyroca*

Totalt tre fynd från året föreligger av denna mycket sällan sedda hybridform.

Sk: 1 hona Lunds reningsverksdammar 1.1–28.2 (Anders Jönsson, Ola Ejdrén m.fl.) och 6.11–30.12 (Sven Jönsson, Nils Kjellén m.fl.), samt 1 hanne Pildammsparken, Malmö stad 20–29.11 (Petteri Lehtikoinen, Lars Silow,

Josef Chaib m.fl.). Fågeln i Lund avser samma individ som sågs även 2016.

Upl: Rapportområdets första fynd av denna dykandshybrid utgjordes en hanne vid Fågeltornet, Fysingen 11.4 (Fredrik Grahn). Fyndet är tillika det första fyndet i Svealand och det andra fyndet utanför Skåne, där hybriderna de senare åren setts regelbundet (rrk Sthlm).

(FREDRIK FRIBERG)

Ringand *Aythya collaris* (47/47 – 2/2)

Två fynd föreligger från 2017 av denna nordamerikanska and. Det är svårt att se någon tydlig trend för ringanden i Sverige.

Hl: 1 honfärgad Halmstads reningsverk 12–23.12 (An-

FOTO: CHRISTOPHER GULLANDER

Ringand *Aythya collaris*, Halmstads reningsverk Hl, december 2017.

ders Wirdheim m.fl.) Femte fyndet i Hl och det första av en honfärgad fågel.

Hls: 1 hanne rast. Ålsjön mittre delen, Ålsjön 10.5 (Staffan Sundin, Niklas Liljebäck m.fl.).

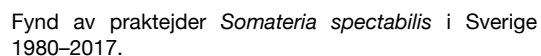
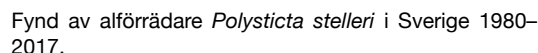
(FREDRIK FRIBERG)

Bergand *Aythya marila* **VU**

Berganden har minskat starkt som häckfågel längs landets ostkust men också i den svenska fjällvärlden. Samtliga rrk uppmanas att behandla och administrera våra fynd av häckande bergand. Det finns anledning att tro att en relativt stor andel av de ytterst få häckningar som rapporteras inte kontrolleras och det finns en risk att vissa utgörs av felbestämningar. I synnerhet gäller detta uppgifter om kushäckan-

(FREDRIK FRIBERG)

Högt räknat noterades i Sverige 14 ex. under året varav 9 ex. på Gotland. Tänker vi oss att vi delvis har dubbelräkningar 1) vid vinterfynden i januari–början av mars i Upl, Hls, Mpd och Vb (totalt 2 ex?) och 2) för höstfynden på Gotland, hamnar vi snarare på ca 8–10 ex. Det är i så fall den lägsta totalsumman hittills (2011 och 2014 har varit nästan lika dåliga). Under perioden 1985–1987 sågs 220–280 alföräddare per år! Tidigare har angivits att orsaken sannolikt inte är att populationen i västra delen av Arktis minskat i motsvarande grad utan

Vb: 1 honf. rast Vitskärsudden, Yttre Västerfjärden 21.1 (Emmanuel Naudot, Pontus Wennesjö, Birger Risberg m.fl.). Andra fyndet i Vb efter år 2010. Före år 2010 var arten i princip årlig i landskapet, men den har nu blivit en raritet!

[illegible]

FÅGELÅRET 2017

Praktejder *Somateria spectabilis*

Totalt 39 ex. är i paritet med de allra sämsta åren (2012 och 2013). Inga fynd från Stockholms skärgård eller Uppland och ett enda fynd från hela Väst-kusten.

Jmt: 1 hanne rast. Sulviken, Kallsjön 15.5 (Erik Hemmingsson, Lars Strömberg, Eva Strömberg). Ny art för Jämtland. En vackert utfärgad hanne rastade med en flock ejdrar några timmar i Sulviken.

(FREDRIK FRIBERG)

Ejder *Somateria mollissima* VU

Rent generellt går det dåligt för ejdern, med vikan- de antal både som häckfågel och på flyttning.

I Norrbotten hittades två kullar och dessutom 10 ex. på fyra lokaler och rrk Nb skriver: ”Tyvärr är detta en radikal minskning av fynd, vilken nu på- gått i många år, och fortsätter det i denna takt, så kanske inte arten ses redan om ett par år?”.

Under 2000-talet har allt fler inlandsfynd av häckande ejder konstaterats. Från Väneren finns hit- tills två konstaterade häckningar (2006 resp. 2008 vid Kräklingarna, Dls). Under de senaste åren har Fjuk i Vättern, Östergötland blivit en pålitlig lokal; häckning konstaterades även 2017 (Gunnar Myr- hede, Jan Eklund, Tommy Eriksson), där det året före fanns hela fyra honor med ungar, troligen fyra kullar (Gunnar Myrhede, Jan Eklund), och häck- ning konstaterades i området även 2014 och 2015 – en unik förekomst. Inlandshäckningar konstate- ras alltså ytterst sällan.

Udda fynd:

Hjd: En hona rastade Där öst, Storsjö 16.5 (Eva Moén m.fl.). Åttonde fyndet i Hjd.

Jmt: I samma veva som ovan nämnda observation i Hjd sågs 14 ex. rast. Sulviken, Kallsjön 15.5 (Erik Hem- mingsson, Lars Strömberg, Eva Strömberg) – tillsam- mans med en praktejder (se praktejder).

(FREDRIK FRIBERG)

Vitnackad svärta *Melanitta perspicillata*

(113/114 – 3/3)

Årets tre fynd av denna nordamerikanska and skulle teoretiskt sett kunna gälla samma individ. Tenden- sen är svagt nedåtgående för denna iögonenfallan- de art efter en topp under 2000-talets första decen- nium.

Tabell 6. Genomsnittligt antal vitnackade svärtor *Melanitta perspicillata* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0	0,3	0,7	2,0	2,2	4,8	2,7	3

Gstr: 1 ad. hanne rast. Iggöskaten, Iggön 1–3.5 (Kjell Pålsson, Hanna Andersson m.fl.).

Ång: 1 ex. str. N Skärsviken, Härnön 7.5 (Leif Johans- son). Nionde fyndet i Ång.

Nb: 1 hanne str. V Rödkallen, Luleå skg. 27.5 (Mårten Müller, Martin Widén m.fl.). Andra fyndet i Nb.

(FREDRIK FRIBERG)

Knölsvärta *Melanitta deglandi*

Fynd av underarten:

Melanitta d. deglandi (0/0 – 2/2)

Upl: 1 ad. hanne Röder 13.5 (F) (Kalle Brinell, Magnus Liljefors). 1 ad. hanne Svenska Högarna (F) 14.5–28.6 (F) (Anders Eriksson m.fl.).

FOTO: PER LINDQVIST

FOTO: NICLAS AHLBERG

Knölsvärta *Melanitta d. deglandi*, Svenska Högarna, Upl, maj 2017.

De två första svenska fynden av den nordamerikans- ka underarten av knölsvärta gjordes under loppet av två dagar knappt två mil ifrån varandra i Stockhol- ms skärgård. Dessutom upptäcktes fågeln på Svens- ka Högarna 14.5 i princip samtidigt som landets första mörkögda junco – utan tvekan en av de mest barocka episoderna i svensk skådarhistoria. Efter- som knölsvärtorna aldrig sågs samtidigt och fotona av Röderfågeln inte medgav säker analys av individ- specifika karaktärer beslöt Raritetskommittén först att behandla observationerna som ett fynd. Det- ta meddelades också i *Rk-nytt* 2/17. Men i ljuset av att två adulta hannar hittades på Svenska Högarna i maj 2018 har Raritetskommittén ändrat sitt ställ-

ningstagande och bedömer det som mer sannolikt att två fåglar var inblandade redan 2017, och att dessa återvände till området nästföljande vår. Den amerikanska underarten av knölsvärta är snäppet mer ovanlig än den sibiriska underarten *stejnegeri* i våra grannländer. Ett fynd vardera föreligger från Norge, Finland och Danmark. I övriga Norden har Island 11 fynd och Färöarna 2 (Tarsiger.com).

(ALEXANDER HELLQUIST)

Sjöorre *Melanitta nigra*

Det är svårt att se någon tydlig trend i det svenska häckningsområdet, men rrk Skåne beskriver sjöorren som en art på frammarsch, åtminstone vad gäller den mängd som passerar de skånska kusterna.

Sk: "Hösten bjöd på ett sträck som fullständigt krossar tidigare säsongs- och dagsrekord för Sydostskåne. Totalt räknades hela 103 091 ex., att jämföra med fjolårets rekordsumma på 68 202 ex. Det nya dagsrekordet lyder 15 043 ex. och räknades in vid Sandhammaren 6.9 (Gert Ljungqvist, Sven Splittorff m.fl.). Summan är ungefär dubbelt så hög som föregående dagsrekord för Sydostskåne. Huvuddelen av sträcket passerade även Simrishamn där det räknades in 12 160 ex. (Magnus Ullman, Bengt Bengtsson, Jörgen Bernsmo m.fl.). Det tidigare skånska rekordet är på 13 260 ex. str. S Hittarps rev 4.4 2005 (Thomas Svanberg). I Falsterbo blev det visserligen inget dagsrekord, men räkningarnas andra, tredje, fjärde och femte högsta dagssummor är nu från 2017 och hösttotalen på 34 210 ex. är mer än dubbelt så hög som det föregående säsongsrekordet från 2012."

(FREDRIK FRIBERG)

Amerikansk sjöorre *Melanitta americana*

(22/22 – 0/0)

Öl: 1 ad. hanne str. SO Degerhamn samt Ölands södra udde 8.4 (F) (Karl-Erik Sundström, Mats Waern, Jonas Bonnedahl m.fl.).

Typiska lokaler och typisk tidpunkt för amerikansk sjöorre. I enlighet med Raritetskommitténs försiktiga linje när det gäller antal fynd av änder med någorlunda regelbundna flyttvanor bedöms att observationerna avser samma fågel som sträckte förbi några lokaler i Blekinge och Ottenby 15.4 2016.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Alfågel *Clangula hyemalis*

Med fokus på spontanrapportering beskriver rrk *Öl:* "Enligt rapporterna blev 2017 ett riktigt bottenår vad gäller sträckande alfåglar på Öland. Vårsträcket brukar inte uppvisa några högre summor, men blott 8 686 höststräckande är en minskning med 75% jämfört med t.ex. 2016 då 34 189 ex.

bokfördes. Liksom i fjol var oktober den månad då flest sträckande alfåglar rapporterades. En enda dag nådde 1 000 sträckande: 22.10 på Ölands södra udde, Ottenby." Även rrk Sthlm rapporterar om ett bottenår vad beträffar sträckande fåglar.

(FREDRIK FRIBERG)

Salskrake *Mergellus albellus*

Mycket bristfällig rapportering från häckningsområdet gör det liksom tidigare omöjligt att avgöra utvecklingen för arten som häckfågel. För rastande och övervintrande salskrakar i Sydsvrige är den långsiktiga trenden positiv.

FOTO: TORSTEN GREEN PETERSEN

Salskrake *Mergellus albellus*, Gtl.

Nb: Ingen observation som tyder på häckning, vilket är dåligt, då det under ett normalt år brukar handla om observationer på ett tiotal lokaler. Dåligt besökta lokaler under sommarmånaderna är troligt orsak, snarare än att arten skulle minska i landskapet.

Ås lpm: 3 1K Lill-Grundsjön, Vilhelmina 23.9 (Håkan Rune, Inga Olofsson). Möjlig häckning på lokalen.

Ly lpm: 1 hona + 4 pull. Malåträsket, Malå 1.7 (Leif Bildström) och 9 pull. Idbäcksavan, Sorsele 31.7 (Bernt-Erik Nordenström).

Lu lpm: 3 pull. Myrtjärnar intill E45, Stora Sjöfallets NP 13.8 (Henrik Sporrang, Per Nihlén, Sören Uppsäll). Dålig rapportering, liksom tidigare år. Endast en häckning rapporterad, även om fynden i lämpliga biotoper är många (18), väl spridda nedanför fjällkedjan.

(FREDRIK FRIBERG)

Vaktel *Coturnix coturnix* NT

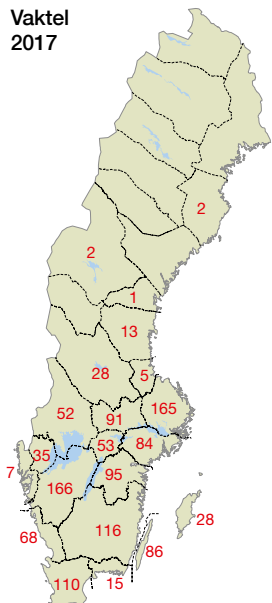
Totalt 1268 spelande vaktlar är sammantaget en relativt normal årssumma för de senaste åren. Fördelningen av vaktlar är också den relativt normal, men ovanligt starka förekomster registrerades i landets sydvästra delar som Västergötland (bästa året sedan 2011) och Småland.

Häckningar:

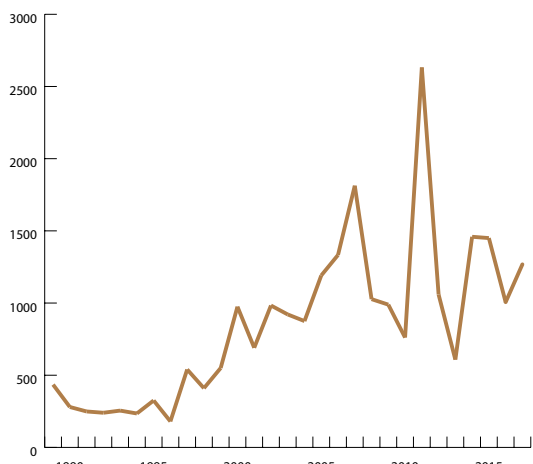
Öl: 7 ex. (1 ad. + 6 pull.) Nedre Segerstad 4.8 (Göran Andersson, Annelotta Rolfsson) och 1 pull. Alby 5.8 (Bertil Breife).

Srm: 6 pull. 2.8 Tegelängen, Bergshammar, Sörfjärden (Kaj Sjunnesson).

Vaktel
2017

Landskapsvis fördelning av fynden av vaktel *Coturnix coturnix* i Sverige 2017.

Antal spelande vaktlar *Coturnix coturnix* i Sverige 1989–2017.

Upl: 1 ex. avledningsbeteende Tjocksta, Lövsstälten 4.9 (Weine Erlandsson) och en kyckling hördes 7.9 (Nils-Olof Jerling). På platsen gjordes ytterligare 6 observationer av som mest 2 ex. 5–30.9 (Nils-Olof Jerling m.fl.).

Rätt många höstfynd föreligger, även någrasom kan ses som ”diskutabla” utanför perioden då övriga vaktlar påträffades, 5.5–17.10:

Upl: 1 ex. vid fågelmatning Kräggslätten, Övergran 19.12 (Mats Lönnberg). Foton visar att fågeln med stor sannolikhet är en japansk vaktel *Coturnix japonica* och således en utsläppt fågel. Japansk vaktel används frekvent för äggproduktion.

Vstm: 19 pull. Viby, Sättra, Arboga 20.9 (Rolf Karlsson gm Lars Karlsson). Rrk Vstm: ”Dessa ungfåglar uppges

FOTO: NICLAS AHLBERG

Vaktel *Coturnix coturnix*, Gtl, maj 2017.

eventuellt kunna ha sitt ursprung från en närlägen vakteluppfödning vid Örberga, Valskog.”

Dlr: 5 ex. Finsta ängar, Hedemora 4.11 (Jan Nordin). Fyndet bedöms som under hösten utsläppta för jaktändamål. Uppfödning av vaktlar pågår bevisligen i Dalarna. Rrk känner inte till omfattningen, men vi vet åtminstone ett fall med utsläpp 2017 i Rättviks kommun.

(FREDRIK FRIBERG)

Svartnäbbad islom *Gavia immer*

Totalt 46 ex. innebär en uppgång jämfört med 2016 (32 ex.) men är fortfarande en låg summa, i alla fall i ett 2000-talsperspektiv.

Fyndet fördelas på 5 i jan, 5 under vårsträcket i apr–maj och 36 under höststräcket i sep–dec. Lik-

som tidigare gjordes flertalet fynd längs västkusten, men det finns även 13 fynd från Östersjön och två inlandsfynd.

Landskapsvis fördelas fynden på Sk (8), Bl (2), Sm (1), Öl (3), Gtl (1), Hl (8), Boh (17), Vg (1), Ög (1), Upl (3) och Gstr (1). Det sistnämnda fyndet gällde 1 ad. str. vid Iggöskaten 30.9 (Esbjörn Nordlund) och utgjorde sjätte fyndet i Gstr.

Inlandsfynd:

Sk: 1 1K rast. i södra delen av Vombsjön 28–31.12 och en bit in i januari 2018 (Staffan Bensch m.fl.).

Vg: 1 str. SV Vänersborgsviken 13.11 (Göran Darefelt).

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: BERTIL BREIFE

Svartnäbbad islom *Gavia immer* 2K– (nederst) och storlom *Gavia arctica*, Triberga läge Öl, 12 september 2017.

under vårsträcket i mar–maj, ett sommarfynd i aug och 20 under höststräcket i sep–dec. Geografiskt hade fynden en tyngdpunkt längs ostkusten, och landskapsvis fördelades de på Sk (9), Bl (4), Sm (1), Öl (7), Gtl (1), Hl (7), Boh (3), Ög (1), Upl (4), Gstr (1), Mpd (1), Ång (2) och Vb (2).

Vinterfynd:

Mpd: 1 2K Åstholmen, Tynderö 30.1–1.2 (Staffan Bergman, Thomas Granfeldt, Stefan Heimdahl).

Ång: 1 2K str. SV Järnasklubb, Järnashalvön 20.1 (Lars Edenius, Eskil Nygren). 1 2K Storsands naturreservat, Norrfällsviken 21–24.1 (Pekka Bader, Björn Gustafsson, Leif Johansson m.fl.). Trol. en och samma individ.

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: MIKAEL NORD

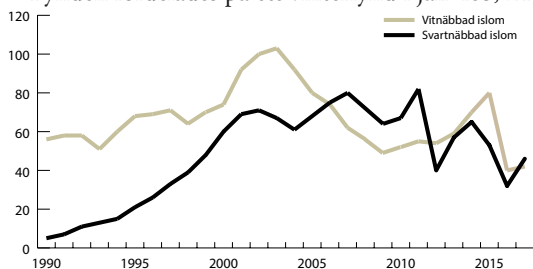

Svartnäbbad islom *Gavia immer* 1K, Gubbanäsan, Hl, 11 oktober 2017.

Vitnäbbad islom *Gavia adamsii*

Totalt noterades 42 ex., vilket är det näst lägsta antalet sedan 1990 (under 2016 noterades 40 ex.).

Fynden fördelades på ett vinterfynd i jan–feb, 21

Fynd av vitnäbbad islom *Gavia adamsii* och svartnäbbad islom *Gavia immer* Sverige 1990–2017.

Ob. islom *Gavia immer/adamsii*

Totalt 41 fynd är med råge det högsta antalet hittills under 2000-talet, något som kan verka märkligt med tanke på att både svartnäbbad och vitnäbbad islom uppträdde förhållandevis sparsamt detta år. Har manne landets skådare blivit mera kritiska när det gäller bestämning av stora lommar?

Fynden fördelas på två vinterfynd (jan), 17 under vårsträcket (mar–maj) och 22 under höststräcket (sep–dec). Den landskapsvisa fördelningen är Sk (3), Bl (6), Sm (2), Öl (10), Gtl (2), Boh (2), Vg (1), Srm (2), Upl (9), Hls (1), Mpd (1), Ång (1) och Vb (1).

(ANDERS WIRDHEIM)

Svartbrynad albatross *Thalassarche melanophris* (3/3 – 0/0)

Sk: 1 äldre subad. Kullaberg–Skälderviken 4–5.10 (F) (Per Saarinen).

Boh: 1 äldre subad. str. S 3.10 Grosshamn (F) (Per Wohlin, Mats Ottoson, Thomas Ring).

Observationerna avser samma fågel som rörde sig söderut längs med västkusten i samband med blåsväder. Eftersom ingenting i dokumentationen motsäger att individen är densamma som passerade västkusten i september 2016 väljer Raritetskommittén att behandla det som ett fynd. Det är första gången arten noteras två år i rad i Sverige. Utöver denna subadulta fågel uppehåller sig åtminstone en

FOTO: GÖRAN LENZ

Svartbrynad albatross *Thalassarche melanophris*, Skälderviken Sk, 4 oktober 2017.

ytterligare svartbrynad albatross i nordeuropeiska farvatten – en adult fågel som återkommande har noterats bland annat på Helgoland i Tyskland under åren 2015–2018. Man kan således hoppas på fler svenska observationer under kommande år.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Stormsvala *Hydrobates pelagicus*

Totalt 10 ex., varav 7 ex. ringmärktes i Boh och 3 ex. sågs i fält i Sk och Hl. De förstnämnda märktes alla under sensommaren medan fältfynden gjordes i november. Totalt 10 ex. hör till de största antalen som hittills noterats under ett år (rekordet är 14 ex. år 2000).

Sk: 1 ex. Båstads hamn 11.11 (Jonas Nilsson, Mattias Öberg, Johan Stenlund m.fl.). Sannolikt samma fågel som tidigare under dagen sågs i Skummeslövsstrand några km norrut i Hl.

Hl: 1 ex. Malön, Malön 6.11 (Anders Magnusson). 1 ex. str. V Glommens sten 11.11 (Sven-Olof Martinsson). 1 ex. str. S Skummeslövsstrand 11.11 (Thomas Svanberg). Samtliga fynd dokumenterade med foto.

Boh: Sju fåglar ringmärktes på Måseskär utanför Orust mellan 28 juli och 23 augusti. Med årets fångst har 105 stormsvalor registrerats i Boh. Måseskär står med 61 av dessa! 1 3K 28.7 (Kåre Ström, Magnus Persson, Thomas Liebig). 2 3K+ 8.8, 2 3K+ 11.8 och 1 3K+ 12.8 (Kåre Ström, Alexander Ström, Magnus Larsson, Thomas Liebig). 1 3K 23.8 (Kåre Ström, Anders Melin).

(ANDERS WIRDHEIM)

Tabell 7. Genomsnittligt antal stormsvalor *Hydrobates pelagicus* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0,7	0,7	0,6	2,6	4,5	5,5	4,7	10

Klykstjärtad stormsvala

Oceanodroma leucorhoa

Totalt noterades 28 ex., vilket får betraktas som en låg årssumma. Det bör också noteras att det i denna summa sannolikt göms några dubbelräkningar i form av fåglar som förflyttat sig mellan olika platser. Förutom en observation i januari gjordes alla fynden under senhösten i okt–dec. Observationerna är också, som vanligt, koncentrerade till Västkusten, från Kåringön i Boh i norr till Lomma i Sk i söder. Landskapsvis fördelas fynden på Sk (11), Hl (8), Boh (8) och Vg (1) och månadsvis på jan (1), okt (15), nov (5) och dec (7).

(ANDERS WIRDHEIM)

Tabell 8. Genomsnittligt antal klykstj. stormsvalor *Oceanodroma leucorhoa* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0,8	3,3	2,6	61	180	101	25	28

Stormfågel *Fulmarus glacialis*

Likt de två senaste åren uppträdde stormfågeln förhållandevis sparsamt under 2017. Orsaken till detta var sannolikt avsaknad av längre perioder med hårda västvindar. De högsta dagssummorna noterades dessutom under sommaren, då 150 resp. 107 ex. passerade Hönö i Boh 5.8 och 6.8. Noterbart är också att inga fynd gjordes i Östersjöområdet under året. Med endast tre magra år som underlag, är det för tidigt att dra några slutsatser om stormfågeln uppträdande hos oss. Det kan dock nämnas att arten uppges ha minskat i antal på Brittiska öar

na efter millennieskiftet, bl.a. på grund av födobrist och nedsatt reproduktion (<http://jncc.defra.gov.uk/page-3201>)).

(ANDERS WIRDHEIM)

Ob. atlant-/madeirapetrell
Pterodroma feae/madeira (3/3 – 1/1)

Sk: 1 str. SV Kullens fyr 26.6 (F) (Magnus Elfwing, Tobias Berger).
Boh: 1 ex. str. S Kråkudden, Hönö 25.6 (Magnus Rahm, David Armini, Markus Lagerqvist, Per Björkman m.fl.).

Sveriges fjärde fynd av en representant från detta synnerligen svårbestämda artpar, och det första sommarfyndet – de tidigare är gjorda i slutet av september, slutet av oktober respektive slutet av november. Även vid Brittiska öarna, där flera fynd görs varje år, noteras majoriteten av fåglarna mellan juli och september (birguides.com; Steele 2006), men några junifynd föreligger också.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Ob. gulnäbbad lira/scopolilira
Calonectris borealis/diomedea (119/119 – 3/3)
Den art som tidigare kallades gulnäbbad lira har nu delats upp. För vårt vidkommande kan det handla om två arter, *Calonectris borealis*, som behåller namnet gulnäbbad lira, och *C. diomedea*, som får namnet scopolilira. Den förra häckar huvudsakligen på öar i östra Atlanten och den senare i Medelhavet. Detta innebär att det sannolikt i första hand är gulnäbbad lira som oftast dyker upp i Sverige, men då uppdelningen främst bygger på molekylärbiologiska skillnader, och de beskrivna skillnaderna i utseende inte verkar helt konstanta, är det i många fall svårt att göra en säker artbestämning i fält. Det innebär också att samtliga svenska fynd av ”gulnäbbade liron” tills vidare betraktas som obestämda gulnäbbade liron/scopoliliron. Rk ska se över möjligheterna att artbestämma svenska fynd med sådan säkerhet att något fynd kan publiceras med arttillhörighet (*Rk-nytt* 1/18). I *Fågelåret* fortsätter vi att behandla dessa fåglar som tidigare, men under ändrat namn.

Under 2017 gjordes fem fynd, men dessa gäller troligen endast 3 ex. Det är rimligt att anta att fynden i Hl och Sk 26.6 gäller samma individ liksom fynden i Boh och Sk 5.8. Dessa liron är kraftfulla flygare som lätt förflyttar sig långa sträckor.

Sk: 1 ex. str. N Ripagården, Gröthögarna 26.6 (Jan Linde, Thomas Lindblad, Phil Benstead) samt 1 ex. str. V Mistluren, Kullaberg 5.8 (Henrik Johansson m.fl.).
Hl: 1 ex. str. S Görvik, Tylösand 26.6 (Göran Lindh, Margareta Lindh).

Boh: 1 ex. str. S Kråkudden, Hönö 4.8 (Jonas Bergman Laurila m.fl.). 1 ex. str. S Kråkudden, Hönö 5.8 (Erik Wahlgren m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Tabell 9. Genomsnittligt antal "gulnäbbade liron" <i>Calonectris diomedea/scopoli</i> per år under olika perioder 1950–2017.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0	0	0,1	1,9	3,3	4,2	3,4	3

Grålira *Ardenna grisea*
Totalt endast 32 ex. under året, vilket är det lägsta antalet sedan millennieskiftet. Det bör dessutom noteras att det i denna summa sannolikt finns några dubbelräkningar. Gråliran är som bekant en kompetent flygare som lätt förflyttar sig längs hela svenska västkusten under några timmar. Det innebär att en och samma individ kan ses på flera platser – även i olika landskap – under en dag. Fynden fördelas på 4 under vinter–tidig vår (jan–mar) och 28 under hösten (aug–dec). Den landskapsvisa fördelningen är Sk (9), Hl (8), Boh (13) och Vg (2), de sistnämnda på Vinga. Liksom för stormfågeln kan den blygsamma förekomsten sannolikt förklaras av att 2017 var ett år då det inte förekom några längre perioder med hårda västvindar.

(ANDERS WIRDHEIM)

Mindre lira *Puffinus puffinus*
Årssumman för västkusten, liksom för landet i stort, landade på mellan 90 och 100 ex. Det är den högsta årssumman sedan 2009 och kan främst förklaras med ovanligt stor förekomst i juni månad. Då noterades bl.a. ett nytt svenskt dagsrekord med inte mindre än 40 ex. på Kråkudden, Hönö i Boh 8.6 (Roger Eskilsson, Peter Hamrén m.fl.).

Sk: 12 ex. under året fördelade på 1 i vardera mars och maj, 3 i juni, 4 i juli och 3 i augusti. Marsfyndet utgör det första i Sk.
Hl: Totalt noterades 18 ex. fördelade på 11 i juni, 1 i juli och 6 i augusti.
Boh: Totalt noterades 89 ex. fördelade på 16 obsdagar (troliga dubbelräkningar frändragna). Det är i närheten av rekordnoteringen från 2009 då 97 ex. registrerades. Arten sågs mellan 31.5 och 3.10 med följande månadsfördelning: maj (1), juni (59 – 6 obsdagar), juli (14 – 5 obsdagar), augusti (14 – 3 obsdagar) och oktober (1).

(ANDERS WIRDHEIM)

Tabell 10. Genomsnittligt antal mindre liron <i>Puffinus puffinus</i> per år under olika perioder 1950–2017.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0,3	0,6	3,1	15	41	46	43	95

Balearisk lira *Puffinus mauretanicus* (36/36 – 1/1)

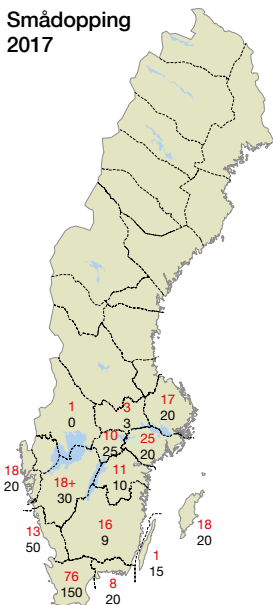
Bob: 1 ex. str. S Kråkudden, Hönö 20.8 (Jonas Bergman Laurila, David Armini, Lars-Erik Rahm m.fl.).

Balearisk lira måste tillhöra de svenska rariteter som har det mest regelbundna fyndmönstret. De flesta år får västkusten påhälsning av någon fågel i augusti eller september, även om det finns enstaka fynd också i juni, juli, oktober och november. Mönstret är helt logiskt eftersom arten uppehåller sig runt häckningsöarna i västra Medelhavet under större delen av året och främst ger sig ut i Atlanten från juli till oktober. Balearisk lira är betydligt mer sällsynt i Sverige än i Danmark, som har 84 fynd till och med 2016, och i Norge, med 57 fynd till och med 2017.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*

Med en så liten uppskattad population som 390 par (Ottoosson m.fl. (2012) och det i skådartäta delar av landet, tycker man ju att smådoppingen borde gå att beakta via spontanrapporteringen. Ett av de mest skådartäta landskapen, Öland, sammanfattar 2017 och en enda konstaterad häckning med meningen: "Smådoppingens häckförekomst är så underregistrerad att det inte känns meningsfullt att analysera." Rrk Gtl vill skriva upp populationen något: "Granskning av rapporterna visar att det sågs minst 18 par under 2017, flera med ung-

Rapporterade häckningar och trol. häckningar av smådopping *Tachybaptus ruficollis* i Sverige 2017 (rött) jämfört med beräknat antal par 2008 (svart) enligt Ottoosson m.fl. (2012)

ar. Med tanke på att många småvatten inte besökts, uppskattas att det finns 30 häckande par. Ottoosson m.fl. (2012) har beräknat att det finns 20 par på Gotland." Intressant är att rrk Vstm skriver: "Sedan en toppnotering år 2005 har antalet smådoppingar sakta men säkert minskat." Normalt anses populationen påverkas av perioder av stränga resp. milda vintrar. Med det i åtanke borde arten likt kungsfiskare och skäggmes ligga på en hög nivå just nu.

Nordliga fynd:

Hjd: 1 ex. Björnhån, Sölvbacka strömmar 1.1–30.3 (Kent Moén, Eva Moén m.fl.). Andra fyndet i Hjd.

Ly lpm: 1 ex. Lycksbäcken 12.1–26.3 (Erik Rehäll, Per Hansson). Åttonde fyndet i Ly lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*

Som vanligt är det svårt att ge en heltäckande bild utan riktade inventeringar, men nedan presenteras ett urval av några intressanta kommentarer från rrk. Gråhakedopping har ökat kontinuerligt under de senaste årtiondena och Ottoosson m.fl. (2012) bedömde antalet häckande par till 1100 med motiveringen "Att vår nya skattning ligger klart över även den tidigare högsta beror både på att arten fortsatt öka och på bättre underlag". Vissa landskap som Skåne och Halland visar på stabil eller ökande förekomst, medan andra som Västergötland, Östergötland, Västerbotten och Norrbotten betonar vikten av nya riktade insatser. Några rrk som Uppland och Gotland betonar att Ottoosson m.fl. (2012) möjligen låg väl lågt i sin uppskattning.

Sk: Totalt rapporterades 207 par med häckningskriterier från 127 lokaler under året. Kläckta ungar konstaterades på 31 lokaler. Detta är en bra häckningssäsong (rrk Sk). I Ottoosson m.fl. (2012) bedömdes 250 par häcka i Skåne. Spontanrapporteringen ligger alltså riktigt nära denna uppskattning.

Ö Sm: Fyra häckningar och fyra par i lämplig biotop i Kalmar och ett par i Valdemarsvik. Gråhakedopping har häckat i östra Småland sedan 2010.

Gtl: Granskning av rapporterna visar att det sågs minst 19 par under 2017, flera med ungar. Med tanke på att många småvatten inte besökts uppskattas att den finns 30 häckande par. Ottoosson m.fl. (2012) har beräknat att det finns 17 par på Gotland. Arten inventerades på Gotland 2011. Då konstaterades att den fanns 71 par på ön. Tidpunkter för inventeringen sammanföll troligen med de gråhakedoppingar som passerar Gotland under våren mot sina häckningsplatser i Finland och Baltikum. Det är därför högst troligt att det verkliga antalet häckande doppingar var betydligt mindre.

Hl: Totalt 11 häckningsförsök fördelade på 6 lokaler. Troligen speglar detta det totala beståndet i landskapet väl.

Ög: Inga närmare uppgifter finns från Tåkern. Utanför Tåkern noterades tre häckningsförsök fördelade på tre lokaler, vilka samtliga slutade resultatlöst. Vi har i flera år uppskattat landskapets bestånd till 40–50 par, men det bör betonas att det nu var ganska många år sedan arten inventerades, varför denna uppskattning är osäker.

Vg: Hornborgasjön har inte inventerats med avseende på antalet kullar sedan 2014, då 73 häckningar konstaterades. Av materialet att döma är det färre än så i år, men det finns alltså inga tillförlitliga siffror.

Nrk: En liten minskning av antalet häckande par jämfört med de senaste tre åren kunde konstateras under 2017. Resultatet blev 18 par fördelade enligt: Kvismaren 13, Rynningeviken 3, Oset 1 och Segersjö dammar 1.

Upl: rapporter för 37 par vid 10 lokaler:

Hls: Bara ungefär sex par har rapporterats med indikationer som tyder på häckning. Det mest tyder alltså på en fortsatt minskning av arten. Det skulle dock vara bra med en rejäl satsning med besök av tidigare häckningslokaler för att bekräfta (den negativa) trenden.

Dlr: 3 häckningsförsök på 2 lokaler (rrk Dlr)

(FREDRIK FRIBERG)

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

Ås lpm: 1 1K Lill-Grundsjön 16-23.9 (Inga Olofsson, Håkan Rune m.fl.) Sjunde fyndet i Ås lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

Svarthakedopping *Podiceps auritus*

På det hela taget går det ganska bra för svarthakedoppingen i Sverige. Normalt är det svårt att sammanställa resultat utan riktade insatser, men i år har ett flertal rrk levererat mångordiga analyser, ofta med hänvisning till 2011 års riksinventering. Här ett urval från ett antal viktiga landskap:

Gtl: Det sågs minst 44 par under 2017, flera med ungar. Med tanke på att många småvatten inte besökts uppskattas att den finns 80 häckande par. Ottosson m.fl. (2012) har beräknat att det finns 60 par på Gotland. Arten inventerades på Gotland 2011 på uppdrag av SOF riksinventering. Då konstaterades 193 par, men detta var sannolikt en överskattning.

Ög: Arten noterades på närmare 40 lokaler under häckningstid, och antalet par uppgick till drygt 50. Det faktiska antalet par är svårbedömt, men den tidigare uppskattningen om 70 par är nog något i underkant.

Nrk: Resultatet för 2017 landar på 52 par och tyvärr med väldigt klen resultat i konstaterat lyckade häckningar. Vad som gör att resultatet är så uselt kan vi bara spekulera i men torra somrar och kraftiga svängningar i vattenstånd är något de inte klarar särskilt bra.

Srm: Svarthakedoppingar har under 2017 rapporterats från sammanlagt 55 lämpliga häckningslokaler i rapportområdet som helhet och på 11 av dessa lokaler kunde säkra häckningar konstateras. En summering av antalet par i lämplig häckningsmiljö hamnar på 102 par i

hela rapportområdet under 2017. Årets antal ligger påfallande nära den uppskattning om 102–108 par som gjordes riksinventeringsåret 2011.

Dlr: 11 konstaterade häckningar/häckningsförsök samt ytterligare 9 observationer av 11 par eller individer i lämplig biotop under häckningstid. Rrk:s bedömning är att kännedomen om svarthakedoppingens förekomst i landskapets södra kommuner är tämligen god. Det är dock mycket troligt att det finns många fler häckande par i tjärnar i landskapets mellersta, norra och fjällnära områden som inte hittas pga. stora otillgängliga områden med låg eller ingen besöksfrekvens. De ca 25 par i Dalarna som anges i Ottosson m.fl. (2012) är rimligen en underskattning med hänsyn till fyndbilderna från spontanrapporteringen.

FOTO: ANNIKA RASTÉN

Svarthakedopping *Podiceps auritus* 1K, Tierp, Upl, 24 augusti 2017.

Gstr: Svarthakedoppingen är tämligen allmänt spridd efter landskapets kust. Från att uteslutande ha förekommit i inlandsvatten på 1950- och 60-talet förändrades populationsandelen vid kusten från 0% till runt 10% i mitten av 70-talet och vidare till så högt som över 80% i samband med riksinventeringen 2011. Det året skattades antalet till 192 par i Gästrikland. Fåglarna etablerar sig gärna i kolonier om upp emot 10 par eller fler. Dessa kolonier kan uppstå snabbt och sedan lika hastigt försvinna. Detta kan innebära en viss utmaning vid kontinuerlig populationsskattning. Men summerat över hela landskapet har det inte skett några större förändringar utan antalet par hamnar nära 200 (rrk Gstr).

N Lpl (P och T lpm): Rapporterad från 23 lokaler väl spridda i hela området. Minst 2 säkra häckningar, en i

P lpm och en i T lpm. Från slutet av maj finns flera rapporter om flockar på 5–10 ex. från flera platser så beståndet är nog stabilt på 20–50 par.

(FREDRIK FRIBERG)

Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis* EN

Vid Hornborgasjön, där klart och stadigt över 90 procent av landets svarthalsade doppingar finns, påträffades 96 bon. Häckning konstaterades även i Skåne och Västmanland. Totalt sett var 2017 ett relativt normalt år.

Sk: Marsfynd är relativt ovanliga, men i år sågs 4 ad. tillsammans i Västra Sörrödssjön 31.3 (Gert Andersson, Patrik Strömberg, Peter Karlehagen). I april sågs sedan 10 ex. på tre olika lokaler och hela 7 ex. tillsammans vid Bokholmens mosse (Anders Ahlberg m.fl.) sticker ut. I maj sågs ytterligare 3 par på 3 nya lokaler. Årets enda lyckade häckning genomfördes vid Bokholmens mosse, där 3 1K sågs i juli månad (Anders Jönsson m.fl.). Ett sommarfynd gjordes med 1 ex. utanför Rönnen 22.6 (Nick Gräntz m.fl.) och 1 höstfynd gjordes med 1 ex. Näsbyholmsjön 2–8.9 (Rolf Sandberg m.fl.).

Sm: 2 ex. rastade i Säbysjön 28.4 (Jörgen Josefsson m.fl.) och 2 ex. i Gislaveds reningsdammar 13–22.5 (Bo Gillberg m.fl.). Arten uppträder nästan årligen i länet.

Hk: 1 ex. Västra tornet, Källstorp 2–6.5 (Ulf Löfås, Conny Palm m.fl.). 2 ex. Gubbanäsan, Getterön 5.5 (Mikael Nord). 1 ex. Skälvik 7.5 (Roy Ottosson, Fredrik Blomqvist m.fl.). Maximalt 3 ex. Uttersö, Tvååker 9–24.9 (Magnus Jäderblad, David Armini m.fl.).

Ög: Mellan 1.5 och 7.9 fanns som mest 4 ex. i Södra dammen vid Gärstadverket utanför Linköping. En av fåglarna gjorde också ett tillfälligt besök i den närliggande Trutdammen. Tyvärr noterades inga ungfåglar, så det är tveksamt om någon häckning verkligen genomfördes.

Vg: 96 bon plus 14 omläggningar/sena. Minst tiotalet kullar finns spontanrapporterade. I övriga rapportområdet noterades totalt 11 ex. på 4 olika lokaler, varav 10

ex. under våren och 1 ex. i juni. Alltså fortsatt magert med fynd utanför Hornborgasjön.

Upl: 2 ex. Hjälstaviken 13–14.5. Senaste fyndet i rapportområdet gjordes 2009, även då 2 ex. Hjälstaviken.

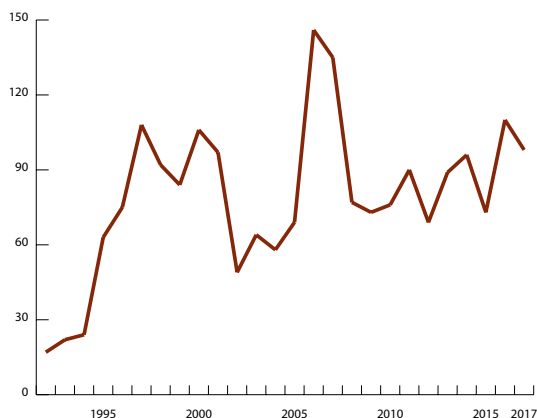
Vstm: För tredje året fynd i Frövisjön i Skultuna. Årets första anlande 11.5 (Pontus Lindberg, Joachim Karlsson) och 14.5 hade antalet ökat till 3 ex. (Markus Rehnberg m.fl.). Dessa var därefter synliga i sjön fram till och med 14.7, då den sista observationen för året gjordes. 1.6 noterades tillfälligt upp till 5 ex. samtidigt (Leif Johansson). Det var länge högst osäker om någon häckning verkligen genomfördes under året, men årets sista observation gällde ett par som hade en unge i släptåg (Björn Nilsson, Barbro Eriksson).

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: MAGNUS FRIBERG

Svart stork *Ciconia nigra*, Kvismaren, Nrk, maj 2017.

Minsta antalet konstaterat häckande svarthalsade doppingar *Podiceps nigricollis* i Sverige 1992–2017.

Svart stork *Ciconia nigra* RE

Det är svårt att avgöra hur många svarta storkar som ses i Sverige varje år. Om man sammanställer kommentarerna från inblandade rrk så blir det 16 fynd under 2017, vilket ligger i nivå med de senaste åren. Det gjordes inga häckningsfynd, men det finns misstankar om att häckning kan ha ägt rum på ett par håll. Fynd under mars är ovanliga och det har endast gjorts ett fåtal genom åren.

Sk: 1 ex. Östra Tommarp 21.5 (Hans Larsson, Jesper Særgren), 2 ex. Fyledalen 21.5 (Andreas Forsman), 1 ad. Västra Strö, Eslöv 6.8 Andreas Wernersson m.fl.), 1 ex. Norrekås 6.8 (Petteri Lehikoinen), 1 1K Karlaby, Simris-

hamn 8.8 (Lennart Jeppsson m.fl.), 1 ex. Klosterviken–Svedala–Västra Ingelstad 13.8 (Ingelise Aarøe Petersen), 1 1K Bäckaskog 11.8 (gm Hans Cronert), 1 ex. Södra Mellby kyrka, Kivik 13.8 (Joanna Gertow). Fågeln vid Bäckaskog omhändertogs och avled senare. Rrk Skåne bedömer att det sågs 3 ex. under våren och 4 i augusti.

Bl: 1 1K Grebbegården, Torhamns udde 16.8 (Annika Annemark, Linus Almqvist, Bengt Strindhagen m.fl.).

Sm: 1 6K hanne Kalmar dämme 10–13.5 (Harald Persson, Emil Ejermo, Mikael Olofsson m.fl.).

HL: 1 ad. Mosilt, Breared 31.3 (Jan-Olof Johansson).

Vg: 1–2 ex. Rödene 19–31.5 (Osborne Lindberg, Lars-Evert Svensson), 1 ex. Huvden 21.5 (Per Håkansson), 1 ex. Valån 28.5 (Mattias Larsson), 1 ex. Tomtens kalkbruk, Torbjörntorp 1.6 (Lars Carlsson), 1 2K+ Hornborgasjön 22–27.7 (Lennart Loved, Lotta Berg, Jens Sandgren m.fl.). Rrk Västergötland bedömer att det totalt rör sig om minst tre individer.

Nrk: 1 ad. Kvismaren 24–25.5 (Kajsa Zetterlund, Mats Lindström, Anders Jacobsson m.fl.). 1 ad. Kvismaren 5–10.7 (Hasse Molin, Daniel Ytermalm m.fl.). 1 ex. Södra tornet, Tysslingen 9.7 (Anita Hutter, Anders Hutter). En och samma fågel, något som kunde konstateras eftersom den var ring- och färgmärkt.

Upl: 1 ex. Hjälstaviken 4.7 (Lars Gotborn).

Vrm: 1 ex. Brosjön 5.6 (Christer Andreasson).

(MAGNUS STRÖMBERG)

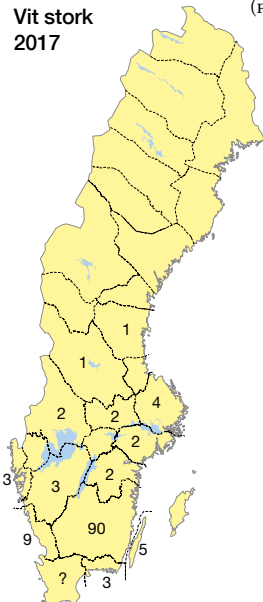
Vit stork *Ciconia ciconia* CR

Vit stork är fortfarande, trots det skånska storkprojektet, påfallande sällsynt i övriga delar av Sverige. Ett enda fynd föreligger från Gstr–Dlr och norrut:

Hls: 1 ex. omärkt Lottefors 19.6 (Sofie Zetterlund m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Vit stork
2017

Landskapsvis fördelning av rapporterade vita storkar *Ciconia ciconia* i Sverige 2017.

Bronsibis *Plegadis falcinellus* (42/45 – 2/2)

Totalt bedöms årets fynd gälla två bronsibisar. Arten börjar bli årlig i Sverige och ”nollade” senast år 2011. Bronsibisen har ökat som häckfågel i sydvästra Europa de senaste tio åren.

Gtl: 1 ex. Asunden, Othem 21.5 (Mats Engqvist, Per Smitterberg, Kent Söderberg m.fl.).

Upl: 1 ex. Rönnskärs udde, Vaddö 11.10 (Bo Granberg). Fågeln försvann i sydlig riktning. Därefter sågs rimligen denna fågel senare samma dag vid Sandhamn (Gunnar Dolk) där den sträckte förbi mot SV. Lite senare på eftermiddagen hittades en bronsibis rastande med tofsvipor vid Uvängen, Sorunda (Hans Vallin). Hela flocken drog sedan vidare och fågeln sågs inte mer under dagen. Dagen efter, 12.10, återfanns den vid Berga ängar (Roger Kaufmann, Marie Teilmann m.fl.). Den stannade i området (med vissa utflykter till Styran) till 16.10.

Hls: 1 ex. Sund, Ålsjön 20–25.10 (Stefan Persson m.fl.). Första fyndet i Hls.

(FREDRIK FRIBERG)

Skedstork *Platalea leucorodia* (85/127 – 2/2)

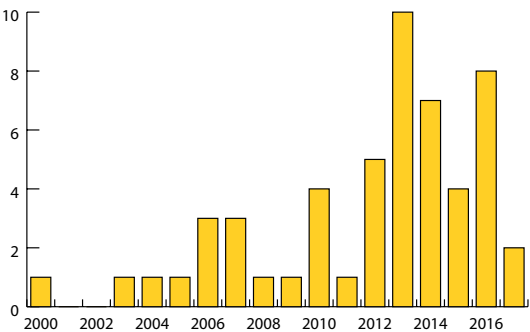
Inget starkt år för skedstork i Sverige. Generöst bedömt sågs 2 ex. Detta är det lägsta antalet sedan 2011 och ganska oväntat med tanke på att arten är på frammarsch och en kandidat som framtida svensk häckfågel. Till Danmark återinvandrade skedstorken 1996, och 2017 fanns rekordmånga 331 häckande par på tolv olika platser på Jylland.

Öl: 1 ex. Beijershamn 27.4 (Sören Svensson) och troligen samma ex. Beteby, Mörbylånga 15.5 (Mårten Svensson), Beijershamn 15.5 (Bertil Breife, Olle Edlund m.fl.) samt Beijershamn 25–26.5 (Hans Waern, Maria Carlson m.fl.). Åttonde fyndet på Öl.

HL: 1 ex. Getteröns naturreservat 21.4 (Stefan Görans-

Tabell 11. Genomsnittligt antal skedstorkar *Platalea leucorodia* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0,2	0,9	1,2	0,7	3,4	1,2	5,2	2

Antal rapporterade skedstorkar *Platalea leucorodia* i Sverige åren 2000–2017.

son, Mats Almgren m.fl.). Endast ett fynd under året av denna allt mer regelbundna gäst. Lokalen klassisk, under 9 av de senaste 10 åren har skedstork setts vid Getterön, som är landets främsta lokal för arten.

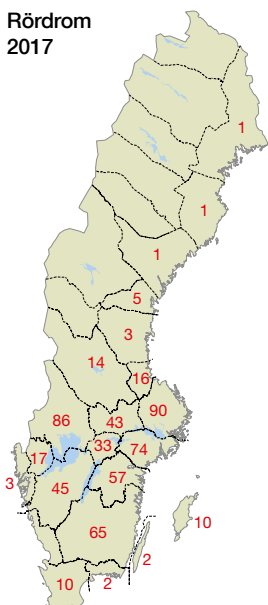
(FREDRIK FRIBERG)

Rördrom *Botaurus stellaris* NT

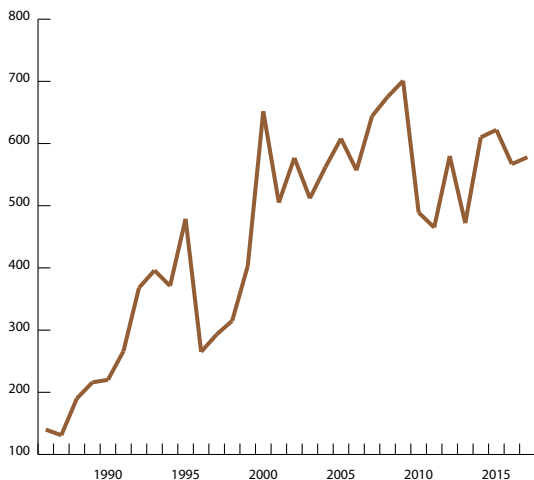
Totalt 578 spelande rördrommar är en medioker summa, och nära förra årets 567 spelande. Rördrommen svårt att återta de nivåer som gällde under perioden närmast före de bistra vintrarna 2009–2010 och 2010–2011. Under toppåren 2007–2009 noterades 644–701 spelande hannar.

(FREDRIK FRIBERG)

Rördrom
2017

Tutande rördrommar *Botaurus stellaris* i Sverige 2017.

Rapporterade fynd av tutande rördrommar *Botaurus stellaris* i Sverige 1986–2017. De kalla vintrarna i början av 2010-talet decimerade uppenbarligen beståndet.

Rallhäger *Ardeola rallioides* (17/17 – 2/2)

Öl: 1 ex. str. SV Ölands södra udde 1.6 (F) (David Erterius, Tobias Lilja-Nordin m.fl.).

Ög: 1 ex. Gästadsverken 14.6 (F) (Thomas Wallin m.fl.).

Upl: 1 ex. Övre Föret 4.7 (F) (Jocce Ekström).

Första observationen i Östergötland, medan Uppland är det landskap med flest rallhägerfynd i landet – årets observation är den femte där. Ölandsfyndet är det tredje för landskapet. Raritetskommittén gör en försiktig bedömning och behandlar observationerna i Östergötland och Uppland som en och samma kringströvande individ som har rört sig norrut. Men det kan inte uteslutas att det istället handlar om tre olika fåglar, eller att också Ölands-

FOTO: KJELL CARLSSON

Rallhäger *Ardeola ibis*, Södra dammen, Gästadsverken, Ög, 14 juni 2017.

fyndet avser samma fågel som i Östergötland och Uppland trots att den tycktes vara på väg söderut. Ett litet inflöde till norra Europa tycks ha skett eftersom två fynd gjordes i Danmark – ett i maj och ett i juli (tarsiger.com). Senvår och sommar är den bästa perioden för rallhäger i Sverige. Antalet observationer håller sig på en stabil nivå över tid. Efter ett fynd år 1960 gjordes tre på 1970-talet, fyra på 1980-talet, tre på 1990-talet, fyra på 2000-talet och hittills fyra på 2010-talet. Beaktar man ökad skådaraktivitet under perioden kanske det går att spekulera i en svag minskning.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Ägretthäger *Ardea alba*

En summering av samtliga landskaps totalsiffror, med mer eller mindre hänsyn till dubbelräkningar inom varje landskap men inte mellan landskap, hamnar på det nya rekordet ca 900 ex. Givetvis är dubbelräkningarna omfattande, men sättet att räkna ger ändå ett referensvärde att jämföra mot de närmast föregående åren: 2012 (141), 2013 (201), 2014 (254–284), 2015 (331) och 2016 (679). Oavsett hur vi mäter – totalantal, antalet häckningar eller stora antal – innebar 2017 ytterligare ett rekordår. De flesta rapportområdena/landskap rapporterar om nytt årsrekord. I Skåne bedöms totalt ca 195 ex. ha setts i september och ytterligare 125 ex. i oktober (rrk Sk). Rrk Vrm skriver: "Trenden är fortsatt mycket positiv för ägretthägern och för tredje året i rad slås nytt årsrekord. 20 fynd av 28 ex. slår fjolårets rekord på 10 fynd av 11 ex. med god

marginal." Det är nog så att vi börjar nå en punkt då det inte längre är möjligt att sammanställa antalet exemplar.

Häckningar:

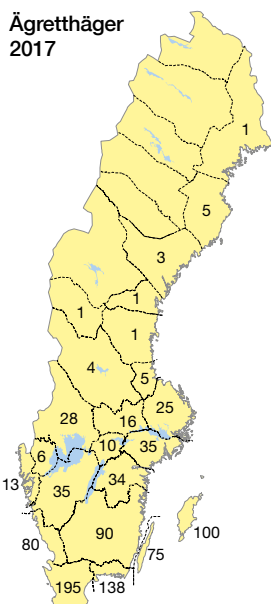
Sm: 1 pull. Bottorps hamn, Kalmar 11.6 (Peter Sieurin). Troligen häckade upp emot tre par på öar nordost om Bottorps hamn, Kalmar i år.

Gtl: Tre par häckade i Storsund, Gothen. Bobygge sågs den 13.4 (Anders Elf). Den 3.7 sågs 3 par med 10 ungar vid och i närheten av bona. De var placerade i kolonin med gråhäger (Clas Hermansson, Mia Holmebrant). Den första häckningen konstaterades vid Storsund under 2012 (1 bo, 3 ungar). Under 2013 konstaterades ingen häckning. Arten häckade åter 2014 (1 bo, 3 ung-

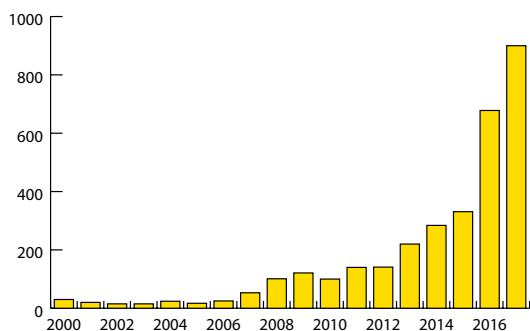
FOTO: STEFAN OSCARSSON/N

Ägretthäger *Ardea alba*, Klardammen, Dannemora, Upl, 20 augusti 2017.

Landskapsvis fördelning av rapporterade ägretthäger *Ardea alba* i Sverige 2017.

Antal rapporterade ägretthäger *Ardea alba* i Sverige åren 2000–2017.

ar), 2015 (2 bo, 4 ungar) och 2016 (3 bo, 7 ungar). Granskning av fynden på Gotland visar att störst antal ägretthäger fanns under perioden 11–20.9. Då beräknas att det fanns 76 rast. individer på ön.

Ansamlingar med fler än 20 ex. noterades endast under perioden 21.7 till 19.9. Datumen för ansamlingarna tyder på ett flöde från nordost mot sydväst och att samma fåglar är inblandade i de olika ansamlingarna:

Tabell 12. Genomsnittligt antal ägretthäger <i>Ardea alba</i> per år under olika perioder 1950–2017.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0,1	0,4	1,7	6,8	12	41	348	900

Sk: 19 ex. 19.9 Hammarsjön (Greger Flyckt)
 Sm: 39 ex. 14.8 Bottorps hamn, Bottorp (Svante Forsberg).
 Öl: 46 ex. 6.9 Ölands södra udde, Ottenby (Lars Lindell,
 Karl-Erik Sundström, Urban Toresson m.fl.)
 Gtl: 23 ex. 13.8 Storsund (Robert Gahnfelt).

Övrigt:

Hjd: 1 ad. 8.4 Utloppet till Funnan, Funäsdalssjön (Minna Kinnunen). Fjärde fyndet i Hjd.

(FREDRIK FRIBERG)

Gråhäger x ägretthäger *Ardea cinerea x alba*

Efter ett år helt utan fynd av denna ovanliga hybridform så föreligger åter ett fynd.

Gtl: 1 ex. Sandboviken, Sanda 27.5 (Ola Sångberg). Hyb-

FOTO: KRISTER CARLSSON

Silkeshäger *Egretta garzetta*, Bottorp, Sm, 19 augusti 2017.

riden är med all sannolikhet ett resultat av en hybridisering 2014 och det är oklart om fler förädlingsringar genomförs. Före 2014 finns inget fynd av formen i Sverige.

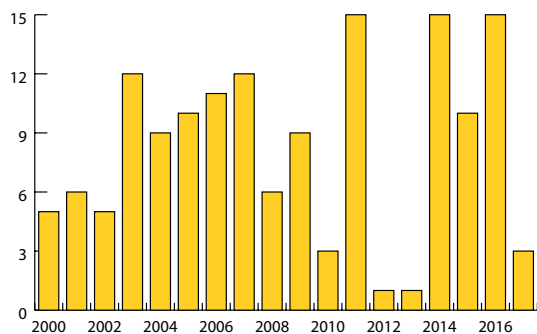
(FREDRIK FRIBERG)

Silkeshäger *Egretta garzetta*

Som vanligt är det svårt att bedöma hur många individer som står för årets fynd, men vi tar oss friheten att bedöma dem som 3 ex., inte färre. Året är ett rejält bakslag efter tre riktigt fina år 2014–2016

Tabell 13. Genomsnittligt antal silkeshägrar *Egretta garzetta* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0,1	0,5	0,7	1,2	3,6	8,4	6,6	3

Antal rapporterade silkeshägrar *Egretta garzetta* i Sverige åren 2000–2017.

med mellan 10 och 15 ex. Likt sin släkting ägretthäger har silkeshägern expanderat norrut i Europa och kan nog förväntas dyka upp mer frekvent i framtiden.

Sm: 1 ad. Bottorps hamn, Kalmar 31.5–22.8 (Anders Törnberg, Bengt Antonson m.fl.). Tredje året i rad som området runt Bottorps hamn får besök av silkeshäger. Sveriges bästa lokal för arten?

Öl: 1 ex. str. SO Ölands södra udde 24.5 (Douglas Gustafsson, Leif Dahlgren, Göran Andersson m.fl.). Årets silkeshäger blev den enda för Öland i år. Detta står i bjärt kontrast till fjolårets hundratal rapporter om sammanlagt tre olika individer.

Hl: 1 ex. Båtafjärden 5–11.8 (Conny Palm m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Havssula *Morus bassanus*

Mönstret från senare år med ett ökat uppträdande fortsätter och under 2017 noterades nya sträckrekord på flera platser. Den allra högsta dagssumman, 3015 ex. räknades i sydvästra Laholmsbukten vid Rålehamn, Tjällran (Sk) 12.10 (Nils Kjellén). Även längre norrut längs västkusten noterades höga dagssummor, som mest 2639 ex. på Vinga (Vg) 3.10 (Musse Björklund m.fl.). En annan trend som fortsätter är att havssulan numera ses året om i goda antal. Bland annat noterades 927 ex. på Hönö (Boh) 3.7 (Mattias Pozsgai m.fl.) och 927 ex. på samma plats 8.12 (David Armini m.fl.). Som en följd av ett ökat uppträdande längs svenska västkusten har havssulan även blivit mera regelbunden i Östersjön. En bidragande anledning till detta kan även vara förändringen i Östersjöns ekosystem. Tidigare dominerade torsken, men i takt med att denna minskat i antal har sill och skarpsill ökat, arter som utgör något av stapelföda för havssulan.

Östersjöfynd:

Sk: Under årets sågs totalt 66 ex. söder och öster om Öresundsbron (rrk Sk).

Bl: 1 ad. str. NO Utlängen 6.5 (Lars-Gunnar Lundquist, Magnus Hallgren, Henrik Roos m.fl.). 1 ad. str. SV Stutanabben, Sternö 10.11 (Manfred Dornhäuser).

Öl: 1 ad. Kapelludden 7.5 (Anders Tennlind, Magnus Danestig). 1 ad. Ölands södra udde 15–28.5 (Kjell Aronsson). 1 ad. Ölands norra udde 25–26.5 (Johannes Rydström m.fl.). 1 ad. Hornsudden 26.5 (Björn Karlsson). 1 ad. Ölands södra udde 27–28.5 (Lars-Peter Jansson m.fl.). 1 ad. funnen död Lilla Frö strand 4.7 (Per Björkman, Barbro Björkman m.fl.). 1 ad. Ölands södra udde 5–8.8 (Sussie Carlström, Bosse Carlsson m.fl.). 1 ad. Stenåsabadet 24.8 (Per Gustafsson). 1 ad. Össby 25.9 (Björn Anderson). 1 ad. Seby 25.9 (Jan Hellstrand).

Gtl: 1 ad. Hoburgen 15.6 (Kenneth Rygfelt). 1 ad. Hoburgen 13–15.8 (Matti Eriksson, Juho Könönen m.fl.).

Upl: 1 ad. flög mot N Understen, Singö skärgård 9.4 (Fredrik Bondestam, Henrik Bondestam).

Vb: 1 3K str. N Grundskatan, Bjuröklubb 3.6 (Micael Jonsson, Mattias Laisfeldt, Ralf Norberg m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Toppskarv *Phalacrocorax aristotelis* EN

Ingen inventering gjordes av det häckande beståndet i Boh, men 2016 noterades minst 160 par. Mycket tyder på att den första häckningen i Hl genomfördes under 2017. Antalet fynd utanför häckningstid ökar längs västkusten och är nu i paritet med eller högre än vad de var fram till årsskiftet 2009/10. Då ledde isläggning längs stora delar av västkusten till en markant nedgång hos toppskarven.

Sk: I januari sågs som mest 17 ex. utanför Torekov (Jon Jörpeland m.fl.) och i början av februari fanns åtminstone 13 ex. kvar (Phil Benstead). I slutet av mars sågs 7 ex. på Hallands Väderö och vårens sista obs blev 3 ex. samma lokal 2.4 (Petter Olsson). Traditionellt sett har toppskarvarna hållit sig mycket stationärt kring Bjärehalvön–Hallands Väderö. Under hösten har dock några fåglar även setts rast. i området Vattenmöllan–Kullen (Karl G Nilsson m.fl.) I huvudområdet kring Torekov gjordes en ny högstanotering (med råge) då 65 ex. rastade kring Svarteskär 21.10 (Lars Svensson).

Hl: Landskapets första konstaterade häckningsförsök genomfördes på en mindre ö i Varbergs kommun, där en bobyggande ad. noterades. Inga uppgifter finns om häckningens utfall, men minst 5 ad. fanns på lokalen hela sommaren (Anders Ericsson, Staffan Sénby).

Boh: Rekordartat uppträdande i norra Bohuslän under hösten med 4200 ex. i Kosterhavet 15–16.9 och 2060 ex. bland Väderöarna 18.9 (Matti Åhlund, Ingemar Åhlund, Tommy Järås).

(ANDERS WIRDHEIM)

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Storskarven fortsätter att vara mycket omdiskuterad. Flera länsstyrelser har tagit beslut om omfattande skyddsjakt. Därför finns det starka skäl att följa upp utvecklingen av det svenska beståndet. Tyvärr är inte rapporteringen fullständig, och viktiga data saknas från bl.a. Sk, Bl, Hl, Öl, östra Sm, Ög, Sthms län, Vb och Nb. Utifrån inkomna rapporter kan konstateras att utvecklingen går åt olika håll. I vissa landsdelar har beståndet minskat medan det ökat i andra. Den senaste heltäckande inventeringen genomfördes 2012. Då noterades totalt 40 600 par, vilket innebar en viss nedgång från 2006, då 43 700 par noterades. Med reservation för att årets

FOTO: TORSTEN GREEN PETERSEN

Storskarvar *Phalacrocorax carbo*, Gtl.

material inte är fullständigt, uppskattas det totala beståndet 2017 till 40 000 – 45 000 par.

Sk: Totalt 1755 bon rapporterade från fyra platser, men rapporteringen är inte fullständig.

Sm/F-län: Totalt drygt tiotalet par fördelade på tre sjöar.

Sm/G-län: Troligen drygt 150 par i sex sjöar.

Sm/H-län: Inga heltäckande inventeringar genomförda.

Gtl: Räkning av antal skarvbon genomfördes på samma sätt som tidigare år. Totalt registrerades 8 300 bon på Gotland under 2017 (Kjell Larsson, Måns Hjernquist, Clas Hermansson). Artens utveckling som häckfågel har följts sedan 1992. Då fanns ett mindre antal häckande par på Gotland. Därefter ökade antalet årligen till som mest ca 10 500 par åren 2008–09. Under 2010–13 minskade antalet för att vara relativt konstant med ca 8

000 par. Sedan 2014 har antalet åter ökat till ca 10 000 par. Under 2016 räknades totalt 9 100 bon.

Bob: Totalt häckade ca 3500 par 2017 fördelade på 15 kolonier. Det kan jämföras med 3200 par i 13 kolonier 2014, 2600 par i 13 kolonier 2012 och 2800 par i 12 kolonier 2008 (Tommy Järås och Matti Åhlund).

Vg: Storskarven har minskat stadigt i västgötadeln av Vänern sedan 2009, och 2017 års resultat på 915 par (aktiva bon) förlängde trenden. Fåglarna fördelades på sex lokaler, en mindre än 2016 och 2015. Det finns nu inte längre någon skarvkoloni i Djurö skärgård. Se även Vrm.

Dls: 240 par (aktiva bon) i Dalslands enda koloni på Stora Kräcklingen i Vänern (Kurt Gustavsson). Se även nedan under Vrm.

Nrk: Inventering i Hjälmaren gav 974 bebodda bon. Detta kan jämföras med 929 bon 2013 och 1287 bon 2010. Efter en minskning med nästan 30 % mellan 2010 och 2013, ser vi nu alltså en ökning igen med knappt 5 % i de inventerade kolonierna på Närkeleden av Hjälmaren. Lägg därtill ett mindre antal bon av enstaka par så har populationen i Hjälmaren nu troligen stabiliserat sig kring 1000 bon. Däremot finns det inga uppgifter från Nrk-delen av Vättern.

Srm: Ett försök att uppskatta antalet par utifrån de rapporterade antalen i de 15 kolonierna ger 3068 par i hela rapportområdet, en siffra som ligger nära den uppskattning på 3000 par som gjordes 2009.

Upl: Häckningsrapporter har kommit från Lövsbuktens med totalt ca 1100 häckande par (Ulrik Lötberg, m.fl.).

Vstm: För första gången sedan 2014 genomfördes en heltäckande inventering (Ralf Lundmark). Från fyra lokaler i Mälaren rapporterades sammanlagt 640 aktiva bon. Detta är den högsta noteringen hittills i Vstm.

Vrm: Artens nedgång i Vänern fortsätter efter fjolårets något bättre resultat. I Värmlandsdelen noterades 315 aktiva bon i sex kolonier, vilket är klart sämre än 2016 års 409 aktiva bon och nära 2015 (314). I Vänern som helhet noterades 1470 aktiva bon, det lägsta antalet sedan 2000 – minskningen fortsätter (Vänerinventeringen).

Gstr: Totalt 353 bon, kan jämföras med 1329 bon 2012.

Hls: Häckning noterad på fem olika öar med totalt 1950 bon, vilket är det högsta antalet hittills.

Mpd: Två kolonier fördelade på fyra öar, totalt 1149 bon.

Ång: 7 kolonier med totalt cirka 2070 bon noterade.

Utanför häckningsområdet görs numera regelbundet fynd även i norra Bottenviken samt i Norrlands inland. Drygt 20 observationer från Jmt med som mest 15 ex. i Näkten 30.7 (Ingemar Näslund gm Ulla Falkdalen) är anmärkningsvärt. Frågan är om dessa fåglar kommer från häckningsplatser i Sverige eller Norge? En observation från Nb skulle kunna tyda på att skarvar från Sverige söker sig mot norska kusten under hösten:

Nb: 500 ex. str. mot NV Antnäs 28.8 (Rolf G Gustafsson).

(ANDERS WIRDHEIM)

Svartvingad glada *Elanus caeruleus* (4/4 – 2/2)

Sk: 1 ad. Hörde 17.4 (F) (Lars Sundlöf, Gunder Jönsson m.fl.), 1 2K Beddingstrand 23–26.4 (F) (Henrik Nordholm, Arvid Nordholm).

Sm: 1 ex. Komosse 23.4 (Daniel Gustafsson).

Bob: 1 ex. Hjälmviks by, Orust, 12.4 (F) (Ellen Hansson, Per Andersson, Jonas Andersson).

Första året med mer än ett fynd av denna expanderande art. Dokumentationen avseende fynden i Småland och Bohuslän medger ingen detaljgranskning. Raritetskommittén väljer därför en försiktig linje och publicerar årets fynd som två individer även om det teoretiskt skulle kunna röra sig om fyra.

(ANDERS ERIKSSON)

FOTO: TOMMY HOLMGREN

Svartvingad glada *Elanus caeruleus*, Skateholm, Sk, 25 april 2017.

Ormörn *Circaetus gallicus* (91/91 – 2/2)

Efter millennieskiftet har ormörn setts under 12 av de 18 åren, men i ett längre tidsperspektiv har det genomsnittliga antalet individer per år legat förvånansvärt stabilt i snart 40 år. I år sågs två exemplar, varav det ena kunde följas från Öl via Sm till Sk och senare även till Danmark.

Sk: 1 ex. str. V vid Falsterbonäset 22.8 (Ola Henriksson m.fl.) och senare insträckande i Danmark.

Tabell 14. Genomsnittligt antal ormörnar *Circaetus gallicus* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0,4	0,7	0,8	2,0	2,8	1,4	1,7	2

Öl: 1 ex. Löttorp 27.5 (Ola Henriksson m.fl.) och samma ex. str. S Källa en halvtimme senare (Björn Karlsson). Den andra en 2K+, sågs vid Albrunna kalkbrott 31.7 (Tommy Emanuelsson), Resmo alvar 2.8 (Tommy Emanuelsson, Måns Grundsten m.fl.) och Övre Segerstad 4.8 (Jussi Tranesjö, Peter Olofsson, Lillian Elofsson).

Sm: 1 ex. Store mosse 7–8.8 (Roger Ahlman, Kent Öhrn, Lars Norgren m.fl.) var samma individ som sågs på Öland 31.7–4.8 och som senare i augusti sträckte förbi Falsterbo.

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: TOMMY HOLMGREN

Ormörn *Circaetus gallicus*, Skanörs ljun, Sk, 22 augusti 2017.

Mindre skrikörn *Clanga pomarina*

Totalt sågs åtminstone fem mindre skrikörnar under åren, ett medelgott antal. Notera moderna tiders möjligheter att via foton utreda antalet exemplar. Ett stort tack till rrk Sk resp. rrk Öl.

Sk: Två olika äldre mindre skrikörnar höll till delvis samtidigt vid Håckeberga 3–7.8 (Alexander Zackrisson, Frank Abrahamsson m.fl.) De sågs dock aldrig tillsammans och det uppmärksammades först i efterhand via

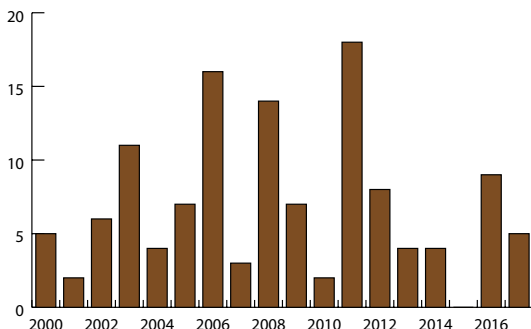
Tabell 15. Genomsnittligt antal mindre skrikörnar *Clanga pomarina* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0	0,4	2,5	6,1	8,1	7,8	6,4	5

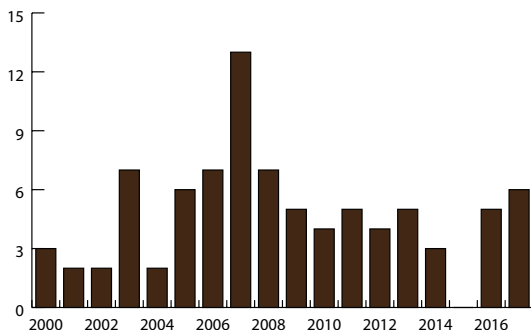
bilder att det var två olika individer. Troligen en av dessa gjorde sedan sträckförsök vid Habo Ljung 10.8 ((Andreas Lundgren). Efter detta sågs 1 3K vid Gärdslöv 15–17.8 (Mattias Ullman m.fl.) Därefter var minst 4 olika fåglar nere och vände på sträckförsök i Falsterbo ett antal olika datum från 23.8 och framåt (Sven Jönsson, Mats Waern m.fl.) och 3 olika ex. sågs t.ex. samtidigt både 1.9 och 3.9. Årets sista sträckte ut från Falsterbo 25.9 (Mattias Ullman m.fl.) Förutom obsarna i Falsterbo sågs minst 1 ex. kring Almåsa flera olika datum i september (Rune Larsen m.fl.) samt 2 ex. tillsammans vid Havgårdssjön, Börringe 10.9 (Tommy Holmgren, Mattias Ullman m.fl.). En av Börringefåglarna sågs en vecka senare på Öland och ytterligare en vecka senare vid Almåsa igen. Foton visar också att en av Håckebergaindividerna från början av augusti är identisk med en av fåglarna från Börringe. Den fågeln hade ej setts på nästan fem veckor då. Dagens moderna (och ofta fantastiska) kameror gör att vissa dräktdetaljer (oftast ruggande pennor i yttre handen) kan kännas igen även på bilder tagna på mer än en kilometers håll. Flera av obsarna hade säkert förmodats vara nya fåglar annars. Bedömningen är att 4–5 ex. sågs i Sk under året (rrk Sk).

Sm: 1 3K str. NV Värebo, Uråsa kyrka 20.6 (Fredrik Litsgård). Tredje fyndet i Sm/G.

Öl: 1 3K+ i området Ottenby–Näsby–Sebberneby–Eketorp–Kvinnsgårta–Degerhamn 15–19.9 (Marie Mardla Sundin, Mats Waern, Marcus Teveborg m.fl.). I det närmaste varje år ses någon eller några mindre skrikörnar

Fynd av mindre skrikörn *Clanga pomarina* i Sverige åren 2000–2017.

Fynd av större skrikörn *Clanga clanga* i Sverige åren 2000–2017.

på Öland. Flertalet fynd görs i maj eller i augusti–början av september, men ibland även senare i september som detta år. Nästan alla fynd avser äldre fåglar. Bilder på Artportalen indikerar att samma örn sågs i södra Skåne den 10.9, dvs. några dagar innan den sågs på Öland. Från den 19.9 finns flera rapporter om att det setts 2 individer samtidigt i Ottenby, men ingen bra dokumentation med foto eller blankett stöder detta.

(FREDRIK FRIBERG)

Större skrikörn *Clanga clanga*

Totalt sågs ca 6 större skrikörnar under året, en relativt god summa. Större skrikörnen flyttar kortare än den mindre skrikörnen och övervintrar norr om Sahara. Arten häckar med ett litet antal par i Balti-

FOTO: STEFAN OSCARSSON/N

Större skrikörn *Clanga clanga* 3K, Trib erga, Öl, 28 maj 2017.

30.9–1.10 (Joakim Hagström m.fl.). 1 2K mörk Bör ringsjön 30.10 (Mattias Ullman) och samma ex. Hav gårdsjön 17–29.12 (Mattias Ullman m.fl.). 1 2K mörk utsträckande i Falsterbo 30.10 (Erik Mølgaard m.fl.).

Öl: 1 mörk 3K+ Ölands norra udde–Mellböda 22.5 (Markus Tallroth, Magnus Elfving m.fl.), Skäftekärr, Öl 27.5 (Erik Widuss, Jesper Hansson m.fl.) och Södra Hornsjön 1.6 (Björn Karlsson, Hasse Olsson). 1 mörk 3K Persnäs by–Långlöt–Folkeslunda–Trib erga–Hul terstad–Gräsgård–Näsby–Ottenby, Öl 27.5–1.6 (Tobias Berger, Robert Lager m.fl.). 1 2K *fulvescens* Ottenby 17–21.9 (Mats Waern m.fl.) och Sibyllas jaktstuga, Ottenby, 29–30.9 (Erik F Nordberg, Leif Dahlgren m.fl.). 1 3K *fulvescens* Ottenby 16.9 (Per Lagerås, Ronnie Nederfeldt m.fl.) och 17–21.9 (Mats Waern m.fl.).

FOTO: MATTIAS ULLMAN

Större skrikörn *Clanga clanga* 2K av *fulvescens*-typ, Falsterbo kanal, Sk, 6 oktober 2017.

kum. Beståndet i Europa betraktas som starkt hotat, främst troligen på grund av biotopförändringar men också genom hybridisering med mindre skrikörn. Till skillnad mot den mindre skrikörnen har den större artfränden ett stort utbredningsområde som sträcker sig långt österut genom Centralasien.

Sk: 1 2K *fulvescens* på sträckförsök i Falsterbo 6–7.10 (Mattias Ullman) och Nabben 13.11 (Nils Kjellén m.fl.). 1 3K *fulvescens* på sträckförsök i Falsterbo, Sk

Tabell 16. Genomsnittligt antal större skrikörnar *Clanga clanga* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
3,6	6,1	6,5	3,6	3,7	5,4	4,0	6

Srm: 1 2K *fulvescens* Bergaholm, Bornsjön 5.9 (Hans Norelius).

De olika individernas uppträdande blir kanske tydligare genom att följa dem var och en för sig:

Fågel 1 (2K *fulvescens*): 28.8 i Helsingforstrakten, Finland, Bergaholm, Bornsjön, Srm den 5.9, Ottenby, Öl 17–21.9, Sibyllas jaktstuga, Ottenby, Öl 29–30.9, på sträckförsök i Falsterbo, Sk 6–7.10, Nabben, Sk 13.11.

Fågel 2 (3K *fulvescens*): Ottenby, Öl 16.9, Ottenby, Öl 17–21.9, på sträckförsök i Falsterbo, Sk 30.9–1.10.

Fågel 3 (mörk 2K): Bör ringsjön, Sk 30.10 och samma ex. vid Havgårdsjön 17–29.12.

Fågel 4 (mörk 2K): utsträckande i Falsterbo, Sk 30.10, ej samma individ som 3.

Fågel 5 (mörk 3K+): Ölands norra udde–Mellböda 22,5, Skäftekärr, Öl 27,5 och Södra Hornsjön, Öl 1,6 (Björn Karlsson, Hasse Olsson).

Fågel 6 (mörk 3K): I området Persnäs by–Långlöt–Folkeslunda–Triberga–Hulterstad–Gräsgård–Näsby–Ottenby, Öl 27,5–1,6. Dräkten påminde om en 2K, men fågeln var individmärkt och genom avläsning av ring kunde klarläggas att det var en 3K.

(FREDRIK FRIBERG)

Dvärgörn *Aquila pennatus* (27/27 – 1/1)

Vrm: 1 ljus morf Björken 9,4 (Åke Bergqvist, Morgan Johansson, Patric Gullström m.fl.).

Ny art för Värmland. Vårfynd är relativt ovanliga och årets fynd är det tidigaste hittills på året med tre veckors marginal. Den absoluta majoriteten fynd härrör från slutet av augusti och september.

(ANDERS ERIKSSON)

Stäppörn *Aquila nipalensis* (49/49 – 3/3)

Sk: 1 3K södra Skåne 10,9–14,12 (F) (Dan Henriksson, Mattias Ullman m.fl.).

Vrm: 1 3K Stöllet 20–21,3 (F) (Claes Nilsson, Lena Hakonen Nilsson, Jan Håkansson m.fl.).

T lpm: 1 2K hona † (NRM), funnen död på tågräls i Kiruna k:n under vårvintern (F) (gm Hampus Lejon).

Andra fyndet för Värmland. Fyndet i T lpm är det andra i samma område som utgörs av en fågel som blivit tågdödad, några levande stäppörnar har inte observerats i någon av lappmarkerna. Det är tyvärr inte helt ovanligt att större rovfåglar, framför allt havsörn och kungsörn, faller offer för tåg i norra Sverige under vintern. Tågen kör på renar som sedan blir liggande vid rälsen. När örnarna är nere och äter av renarna hinner de inte undan när tåget kommer.

(ANDERS ERIKSSON)

Kungsörn *Aquila chrysaetos* NT

I Norrland, inklusive Dalarna och Värmland, producerades totalt 197 ringmärkningsdugliga ungar i 400 besatta revir. Detta innebar 0,49 ungar per besatt revir vilket är ett betydligt bättre resultat än 2016 (0,31) och ungefär detsamma som 2015. Variationen mellan Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Gävleborgs och Dalarna län var 0,41–0,58 ringmärkningsdugliga ungar per besatt revir. Jämtlands län avvek i detta avseende med 0,85 ringmärkningsdugliga ungar per besatt revir, likaså avvek Värmlands län med endast 0,17 unge per besatt revir.

Norrbottens län: 50 ungar, 112 besatta revir – 0,45.

Västerbottens län: 40 ungar, 98 besatta revir – 0,41.

Västernorrlands län: 31 ungar, 73 besatta revir – 0,43.

Jämtlands län: 39 ungar, 46 besatta revir – 0,85.

Gävleborgs län: 14 ungar, 24 besatta revir – 0,58.

Dalarnas län: 22 ungar, 41 besatta revir – 0,54.

Värmlands län: 1 unge, 6 besatta revir – 0,17

Summa: 197 ungar, 400 besatta revir – 0,49.

På Gotland producerades 50 flygga ungar i 59 besatta revir, dvs. 0,85 ungar/besatt revir, det bästa resultat som hittills noterats. Den lyckade reproduktionen kan förklaras av mycket god förekomst av vildkaniner över nästan hela Gotland. Under de senaste tolv åren har antalet flygga ungar varierat avsevärt med ett medelvärde på 25 flygga ungar per år.

I Götaland och Svealand (exklusive Värmlands, Dalarnas och Gotlands län) konstaterades 18 besatta

FOTO: PER SMITTERBERG

Kungsörn *Aquila chrysaetos* 2K, Gtl, mars.

ta revir, varav sju lyckades med häckning (en i respektive Kronobergs och Kalmar län, två i Jönköpings län och tre i Skåne län). Sju ungar uppnådde ringmärkningsduglig ålder och således producerades 0,39 ungar per besatt revir. Påpekas bör att inget inventering genomfördes i Södermanland län.

Upplysningsvis kan nämnas 0,5 flygga ungar/år anses vara den reproduktionstakt som krävs för att bibehålla en stabil population på längre sikt. Eftersom en del ringmärkningsdugliga örnungar av olika orsaker dör före flygg ålder, ligger reproduktionen 2017 under detta värde för Norrland, trots ett hyfsat resultat, och märkbart under för södra Sveriges fastlandspopulation.

Ovanstående kortfattade sammanställning bygger i huvudsak på uppgifter från Viltskadecenter, Grimsö och Kungsörn Sverige. Kompletterande uppgifter från Y-län har erhållits från Thomas Birkö och Peter Nilsson.

(MARTIN TJERNBERG)

Blå kärrhök *Circus cyaneus* NT

Liksom 2016 finns inga fynd som verkligen tyder på häckning 2017. Frågan är hur länge till arten ska betraktas som regelbunden häckfågel i Sverige! Rrk Upl rapporterar: "Antalet individdagar under hösten blev 214, långt under medeltalet för perioden 2003–2016 (= 410) och faktiskt det lägsta under nämnda period. Även antalet individer som sågs komma in från öster över Ålands hav var bedrävligt dålig då endast 12 ex. rapporterades under perioden 22.8–20.10. Detta antal är det lägsta så långt tillba-

ka som tillförlitliga data finns tillgängliga (medelantal 2005–2016 = 79, tidigare lägsta antal = 33). Det låga antalet individdagar och det låga antalet västflyttande över Ålands hav kan knappast tolkas på annat sätt än att reproduktionen i Sverige och Finland var mycket dålig."

(FREDRIK FRIBERG)

Stäpphök *Circus macrourus*

Totalt sågs 302 stäpphök under året, givet att man summerar alla landskap och lappmarker. Totalsumman var den näst högsta hittills, endast slagen av föregående år (335).

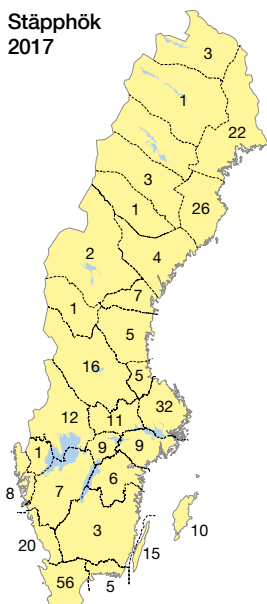
Bakom stäpphökens expansion ligger sannolikt

FOTO: BERTIL BREIFE

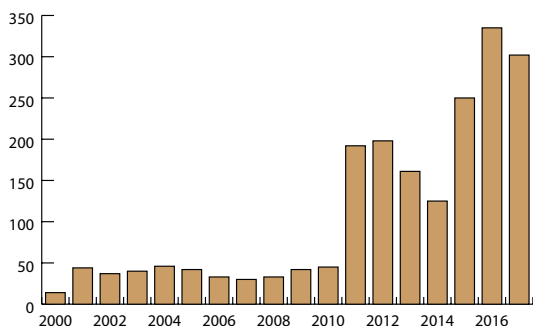

Stäpphök *Circus macrourus* 2K hanne, Alby, Öl, 25 maj 2017.

Stäpphök
2017

Landskapsvis rapportering av stäpphök *Circus macrourus* i Sverige 2017.

Fynd av stäpphök *Circus macrourus* i Sverige åren 2000–2017.

att den utvidgat sitt häckningsområde västerut så att det nu även omfattar delar av Finland (om än med ett begränsat antal par). Vid Nabben, Falsterbonäset sträckte totalt 26 stäpphök under hösten (Nils Kjellén, Ola Elleström m.fl.). Ytterst få 1K noterades i landet. Rrk Skåne kommenterar gällande deras fynd: "Intressant att notera är den höga årssumman trots en ovanligt låg ungfågelsandel under hösten på 12,8 procent (kan t ex. jämföras med 50

Tabell 17. Genomsnittligt antal stäpphök *Circus macrourus* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
4,2	1,0	2,0	4,6	10	36	202	302

procent 2016), vilket vittnar om dålig häckningsframgång under sommaren.”

Udda fynd:

Dls: 1 hanne Gösjöområdet, Mellerud 10.5 (Yngve Wiklund). Femte fyndet i *Dls*.

Hjd: 1 hanne rast. Bottenbäckviken, Storsjö 11.5 (Bert-Ivan Mattsson, Birger Östberg). Första fyndet i *Hjd*.

Ås lpm: 1 hanne Hygge O Kyrkviken, Avaträsk, 5.8 (Tore Dahlberg). Femte fyndet i *Ås lpm*.

Ly lpm: 1 hanne 28.4 Stenselebron (Håkan Rune), 1 2K hona 21–28.5 Lillån, Sorsele (Stefan Holmberg, Lars Johansson, Bernt-Erik Nordenström), 1 ad. hanne 27.5 Maderavan, Stridsmark (Bernt-Erik Nordenström). Femte till sjunde fynden i *Ly lpm*.

FOTO: TOMMY HOLMGREN

Stäpphök *Circus macrourus* 2K hanne, Skanörs ljun, Sk, 17 september 2017.

Lu lpm: 1 ad. hanne str. SV Matojänkka, Purnu 30.5 (Kevin Warrington). Tredje fyndet i *Lu lpm*.

T lpm: 1 ad. hanne Lombolo Kiruna 28.5 (Agneta Haapasaari, Lotta Nygård, Monika Berg). 1 2K Stordalens nat.res. 12.6 (Jan Karlsson, Björn Erixon, Torbjörn Winqvist m.fl.) 1 ad. hona Liedakka 3–14.8 (Luomus, gm Norrbottens rapportkommitté). Andra till fjärde fynden i *T lpm*

(FREDRIK FRIBERG)

Stäpphök x blå kärrhök

Circus macrourus x cyaneus (14/14 – 1/1)

Ög: 1 3K+ hanne Vadarkärret, Beteby, Svensksundsviken 16.4 (Ingemar Karlström).

Tillägg 2016:

Vb: 1 3K+ hanne Storavan, Stöcke 15–24.4 (F) (Niklas Andersson).

Andra respektive tredje fyndet av en adult hybrid i landet, och första hybriden för både Västerbotten och Östergötland. Fyndet från 2016 har lagts till fyndtotalen för tidigare fynd.

(ANDERS ERIKSSON)

Ängshök *Circus pygargus* EN

Fastlandspopulationen hade detta år en god säsong, både vad gäller antalet etablerade par (15), lyckade häckningar (9) och antalet flygga ungar (20). Av dessa hittades sex par i Uppland, varav fem lyckade

FOTO: JÖRGEN LINDQVIST

Ängshök *Circus pygargus* hona, Gtl, 25 maj 2017.

(11 flygga ungar), ett häckningsförsök i Västmanland och sju par i Östergötland, varav fyra lyckade (9 flygga ungar). Även i nordöstra Skåne uppehöll sig ett par men något häckningsförsök kunde inte konstateras. På Gotland bekräftades två häckningar, ett par på Fårö och ett par på Storsudret. Huruvida dessa par lyckades få ut flygga ungar är obekant. Under häckningstid observerades fåglar på ytterligare fyra lokaler, dock utan att någon häckning konstaterades. Under årets inventering på Öland påträffades 29 par i slutet av maj, dvs. tre färre än 2016. Liksom 2016 var det en stor andel av dessa som inte skred till häckning av olika skäl (13 par). Av de 16 par som häckade lyckades

tio par, vilket resulterade i 21 ungar (Gösta Friberg muntl.). Sammanfattningsvis kan den totala populationen för landet summeras till minst 46 par, dvs. inom det spann som förelegat under de senaste fem åren (40–55 par). Reproduktionen, 41 flygga ungar, blev betydligt bättre än föregående år då endast 19 rapporterades. Inga fynd gjordes i Norrland eller Dalarna detta år. I Värmland rapporterades däremot fyra fynd vilket är en bra årssumma, kanske den bästa på 2000-talet.

(MARTIN TJERNBERG)

Röd glada *Milvus milvus*

Den snabba ökningen fortsätter och under hösten räknades 4574 utsträckande från Nabben, Falsterbohalvön. (Nils Kjellén, Ola Elleström). Detta är nytt årsbästa med god marginal, då tidigare högsta årssumma var 3811 ex. 2015. Gladan håller antalsmässigt på att gå om bivräken och utgör numera den tredje vanligaste rovfågeln i Falsterbo!

Huvuddelen häckar fortfarande i Skåne, men livskraftiga bestånd finns även i Blekinge, Halland, Småland, Öland, Gotland och Västergötland. Den fortsatta spridningen norrut går dock förvånansvärt långsamt. Den andra lyckade häckningen i Bohuslän i modern tid genomfördes av samma par som föregående år i Kungälv kommun och i Östergötland konstaterades två häckningar. Paret som förra året genomförde en lyckad häckning i Nyköpings kommun, Södermanland återkom, men det är osäkert om häckningen fullföljdes. I Uppland sågs 2 1K vid Östfora 30.7 (Dan Henriksson), vilket indikerar häckning i landskapet. Även i Närke sågs ungfåglar i slutet av juli. I Värmland gjordes ett häckningsförsök vid Råglanda, Kil (Jan & Nina Rees m.fl.).

Med hjälp av data från det tidigare Projekt Glada har jag gjort en ny uppskattning av det svenska beståndet. Om vi använder höstens antal juvenila och antar att 70 procent av de skånska ungfågelnarna ännu passerar Falsterbo, att ungpåproduktionen ligger på 1,5 flygga ungar, att 10 procent av dessa dör före flyttningen och att 300 ungfåglar övervintrar hamnar vi på 3 097 häckande par i Skåne. Om vi i stället antar att paren i genomsnitt endast producerar 1,2 flygga ungar hamnar vi på 3 832 par. Till detta kommer uppskattningsvis 500 par i övriga Sverige varför beståndet i dagsläget ligger på i storleksintervallet 3 600–4 300 par. Detta gör att det svenska beståndet blir allt viktigare globalt sett.

I Danmark är gladan fortfarande relativt sällsynt, men ökningen har tagit fart de senaste tio åren. Be-

ståndet uppskattades till 150–180 par 2016 (Lange m.fl. 2017). I Norge saknas ännu häckande fåglar men fynden ökar successivt och 2013–14 gjordes 20 observationer årligen (Falkenberg m.fl. 2016).

I Storbritannien har en successiv ökning ägt rum, med stöd av bl.a inplantering av svenska och spanska fåglar, och 2012 uppskattades beståndet till närmare 2 500 par (Holling 2016).

Höstens ungfågelsandel på 59 % i Falsterbo ligger klart under medel sedan 1986 på 72 %. En generellt lägre andel de senaste tio åren är sannolikt en effekt av att ungpåproduktionen efterhand gått ner när tätheten ökat i Skåne. En annan möjlighet är att fler äldre glador väljer att sträcka söderut ifall kon-

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Röd glada *Milvus milvus*, Revinge, Sk, 12 februari 2017.

kurrensen bland ett ökande antal övervintrare hårdnar. En inventering av övervintrande glador i Skåne i december 2017 pekar dock på ett vinterbestånd på över 2 000 glador.

Nordliga fynd:

Dlr: Åtta sedda röda glador i Dalarna är det högsta antalet hittills under ett år.

Hls: Tre säkerställda fynd under året. Ytterligare fynd har rapporterats men inga fyndbeskrivningar har inkommit till rrk.

Ång: 1 1K vid Må sopstation och T-korsningen i Öfjärden 7–14.8 F (Jonas Konradsson, Bo Nenzén m.fl.). Femte fyndet i Ång.

(NILS KJELLÉN)

Brun glada *Milvus migrans* EN

En summering av rapporterna från samtliga landskap ger totalantalet 272 ex. År 2002 ansågs årssumman 95 ex. vara en hög summa. Brun glada är en art stadd i expansion vilket bland annat visas av ett ökat antal häckningar. Häckningar finns konstaterade i Småland (2) och i Sörmland (1) och troliga häckningsrapporteras från Skåne (1), Närke (1), Västergötland (4) och Norrbotten (5–6). Dock är förekomsten i de allra flesta landskapen fortfarande ytterst blygsam. Sett till antalet fynd var 2017 faktiskt ett ganska svagt år i stora delar av Sverige!

Som kontrast skriver rrk Skåne om höststräcket i Falsterbo: ”siffror som tidigare saknar motstycke för

FOTO: HANNU KIUTTU

Brun glada *Milvus migrans* 1K, Högsby, Sm, 20 augusti 2017.

arten i Sverige! Totalt 82 fåglar sträckte ut från Nabben under hösten och detta är nästan en fördubbling av tidigare årsrekord på 47 ex. från 2013. Bästa dagar var 7 ex. 23.8, 6 ex. 3.9, 15 ex. 16.9, otroliga 26 ex. 17.9 och 5 ex. 18.9 (Nils Kjellén, Ola Elleström m.fl.). Av dessa 82 ex. var 32 ungfåglar. Det rådde mindre ostvindar än normalt i augusti–september och vi gissar därför att de flesta fåglar faktiskt varit i Sverige under sommaren. Att bruna gladan ökat försiktigt i Sverige de senaste 10–15 åren visste vi, men detta var ändå en ordentlig ’explosion’. De höga antalen kan delvis förklaras av mycket västvindar, och därmed högre koncentration till Falsterbo, i september. Gissningsvis kommer också

fler häckningar att noteras både i Skåne och i övriga Sverige framöver.”

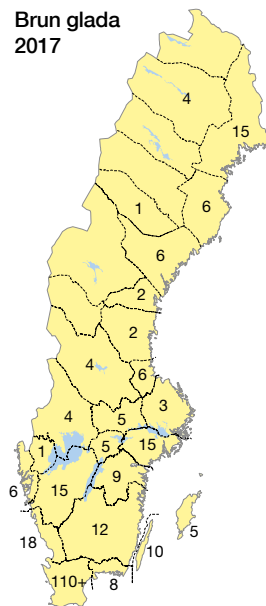
Ottosson m.fl. (2012) uppskattade antalet häckande bruna glador i Sverige till 10 par, fördelade mellan Norrbotten och Västerbotten. I Västerbotten har ännu ingen häckning konstaterats. Baserat på ökningen av spontanrapporter och utvecklingen av str. bruna glador vid Falsterbo antas antalet nu snarare ligga på 25 par.

Troliga häckningar och revir:

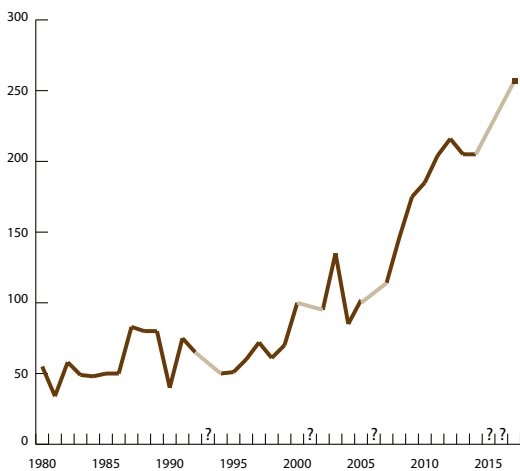
Sk: Det vanliga paret kring Börringe sågs även i år, men inga ungar kunde konstateras.

Sm: Två häckande par: Ett par fick ut två flygga ungar

Brun glada
2017

Landskapsvis rapportering av brun glada *Milvus migrans* i Sverige 2017.

Fynd av brun glada *Milvus migrans* i Sverige åren 1980–2017. Ljusa linjer markerar år med bristfällig statistik.

i Högsby kommun (Bill Andersson m.fl.). Det är den första konstaterade häckningen i östra Småland. Redan 2016 misstänktes häckning i samma område och 2017 var femte året i rad som brun glada sågs där under häckningstid. Att en häckning kunde konstateras var därför väntat. Kronobergs läns första häckning konstaterades under året i Ljungby kommun. Paret fick två ungar.

Vg: Det är mycket svårt att analysera materialet, men koncentrationen av observationer ligger helt klart i området vid och omkring Hornborgasjön (minst ett par) och på Falbygden (antagligen 2 par). Dessutom minst ett par i inom triangeln Fristad–Rångedala–Nitta. Inga konstaterade häckningar i år, men från Falköping finns en obs om 4 ex. i augusti, där det troligen rörde sig om ett par med 2 årsungar.

Nrk: En mycket trolig häckning i området kring Viby där 2 ad. samt sedermera även en ungfågel sågs under perioden 17.4–7.9.

Srm: 1 häckning (3 flygga ungar) Nyköpings kommun 18.4–1.8 (rrk Srm).

Nb: Många fynd men inga säkra häckningar i år. En trolig häckning i kustlandet och 4–5 i inlandet. Den ena häckningen i samma bo som under fjolåret.

Udda fynd:

Ås lpm: 1 ad. 8.6 Lajksjö (André Ahlberg). Sjunde fyndet i Ås lpm.

Några ”negativa” uppgifter:

Upl: Under senare år har vi blivit bortskämda med förhållandevis många observationer, förmodligen en effekt av ökande population i de nordligaste delarna av landet. Under 2017 blev antalet fynd dock betydligt färre.

Vstm: Ett ganska lågt antal sedda individer, det lägsta sedan 2010.

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Havsörnen går som bekant som tåget. Flera rrk börjar nu beklaga sig över det predationstryck som havsörnen åstadkommer. Arten häckar numera i samtliga svenska landskap utom Boh. Rapporter från de landskap som havsörnen återkoloniserat senast.

Hl: Landskapet återkoloniserades 2012, då ett par häckade i Falkenbergs kommun. Två nya häckningar konstaterades under året. Ett par häckade i Kungsbacka kommun och ett par i Varbergs kommun, där två ungar ringmärktes 29.5 (Bo Kanje). Paret i Falkenbergs kommun misslyckades för andra året i rad med häckningen. De två nya häckningarna innebär det andra och det tredje paret i Halland sedan slutet av 1800-talet.

Jmt: En häckning konstaterades även i år, på samma lokal som ifjol. Två ungar kunde beskådas i slutet av maj. I området omkring den andra häckningslokalen från ifjol rapporterades örnar hela våren, men inga direkta tecken på häckning noterades. Förra året genomfördes de första häckningarna under modern tid i landskapet.

(FREDRIK FRIBERG)

Kornknarr *Crex crex* NT

Åter ett dåligt år för kornknarr. Som vanligt redovisas spelande på fastlandet: 550 spel. – det sämsta året sedan 2004. Från landets kanske starkaste fäste för kornknarr, Uppland, rapporterar rrk: ”Totalsumman spelande för året blev 162 vilket är drygt 70 färre än föregående år och en bra bit under medelvärdet för perioden 2002–2016 (245). Det är nu tredje året i följd som antalet rapporterade kornknarrar minskat sedan rekordåret 2012–2014, då cirka 400 ex. hördes årligen. Den utan jämförelse största koncentrationen fanns på Gamla Bålingemossar där noggrann inventering konstaterade 36 spelande (Thomas Pless): ’Baserat på

FOTO: NICLAS AHLBERG

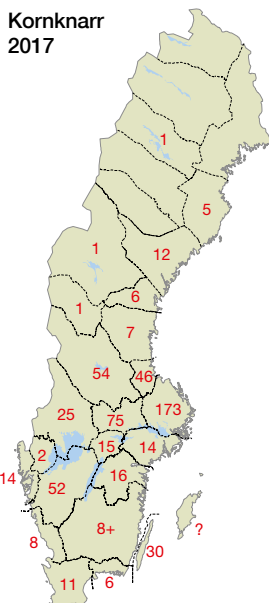

Kornknarr *Crex crex*, Gtl, 2017.

noggranna inventeringar och kompletterande ringmärkning bedöms det totala antalet spelande hanar under perioden maj–juli ha varit 36 ex. Varje individs förhållande följdes noggrant och för att säkert undvika dubbelräkning fångades samtliga individer med tveksam identitet. Totalt ringmärktes 23 ex. och under senare delen av perioden fångades en kornknarr som blivit märkt i Ockelbo tidigare under året. Gamla Bålingemossar framstår som en av de största koncentrationerna i Sverige och därmed av nationell betydelse. Enligt Artportalen är det endast Gamla Bålingemossar, Marma skjutfält och Lina Myr på Gotland som har rapporterat över 20 spelande under de senaste tio åren. Ringmärkning:

Utanför det så kallade fastlandet rapporterar rik Öland: "Endast 30 spelande fåglar i år! Efter flera år av vikande antal kan vi notera en riktig bottennotering i år (en halvering av fjolårets "svaga" 60 ex.). Vi behöver inte gå tillbaks mer än sex-sju år för att hitta normalnoteringar på ca. 200 spelande fåglar. Helt klart oroväckande siffror, och vi uppmanar till noggrann rapportering kommande år för att få klarhet i vad detta kan bero på."

Upl: Hona med 3 pull. sedda vid slåtter Horsskog, Östervåla 28/6, samma åker som en hona sågs på året före (Lars Gustavsson).

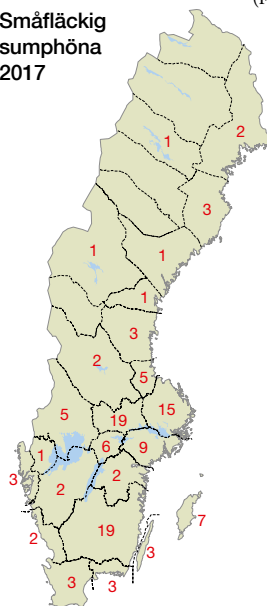

The line graph illustrates the growth and volatility of the U.S. labor force over a 26-year period. The Y-axis, labeled 'Number of people in millions', ranges from 0 to 1500 in increments of 300. The X-axis, labeled 'Year', spans from 1990 to 2016. The labor force starts at approximately 250 million in 1990, rises to a peak of about 450 million in 1992, then declines to a low of around 200 million in 1994. It then shows a steady increase, reaching nearly 800 million by 2000. A sharp peak occurs around 2007 at approximately 1050 million, followed by a significant drop to about 550 million in 2009. The labor force then recovers, peaking again at nearly 1450 million in 2013, before declining to around 500 million by 2016.

Year	Number of people (millions)
1990	250
1991	400
1992	450
1993	250
1994	200
1995	250
1996	300
1997	400
1998	600
1999	750
2000	800
2001	600
2002	1000
2003	800
2004	550
2005	600
2006	650
2007	1050
2008	900
2009	600
2010	650
2011	900
2012	1200
2013	1450
2014	1250
2015	850
2016	500

Antal spelande kornknarrar *Crex crex* på fastlandet i Sverige (exkl. Öland och Gotland) 1992–2017.

P lpm: 1 spel. Svedjan, Glommerstråk 25.7 (Kenth Nilsson). Femte fyndet för *P lpm*.

Småfläckig
sumphöna
2017

Year	Deaths
2000	390
2001	?
2002	345
2003	260
2004	265
2005	215
2006	335
2007	195
2008	160
2009	255
2010	180
2011	290
2012	385
2013	320
2014	300
2015	205
2016	195
2017	120

Fynd av småfläckig sumphöna *Porzana porzana* i Sverige åren 2000–2017.

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana* VU

Totalt 118 spelande ex. är det sämsta resultatet under mycket lång tid, flera årtionden. Olika rapportkommittéer spekulerar i orsaker: Kan det vara den omfattande torkan i Sverige eller ogynnsamt väder under sträcket? Ingen tycks diskutera förändrade förhållanden i övervintringsområdet. Arten är en långflyttare och europeiska småfläckiga sumphöns övervintrar förmodligen alla i Afrika.

Arten har efter en tillfällig topp minskat flera år i rad 2012–2017 enligt följande: 380, 320, 299, 210, 195, och 118. Inga konstaterade häckningar föreligger.

Fler än 3 spelande påträffades på endast tre loka-

FOTO: TOMMY HOLMGREN

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana*, Foteviken, Sk, 2 september 2017.

ler i landet: Husebymaden, Sm (4), Odensjö, Sm (4) och Angarsjöängen (5).

Några kommentarer från olika rrk:

Gtl: 7 spelande fåglar och exakt samma resultat som 2016 som var det sämsta året på mer än 10 år.

Vg: Mer eller mindre ett katastrofår! Endast 2 spelande hanar under året, den ena bara tillfälligt medan en höll revir (vid Hornborgasjön). Mycket märkligt, för inga påtagliga förändringar i miljöerna borde skett sedan förra året.

Ög: Detta är med råge den lägsta noteringen sedan den digitala fågelrapporteringen startade (den tidigare lägstanoteringen för landskapet är sex individer 2008). Sommaren var mycket torr i landskapet och de mader som normalt är tillhåll för småfläckiga sumphöns var i

år inte blöta på det sätt de brukar vara. Denna brist på lämpliga lokaler kan vara en orsak till den låga siffran.

Vstm: Ovanligt nog gjordes merparten av fynden i maj, istället för vad som är brukligt, i juni. Nitton fåglar ligger i nivå med genomsnittet för de senaste tjugo åren.

Upl: Efter rekordåren 2012 (73) och 2013 (66) minskade antalet spelande till "normalantal" 2014–2016 (24, 24 resp. 26). Medelantalet för åren 1984–2016 är 29 spelande. I år noterades åter ett rekord, men åt andra hållet. Totalt 3 spelande rapporterades och det är det lägsta antalet sedan 1984, den period från vilket tillförlitliga siffror föreligger. Tidigare bottenrekord noterades med 4 ex. 1994. Det finns förstås flera tänkbara orsaker till "djupdykningen", men det ligger nära till hands att i första hand misstänka den extremt torra sommaren som den största "boven".

Dlr: 2017 var ett klenst år för den småfläckiga sumphönan i Dalarna med endast 2 spelande individer. Detta är tangerad lägsta nivå med åren 2007 och 2008.

Övrigt:

Sk: Tre spelande hördes under våren varav den första medförde ett nytt fenologirekord: 1 spel. Löddesnäs 2–8.4 (Mikael Grantén, Lars Nilsson m.fl.).

P lpm: 1 spel. Rebakviken, Rebak NV Slagnäs 15–22.6 (Kent Nilsson). Första fyndet för Arjeplog k:n och det fjärde för P lpm som är den enda del av N lpm där fynd finns. Senast det begav sig var 2012.

(FREDRIK FRIBERG)

Rörhöna *Gallinula chloropus*

Inga riktade inventeringar har genomförts i några delar av Sverige under året och det är därför omöjligt att säga något om status och utveckling. Ett nordligt fynd redovisas:

Jmt: 1 ex. rast. Båthamnen, Huså, Kall 17.5 (Curt Lind). Sjunde fyndet i Jmt.

(FREDRIK FRIBERG)

Sothöna *Fulica atra*

Ett nordligt fynd redovisas:

Hjd: 1 ex. Vikarsjön, Hedeviken 27.4 (Göran Storensen). Femte fyndet i Hjd.

(FREDRIK FRIBERG)

Trana *Grus grus*

Trots en relativt mild vinter så sågs detta år ytterst få tranor under vintern (1 jan–1 feb resp. 1–31 dec). Endast ca 10 fynd föreligger vilket är färre än 2015–2016 med ca 15 fynd av totalt 55 resp. 30 ex. under dessa båda års vintermånader.

(FREDRIK FRIBERG)

Tjockfot *Burhinus oedipnemus* (68/68, 1/1)

Tjockfoten hankar sig fram i Sverige men frågan är om trenden inte är något vikande. I Storbritannien

har arten minskat något den senaste femårsperioden och populationen uppskattades till mellan 320 och 380 par år 2016. Arten antas ha påverkats mycket av de kalla vintrarna 2010–2012, vilket också indikeras i den svenska utvecklingen. Den polska populationen är liten och hotad.

Mpd: 1 2K+ rast. Ånge, Borgsjö 9–12.6 (Anders Persson m.fl.). Första fyndet i *Mpd*:

Tillägg 2016:

Upl: 1 ex. Storskäret, Forsmark 13–19.5 (Teet Sirotkin).
(FREDRIK FRIBERG)

Tabell 18. Genomsnittligt antal tjockfötter <i>Burhinus oedecnemus</i> per år under olika perioder 1950–2017.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0,3	0,4	0,1	0,4	1,0	2,1	2,3	1

Skärfläcka *Recurvirostra avosetta*

Häckningar i sex landskap:

Sk: en strandängsinventering längs Öresund gav 488 par från Rönne i norr till Falsterbo i söder. De flesta par, 439, fanns i Vellinge k:n. Åtta mindre våtmarker i inlandet hyste totalt ca 23 par. I nordost är uppgifterna lite osäkrare, men de indikerar 22 par. Sammantaget ger det 533 par i *Sk*, det tredje högsta antalet (under 2002 och 2013 bedömdes mer än 600 par häcka).

Bl: 10–11 par på tre lokaler.

Sm: en häckning Sandskär, Bottorp, Kalmar (Peter Sieurin, Hans-Gunnar Svensson m.fl.). Första konstaterade häckningen sedan 2009, då på samma lokal.

Öl: Antal kan inte bedömas utifrån rapporteringen.

Gil: 289 par innebär att beståndet varit relativt stabilt de senaste 20 åren (Tomas Johansson).

Hl: Häckning på fem lokaler.

Nordligt fynd:

Vb: 1 ex. rast. Stora Fjäderägg 16.5 (Niklas Andersson, Agnes Eriksson). Sjunde fyndet i *Vb*.

(LARS LINDELL)

Ljungpipare *Pluvialis apricaria*

Ljungpiparen häckar i en stor del av Sverige, på mossar, myrar, fjäll och alvar, men blir söderut mer sällsynt och lokal.

Arten för en tynande tillvaro som häckfågel i Bohuslän (rrk Boh), även med hänsyn tagen till att häckningslokaler sällan besöks av skådare. Vid den historiskt bästa lokalen, Bredmossen i Svarteborg, sågs i år 2 ex. mellan 18.3 och 19.6 (Thomas Ring, Lennart Hermansson m.fl.). Detta kan mycket väl vara den enda återstående häckningslokalen i Bohuslän. Vid en heltäckande inventering av Bohuslän öppna myrar 1980 påträffades arten på 16 lokaler med totalt närmare 50 par (Naturinvente-

ringar O-län 1983–4, del 3, Länsstyrelsen). (rrk Boh). Fortfarande 2012 uppskattades populationen i Bohuslän till 40 par (Ottosson m.fl. 2012), men rrk Boh kommenterar att ”Uppskattningen . . . var och är en grov överskattning, populationen ’redan’ då nere på ett fåtal par”.

(FREDRIK FRIBERG)

Sibirisk tundrapipare *Pluvialis fulva* (78/80 – 4/4)

Sk: 1 ad. Klingavälsåns mynning 21.7 (Jens Morin).

Öl: 1 ad. Ottenby 26.7–5.8 (F) (Urban Toresson, Robert Lager, Anders Staaf).

Hl: 1 3K+ Båtafjorden 23.6 (F) (Fredrik Åstrand, Björn Johansson m.fl.), 1 ex. str. Gubbanäsan 23.8 (Mikael Nord).

FOTO: ANDERS NILSSON

Sibirisk tundrapipare *Pluvialis fulva*, Ottenby, Öl, 2 augusti 2017.

Efter två år utan ett enda fynd av sibirisk tundrapipare uppvisade 2017 återigen en fyndbild som är representativ för perioden 1989–2014. I regel görs två–fyra fynd per år och majoriteten utgörs av äldre fåglar under sommaren. Att det inte gjordes några fynd under 2015 och 2016 är en gåta. Minskar arten i Ryssland? Den har ett mycket stort utbredningsområde i norra Sibirien och populationen är mycket stor enligt BirdLife (<http://datazone>).

Tabell 19. Genomsnittligt antal sibiriska tundrapipare <i>Pluvialis fulva</i> per år under olika perioder 1950–2017.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0	0	0	0,8	2,8	2,8	2,5	4

birdlife.org/species/factsheet/Pacific-Golden-Plover). BirdLife nämner att populationen minskar, men inte snabbt och arten är ännu inte upptagen som hänsynskrävande. Kanske var det en slump att vi inte fick några fynd 2015–2016, eller så är det en populationsnedgång som avspeglas. Dessutom kan man tycka att antalet fynd per år borde ha ökat eftersom antalet skådare med denna art på sin sökradar har vuxit med åren.

(MATS WAERN)

Svartbent strandpipare RE

Charadrius alexandrinus

Svartbent strandpipare har trängts tillbaka kraftigt

FOTO: ANDERS WIRDHEIM

Svartbent strandpipare *Charadrius alexandrinus* hona, Påarp, HI, 29 april 2017 (mobilkamera gm tubkikare).

från sandstrandsbiotoperna i Nordeuropa till följd av habitatförsämringar och ökad mänsklig störning, och arten försvann som häckfågel från Falsterbo och Sverige vid sekelskiftet. Sju fynd av lika många exemplar är det bästa resultatet på bra många år; det kan dock inte relateras till någon nämnvärd ökning i närområdena i Danmark eller längs Nordsjökusten. Dock var föregående år (2016) ett litet lyft i Danmark, där det noterades inte mindre än 74 par (A. Wernersson muntl.; se *Fågelåret 2016*).

Sk: 1 ex. Stavstensudden 11.4 (Alf Pålsson m.fl.), 1 hona Farhultsviken 19.4 (Rolf Helmersson), 1 2K hane Näsholmarna, Foteviken 22.5 (Mattias Ullman) och 1 hona Äspet, Åhus 24.5 (Lars Göte Nilsson m.fl.).

HI: 1 hona rast. Påarp 28.4–2.5 (Fredrik Blomqvist, Anders Olovsson m.fl.).

Sm: 1 ex. rast. Erstadkärret, Visingsö 18–20.8 (Rüdiger Kasche, Håkan Stoor m.fl.). Första fyndet av denna art i Jkp län och andra fyndet i Sm. Det första gjordes i Hagbyhamn, Kalmar 18.5 2013.

Upl: 1 ad. i vinterdräkt rast. tillfälligt på kvällen 3.8 i Ledskär (Per Thebo m.fl.). Arten sågs för tredje gången på lokalen, men är bara det fjärde fyndet i rapportområdet (sex i Upl). Noterbart också att det är tredje fågeln under 2010-talet.

(FREDRIK FRIBERG)

Myrspov *Limosa lapponica*

Myrspoven häckar sparsamt och mycket lokalt i och i anslutning till fjällkedjan. Som för många andra nordliga arter är rapporteringen mycket bristfällig men detta året tar ändå priset för myrspov – endast ett fynd under omständigheter som tyder på häckning:

T lpm: 1 ad. spel. på myr Ö om Lávragas, Järämä sameviste 30.6 (Johan Råghall).

(FREDRIK FRIBERG)

Rödspov *Limosa limosa* CR

Årets fyndbild av rödspov i Sverige liknar tidigare års med en blandning av positiva och negativa signaler. Den största populationen finns på Öland och fortsätter att vara stabil med indikationer på en positiv trend. I år kom dessutom rapporter om en ljusning för rödspovarna vid Kristianstads vattenrike, medan det var ett tuffare år för rödspovarna i Östergötland. Från Gotland saknas uppgifter för 2017.

Det fortsätter att ses en hel del rödspovar ensamma eller i mindre flockar under vår- och höstflyttning. Fynden gäller såväl *limosa* som *islandica* samtidigt som många lämnas obestämda till underart. Flera rrk fortsätter med sina uppmaningar till skådare att försöka bestämma rödspovarna till underart om det är möjligt, gärna med foto.

Häckningar:

Sk: Vid Kristianstads vattenrike häckade fem par som fick ut fyra flygga ungar. Efter årets säsong ser det lite ljusare ut och möjligen är en återhämtning på gång.

HI: Ett par fanns på Getterön från slutet av mars och fram till början av juni, men inget tyder på att någon häckning genomfördes.

Öl: "Inventeringen av häckande rödspovar gav minst 58 par på Öland, men då besöktes inte riktigt alla lokaler" (Ottvall i brev 2018) och vidare "...vid Ottenby sågs 9 juni en flock med 30 honor+9 hanar som tillsammans med vid samma tidpunkt varnande fåglar gav en skattning av 60–70 par på ön. Vi utgår då från att rödspovarna som samlas i flock vid Ottenby i juni är öländska fåglar."

Gtl: 5 par innebär en stabilisering på en låg nivå sedan 2006. Beståndet beräknades till över 40 par under senare halvan av 1990-talet (Tomas Johansson).

Ög: Trots att det som mest sågs 24 ex. vid Svartåmynningens naturreservat var det ett dystert år för rödspovarna i landskapet. Endast ett par gick till häckning och två pull. noterades 14.6 (Berndth Gustafsson). Det spekuleras i att det låga vattenståndet är orsaken till att fåglarna på lokalen valde att inte gå till häckning och förhoppningsvis är detta endast en tillfällig tillbakagång.

Ett urval fynd med kommentarer från landets rrk:

Bl: Totalt 11 ex. fördelade på 6 under våren och 5 under hösten. Fortsatt relativt många fynd, i likhet med de senaste årens resultat.

Boh: En rekordtidig rödspov gästade Tofta kile 1–4.3 (Ca-

FOTO: BÖRJE ANDERSSON

Rödspov *Limosa l. islandica* hanne, Trönninge ängar, Hl, 28 februari 2017.

rina Nilsson, Ingemar Bernhardsson, Björn Dellming m.fl.).

Nrk: Fördelningen av antal fynd har numera lutat över till fler fynd av *islandica* än nominatrasen även på våren.

Hjd: 1 ex. Storsjö 17–18.5 (Emil Moén, Bert-Ivan Mattsson, Kent Moén m.fl.). Ingen underartsangivelse. Tredje fyndet i Hjd.

Jmt: 1 ex. rast. Rörösjön 12–13.5 (Leif Eriksson, Kim Woxlägd, Gunnar Kvarnlöf).

Nb: 1 ex. Gräsörenbron, Hertsöfjärden 16.5 (Tord Gustafsson).

(MAGNUS STRÖMBERG)

Fynd av underarten:

Limosa l. islandica ”isländsk rödspov”

2017 innebar ett rekordår för antalet noterade ”is-

landicor” med minst 114 ex. Det tidigare högsta antalet var 79 ex. Samtidigt lämnas många rödspovar obestämda och flera rrk uppger att det är omöjligt att säkert bedöma hur många ”islandicor” som egentligen ses. Årets summa är dock lågt räknat så det är troligt att det rör sig om betydligt fler individer. Under 2016 gjordes endast 25 säkerställda fynd. Det största beståndet av *islandica* finns som sig bör på Island. Som närmast häckar underarten *islandica* sparsamt och lokalt i norra Norge. Underarten anses vara på uppåtgående och finns dessutom på Färöarna samt relativt nyetablerad på Irland.

Sk: Som flest 6 ex. V Nabben, Falsterbonäset 17.9 (Hans-Åke Gustavsson m.fl.) och 4 ex. Lilla Hammars näs 14.10 (Emil Lundahl). Hur många individer som varit inblandade i höstens observationer är omöjligt att avgöra.

Hl: Ett intressant fynd utgörs av 1 hane i sommarträkt som rastade redan 28.2, först på Trönninge ängar (F) (Börje Andersson) och därefter vid Munkagårdsfloen, Morup (Niklas Torstensson, Lasse Olsson m.fl.). Under höstflyttningen sågs totalt ca 55 ex. varav ca 25 ex. på Getterön. Största ansamlingen var 14 1K 26.8 Getteröns naturreservat (Mikael Nord).

Sm: 1 1K rast. Hagbyhamn, Kalmar 23.8 (August Thomasson). *Öl:* 1 ex. Larmtavlan, Ottenby 7–8.3 (Douglas Gustafsson, Erik F Nordberg m.fl.).

Vg: 5 1K noterade under hösten.

Ög: 1 ex. Svartåmynningens naturreservat, Roxen 18.8–9.9 (Berndth Gustafsson, Mariana Häkkinen m.fl.) och 2 1K Sjötna udde, Täkern 12.9 (Adam Bergner).

Nrk: 1 ex. Lillängen, Oset 4.5 (Per Wedholm, Birgitta Dawidsson m.fl.), 1 ex. Lillängen, Oset 2–3.6 (Per Wedholm, Tommy Eriksson), 1 ad. Fågeludden, Oset 15.8 (Patrik Hedengren, Åke Pettersson), 1 1K Löten, Kvismaren 21.8–1.9 (Peter Gustafson, Leif Sildén m.fl.), 1 1K Öbymaden, Kvismaren 26–27.8 (Anders Jacobsson m.fl.), 2 ex. Fiskingemaden, Kvismaren 2.9 (Leif Sildén, Kent Larsson), 2 1K Löten, Kvismaren 5–13.9 (Åke Pettersson, Hans Irebäck, Roine Magnusson m.fl.), 1 ad. Löten, Kvismaren 5.9 (Åke Pettersson m.fl.), 2 ex. Sörbysjön, Kvismaren 16.9 (Jan Sondell, Urpo Könnömäki), 1 ex. Öbymaden, Kvismaren 24.9 (Håkan Svensson, Birgitta Dawidsson), 1 1K Löten, Kvismaren 27.9–5.10 (Ronny Nilsson, Christer Tegebros m.fl.). Största uppträdandet sedan 2005.

Srm: Vid Vadsjön rastade minst 10 ex. 13–23.8 (Rickard, Gustafsson, Erik Johansson, Jan Hägg m.fl.). Därefter minskade antalet och den sista individen lämnade lokalen 31.8 (Lennart Wahlén). Med tanke på att det bara finns sex tidigare fynd av rödspov med som flest 2 ex. bestämda till *islandica* är fyndet vid Vadsjön ytterst anmärkningsvärt.

Upl: 2 1K Ledskärsviken 11–28.8 (Kalle Brinell, Esbjörn Nordlund m.fl.), 1 1K Hjälstaviken 14–28.8, 1 ad. Hjälstaviken 22.8–3.9 samt 1 1K Hjälstaviken 9–27.9.

Vrm: 4 1K Larbergsviken, Hammarö 20–23.8 (Roger Jonasson m.fl.).

Dlr: 1 ex. Rudängsmyrans våtmark, Borlänge 8–12.5 (Yngve Johansson, Eddine Hodi, Håkan Sandin m.fl.).

Ång: 2 ex. Täftsjön, Täfteå 15.8 (Jonas Konradsson). 1 1K Sursundet, Nora 17–20.8 (Björn Gustafsson, Anna Peman m.fl.). 2 1K rast. Öfjärden 19–21.8 (Ulf Norberg, Bo Nensén m.fl.). tredje till femte fynden i Ång..

Hls: 1 ex. Malgrynnan, Hudiksvall 14–16.5 (Mats Axbrink m.fl.).

(MAGNUS STRÖMBERG)

Roskarl *Arenaria interpres* **VU**

Populationen av roskarl uppskattades av Ottosson m.fl. (2012) till 1900 par. Det är få arter med sådan liten population där vi inte haft intentionen att följa upp nationellt. Vissa rrk har under flera år rapporterat om nedgångar. Arten täcks ganska dåligt av spontanrapportering utan kräver riktade inventeringar. Vettiga uppgifter saknas från viktiga landskap som Norr- och Västerbotten, Ångermanland, Uppland, Sörmland och Gotland. Några kommentarer från landskap med få häckande par:

Sm: "Häckningar och häckningsindicer: max 3 ex. i lämplig biotop Furö, Oskarshamn 6–14.5 (Åke Nilsson). 4 ex. i lämplig biotop Västerviks skärgård, Västervik 25.5 (Mathias Näslund, Åke Nilsson). 1 häckning (2 ungar) Storkläppen, Västervik 6.6–20.7 (Mats Gothnier, Mathias Näslund). 2 ex. Hålnackarna, Västervik 28.6 (Ingrid Johansson-Hjortvid). 2016 gav inventeringen i skärgården endast ett par. I år finns uppgifter om en häckning och därtill ytterligare något eller några par. Under 2000-talet har antalet par tidigare pendlat mellan 7 och 14 och så sent som 2013 rapporterades 13–14 par i regionen" (rrk Ö Sm). Populationen är satt till 10 par av Ottosson m.fl. (2012).

Gtl: Strandängsinventering gav 76 par, vilket innebär en stadig minskning sedan 1996, då 250 par noterades (Tomas Johansson).

Vrm: "Häckningar: Fyra revir noterades på Vänerns fågel-skäer under årets Vänerinventering, tre i Lurö skärgård (Hans Kongbäck) och ett i Segerstads skärgård (Dan Mangsbo). Roskarlens framtid som häckfågel i Väneren ser ljusare ut än på många år även om beståndet naturligtvis är sårbart." (rrk Vrm). Populationen är satt till 0 av Ottosson m.fl. (2012).

Gstr: "Efter den plötsliga populationsnedgången ungefär vid millennieskiftet finns nu bara två säkra par kvar häckande i Gävle skärgård. Nedgången innebar att mer än 90 procent av häckfågeln försvann inom loppet av några få år. De kvarvarande häckplatserna är nu Eggegrund och Sörstenarna, Lövggrund. Häckningen vid Eggegrund resulterade i minst två ungar (Per Aspenberg). Häckningen vid Lövrund också troligen lyckad (Per Aspenberg). Populationen är satt till 5 par av Ottosson m.fl. (2012).

Udda fynd:

Hjd: 1 ex. Storsjödeltat 17.5 (Kent Moén, Eva Moen). Femte fyndet i Hjd.

(FREDRIK FRIBERG)

Kustsnäppa *Calidris canutus*

Kustsnäppan uppträder i Sverige med två olika underarter, dels nominatformen *C. c. canutus*, som häckar i arktiska Sibirien och huvudsakligen övervintrar i Västafrika, dels *C. c. islandica* som häckar Grönland och i nordöstra arktiska Kanada. Den sistnämnda övervintrar i Nordsjön och en andel av populationen flyttar på våren via rastplatser i norra Norge (Porsangen och Balsfjorden). Medan de sibiriska kustsnäppornas vårpassage sker sent, ofta en vecka in i maj, lämnar *islandica*-kustsnäpporna Nordsjö-området ofta i slutet av april eller början av maj. Därför har det funnits väl grundade misstankar om att tidiga kustsnäppor under våren kan höra till denna population.

Nordligt fynd:

Ly lpm: 1 1K Blaiken 15–17.9 (Håkan Rune). Nionde fyndet i Ly lpm.

Fynd av underarten:

Calidris c. islandica

Hl: 1 ad. individmärkt Malön 21.8 (Kjell Wallin) visade sig vara märkt i Kollafjörður på Island i maj 2014. Detta tyder på att fågeln är av underarten *islandica* (rrk Hl).

(FREDRIK FRIBERG)

Brushane *Calidris pugnax* **VU**

Så sent som 2008 (Ottosson m.fl. 2012) antogs brushanen fortfarande finnas kvar med 45 par i Sydsverige, en spillra av den forna förekomsten på strandängar. I år finns dock fog för att skriva upp siffran något, till 55–60 par. Glädjande uppgifter kommer från länstyrelseinventeringar på Öland där Ottvall (i brev) noterar: "Brushane häckar med 15–20 honor på Öland och vi har sett en liten ökning de senaste fem åren. Årliga häckningar i Stora Ören-Alby och Triberga".

Även i norra Sverige anses brushanen ha minskat, men materialet är bristfälligt. Följande kommentarer från Sydsverige föreligger:

Sk: Inga fynd i lämplig häckningsbiotop gjordes som indikerar att arten fortfarande häckar i Skåne.

Öl: Inga konstaterade häckningar under året. Under häckningstid ett antal observationer, främst från området Stenåsa-Segerstad (rrk Öl) – se även ovan.

Gtl: 39 "par" innebär en stabilisering på en lägre nivå efter en tydlig minskning sedan början av 2000-talet (Tomas Johansson).

Vg: Ett spännande fynd gjordes av en hona i Detterns naturreservat 21.5–15.6. Honan sågs några gånger under perioden och vid ett tillfälle fanns misstanke att hon smög tillbaka till boläge. Men mer än så gick inte att bekräfta – alltså inga ungar eller bo sett (rrk Vg).

(FREDRIK FRIBERG)

Myrsnäppa *Calidris falcinellus*

Rapporterna av myrsnäppa under häckningstid är som vanligt få. Den svenska populationen uppskattas av Ottosson m.fl. (2012) till 5900 par. Som beräkningsunderlag anges ”sju referenser” med spannet 0,06–3 par/km² med tre täthetsuppgifter i intervallet 0,1–0,3 par/km². Högre tätheter har använts i Norrbottens län än i Västerbottens län eftersom det finns fler större och öppna myrar mot norr. Uppdelat per landskap och lappmark blir detta som följer: T lpm 700, Lu lpm 2500, P lpm 700, Ly lpm 550, Ås lpm 400, Nb 900.

Den övriga svenska populationen – från Västerbotten och Jämtland, och söderut till Dalarna – omfattar därmed totalt endast 165 par. Här anges att: ”Skattningarna för övriga landskap är en kombination av andras tidigare skattningar och våra egna gissningar baserat på schablonerna”. Spontanrapporteringen omfattar som regel mindre än en procent av populationen, oftast bara någon promille.

Många rapportkommittéer tycker sig se en långsiktig ökning av antalet rast. myrsnäppor, som oftast är ytterst få. I år rapporterar rrk Nb: ”Totalt under våren noterades 246 fåglar fördelade på 20 lokaler, vilket är en mycket hög siffra. De flesta sågs i skärgård eller kustnära lokaler. Vädret gjorde att många stora flockar rastade i månadsskiftet maj/juni. Flocken vid Sangis (72 ex.) är en av dom största i Nb, nästan identisk med den vid Norra Sunderbyn 31.5 1998, 75 ex.”.

Fynd i lämplig häckningsbiotop:

Dlr: Vid inventering av Näskilskölen, Älvdalen, 570 hektar, 10–12.6 påträffades 13 ex. – 4 par och 5 solitärt spelande förmodade hannar (Eskil Friberg, Fredrik Friberg). Lokalen är känd sedan tidigare, men historiskt har inga lika omfattande inventeringsinsatser har genomförts. Näskilskölen är en av flera hot-spots i ett större område med lämpliga blötmyrar nära gränsen mellan Dalarna och Härjedalen. Övriga fynd under häckningstid från lokaler som ev. skulle kunna tjäna som häckplats men där häckning aldrig noterats: 2 ex. Fosksjöarna, Långfjället, Älvdalen 30.6 (Torbjörn Jansson) och vid Tisjökölen, Malung-Sälen noterades 3 spel. ex. 1.6 samt 1 spel. ex. 6.6 (Börje Dahlén).

Hls: 1 spel. 22.5 St. Härnösandstjärnen – myr SO om, Färila-Näsberg Losvägen (Johan Södercrantz, Sara Svedberg). Notera att fyndet är tidigt, från lämplig sträcktid

men i möjlig häckmiljö. Rrk Hls: ”Mycket intressant fynd av en spelande myrsnäppa i inlandet. Lokaler med häckande myrsnäppor finns bara ca 6 mil västerut i Dalarna, så ur det perspektivet är det inte helt otroligt att arten skulle kunna häcka även hos oss. Normalt uppträdande i övrigt.”. Ovan nämnda referens uppskattar antalet häckande par i Hls till 0.

Hjd: 1 ex. spel. Översjön 2.6 (Fredrik Eriksson), 1 ex. spel. Övre-Särvsjön, Särvsjö 3.6 (Johan Södercrantz, Per Åsberg), 1 ex. spel. renslakteriet, Flatruet 3.6 (Johan Södercrantz, Per Åsberg), 2 spel. Flatruet 3–18.6 (Johan Södercrantz, Per Åsberg m.fl.) samt 1 varnande ex. sett vid Storsjödeltat 26.6 (Anders Borgehed).

Ång: Möjlig häckning: 1 ad. i lämplig biotop Torsmyran, Nordmalings s:n 28.5 (Bernt Westin). Högsta antal rast. 2017: 8 ex. rast. Öfjärden 29.5–3.6 (Jonas Konradsson, Mats Axbrink m.fl.).

Jmt: 1 ex. Avaviken, Dvårsätt 22.5 (Gunnar Kvarnlöf). 1–2 ex. med revir Ånnsjöns fågelskyddsområde 29.5–24.6 (Roger Colliander, Fredrik Lysell, Anton Nyten m.fl.). 2 spel. Rekfloarna, Åre 22.6 (Zsombor Károlyi, Filip Jansson).

Nb: 2 spel. Vasikkavuoma nat.res. 5–7.6 (Martin Widén m.fl.)

P lpm: 3 spel. Slagnäs-Stormyran 26.5–11.6 (Kenth Nilsson).

Lu lpm: Rast. fåglar: Gällivare kn: 2 fynd av 6 ex., Jokkmokk kn: 4 fynd av 10 ex.

T lpm: Många spelande fåglar detta år men inga säkra häckningar. Minst 20 spelande från Soppero/Karesuando området (rrk N Lpl).

(FREDRIK FRIBERG)

Mosnäppa *Calidris temminckii*

Totalt finns uppgifter om dryga 50 par/fynd under häckningstid inom mosnäppans normala häckningsområde: i fjällkedjan, dvs. i Hjd, Jmt och lappmarkerna (30) samt i Norrbottens kustland (20). Det är mindre än en procent av den uppskattning som gjordes av Ottosson m.fl. (2012) om 7 500 par men en helt normal nivå för spontanrapporteringen.

Det finns inga kommentarer om upp- eller nedgångar, inte heller några uppgifter från Västerbotten och Dalarna, där arter eventuellt skulle kunna uppträda som häckfågel. Den långsiktiga trenden bedöms som stabil.

(FREDRIK FRIBERG)

Rödhsad snäppa *Calidris ruficollis* (13/13 – 0/0)

Sk: 1 2K Vejbystrand 1–7.1 (F) (Uno Unger m.fl.).

Fyndet utgörs av långstannaren som upptäcktes 13.11 2016 (se *Fågelåret 2016*).

(MATS WAERN)

Kärnsnäppa *Calidris alpina*

Fynd av underarten:

Calidris a. schinzii "sydlig kärnsnäppa" CR

Nu ändras läget för den sydliga kärnsnäppan från dystert till akut. Det är inte längre helt självklart hur förekomsten på Öland ska tolkas. I Naturvårdsverkets *Åtgärdsprogram för sydlig kärnsnäppa 2010–2014*, noterades att det år 2009 fanns 70 av totalt 105 svenska par på just Öland. Kärnsnäppan är nu i det närmaste helt utgången från Halland och Gotland, och den har relativt nyligen försvunnit från Bohuslän (2003) och Uppland. Som det tycks nu går minskningen något långsammare på Öland än i övriga Sverige. Av grovt 75 par finns nu förmodli-

FOTO: MATTIAS ULLMAN

"Sydlig kärnsnäppa" *Calidris alpina schinzii* hanne, Foteviken, Sk, 9 april 2017.

gen 60 par på Öland! Årliga sammanfattningar efterfrågas från alla kvarvarande landskap.

Sk: 9–10 par fanns i området Foteviken – Klagshamn och dessa fick ut 2–4 ungar. Minskningen fortsätter alltså. De flesta år blir åtminstone hälften av äggen uppätta (framför allt av kråkfåglar) före kläckning. Även bland dem som kläcks är det en relativt låg andel som överlever de två första veckorna. I början på 1990-talet fanns ungefär 130 par i området och därefter har underarten minskat mycket snabbt. Exakt vilka faktorer som bidragit till det akuta läget vet vi ej, men vi vet åtminstone att råkor och kajor förekommer i området idag. Att det sattes upp holkar till tornfalkar på gårdarna runt Foteviken på 1980-talet har troligen också inverkat negativt. **Öl:** Ottvall i brev: "Mycket grovt antas det fortfarande

finnas minst 60 par på ön, men den är svårinventerad. Det verkar finnas 10–15 par på alvarsmarker och resten (45–50 par) på sjömarkerna."

Gtl: Endast två par vid strandängsinventering kan jämföras med att det fanns 35 par 1996. Risken är stor att sydlig kärnsnäppa snart är utgången som häckfågel på Gtl (Tomas Johansson, 1st Gtl).

Hl: 2017 var ett nytt bottenår för den sydliga kärnsnäppan i Halland och populationen är nu mycket nära att dö ut. Getterön: 1 stationärt par under maj–juni (Donald Blomqvist, Angela Pauliny, Lars-Åke Flodin, Reino Andersson). Båda fåglarna var ringmärkta som pull. vid Båtafjorden, och parning finns rapporterad. Dock inga fynd av bon eller ungar på lokalen. Ytterligare en hane (också märkt som pull. vid Båtafjorden) sågs i början säsongen (Reino Andersson). Båtafjorden: Spelande fåglar hördes vid två tillfällen i maj (samma dag), men inga stationära fåglar eller andra tecken på häckning kunde noteras trots noggrann genomletning av området (Donald Blomqvist, Angela Pauliny, Mikael Larsson). 2017 var därmed det första året utan konstaterad häckning vid Båtafjorden, och andra året i rad utan produktion av ungar på Västkusten. Sammanfattningsvis endast ett "säkert" par, men vi kan inte utesluta att det kan ha funnits ytterligare något par vid Getterön och/eller Båtafjorden. Totalt således 1–3 par.

(FREDRIK FRIBERG)

Skärnsnäppa *Calidris maritima*

Fynden av skärnsnäppa under häckningstid är jämförbara med tidigare år eller till och med något lägre, då fynd är rapporterade från blott åtta lokaler under 2017. Spridningen är dock god med fynd från Helags i Härjedalen till Vartojaure i Lule lappmark. I likhet med andra kalvfjällsarter frågar man sig om svenska ornitologer är bekväma till sinnet och inte lämnar fjälldalarna för de mer utmanande grusiga miljöerna på högre höjd? Ökad närvaro på kalvfjället av skickliga och konditionsstarka ornitologer skulle ge värdefull information om statusen för många av våra fjällarter. För många vadare krävs dock besök under juni för att fånga upp spelet, när de väl skrider till häckning blir det betydligt mer utmanande att hitta dem. Fynd under häckningstid:

Hjd: 2 i par varnande Helagsstugorna, Helags, Hjd 10–23.7 (Per Åsberg, Malin Eriksson m.fl.)

Jmt: 2 ex. avledningsbeteende Bielnjeaevrie, Offerdalsfjällen, Jmt 20.7 (Gunnar Kvarnlöf).

Ås lpm: 1 ex. varnande Garsegask, Borgafjäll 1.8 (Albin Grahn).

Ly lpm: 2 ex. i lämplig biotop Mulltjärnen, Rönäs 12.7 (Mikael Malmaeus).

P lpm: 3 ad. spel. Järbatjähkka, 29.6 (Åke Lindström) och 1 ex. i lämplig biotop Tjega, Svaipa fågelskyddsomr. 8.7 (Kentth Nilsson).

Lu lpm: 1 ex. i lämplig biotop Vartojaure, Stora Sjöfallets NP 11.8 (Henrik Sporrang, Per Nihlén, Sören Uppsäll).

Förutom dessa fynd finns ytterligare uppgifter som inte publicerats i Artportalen. Lunds Universitet driver sedan länge ett projekt som rör fjällfåglar i Ammarnäs fjällen (LUVRE). Där förekommer skär-snäppa i tre områden med följande tätheter: Äivesåve–Aigert: ca 17 par på totalt 24 km², Ammarfjället: ca 10 par på totalt 20 km² och Björkfjället: ca 5 par på totalt 25 km². Totalt ger detta en täthet i för skär-snäppa lämplig miljö (>900–1000 m.ö.h.) på ca 0,46 par/km². Dessa uppgifter rör de senaste åren och inte enbart 2017 (LUVRE gm Martin Green).

FOTO: HÅKAN STERNER

Gulbröstad snäppa *Calidris bairdii* 1K, Ottenby, Öl, september 2017.

Inlandsfynd i södra Sverige:

Nrk: 2 ex. Storhjälmaren 7.10 (Leif Sildén).

Ög: 1 1K Roxen 7–8.10 (Erik Jonsson m.fl.).

Sm: 1 ex. Norra udden, Visingsö 10.10 (Rüdiger Kar-sche).

Sommarfynd i södra Sverige:

Gtl: 1 ad. Salmundsudd, Hamra 29/7 (Johan Tengholm).

Udda vinterfynd:

Ly lpm. 1 ex. Sågnäset, Storuman, 5.2 (Daniel Vestman, Håkan Rune, Ulf Andersson). Första vinterfyndet i S Lpl.

(PETTER HALDÉN)

Gulbröstad snäppa *Calidris bairdii* (10/10 – 1/1)

Öl: 1 1K Bondängen, Ottenby 2–4.9 (F) (Mattias Nilsson m.fl.).

Av de elva svenska fynden är sex gjorda på Öland. Majoriteten av fynden av gulbröstad snäppa utgörs av ungfåglar, till skillnad från till exempel vitgumpsnäppa där den absoluta majoriteten utgörs av gamla fåglar. Teorier kring detta fenomen presenteras under vitgumpsnäppa i *Fågelåret 2016*.

(MATS WAERN)

FOTO: JOHAN FORSELL

Vitgumpsnäppa *Calidris fuscicollis* ad., Lövbådan, Vb, juli 2017.

Vitgumpsnäppa *Calidris fuscicollis* (29/29 – 1/1)

Vb: 1 ad. Lövbådan 15–17.7 (F) (Joakim Lessman m.fl.).

Andra fyndet för Västerbotten. Liksom majoriteten av de svenska fynden av vitgumpsnäppa utgjordes även detta fynd av en äldre fågel sommartid.

(MATS WAERN)

Prärielöpare *Calidris subruficollis* (115/118, 8/9)

År 2017 innebar högstanoteringar både för Skåne (dock tangerat) och Öland för denna långflyttande vadare. Som vanligt hittas prärielöparna i sydligaste Sverige, alla under hösten vilket också tillhör det normala. Med undantag för 2014–2015 har prärie-

löparna den senaste tioårsperioden haft en stabil trend på 5–12 fynd/år. Årssumman 9 ex. (ev. med reservation för dubbelräkning mellan landskap) är den högsta efter 2013 då 12 ex. noterades.

Sk: 1 ad. Strandbaden Ören, Nyhamnsläge 23.8 (Alf Petersson), 1 ex. str. SV Fyren Falsterbonäset 9.9 (Edvin Klein, Anita Ljungström, Anita Persson m.fl.) och 1 ex. str. SV Nabben, Falsterbonäset 9.10 (David Armini).

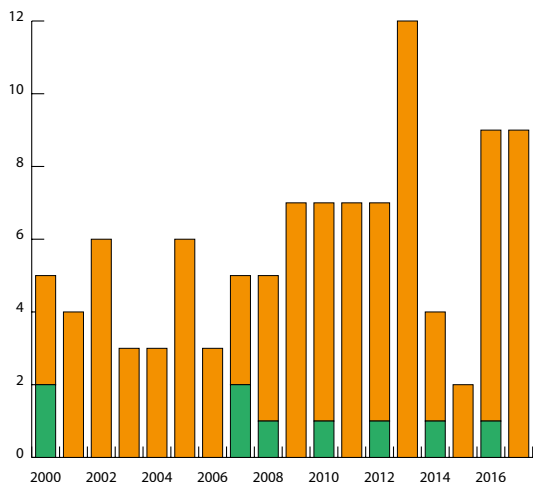
Öl: 1 ad. Ölands södra udde 31.7–1.8 (Hannes Andersson m.fl.). 1 ex. Skärlöv 4.9 (Göran Andersson). 1 ex. str. S Trib erga läge 15.9 (Bertil Breife). Observationer i Ottenbyområdet fördelat enligt följande: 2 ex. 7.9, 1 ex. 12.9, 2 ex. 16.9, 1 ex. 17, 21 och 24.9, 2 ex. 28.9–5.10, 1 ex. 11–14.10. Observationer vid Össby enligt följande: 1 ex. 8.9 samt 13–14.9. Vi bedömer sommar-

Tabell 20. Genomsnittligt antal prärielöpare *Calidris subruficollis* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0	0,2	0,4	0,8	1,8	4,8	7,3	9

fynden vid Ottenby, Skärlöv och Trib erga som tre separata fynd. Sedan blir det knivigare med höstfynden. Teoretiskt skulle det kunna vara samma två ungfåglar som varit rörliga i området Ottenby–Össby, då datumen inte överlappar. Noterbart är att en ungfågel ringmärktes vid Ottenby 28.9. Hade den blivit ringmärkt i början av observationsperioden hade vi kanske fått svar på hur länge prärielöpare stannar. Utifrån bildmaterial- et på Artportalen syns nämligen ringen tydligt på flera bilder, och denna individ stannade till 5.10. Den som

FOTO: HANNU KIUTTU

Rapporterade prärielöpare *Calidris subruficollis* under vår (grönt) och höst (orange) i Sverige 2000–2017.

Prärielöpare *Calidris subruficollis*, Ottenby, Öl, 4 oktober 2017.

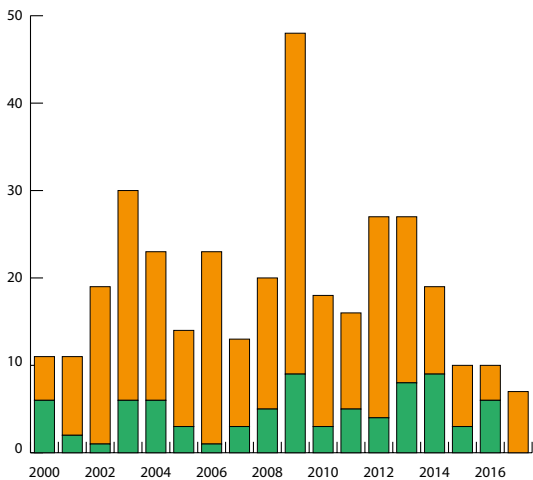
sågs 11–14.10 var inte ringmärkt. Så lågt räknat blir årssumman fem individer, den högsta hittills (rrk Öl).

Gtl: 1 1K Yttre Stockviken, Hamra 1–2.10 (Michael Tydén, Jörgen Petersson, Mikael Larsson m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Tuvsnäppa *Calidris melanotos* (463/472–6/7)

Sex fynd av sju exemplar är en relativt svag årssumma. För första gången på 2000-talet saknas vårfynd helt. Den vikande trenden de senaste åren fortsätter därmed, i alla fall jämfört med artens glansdagar i början av 2000-talet. Kan nedgången för denna svenska raritet kopplas till de kraftiga minskningar som beskrivs för flera tidigare vanliga östsibiriska vadare?

Rapporterade tuvsnäppor *Calidris melanotos* under vår (grönt) och höst (orange) i Sverige 2000–2017.

Sk: 1 ex. rast. på åker tillsammans med brushanar Pep-pinge 1.10 (Jacob Rudhe, Niklas Westermarck, Rasmus Elleby). Arten har varit årlig sedan 2000, men 2017 blev faktiskt det sämsta året under hela 2000-talet (tillsammans med 2004 och 2007). Medelvärde för 2000-talet ligger på 3,2 fynd/år. Trenden har varit klart vikande de senaste åren (rrk Sk).

Bl: 1 ex. Utlängan 17–21.7 (Lars-Gunnar Lundquist, Göran Arn).

Öl: 1 1K Högbys hamn 27–29.8 (Hasse Olsson m.fl.). För tredje året i rad sågs endast en tuvsnäppa på Öland.

Gt: 1 1K Kälke, Austerrum, Fide 11.9 (Juho Könönen, Mikael Larsson m.fl.).

Hl: 1 ex. Getteröns naturreservat, Getterön 25–27.7 (Reino Andersson, David Armini m.fl.).

Ög: Två 1K rastade vid Leonardsberg 2–5.9 (Johan Karlsson m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Tabell 21. Genomsnittligt antal tuvsnäppor *Calidris melanotos* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0,1	0,5	1,7	3,4	7,7	21	17	7

Större beckasinsnäppa *Limnodromus scolopaceus* (25/26 – 1/1)

Sm: 1 ad. Uknö glo 21.5 (F) (Mathias Näslund).

Andra fyndet för Uknö och det föregående fyndet utgjordes av en ungfågel 10–12.9 2015. Det är fullt möjligt att det rör sig om samma individ som återvänt och att bedöma huruvida de båda fynden ska publiceras som samma eller som två fynd är grann-laga. Raritetskommittén bedömer det som lika sannolikt att det kan röra sig om en ny individ och har valt att publicera de båda fynden som olika.

(MATS WAERN)

Dvärgbeckasin *Lyminocryptes minimus*

Dvärgbeckasinen är en riktig doldis. Från den svenska populationens kärnområden i norra Norr-land finns endast ett fåtal rapporter per år. I Små-land som helhet uppskattas populationen till 45 par varav 25 par i Kronobergs län. Notera nedan den oväntade lokalen med spel i Medelpads kustland. Fynd på potentiella häckningsplatser:

Sm: Under året är det rapporter om spelande individer vid 10 olika lokaler (rrk Sm/G).

Dlr: Fynd under häckningstid i lämplig biotop: 1 ex. Näskilskölen, Älvdalen 10–12.6 (Eskil Friberg, Fredrik Friberg). Spelade båda nätterna och detta var första rap-porten om spelande ex. på tänkbara häckningsplatser sedan 2007.

Mpd: 1 spel. Söråker 4.6 (Håkan Sundin, Eva Sundin).

Ång: Under 2017 inkom inga fynd som indikerar häck-ning i landskapet. Senast något häckningsindicium rap-porterades var 2014.

Nb: Fynd som indikerar häckning: 1 ex. spel. Naakavuoma 6–7.6 (Martin Widén, Robin Isaksson, Mårten Müller). 2 ex. spel. Vasikkavuoma nat. res. 7.6 (Martin Widén, Robin Isaksson, Mårten Müller).

Hjd: Från 23.5 till 29.6 hördes spelande individer på åt-minstone tre lokaler på Flatruet (rrk Hjd).

P lpm: 1 spel. Slagnäs-Stormyrn 26.5 (Kenth Nilsson). 1 spel. Liden-Långträsket, Månsträsk, V Arvidsjaur 5.6 (Kenth Nilsson). 2 spel. Slagnäs-Stormyrn 11.6 (Kenth Nilsson). 1 ex. Glommerträsket Ö 20.6 (Len-nart Wigenstam).

Lu lpm: 1 spel. Neitisuando 27.5 (Marie Riskilä, 1 spel. Kaltisjaure, Kaltisbäckens NR 29.5 (Lars-Göran Hed-berg). 1 spel. Harträsk hpl. 14.6 (Jonas Gustafsson), 2 spel. Latnjejaure, Lina älv stn. 15.6 (Bo Westerberg) och 1 spel. Keino sameviste 20.6 (Frej Sundqvist).

T lpm: 13 fynd av 15 ex. spelande på 13 lokaler 8–30.6. Tyngdpunkten på artens häckningsområde i Norrbot-tens län ligger i T lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

Dubbelbeckasin *Gallinago media* NT

Vårflyttningen pågick under perioden 1–29.5, dvs. ett helt normalt tidsintervall. Totalt påträffades cirka 107 individer och av dessa var cirka 76 spelande fåglar (71 %). Detta är ett lågt antal, och under de senaste fem åren har antalet fynd kontinuerligt minskat. Under tioårsperioden 2007–2016 rap-porterades i genomsnitt 150 ex., variation 115 (år 2016) till 187.

Inga sommarfynd rapporterades från södra Sve-rige detta år, däremot 2 spel. Hössjö, Västerbotten 8–23.6 (Peter Sunesson m.fl.).

Höstflyttningen startade 14.8 och pågick till 29.10, dvs. liksom under våren ett normalt tidsin-tervall. Mindre normalt var att antalet rapporterades

individer endast uppgick till 37. Detta är det lägsta antal sedan 2002 och långt under medelantalet 2002–2016 (82 ex.). Flera rapportkommittéer uttrycker viss oro för den svenska (och norska) populationsutvecklingen utifrån det vikande antalet fynd under flyttningsperioderna. I Sverige är arten rödlistad på grund av liten population. I Norge, där det beräknas finnas 10 000–30 000 reproduktiva individer och troligen närmare den övre delen av intervallet, har konstaterats att lämpliga spelplatsmiljöer minskar i antal på grund av igenväxning som en effekt av allt mildare klimat. På grund av detta är arten rödlistad även i Norge.

Från arten häckningsområde rapporterades spel

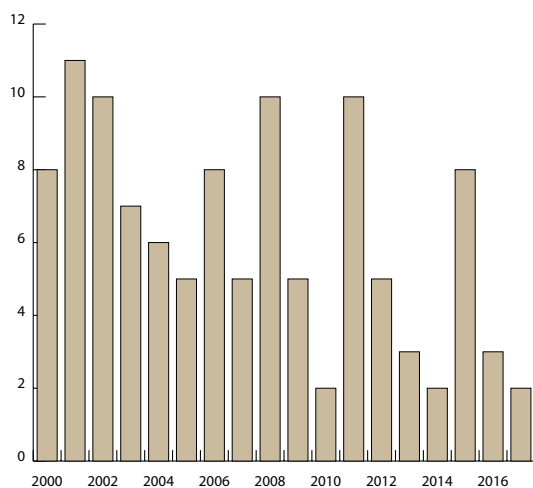
FOTO: HANNU KIUTTU

Dubbelbeckasin *Gallinago media*, Klimpfjäll, Ås lpm, 1 juni 2017.

på fem sedan tidigare kända lokaler i Härjedalen. I Jämtland var det lite sparsammare rapportering i år än under de senaste åren, men totalsumman blev ändå 99 spelande hanar på nio olika kända spelplatser (varav fyra inom Ånnsjöns fågelstations artprojekt, där 46 ex. ringmärktes eller kontrollerades), därtill en ensamspelande individ i Hotagsfjällen. I södra Lappland rapporterades spelande individer på fem lokaler (tre i Ås lpm och två i Ly lpm). I norra Lappland spelade ensamma individer vid Solojaur, Arjeplogs k:n och vid Luspebryggan, Gällivare k:n.

(MARTIN TJERNBERG)

Rapporterade terek-snäppor *Xenus cinereus* i Sverige 2000–2017.

Terek-snäppa *Xenus cinereus* (225/228–2/2)

Endast två terek-snäppor sågs under året och det bekräftar den nedåtgående trenden i landet. Arten har en negativ trend även i vårt närområde men likväl ett stort utbredningsområde från östra Europa genom Asien till Stilla havet. Det går dåligt för många vidare som övervintrar i södra Asien och framtiden ser inte särskilt ljus ut.

Sk: 1 ex. Tygelsjö ängar 30.4 (Janne Dahlén).

Srm: 1 ex. Lilla Gräskär, Landsort 24.5 (Anders Haglund, Fingal Gyllang).

(FREDRIK FRIBERG)

Tabell 22. Genomsnittligt antal terek-snäppor *Xenus cinereus* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0,2	0,4	2,1	3,5	5,0	7,5	4,4	2

Smalnäbbad simsnäppa *Phalaropus lobatus*

Rrk Nb rapporterar: ”Ett osedvanligt stort antal simsnäppor rastade och sträckte förbi Norrbottens kustland 17.5–6.6. Totalt var det mer än 600 fåglar som noterades. Den största dagsumman var 187 ex. str. N Rödkallen, Luleå skg. 1.6 (Andreas Livbom, Mårten Müller m.fl.).”

Denna dagsumma utgör nytt sträckrekord i Sverige (rastande och i häckningsmiljö har dock än större ansamlingar än så noterats), av en art som anländer från sydost i slutet av maj och första dagarna i juni. Smalnäbbad simsnäppa övervintrar i kustnära hav i tropiska och subtropiska områden, för svenska fåglar främst i Indiska Oceanen, och mycket återstår att utreda om de svenska simsnäppornas flyttvägar. Sannolikheten att hitta större simsnäpp-

eflockar avtar drastiskt längre söderut och från syd-
västra Sverige har större ansamlingar aldrig rappor-
terats.

Globalt sett är smalnäbbad simsnäppa en talrik
vadare som kan uppträda i enorma ansamlingar
och dagsummor på hundratusentals exemplar, både
i Asien och i Nordamerika (Wetlands Internatio-
nal 2015). På båda kontinenterna har man noterat
minskningar under senare år.

(FREDRIK FRIBERG)

Brednäbbad simsnäppa *Phalaropus fulicarius*

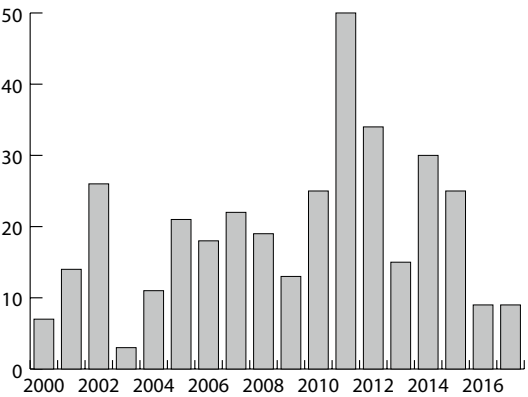
Likt 2016 innebar avsaknad av hårda västvindar un-
der hösten att det blev en låg årssumma. Totalt no-
terades 9 ex. och av dessa sågs endast 3 ex. på väst-
kusten under hösten, där merparten av fynden görs
de flesta år. Årets fynd fördelas på maj (1), jun (3),
aug (1), okt (3) och nov (1).

- Sk*: 1 ex. str V Rammsjöstrand, Mäsinge Strand 5.10 (Ed-
vin Klein).
Bl: 1 honfärgad str. NO Utklippan 23.5 (F) (Mats Wa-
ern, Petter Simonsson, Mikael Wilson m.fl.).
Öl: 1 ex. str. S Ölands södra udde 2.11 (Bertil Breife, Olle
Edlund m.fl.).
Gtl: 1 ex. Varpet, Norsholmen, Färö 28.6 (Carl Tholin,
Måns Lagerlöf m.fl.).
Boh: 2 ex. str. S Kråkudden, Hönö 4.10 (David Armi-
ni m.fl.).
Ång: 1 2K+ rast. Långroudden, Kronören 9–11.8 (Per
Lindström, Urban Lundström m.fl.).
Nb: 1 hona Gammelstadsvikens nat. res. 24.6–2.7 (F)
(Inger-Marie Carlsen m.fl.).
Ly lpm: 1 hanne rast. Badsjön, Storuman 29.6 (Håkan
Rune, Ulf Andersson m.fl.). Andra fyndet i Ly lpm.

Tillägg 2016:

- Sk*: 1 ex. Yttre Kattvik 1.11 (Mats Nilsson). Höjer års-
summan 2016 för Skåne till 3 ex. och för landet i stort
till 9–10 ex.

(ANDERS WIRDHEIM)

Rapporterade brednäbbade simsnäppor *Phalaropus fulicarius* i Sverige 2000–2017.

Tabell 23. Genomsnittligt antal brednäbbade simsnäppor <i>Phalaropus fulicarius</i> per år under olika perioder 1950–2017.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0,3	1,0	2,4	3,2	7,0	15	24	9

Dammsnäppa *Tringa stagnatilis*

26 fynd av 27 dammsnäppor är en relativ hög sum-
ma för de senaste åren. Flertalet fynd gjordes i van-
lig ordning under maj månad. Den geografiska
spridningen av de rapporterade dammsnäpporna är
stor med fynd från Skåne till Norrbotten. De sydli-
ga fynden dominerar dock.

- Sk*: 1 ex. Isterånset–Färlöv 4–5.5 (Roine Strandberg,
Gunnar Svensson m.fl.), 1 ex. Sandön, Utvälinge 13.5
(Henrik Ehrenberg, Henrik Johansson m.fl.), 1 ex.
Morfarshamn, Skillinge 8.6 (Bengt Andersson, Malin
Löwengren, Sven Johansson) och 1 ad. Lundåkrabuk-
ten 15.8 (Anders Jönsson, Eva Fredriksson).
Bl: 1 ex. Utlängan 28.4–2.5 (Lars-Gunnar Lundquist, Si-
mon Carrington, Emil Lundahl m.fl.). 1 ex. Öljersjö-
viken 1.5 (Anders Blomdahl, Linda Jonasson).
Hl: 2 ex. Båtafjorden 1–6.5 (Jimmy Stigh, Donald Blom-
qvist m.fl.). 1 ex. Fågeltornsviken, Tjolöholm 7.5 (Ste-
fan Munck, Tina Widén, Birger Kaiser). 1 ex. Räviken
11–12.5 (Mikael Käll m.fl.). 1 ex. Morups Tänge 11.6
(Mats Axelson, Roger Hermesgård m.fl.). Fyra fynd av
3–4 ex. är ett gott resultat för en art som inte är årlig i
Halland (rrk Hl).
Sm: 1 ex. Erstadkärret, Visingsö 5.7 (Rüdiger Kasche).
Öl: 1 ex. Beijershamn 21–22.4 (Stefan Kasselstrand
m.fl.). 1 ex. Ölands södra udde 8.5 (Hannes Anders-
son, Douglas Gustafsson m.fl.). 1 ex. Gammalsbyören
27.5 (Jonas Lillvik m.fl.). 1 1K Ölands södra udde 14–
22.7 (Joakim Granholm m.fl.). 1K-fågeln vid Ottenby
ringmärktes den 17.7. Stationens första!
Gtl: 1 ex. Stormyr, Sjonhem 7–8.5 (Bosse Fagerström,
Fredrik Ström m.fl.).
Vg: 1 ex. Norra Sätunaviken, Hornborgasjön 5–6.5 (Ed-
vin Klein, Kristian Kjellberg, m.fl.)
Ög: 1 ex. Svartåmynnningen 16.7 (Björn Eriksson).
Nrk: 1 ex. Löten och Fräknabotten, Kvismaren 1.5 (Per
Wedholm, Bernth Andersson). 1 ex. Näsbyängen, Oset
5–14.6 (Per Wedholm, Håkan Svensson m.fl.).
Srm: 1 ex. Ytterbo, Nyköping 9.5 (Mauri Karlsberg).
Upl: 1 ex. Angarnsjöängen 29.4 (Aron Norrby m.fl.) och
1 ex. rast. Sörsjön, Tämnaren 25.5 (Ulrik Lötberg).
Mpd: 1 ex. rast. Stornäsets NR 16.5 (Åke Olausson). Åt-
tonde fyndet i Mpd.
Ång: 1 ex. Öfjärden 30.5–3.6 (Jonas Konradsson m.fl.).
Andra fyndet i Ång.
Nb: 1 ex. Övre Kukkola 22.5 (Hampus Lejon, Peter

Tabell 24. Genomsnittligt antal dammsnäppor <i>Tringa stagnatilis</i> per år under olika perioder 1950–2017.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0	0,3	1,2	6,7	21	27	23	27

Lindmark m.fl.). Dammsnäpporna börjar bli regelbundna i kustlandet i Nb och ses nu nästan årligen. Nionde fyndet, de flesta är gjorda 2009–2017, men två lite äldre fynd från 1988 och 1998 finns också (rrk Nb).
(MAGNUS STRÖMBERG)

Grönbena (*Tringa glareola*)

Sk: 2 ex. varnande Svenskemyr, Skånesidan, Healt 5–24.6 (Björn Herrlund m.fl.). Andra året i rad, samma lokal som förra året, där varnande fåglar setts nästan en hel månad på lämplig häckningslokal. Observationerna indikerar att arten fortfarande häckar eller gör häckningsförsök i landskapet.(rrk Sk).

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: STEFAN OSCARSSON/N

Större gulbena *Tringa melanoleuca*, Stora Amundön, Vg, 26 december 2017.

Större gulbena *Tringa melanoleuca* (3/3– 1/1)

Bob: 1 1K Ödsmål's kile 19–21.12 (F) (Anders Åberg, Peter Strandvik m.fl.).

Vg: 1 1K Stora Amundön/Haga kile 22–26.12 (F) (Göran Gustavsson, Nils Abrahamsson, Lotta Ekedahl m.fl.).

Rapporterna från Bohuslän och Västergötland rör samma fågel. Det är svårt att tyda någon trend i fyndbilden för större gulbena, dels för att det endast handlar om fyra fynd, dels för att dessa fynd spretar såväl geografiskt som tidsmässigt. Det första fyndet gjordes på Öland i augusti (1976), det andra i Ångermanland i juni (1995) och det tredje i Skåne i januari (2013).

(MATS WAERN)

Orientvadersvala *Glareola maldivarum* (1/1– 1/1)

Sm: 1 2K+ Bottorps hamn 14–18.5 (F) (Anders Törnberg m.fl.).

Andra fyndet för landet och första för Småland. Det första fyndet gjordes i Falsterbo, Skåne, 2001 och utgjordes av en långstannande fågel juli–oktober. Fynd av orientvadersvala har börjat trilla in i Norden under 2000-talet, i takt med ökad kunskap och digital fotografering. Orientvadersvala är mycket svår att med säkerhet skilja från rödvingad vadersvala och att trygga en bestämning utan att lyckas verifiera karaktärer på foto är nästintill ogörligt. Som kuriosas kan nämnas att Bottorps hamn under

FOTO: KRISTER CARLSSON

Orientvadersvala *Glareola maldivarum*, Bottorps hamn, Sm, 15 maj 2017.

den senaste tiden har visat sig vara en förstklassig raritetslokal för vadare med bland annat fynd av sumpvipa, mindre gulbena, större beckasinsnäppa, tereknsnäppa, sibirisk tundrapipare och prärielöpare.

(MATS WAERN)

Tretåig mås *Rissa tridactyla* EN

Kolonin på Nidingen ser ut att frodas, och liksom 2015 genomfördes häckning även på Fladens fyr ute i Kattegatt.

Häckning:

Hl: På Nidingen häckade ca 40 par. 60 ungar ringmärktes, de flesta blev flygga. På Fladens kassunfyr häckade 2 par.

När det gäller övrigt uppträdande av tretåig mås i landet är det på västkusten tydligt kopplat till perioder med hårda vindar från västsektorn. I viss mån återspeglas detta i form av inlandsfynd, medan uppträdandet i Östersjön inte verkar ha något samband med vädret på västkusten. Det är snarare beroende av väderförhållanden runt Nordkalotten, och det är rimligt att anta att en del (förmodligen merparten) av de tretåiga måsar som ses i Östersjö-området hör hemma i fågelberg i norra Norge och Ryssland.

Totalt gjordes under 2017 ca 110 fynd i Östersjöområdet (Skåne oräknat) med den landskapsvisa fördelningen Bl (18), Sm (8), Öl (24), Gtl (6), Ög (8), Srm (5), Upl (22), Ång (3), Vb (9) och Nb

FOTO: PETER BERGLIN

Tärnmås *Xema sabini*, Jönköping, Sm, 21 augusti 2017.

(1). Månadsvis fördelas dessa fynd på jan (1), apr (3), maj (7), jun (1), sep (10), okt (59), nov (20) och dec (6).

Endast tre inlandsfynd är rapporterade fördelade på Ög (1), Vrm (1) och Dlr (1).

Stora antal:

Boh: 4 960 ex. str. S Kråkudden, Hönö 8.12 (David Armini m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Tärnmås *Xema sabini*

Sju fynd under året gällande 1 ad. och 6 1K. Samtliga gjordes under en två månader lång period på hösten (21.8–22.10), vilket är den tid då det stora

flertalet tärnmåsar setts i landet. Geografiskt avviker däremot fyndbildens något från den vanliga genom att ett av fynden gjordes i inlandet och tre längs ostkusten. Det är annars längs västkusten som flertalet tärnmåsar ses.

Sm: 1 ad. rast. i Vättern vid Centralstationen, Jönköping 21.8 (Jörgen Hansson, Peter Berglin m.fl.). Samma individ sågs senare samma dag str. SV Kävsjö fågeltorn, Store Mosse nationalpark (Roger Ahlman) samt str. S vid Jättabron, Bolmen (Jonas Starck). Dessutom 1 1K str. S Händelöphuvud, Västervik 6.9 (Roine Strandberg). Den förstnämnda utgjorde andra fyndet i Sm/F och Sm/G och den sistnämnda femte fyndet Sm/H.

Boh: 1 1K mot S Kråkudden, Hönö 3.10 (David Armini, Jan-Åke Noresson). 1 1K mot S Nord-Koster 4.10 (Martin Kvarnäck). 1 1K mot S Kråkudden, Hönö 12.10 (Adam Bergqvist, Jens Mattsson m.fl.).

Upl: 1 1K str. O Björn, Björns skärgård 9.9 (Kalle Brinell, Per Andersson) och samma individ senare samma dag str. O Örskärs fyr (Mikael Malmaeus). Slutligen 1 1K str. S Rönnskärs udde, Vaddö 22.10 (Jocce Ekström, Weine Erlandsson).

(ANDERS WIRDHEIM)

Tabell 25. Genomsnittligt antal tärnmåsar <i>Xema sabini</i> per år under olika perioder 1950–2017.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0	0,9	2,4	4,3	21	21	10	7

Dvärgmås *Hydrocoloeus minutus*

Långsiktigt ökar dvärgmåsen något i Mellansverige, medan utvecklingen i Övre Norrland under den senaste årtiondet är okänd. I år rapporterades mindre än 300 par från Norrland med troliga resp. säkra häckningar enligt följande Gstr (0), Mpd (0), Ång (4+8), Vb (165+?), Nb (72+?) Hjd (0+5) Jmt (1+6) och Lappmarkerna (0). Riktade inventeringar vid Norrbottens och Västerbottens kuster är helt nödvändiga för en helhetsbild av dvärgmåsens nuvarande situation. År 2007–2008 visade detta att 1883 par fanns enbart i Norrbotten.

Populationen uppskattades av Ottosson m.fl. (2012) till 2 800 par. Då antogs färre än 100 par häcka i Svealand och Götaland; i år omfattade spontanrapporteringen från detta område mer än 200 par, se vidare rrk-kommentarer nedan:

Ög: Två par häckade bland svart- och fisktärnor på ett par mindre flytöar vid Tovören, Tåkern, och fem ungar ringmärktes (Tåkerns fstn). Första lyckade häckningen i sjön sedan 1975! Vid Storkarlen, Gryts skärgård sågs en upprörd och varnande dvärgmås 28.6 (Lars Gezelius, Vesa Jussila), men ingen häckning kunde konstateras. Inte heller vid Boren – där arten häckat de senaste åren – noterades någon häckning 2017 (Christer Eriksson).

Vg: Sammanlagt nio revirhävande dvärgmåsar i Vänerns västgötadel är lägre än fjolårets 15 fåglar och samma antal som 2015. Hornborgasjön: 6–8 bon, inga flygga ungar. Uppgifter från Hornborgadokumentet 2017.

Nrk: 7–10 par gick till häckning i Kvismaren och fick ut 12 ungar. (Magnus Friberg, Åke Pettersson m.fl.)

Upl: Häckningar (ca 145 par med mycket starka häckningsindikationer): 19 ruvande par resulterade i en flygg ungfågel Vendelsjön (Anssi Laurila), 1 par Bunkhornaren, Lövsbukten, 1 misslyckad häckning Stenarna, Björns skärgård 10.6, 70 par misslyckad häckning NO Fabriksområdet Karlholmsbruk, Ledsjärsområdet, 10 häckande par Sör-Bränngrund, Lövsbukten, 25 häckande par Karl-Jansrabben, Lövsbukten, 5 häckande par Kniven, Lövsbukten, 10 häckande par Sko-

FOTO: TOMMY HOLMGREN

Dvärgmås *Hydrocoleus minutus* 1K, Båstad, Sk, 28 oktober 2017.

makargrundet, Lövsbukten (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund m.fl.), 2 revirhävande par Nedre Bodaån, Skutskär (Stefan Hörberg) och 2 ad. ruvande Jönsbolsjön 9.6 (Tomas Kjelsson, Benny Åhr). Rekordantal!

Vstm: Frövisjön, Skultuna 26 häckningar vilket resulterade i minst 19 flygga ungar (Markus Rehnberg m.fl.).

Vrm: Häckningsindikationer: Sammanlagt 23 revirhävande dvärgmåsar noterades vid fyra fågelskär i Väner och på två av dessa sågs ruvande fåglar, en tydlig minskning från fjolårets rekordsumma på 60 individer (Per Gustafsson, Vänerinventeringen). I norra Värmland noterades ett par med parningsceremonier vid Limtjärnarna, Torsby kn 7.6 (Jan Håkansson).

Dlr: Häckningar på tre lokaler i Älvdalen: Minst 6 pull och 22 ad. sågs vid Kallsjön, Drevdagen 4.7 (Alf Nord-

in). Vid samma lokal sågs 27 ad. 25.6 (John Halvarsson) och 50 ex. 18.6 (Fredrik Åstrand). 5 ruvande Niss-Ersönfjot, Lövnäs 31.5 (Urban Grenmyr). 10 ad., flera ruvande, svårt att se exakt hur många bon, Älvdalens skjutfält, Starrtjärnen 7.6 (Lennart Bratt). Häckningslokalerna Kallsjön och Starrsjön är tidigare inte kända.

(FREDRIK FRIBERG)

Svarthuvad mås *Ichthyaeus melanocephalus*

Summerar man respektive landskap sågs totalt 112 ex. år 2017. Landskapsvis fördelas individerna på Sk (72), Bl (15), Sm (4), Öl (12), Hl (6), Ög (1), Vg (1), Boh (1). Samtidigt som 2017 går till historien som det antalsmässigt bästa året hittills, är det första året sedan 2004 som ingen svarthuvad mås

FOTO: ANDERS WIRDHEIM

Svarthuvade måsar *Ichthyaeus melanocephalus*, Larssons våtmark, Påarp, Hl, maj 2017.

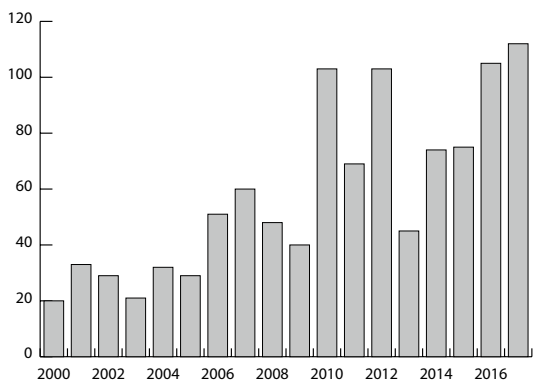
ses norr om Göteborg/Hönö, utan samtliga fynd är från sydligaste Sverige. I år konstaterades tre lyckade häckningar (två platser), båda i Bl, och dessutom ett misslyckat häckningsförsök i Hl.

Häckning:

Bl: 2 ad. fick ut 1 juv. på Falkaholmen (F) (Patric Österblad, Patrik Olofsson, Anders Peltomaa m.fl.). 4 ad. fick ut 3 juv. på Norrören (Patric Österblad, Patrik Olofsson, André Julinder m.fl.).

Tabell 26. Genomsnittligt antal svarthuvade måsar *Ichthyaeus melanocephalus* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0,1	0,3	0,7	5,2	20	26	85	112

Rapporterade svarthuvade måsar *Ichtyaetus melanocephalus* i Sverige 2000–2017.

FOTO: MATTIAS ULLMAN

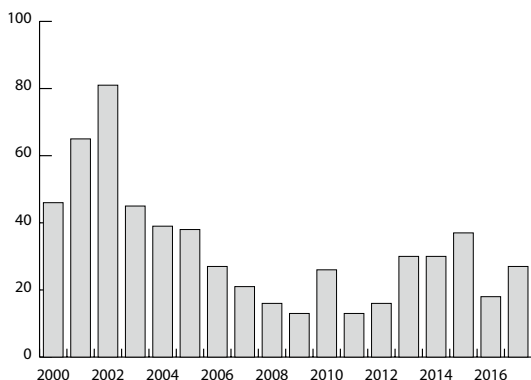
Vittrut *Larus hyperboreus* 2K, Vitemölla, Sk, 14 januari 2017.

Hl: Ett par, 1 ad. och 1 3K, påbörjade häckning i Larssons våtmark, Påarp. Hela den skrattnåskoloni där boet fanns prederades av räv i slutet av maj.

(FREDRIK FRIBERG)

Vittrut *Larus hyperboreus*

Med reservation för dubbelräkningar i form av fåglar som flyttat sig mellan olika landskap noterades totalt 27 ex. under året. Detta ligger nära genomsnittet för 2000-talet (33 ex.), men utgör en betydligt lägre årssumma än vad som var fallet under slutet av 1900-talet. Flera av fåglarna var stationära under längre tid, men sett till datum för upptäckten fördelas fynden på jan (6), feb (4), mar (5), apr (2), maj (2), jun (1), okt (2), nov (2) och dec (3). Detta

Rapporterade vittrutar *Larus hyperboreus* i Sverige 2000–2017.

FOTO: STEFAN OSCARSSON/N

Vitvingad trut *Larus glaucoides* 3K, Sollentuna, Upl, 6 mars 2017.

får ses som ett normalt uppträdande även om sommarfynd är ovanliga. Landskapsvis är fördelningen Sk (6), Bl (1), Gtl (1), Hl (1), Boh (4), Ög (3), Upl (3), Vrm (2), Ång (4), Vb (1) och Nb (1).

(ANDERS WIRDHEIM)

Gråtrut x vittrut *Larus argentatus x hyperboreus*

Två fynd av denna hybridform som är utbredd förekommande på Island. Fynd görs i stort sett årligen.

Sk: 1 1K från slutet av 2016 vid Sibirien, Skälderviken (Håkan Johansson m.fl.) sågs som 2K kring samma lokal 4–7.1 (Daniel Andersson, Magnus Helldén m.fl.).

Vg: 1 1K str. S Vinga 3.10 (Musse Björklund m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Vitvingad trut *Larus glaucoides*

Totalt 9 fynd gjordes under året. Dessutom sågs en individ som dröjt sig kvar sedan föregående år. Det är svårt att avgöra det verkliga antalet eftersom fynden i Hl, Boh och Vg åtminstone till någon del kan gälla samma individer. Noterbart är att fyra av årets fåglar blev långstannare, i Sk (2 ex.), Hl och Vg. Fynd under vinter och tidig vår dominerar fyndbild i landet.

Sk: 1 1K som gästade Sibirien, Södra Utmarken under slutet av 2016 dröjde sig kvar som 2K fram till 20.2 (Henrik Johansson m.fl.). En annan 2K sågs kring Trelleborgs reningsverk 4.1–11.2 (Ola Marklund m.fl.). Samma individ sågs sedan tillfälligt på Trelleborgs sop-tipp 7.4 (Ola Marklund) och därefter 16.4 vid Ols hörna, Klagshamns udde 16.4 (Stefan Cherrug, Christel Stenberg).

Hl: 1 3K rast. Fågeltornsviken, Tjolöholm 2.1 (Magnus Unger, Uno Unger, Conny Palm), 1 2K Småbåtshamnen, Getterön 12.1 (Mikael Nord) och 1 2K Fjärehs och Mönster, Onsala 5.2–2.3 (Erik Landgren, Kjell Wallin m.fl.).

Boh: 1 ex. Ramsviks fjord, Hunnebostrand, Sotenäs 8.1 (Jan Johansson, Per Wohlin, Peter Nilsson).

Vg: 1 3K rast. Vänersborg 8–14.1 (Stefan Hult, Tomas Svensson, Olavi Hinkkanen m.fl.). 1 3K Tidaholm 21.1–1.2 och därefter Hjo 3–5.2 innan den återvände till Tidaholm 6.2–4.3 (Magnus Hallgren m.fl.).

Upl: 1 3K rast. Kalmarviken, Kalmar s:n 26–29.1 (Anders Eriksson, Tommy Eriksson). Sjätte fyndet i rapportområdet Upl. Sannolikt samma fågel sågs runt Stockholm 26.2–19.3 (Peter Lundberg m.fl.).

Ång: 1 3K Genesön, Sandlågan 1.1 (Lars Bruks, Thomas Birkö, Torbjörn Johansson m.fl.). Tredje fyndet i Ång.

Tillägg 1994:

Hl: 1 2K 3.4 Påarp (Jan Hillgård, Magnus Ferdinands-son, Anita Öckner). Fyndet granskat och godkänt av Rk vitvingad trut var en Rk-art 1994.

(ANDERS WIRDHEIM)

Kaspisk trut *Larus cachinnans*

Förekomsten av kaspisk trut var relativt normal jämfört med de senaste åren. Som vanligt finns inga rapporter gällande häckning. Över huvud taget ses endast få adulta fåglar under försommaren. Notera att analys från Skåne saknas.

Bl: Årets summa blev 257 ex. med följande månadsfördelning: mar 6, maj 4, jun 2, jul 33, aug 94, sep 33, okt 56, nov 7, dec 11. Årets tre topplokaler blev Ronneby hamn/Angelskog 59 ex., Utklippan 33 och Kråkenabben 32.

Sm: 1 1K stationär Kolboda, Kalmar 24.7 (Peter Sieurin). 1 4K+ rast. Kolboda, Kalmar 8.9 (Peter Sieurin).

Öl: Ottenbyområdet: Ca 300 ex. varav 82 under första

halvåret och 310 ex. under det andra. Övriga Öland, Mörbylånga kommun: 95 ex. varav 8 ex. under första halvåret och 87 ex. under det andra. Borgholms kommun: 2 ex. under första halvåret och 7 ex. under det andra. Kaspisk trut är nu så vanlig på Öland att antalet bara kan gissas. Troligen är arten underrapporterad, kanske också underregistrerad utanför Ottenbyområdet. I Borgholms kommun har bara tioalet fynd gjorts, vilket är lite märkligt eftersom ju Ölands norra udde har bra ornitologisk bevakning i alla fall under våren. Bästa månad blev augusti med ca 120 ex. och september med ca 80 ex., dvs. två tredjedelar av det totala antalet. Sträck: Vår, april–maj 2 ex. Höst, augusti–december 70 ex. Mer än en fördubbling av antalet sträckande kaspiska trutar jämfört med 2016 och den näst bästa årssumman hittills – slaget endast av 2009 då 198 sträckande bokfördes. Augusti blev den bästa sträckmånaden. Av de rapporterade från hösten var 41 1K (59%), 14 4K+ (20%) och 15 subadult (21%).

Gtl: Det rapporterades ungefär 170 fynd, vilket är lite mer än de två senaste åren. Det faktiska antalet fåglar är omöjligt att bedöma då antalet individer på de bästa lokalerna varierar mycket från dag till dag (och även under dagarna) varför det blir omöjligt att bedöma i vilken grad det rör sig om nya fåglar.

Hl: 1 1K Getteröns naturreservat 26.7 (Mikael Nord). 1 1K rast. Himleåns mynning, Getterön 2.8 (Stefan Johansson m.fl.). 1 1K rast. Galtabäck 9.9 (Anders Norhagen). 1 1K rast. Lilla Böslid, Eldsberga 10.9 (Julius Wengelin Grantén). 1 1K rast. Utters, Tvååker 11.9 (Magnus Jäderblad). 2 1K Getteröns naturreservat 13-15.9 (Mikael Nord, David Armini). 1 1K Trönninge 15.9 (Roy Ottosson). 5 1K rast. Karlsfält, Eldsberga 18–22.9 (Christopher Gullander, Anders Wirdheim m.fl.). 1 1K Trönningestranden, Påarp 22.9 (Anders Wirdheim). 1 1K rast. Utters, Tvååker 25.9 (Magnus Jäderblad). 1 1K rast. Gullbrannareservatet, Eldsberga 1.10 (Fredrik Blomqvist, Göran Snygg). 1 1K rast. Olofsbäcks våtmark 3.10 (Jens Morin).

Ög: Huvudsakligen gjordes observationerna under tiden 2.8–24.12, och de allra flesta runt Gästadsverken, Linköping. Minst 12 fåglar sågs 2017, vilket är en normal fyndbild för senare år. 12 ex. noterades vid Gästad under hösten, varav 7 ungfåglar; den första ungfågeln dök detta år upp 2.8 (Viktor Eriksson). Fynd under årets första halva: en 2K Södra dammen, Gästadsverken 9.1 (Christian Williams) samt en 3K Gästadsverken, Linköping 9–13.6 (Viktor Eriksson, Christian Williams). Fynd utanför Gästadsområdet: en 1K vid Häradsudden, Norrköping 4.8 (Christian Williams), en 2K i Norrköpings hamn 2.9 (Christian Williams), en 1K vid Härna Roxtorp, Svartåmynningens naturreservat 3.11 (Johan Jensen) samt slutligen en 1K som födosökte vid Hackeryd, Västerlösa 19.11 (Christian Williams).

Vg: Vad som bedöms som (utifrån bilder) vara samma 1K sågs först i början av oktober vid Hullsjön och sedan i mitten/slutet av november i Vänersborgsviken. Detta är fjärde året i rad (även om det bara rör 3 ex.) med fynd

av arten. Även om den inte är vanlig hos oss, är den troligen i viss mån förbisedd.

Srm: Under året sågs 3 individer av denna raritet som vi har sett en tydlig ökning av i Sverige. Troligtvis finns det därför ett mörkertal av denna i vissa ålderstadier svårbestämda art inom vårt rapportområde. Årets fynd kommer från Nyköpings kommun vilket överensstämmer med hur fyndbilderna sett ut tidigare. För första gången har det rapporterats en ad. i vårt område. Samtliga fynd: 1 ad. rast. Eberspächer, Björködammen, Nyköping 5.8 (Jan Gustafsson). 1 2K hane Björshults soptipp, Nyköping 24.8 (Lennart Wahlén). 1 1K Björshults soptipp, Nyköping 24–25.8 (Lennart Wahlén, Jan Sjöstedt).

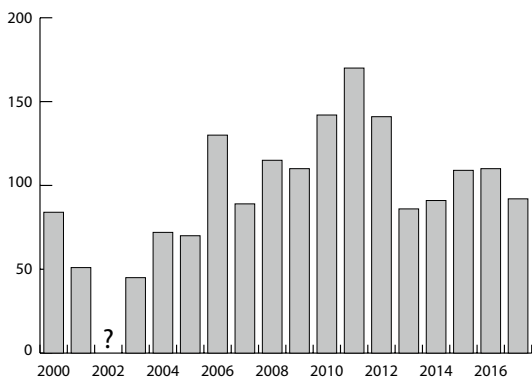
Gstr: 1 1K Forsbacka soptipp 20.8 (Martin Alexandersson, Tomas Källquist). Andra fyndet i Gstr.

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: KRISTER CARLSSON

Medelhavstrut *Larus michahellis*, Ölands södra udde, Öl, 16 maj 2017.

Rapporterade medelhavstrutar *Larus michahellis* i Sverige 2000–2017.

Medelhavstrut *Larus michahellis*

Under året godkändes 92 ex. i Sk–Bl–Sm–Öl vilket är ett normalt antal. Ingen redovisning finns från Gotland. Även om mörkertalet är stort är det fascinerande hur pass skarp nordgränsen för artens förekomst är. Medelhavstrut är svår men inte omöjlig att bestämma och det finns kunniga fågelskådare i Göteborg och Stockholm som borde ha möjlighet att hitta fler, förutsatt att medelhavstruten förekommer i dessa trakter.

Sk: Fynden dominerades av augustifåglar i landskapets sydöstra del, men även siffrorna för nordväst blev relativt goda. Årets totala summa för landskapet uppskattas till 75 ex. vilket är en ganska normal summa (rrk Sk).

Bl: Åldersfördelning för årets 12 fåglar blev 8 1K, 1 2K, 1 3K, 2 ad. Månadsfördelning: jul 1, aug 8, sep 2, okt 1, dec 1 (rrk Bl)

Sm: 1 1K Kolboda, Kalmar 24.9 (Peter Sieurin). Tredje fyndet i Sm. De två tidigare var också ungfåglar sedda på samma lokal 2014 och 2004.

Öl: Fem dokumenterade medelhavstrutar blev årets skörd på Öland, som vanligt nästan alla från Ölands södra udde. Fältbestämning av trutar är ett mycket svårt kapitel och särskilt då att skilja 1K-fåglar av medelhavstrut gentemot gråtrut och kaspisk trut. Trots fotodokumentation fick flera lämnas obestämda, dels av oss i rrk Öl och dels av rapportörerna själva. Ännu fler rapporter saknade helt dokumentering. Om man ur detta ska få fram ett mönster så det att ett fåtal medelhavstrutar årligen dyker på främst södra Öland, undantagsvis på senvåren men mer frekvent på eftersommar eller tidig höst.

(FREDRIK FRIBERG)

Silltrut *Larus fuscus* NT

Från många håll i landet rapporteras om dålig häckningsframgång, något som är oroande för silltrutens status i landet på sikt. Årets sammanställning är en översikt där Östersjöns *fuscus* och Västkustens *intermedius* slås ihop. Nedan redovisas kommentarer från några rrk som i första hand visar på trender på silltrut som häckfågel på olika håll i landet.

Sk: Häckningsindicer rörande underarten *intermedius* rapporterades som vanligt från Hallands Väderö, där ca 40 par observerades i lämplig biotop 4.6 (Mikael Haraldsson). Dessutom rapporterad som häckande från ett par lokaler till. Några par av underarten *fuscus* rapporterades från nordöstra Skåne, dock ingen säker häckning.

Upl (ro): Totalt närmare 600 par i rapportområdet, men Ulrik Lötberg, som följt stora delar av populationen, rapporterar om en mycket dålig häckningssäsong med högst något tiotal flygga ungar.

Gstr: De häckande silltrutarna efter gästrikekusten har räknats årligen vid i stort sett i alla kolonier kontinuerligt sedan 1971. Går man tillbaka till 1971–72 häckade runt 375 par i landskapet. Kort därefter havererade ko-

lonierna antalsmässigt. År 1990 var populationen i botten med bara 82 par för att sedan sega sig steg för steg uppåt igen. Åren 2009–10 häckade goda 252 par i landskapet fördelade på 18 olika häckplatser. Men därefter har populationen sjunkit igen till först 203 par 2016, för att sedan dyka oroväckande ner till bara 144 par på 14 öar 2017. Största kolonin fanns vid Eggegrund med 41 par. Reproduktionen var dålig denna sommar och kan ha påverkat räkningsresultatet genom att äldre fåglar kanske tidigt lämnade kolonierna.

Hls: Total rapporteras ca 1100 par, dvs. en stabil population där 755 par på Gran sticker ut och utgör med säkerhet den största kolonin i Sverige. Häckningsframgången var mycket svag och i flera stora kolonier verkar inga ungar blivit flygga.

(FREDRIK FRIBERG)

Skräntärna *Hydroprogne caspia* NT

Rapporteringen är fullständig, och totalt noterades ca 565 par varav ca 100 som solitära par och resterande dryga 460 par i 11 kolonier från Småland i söder till Norrbotten i norr.

Kolonierna är i de flesta fall kända sedan tidigare och fördelar sig i Småland på två kolonier, Oskarshamn 38 par och Västervik 49 par, Gotland tre kolonier, Burgsvik 7 par, Klintehamn 5 par och Slite 30 par, Östergötland två kolonier, Valdemarsvik 50 par och Bråviken 28 par, Södermanland en koloni, Bråviken 43 par, Uppland två kolonier, Rådmansö 17 par och Hållnäs 140 par, samt Norrbotten med en koloni, Lule skärgård 62 par. De största koncentrationerna med solitära par återfinns i Stockholms och Västerbottens skärgårdar. Totalt ringmärktes 590 ungar och ungefär 350 ungar blev flygga.

Glädjande kan konstateras att det arbete som Åtgärdsprogrammet (ÅGP) för skräntärna bedrivit tillsammans med BirdLife Sveriges Projekt skräntärna har resulterat i att under 2017 var det ingen skräntärnekoloni där det förekom predation från mink. Detta har tidigare varit ett stort problem. Framgången är en följd av ett framgångsrikt och effektivt samarbete mellan myndigheter, ornitologer och jägare.

Andra hot mot tärnornas häckning utgörs av gråtruts- och havstrutspar som specialiserar sig på att ta skräntärnornas ungar. I de flesta fall då detta uppstått vid kolonier har Projekt skräntärna tillsammans med ÅGP kunnat motverka trutpredationen inom något år och efter det har det åter rått en god häckningsframgång i kolonierna. Trutpredation har motverkats vid fyra kolonier under 2017.

Predationen från havsörn på skräntärnornas ägg och ungar har under senare år tyvärr ökat och under 2017 kom fler kolonier att drabbas av detta. Ägg-

predation av havsörn skedde i den största kolonin, men där blev trots det många ungar flygga (ca 110 ungar). Havsörnar har under ett antal år observerats gå in i skräntärnekolonier mot slutet av häckningen och då ta stora skräntärneungar. Även sena häckningar blir ofta prederade i samband med detta. Under senare tid har noterats att havsörnar går in i tidigare skeden av häckningen, vilket leder till allvarligare följder för tärnornas häckningsframgång.

BirdLife Sverige har studerat skräntärnorna bl.a. genom att sätta s.k. GPS-loggar på dem. Därigenom har vi kunnat följa deras utnyttjande av områden under häckningen, migrationen till och från övervintringsområdena samt vistelsen i övervint-

FOTO: KRISTER CARLSSON

Skräntärna *Hydroprogne caspia*, Bottorp, Sm, 19 augusti 2017.

ringsområdena. Under 2017 utvidgades studierna från att tidigare enbart gälla kolonin i Norduppland till att även omfatta kolonierna i Bråviken. Under 2017 försågs i Bråviken 5 adulta och 7 årsungar med GPS-loggar. 6 av de 7 ungfågarna blev tagna av havsörn och förutom de slagna ungar som återfanns på häckningsöarna, återfanns tre av GPS-loggarna och ett antal färgringar från andra skräntärneungar i tre olika havsörnsbon.

Sk: Två par gick till häckning, ett i NO och ett i SV, men båda misslyckades (rrk Sk).

Bl: 15 par häckade och totalt 14 ungar kunde ringmärkas. Antalet solitära par ökar i landskapet (rrk Bl).

Sm: Totalt har det noterats 96 par från Oknö, Mönsterås

i söder till Loftahammar i norr. Det rör sig om ett solitärt par samt två kolonier: 38 par på Furö, Oskarshamn samt 56 par på Älgsbådarna, Händelöpp, Västervik. Lyckade häckningar i båda kolonierna. De solitära paren verkar till stor del ha sugits upp av kolonierna. Troligen har även par från södra Östergötland flyttat över till Småland. Totalt ringmärktes 80 ungar (rrk Ö Sm).

Öl: Två par häckade på södra Ölands västkust. Första häckningarna på lång tid på Öland. Häckningarna misslyckades (rrk Öl).

Gtl: Tre kolonier med 30, 7 respektive 5 par samt ytterligare 3 solitära par. Lyckade häckningar i den största och minsta kolonin. Totalt ringmärktes 29 ungar och ca 20–25 blev flygga. I den sydligaste kolonin blev samtliga bon översvämmade vid högvatten (rrk Gtl).

Vg: Två par i Vänern. Två ungar ringm. (rrk Vg, Jan Rees).

Dls: Ett par häckade på ögruppen Kråklingsarna i Vänern (Kent-Åke Gustavsson).

Ög: I södra Östergötland betydligt mycket bättre häckningsresultat än under fjolåret. 46 par gick till häckning och 57 ungar ringmärktes. Mot slutet av häckningssäsongen prederades kolonin av en grupp unga havsörnar. Ca 25 ungar blev flygga – en klar förbättring mot åren före. I norra delarna (Yttre Bråviken) 28 par. 35 ungar ringmärktes, men av dessa blev endast 5 flygga. Häckningen prederades av havsörn (se Srm). Endast ett solitär par noterat, trots omfattande inventeringar (rrk Ög).

Srm: I Södermanland en koloni med 43 par samt nio solitära par (de flesta i Stockholms skärgård). Kolonierna i yttre Bråviken misslyckades med häckningen. Nästan samtliga ungar blev prederade och många i ett sent skede (alldeles innan de blev flygga eller precis när de blivit detta). Predationen i huvudsak av adulta havsörnar. Totalt ringmärktes 73 ungar och knappt 10 ungar blev flygga.

Upl: 140 häckande par i Björns skärgård. Ett antal bon med ägg prederade av havsörn. Trots det en skaplig häckningssäsong. 153 ungar ringmärktes och 110 blev flygga. Kolonin vid Svartlöga, 19 par, prederades av havsörn, ingen unge blev flygg. 34 solitära par (rrk Upl).

Hls: Häckningarna inskränker sig till två solitära par som båda misslyckades med häckningen (rrk Hls).

Mpd: 4 solitära par (rrk Mpd).

Ång: 7 solitära par (rrk Ång)

Vb: 20 solitära häckningar (rrk Vb).

Nb: 62 par i kolonin vid Lule skärgård. 66 ungar ringmärktes och ungefär 45 blev flygga. Vidare återfanns även 3 solitära par (rrk Nb)

(ULRIK LÖTBERG/PROJEKT SKRÄNTÄRNA)

Kentsk tärna *Thalasseus sandvicensis* VU

Rapporteringen troligen i det närmaste fullständig. Totalt noterades ca 800 par i 8 kolonier. Arten har för närvarande en positiv trend i landet med ökande populationer främst i två områden – Blekinge och Gotland. Det finns nu ungefär en och en halv gång fler så många kentska tärnor i Sverige som det finns skräntärnor! Ökningen som sker kan åtminstone

till viss en del vara en följd av att tärnor från andra sidan Östersjön invandrar till våra svenska kolonier. Häckningar endast i tre landskap – Bl, Gtl och Hl.

Bl: Fyra kolonier, Sölvesborg 210 par, Norje 190 par och Torhamn 80 resp. 10 par.

Gtl: tre kolonier, Burgsvik 238 par, Ljugarn 18 par och Fårö 22 par.

Hl: En koloni, Varberg 30 par.

Gbg: Inga häckningar (efter en femårsperiod med konstaterade häckningar, då 1–31 par).

Nordligt fynd:

Ång: 1 ex. str. Järnäs udde 8.10 (Andreas Garpebring).

Fjärde fyndet i Ång.

(LARS LINDELL)

FOTO: BERTIL BREIFE

Småtärna *Sternula albifrons*, Öl, maj 2017.

Småtärna *Sternula albifrons* VU

Uppgifterna för 2017 är ytterst knapphändiga. Från två av tre huvudområden – Sk & Öl – saknas användbar information. En kommentar från rrk Öl skulle kunna gälla för samtliga rapportområden med häckningar. ”En inventering av arten skulle vara högst välkommen.”

Sk: Endast enstaka häckningar rapporterade. Inga inventeringsresultat rapporterade.

Bl: En häckning, i övrigt fynd (med häckningskriterier) endast under enstaka dagar på skilda platser.

Öl: Utifrån rapporteringen går det inte att bedöma antalet häckningar.

Gtl: En strandängsinventering gav 103 par, vilket inne-

bär att nivån varit stabil sedan 1996 (Tomas Johansson/lst Gtl).

Sm/H: 1–2 par (Leif Tägtström m.fl.).

Hl: 3–5 par.

Nb: 4–6 par.

(LARS LINDELL)

Vitvingad tärna (*Chlidonias leucopterus*)

Årets 14 fynd av 17 vitvingade tärnor innebär ännu ett år med lågt uppträdande av arten i Sverige. Fler-talet av fynden är gjorda från slutet av maj till mitten av juli. Lägg märke till de mycket sena fynden från Skåne respektive Västerbotten! Det är också intressant att notera den geografiska spridningen över landet med flera fynd från norra Sverige.

FOTO: LINDA NIKLASSON

Vitvingad tärna *Chlidonias leucopterus*, Äspet, Sk, 2 november 2017.

Sk: 1 ad. Silvåkratornet, Krankesjön 5.6 (David Armini), 1 1K Nabben, Falsterbonäset 11.9 (Nils Kjellén, Ola Elleström), 1 1K Äspet, Åhus 30.10–2.11 (Greger Flyckt m.fl.).

Öl: 2 ad. Kapelludden 23.5 (Arne Johansson, Britta Wallbom, Bror Wallbom).

Vg: 1 ad. Svanvik Kinnevik 5.7 (Kjell Svensson) och 1 3K+ Hornborgasjön 9–22.7 (Jörgen Fritzson, Jan Kruse, Anders Skoglöf m.fl.). Bedöms av rrk Vg som samma individ.

Srm: 2 ex. Sjösaviken, Labro ängar, Nyköping 7.5 (Lennart Wahlén, Peter Lantz m.fl.).

Upl: 2 ex. Ledskärviken 10.5 (Martin Amcoff m.fl.) och gissningsvis samma två samma lokal 13–14.5 (Ragnar Hall) och 1 ex. Hjälstaviken 14.5 (Clas Cronlund, Manne Strömbäck).

Vstm: 1 ad. Frövisjön, Skultuna, 20.5 (Bernt Larsson m.fl.). 1 ad. Frövisjön 14.6 (Lennart Waara m.fl.).

Vb: 1 1K Blågrundsudden, Sörmjöle 8–11.11 (Eskil Nygren, Emmanuel Naudot m.fl.). Fjärde fyndet i Vb.

P lpm: 1 ad. Solojaur, Arjeplogs kn 18.6 (Stefan Holmberg, Mårten Müller, Peter Rolén). Första fyndet i P lpm.

T lpm: 1 ad. Jukkasjärvi 24.5 (Lotta Nygård, Linda Andersson). Tredje fyndet i T lpm.

(MAGNUS STRÖMBERG)

Svarttärna *Chlidonias niger* **VU**

Totalantalet rapporterade par/häckningar ligger i samma storleksordning som tidigare, även om det saknas uppgifter från Sk.

FOTO: LINDA NIKLASSON

Svarttärnor *Chlidonias niger*, Hercules dammar, Viby, Sk, 9 juni 2017.

Sm: Ett par vid Husebymaden (senaste häckningen där och i rapportområdet var 2009).

Öl: 3 par med häckningsförsök vid Stentagskärr resp. Görans dämme.

Vg: En koloni med 18 par i Hornborgasjön.

Ög: 25 par vid Tåkern.

Nrk: 12 par vid Kvismaren, 1 par vid Oset (ny häckningsplats) och 3 par vid Tysslingen.

Vstm: 35 par vid Askövik, 20 par Frövisjön samt 6 par vid Gnien. Vid den tidigare viktiga häckningslokalen Fläcksjön sågs stora antal i maj, men ingen häckning konstaterades (jfr Upl nedan).

Upl: Från Tämaren rapporterades att 60 häckningar misslyckades, varefter svarttärnorna noterades vid andra uppländska lokaler, t.ex. Dannemorasjön och Vendelsjön.

Ett anmärkningsvärt stort antal rastade vid Torshälla limpor, Eskilstuna, med som mest 150 ex. 16–18.5 (Sten och Monica Ljungars, Björn Fors).

(LARS LINDELL)

Storlabbb *Stercorarius skua*

Uppträdde ovanligt talrikt, särskilt under sommar och höst. Månadsvis fördelas fynden på jan (3), apr (3), maj (2), jun (15), jul (224), aug (236), sep (100), okt (ca 700), nov (56) och dec (12). Särskilt under månaderna juli–oktober ingår många dubbelräkningar gällande fåglar som under en och samma dag rört sig längs västkusten. Summerar man alla månadstotaler, går 2017 till historien som det näst bästa året, efter år 2004.

Höga antal:

Sk: Högsta dagssumman var 82 str. Rålehamn, Tjällran 12.10 (Nils Kjellén).

Boh: Totalt rapporterades omkring 745 ex., vilket är den näst högsta årssumman hittills. Rekordnoteringen är från 2004 med drygt 1500 ex.

Vg: Högsta dagssumman var 103 str. Vinga 3.10 (Musse Björklund, Magnus Unger, Per Lif m.fl.).

Inlands- och Östersjöfynd:

Sk: 1 1K Revet, Simrishamn 8.10 (Magnus Köpman m.fl.).

Sm: 1 ad. str. S Revsudden 28.9 (Anders Törnberg).

Vg: 1 ex. str. SV Vänersborgsviken 16.6 (Göran Darefelt). 1 ex. str. Sjöryd, Detterns nat.res. 15.9 (Sture Hermanson).

Upl: 1 ex. str. SV Björn, Björns skärgård 22.10 (Kalle Brinell, Per Andersson, Erik Wahlgren m.fl.).

(ANDERS WIRDHEIM)

Bredstjärtad labbb *Stercorarius pomarinus*

Drygt 150 ex. noterade under året fördelade på jan (6), feb (1), maj (30), jun (4), jul (2), aug (5), sep (19), okt (ca 70), nov (4) och dec (8). Landskapsvis fördelades fynden på Sk (56), Bl (6), Sm (2), Öl (12), Hl (20), Boh (15–18), Vg (6), Ög (1), Srm (2), Upl (9), Gstr (1), Hls (1) Mpd (1), Ång (1), Vb (13) och Nb (6).

Värfynden hade som så ofta annars en tyngdpunkt i norr med 12 ex. i Vb och 5 ex. i Nb i maj, medan höstfynden var mera jämnt fördelade längs landets kuster. Av de sistnämnda utgjordes endast drygt hälften av årsungar vilket pekar mot ett dåligt häckningsår på den ryska tundran.

Inlandsfynd:

Vg: 1 1K str. SV Vänersborgsviken 6.10 (Göran Darefelt). 1 1K str. SV Östra hamnen, Lidköping 9.10 (Kjell Svensson, Lennart Holmén).

(ANDERS WIRDHEIM)

Kustlabbb *Stercorarius parasiticus* NT

Kustlabbb är en art med en tämligen liten svensk population men där ingen tidigare ansats gjorts för att följa upp den nationella utvecklingen i *Fågelår-et*. Ottosson m.fl. (2012) uppskattade antalet par i Sverige till 560. De viktigaste landskapen för arten är Uppland och Sörmland med 230 resp. 80 par, vilket tillsammans utgör mer än halva populationen. Mest anmärkningsvärda i årets rapportering är den mycket negativa uppgiften från Bohuslän (endats 10–20 par) respektive den positiva uppgiften från Gästrikland (10–11 par). Ottosson m.fl. (2012) uppskattade den bohuslänska populationen till 70 par och gästrikepopulationen till en-

FOTO: KRISTER CARLSSON

Kustlabbar *Stercorarius parasiticus*, Schäferiängarna, Öl, 10 september 2017.

dast 5 par. Tyvärr saknas uppgifter helt från viktiga Stockholms rapportområde. Kan man hoppas på bättring till nästa år, stockholmare?!

Uppgifter från rrk som rör häckningar och förmodade häckningar:

Sm: en häckning och 2–3 revir från Västervik. Inga uppgifter från Oskarshamn.

Boh: Uppskattningsvis häckar numera bara 15–20 par i Bohuslän. Det är en kraftig minskning jämfört med mitten på 1990-talet då det fanns omkring 75 par.

Srm (ro): sammantaget 19 revir under sommaren vara 5 revir med lyckade häckningar. Antalet revir ligger i paritet med det antal som hittades under kustfågelinventeringen år 2015.

Upl (ro): Totalt noterades åtminstone 42 revir med häckningsindikationer: Östhammar 26 revir, Tierp 5 revir och Norrtälje 11 revir.

Gstr: Numera finns 10 möjligen 11 revirhållande par vid gästrikedkusten, en femfaldig ökning sedan 1970-talet. Häckningsutfallet var god genom att ca 44% av paren fick fram ungar (Per Aspenberg). Av de stationära adulta fåglarna var 90 procent av mörk morf och bara en vardera av intermediär respektive ljus morf.

Ång: Totalt har 6 säkra eller troliga häckningar rapporterats, tämligen väl spridda längs landskapets kust. Därtill gjordes fynd under omständigheter som tyder på häckning på ytterligare ett dussin lokaler.

Nb: 30 individer, 10–15 par.

(FREDRIK FRIBERG)

är eftersom det var ont om fjälllämlar och andra smågnagare.

Fynd under våren och häckningstid:

Hl: 1 ad. str. O Getteröns naturreservat 21.5 (Christer Johansson). 1 ad. str. O Nidingen 25.5 (Anders Magnusson, Mikael Käll, Kristoffer Stighäll).

Dlr: 1 ad. Flinesjön, Hedemora 19.5 (Daniel Andersson, Berndt Söderlund). 1 ad. Tisjön, Malung-Sälen 1.6 (Börje Dahlén, Bertil Helmersson). 1 ad. St. Rörsjön, Fulufjället, Älvdalen 18.6 (Martin Amcoff). Fjällabb är en riktig raritet i Dalarna och senast rapporterade fynd gjordes 2007.

Vb: totalt uppmot 55 ex. str. mot N 21–28.5 med som mest 35 ex. Berguddens fyr, Holmön 27.5 (Jacob Rud-

FOTO: BERTIL BREIFE

Fjälllabbar *Stercorarius longicaudus*, Hjd, juni 2017. Lagg märke till att det i flocken finns två subadulta individer.

Fjällabb *Stercorarius longicaudus*

En av årets överraskningar var det stora antal fjälllabbar som noterades längs Bottenvikens kust i maj. Totalt noterades ca 55 ex. i Vb och 17 ex. i Nb med som mest 35 ex. str. vid Berguddens fyr på Holmön (Vb) 27.5. Vårfynd av fjällabb är normalt ovanliga utanför fjällkedjan vilket beror på att fåglarna söker sig till häckningsplatserna direkt från Norska havet (van Bemmelen m.fl. 2016). Det finns skäl att anta att även årets fåglar i Vb och Nb kommit via Norska havet och fjällkedjan men att de av någon anledning fortsatt tvärs över landet till Bottenviken.

Under häckningstid gjordes åtskilliga fynd i fjällkedjan, men sannolikt genomfördes inga häckning-

he, André Ahlberg, Sven Jägbrant). Den största flocken innehöll 15 ex.

Nb: Totalt 19 ex. str. mot N, varav 17 ex. längs kusten och 2 ex. i inlandet, 21.5–3.6.

Hjd: Mängder av observationer på Flatruet, men inga häckningar noterade. Största ansamlingen var 25 ex. 20.6 (Nils Eriksson).

Jmt: Några häckningar rapporterades inte heller i år, även om rapporterna var något fler än ifjol. Labbar observerades främst i juni och fram till mitten av juli, men ett tidigt fynd – sannolikt det tidigaste i Jämtland hittills – noterades också 20.5 vid Ännsjön.

N Lpl: Totalt 54 fynd av 294 ex. 28.5–15.7 plus ett par ströboobservationer i augusti och september. Inga häckningar noterade, däremot flera större ansamlingar av icke häckande fåglar.

Under höststräcket i aug–okt sågs ca 110 ex. fördelade på aug (14), sep (83) och okt (12). Landskapsvis fördelades höstfynden på Sk (37), Öl (17), Gtl (1), Hl (4), Boh (11), Vg (20), Upl (4), Vrm (9) och Vb (5). Merparten av dessa var ungfåglar och hade sannolikt sitt ursprung på den ryska tundran.

(ANDERS WIRDHEIM)

Alkekung *Alle alle*

Även när det gäller alkekung märks avsaknaden av perioder med hårda västvindar under hösten. Det är i första hand i samband med hårt väder i okt–dec som arten ses hos oss. Med reservation för dubbelräkningar noterades totalt 286 ex. Av dessa sågs en fågel i Östersjön och en i inlandet. De övriga sågs alla längs västkusten och fördelades på Sk (33), Hl (35) och Boh (216). Månadsvis var fördelningen jan (3), sep (1), okt (63), nov (194) och dec (15).

Inlands- och Östersjöfynd:

Sm: 1 ex. Sävsjön 13–14.10 (Martin Boberg, Anna-Marie Kristoffersen, Hans Mollberg m.fl.).

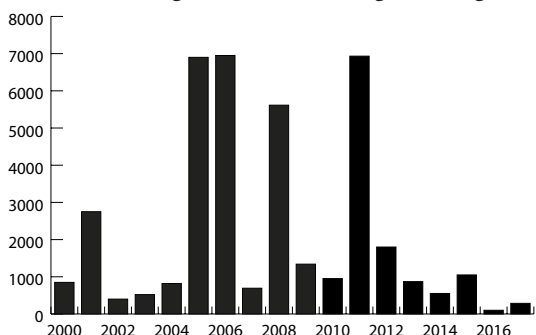
Upl: 1 ex. str. S Rönnskärs udde, Vaddö 30.11 (Bill Douhan).

(ANDERS WIRDHEIM)

Sillgrissla *Uria aalge*

Liksom tidigare är tvingas vi konstatera att beståndsutvecklingen för sillgrissla i Östersjön och Bottniska viken är oklar på grund av bristande rapportering. Arten häckar lokalt från Gtl till Vb med de största kolonierna på Stora och Lilla Karlsö (Gtl), men större antal finns även i Stockholms skärgård. Dessutom finns en mindre koloni på Hallands väderö i södra Kattegatt, vilken 2017 hyste 45–50 par (Åke Andersson). Det är samma antal som vid den förra inventeringen 2014 och kan innebära att antalet nu stabiliserats efter att stadigt ha ökat sedan etableringen under senare delen av 1900-talet.

De sillgrisslor som häckar i Östersjöområdet övervintrar enligt resultat från ringmärkning hu-

Rapporterade alkekungar *Alle alle* i Sverige 2000–2017.

vudsakligen i de södra delarna av detta innanhav. Sillgrisslorna som övervintrar i Skagerrak och Kattegatt kommer däremot i första hand från fågelberg i Norge och på Brittiska öarna. De sistnämnda har under senare tid påverkats negativt av födobrist med dålig reproduktion som följd.

Detta kan också vara orsaken till att det numera ses betydligt färre sillgrisslor längs västkusten under höst och vinter än tidigare. Under 2017 rapporterades exempelvis ingen dagssumma från Hl eller Sk som översteg 300 ex. Utökar vi sökningen till sillgrissla/tordmule stannar den högsta dagssumman på 472 ex. Fram till början av 2000-talet var det vanligt med dagssummor på långt över 1000 ex. även i Kattegatt.

Det ska också noteras att det i södra Boh noteras några höga dagssummor av sillgrissla/tordmule under november–december, som mest drygt 4 000 ex. vid Kråkudden på Hönö 8.12.

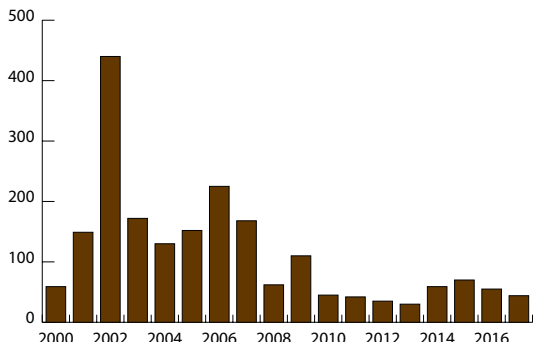
(ANDERS WIRDHEIM)

Tobisgrissla *Cephus grylle* NT

Tobisgrisslan häckar runt hela Sveriges kust, från Boh till Nb. Den förekommer numera främst i ytterskärgårdar, vilket sannolikt kan förklaras med ett stort predationstryck från mink i de inre skärgårdarna. Det är svårt att bedöma utvecklingen eftersom underlaget är bristfälligt. Bland annat saknas data från Stockholms skärgård och flera andra större kolonier. De rapporter som kommit in antyder att det åtminstone lokalt går ganska bra för tobisgrisslan för närvarande. Det gäller framför allt i Bottenhavet, från Upl till Hls.

Några kommentarer från rrk:

Sk: Hallands Väderö inventerades i mitten av maj vilket gav 304 par (Åke Andersson). Populationen låg stabilt på 100 par 1975–1985 men ökade i jämn takt, och 1995–2005 fanns där runt 250 par på ön. Sedan dess har över 300 par noterats vid flera tillfällen, varför årets summa var förväntad.

Rapporterade lunnefåglar *Fratercula arctica* i Sverige 2000–2017.

Upl: Spontanrapporteringen ger stöd för att tobisgrisslan ökat i rapportområdet under senare år. Baserat på adulta individer vid de viktigaste häckningsplatserna kan man grovt uppskatta antalet häckande par fördelat kommunvis: Norrtälje 552 par, Östhammar 103 par och Tierp 61 par. Dock ska sägas att flera observatörer noterar dålig häckningsframgång.

Gstr: Efter en minskning från ca 330 par år 1963 till bara 96 par 1984 har tobisgrisslan återerövrat skärgården med en skattad population år 2017 på 620 par (Per Aspenberg). Det största antalet hör hemma på Eggegrund, där det nu finns 350 revirhävande par.

Hls: 1650 ex. Gran 28.5 (Stefan Persson, Mats Axbrink, Robert Lindberg). Denna koloni är sannolikt den största i Sverige och torde uppgå till minst 800 par.

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: KRISTER CARLSSON

Turturduvor *Streptopelia turtur*, Mörbylilla, Öl, 22 maj 2017.

Skogsduva *Columba oenas*

T lpm: 1 ad. Vittangi 25.5 (Lotta Nygård, Barbro Hermansson). Sjunde fyndet i T lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

Turturduva *Streptopelia turtur*

Den fallande trenden fortsätter med ännu ett mager år: totalt 49 ex., vilket hör till de lägsta årssummorna i modern tid. Under våren sågs 26 ex., under sommaren 14 ex. och under hösten 8 ex. Landskapsvis fördelas årets fynd på Sk (2), Bl (4), Sm (3), Öl (18), Gtl (11), Hl (2), Vg (1), Nr (1), Upl (3), Vstm (1), Dlr (1) och Nb (2–3). Fyndet i Vg gällde en årsunge från slutet av nov och året ut.

(LARS LINDELL)

FOTO: ANNIKA RASTÉN

Turturduva *Streptopelia turtur*, Björn, Upl, 1 oktober 2017.

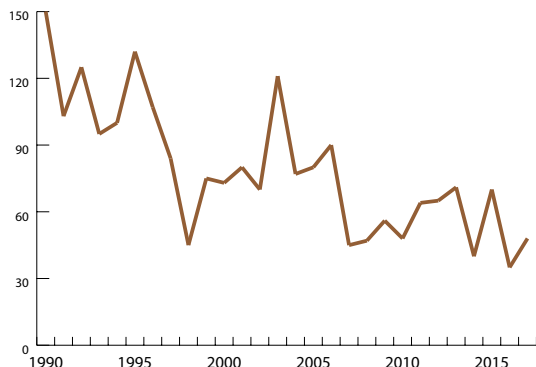
Lunnefågel *Fratercula arctica* RE

Även lunnefågeln uppträdde fåtaligt. Sannolikt är orsaken dels få perioder med hårda västvindar, dels att lunnefågeln har problem med födobrist och åtföljande låg reproduktion i Nordatlanten. Totalt noterades 44 ex. Bortsett från 1 ex. under våren i Vb gjordes samtliga fynd längs västkusten: Sk (7), Hl (9), Boh (22) och Vg (3). Månadsvis fördelas de 44 fynden på jan (1), apr (1), jul (1), aug (1), okt (26), nov (10) och dec (2).

Östersjöfynd:

Vb: 1 ex. str. NO Berguddens fyr, Holmön 29.4 (Per Hansson). Tionde fyndet i Vb.

(ANDERS WIRDHEIM)

Rapporterade turturduvor *Streptopelia turtur* i Sverige 1990–2017.

Större turturduva *Streptopelia orientalis* (26/26 – 2/2)

Sk: 1 2K+ Kivik 2.4–6.5 (F) (Brita Gustafsson, Ragnar Gustafsson, Johan Hammar m.fl.).

T lpm: 1 2K+ Idivuoma 2.8 (F) (Göran Bength).

Ny art för såväl Skåne som Torne lappmark. Arten visar en ganska jämn geografisk fördelning i landet men fyndmässigt en tydlig tyngdpunkt på de norrländska kustlandskapen. Ett fåtal individer har anträffats under vår eller höst, men det typiska uppträdandet är en långstannande fågel vintertid vid någon matning i bebyggelse. Båda årets större turturduvor uppvisade karaktärer för den sydvästliga underarten *meena* som ännu inte anträffats officiellt

FOTO: STEFAN OSCARSSON/N

Större turturduva *Streptopelia orientalis* 2K+, Kivik, Sk, 30 april 2017.

i landet. Fyra fynd av den totala massan har kategoriserats som nominatformen *orientalis*, medan återstoden publicerats som obestämd underart. Även om problemfåglar finns där de båda underarterna möts, bör typiska individer kunna bestämmas baserat på en kombination av karaktärer. Raritetskommittén planerar att på sikt titta närmre på det svenska fyndmaterialet för att förhoppningsvis kunna sätta etikett på fler individer.

Säker åldersbestämning av större turturduva kan vara knepigt och Rk har valt att benämna årets individer som 2K+. Den sena vingpennruggningen hos Skånefågeln är dock i förmån för en fjolårsunge.

(HANS LARSSON)

Skatgök *Clamator glandarius* (7/7 – 1/1)

Gt: 1 1K Auriv 29.7 (F) (Olle Fredholm, Lars Jonsson, Fredrik Anmark m.fl.).

Gotland drar i och med årets observation förbi Skåne i landskapstoppen och står nu med tre fynd. Arten uppvisar ett säsongsmässigt väl samlat uppträdande med samtliga fynd i juli eller augusti. Typiskt rör det sig om korta observationer och endast två skatgökar har setts mer än en dag. Tre av åtta fåglar har fantastiskt nog upptäckts på samma datum – den 29 juli. Så den skatgökssugne bör nog planera semestern till skiftet juli/augusti i något av våra sydligaste landskap, förutom kanske på Öland

FOTO: GÖRAN BENGTH

Större turturduva *Streptopelia orientalis* 2K+, Idivuoma, T lpm, 2 augusti 2017.

då. På Brittiska öarna dominerar vårfynd gjorda längs de södra kusterna överlägset i materialet. Att några gjorts så tidigt som februari indikerar att ursprunget för dessa förlängda flyttare är Iberiska halvön, dit arten anländer under sen vinter–tidig vår. Intressant nog har majoriteten av höstfåglarna anträffats längs östkusten, vilket speglar de svenska fynden bättre och skulle kunna indikera ett delvis annat ursprung för dessa.

(HANS LARSSON)

Berguv *Bubo bubo* **VU**

Rapporter har kommit in från näst intill alla landskap och totalt noterades drygt 215 revir med de

tätaste koncentrationerna i västra respektive östra Götaland. Det totala antalet revir är sannolikt större eftersom räckningen varit bristfällig i flera landskap.

Näst intill genomgående rapporteras emellertid om dålig häckningsframgång, vilket sannolikt är en följd av födobrist. En orsak till detta kan vara förbättrad sophantering, vilket inneburit färre öppna soptippar och därmed färre rättor, en annan att djurlivet utarmats i produktionsskogar. Tidigare bidrog soptippar väsentligt till berguvens föda, särskilt vintertid. Den låga reproduktionen kan innebära att det inte blir någon nyrekrytering när äldre individer faller ifrån, något som bland annat konstaterats i landets uvtätaste landskap, Bohuslän.

FOTO: FREDRIK ANMARK

Skatgök *Clamator glandarius* 1K, Aurriv, Gtl, 29 juli 2017.

De totalt drygt 230 reviren fördelas enligt följande: Sk (15), Bl (4–5), Sm (>40), Öl (–), Gtl (9), Hl (>10), Boh (45), Vg (20), Dls (3), NrK (6), Ög (14), Srm (8–10), Upl (10), Vstm (5), Vrm (4), Dlr (10), Gstr (2), Hls (?), Mpd (5), Ång (9), Vb (6), Nb (3), Hjd (2), Jmt (1), S Lpl (1), N Lpl (2).

(ANDERS WIRDHEIM)

Kattuggla *Strix aluco*

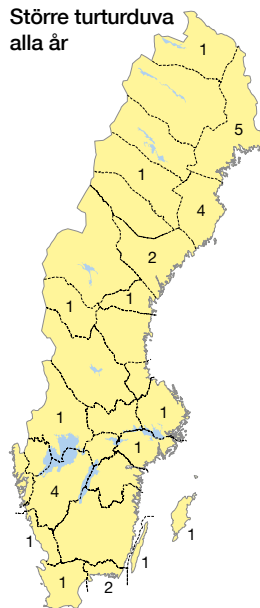
Uppföljningen av kattugglan gäller i första hand den norra delen av utbredningsområdet. Arten häckar i Götaland och Svealand och en bit norrut längs Norrlandskusten. I Ottosson m.fl. (2012), som baseras på uppgifter t.o.m. 2008, anges nord-

gränsen gå i Hls, men under senare tid har den utvidgat sitt utbredningsområde norrut.

Mpd: Av 123 fynd avsåg 19 lyckade häckningar och en misslyckad häckning (rrk *Mpd*).

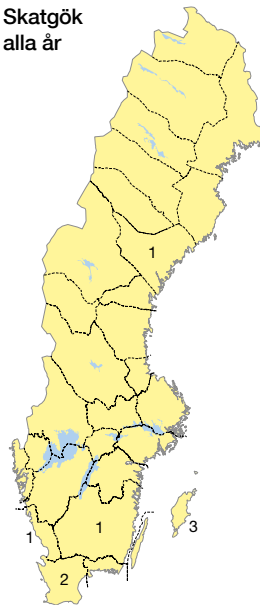
Ång: Fyra häckningar med totalt 14 boungar rapporterade från de kustnära södra delarna av landskapet samt ett stycke upp längs Ångermanälven (Härnösands och Kramfors kommuner).

Större turtureduva alla år

Landskapsvis fördelning av samtliga fynd av större turtureduva *Streptopelia orientalis* i Sverige.

Skatgök alla år

Landskapsvis fördelning av samtliga fynd av skatgök *Clamator glandarius* i Sverige.

Vb: 1 ex. Böleäng, Umeå 8.4 (Tommy Andersson). Totalt finns det nu 22 fynd av 25 individer i Vb (rrk Vb).
Jmt: Tre fynd som kan gälla en och samma individ: 1 spel. Eriksberg, Östersund 13–25.3 (Pär Erik Petrusson, Christer Pålsson, Ragnar Asklund m.fl.). 1 spel. Skidstadion, Östersund 10–22.12 (Erik Fransson, Tomas Bergström, Pontus Wennesjö). 1 spel. Öneberget, Frösön 25–27.12 (Lars-Olof Grund, Maria Grund, Elna Jonsson).

(ANDERS WIRDHEIM)

Slaguggla *Strix uralensis*

Slagugglan häckar från Svealand och norrut och är mycket ovanlig söder om sitt häckningsområde. Att döma av rapporterna var 2017 ett ganska då-

FOTO: STEFAN OSCARSSON/N

Slaguggla *Strix uralensis*, på tillfälligt besök i storstaden, Södermalm, Sthm, 19 november 2017.

ligt häckningsår i de nordligare delarna av utbredningsområdet men bra i de södra. Rapporteringen är bristfällig, men Dlr resp. Nb kan tjäna som exempel:

Dlr: 111 häckningar 2017 är nästan en dubbling jämfört med 61 året före. Årets summa är den högsta som konstaterats i landskapet. Förra toppåret var 2014 med 101 häckningar.

Nb: Det blev ett ganska dåligt år för slagugglan. I Projekt Slaguggla noterades bara fem häckningar i Luleåtrakten, mot normalt 10–15 häckningar (rrk Nb).

I södra Svealand och Götaland var fynden av slaguggla som vanligt få:

Vg: Åtminstone var hannen kvar på samma plats i nord-

västra delen av rapportområdet som förra året och spel noterades under våren. Dessutom upptäcktes (i en fågelskådares trädgård!) en årsunge utanför Tibro. Fågeln hade tyvärr en vingskada och fångades in för rehabilitering, men skadan läkte inte och fågeln fick senare avliva (rrk Vg).

Dls: 1 spel. Vänersborgs k:n 15.1–13.3 (Anders Jihmanner, Anna Jihmanner). Femte fyndet i Dls.

Nrk: En säker häckning i samma skogsområde som året före. Av allt att döma misslyckades paret med att få ut flygga ungar (Kjell Ståhlberg, Jan Hägg, Lennart Eriksson m.fl.). I övrigt endast två fynd i landskapet. 1 spel. hanne i Svennevadsområdet 7.2 (Per K Linderum). Dessutom sågs 1 ex. i Laxåområdet 29.4 (Ronnie Lindqvist, Gun Isacson).

(ANDERS WIRDHEIM)

Lappuggla *Strix nebulosa* NT

Likt slagugglan hade lappugglan ett dåligt häckningsår i norra delen av sitt utbredningsområde men ett bra år längre söderut. Denna magnifika fågel har sedan några årtionden varit på spridning söderut i landet efter att tidigare närmast ha betraktats som en norrbottnisk specialitet. Spridningen underlättas av det arbete som pågår på flera håll med att bygga konstgjorda boplatzformer och risbon åt arten. Som exempel kan nämnas Dalarna som står för totalt inte mindre än 53 häckningar – se nedan – fördelade enligt följande: konstgjorda plattformar 18, risbo 14, stubbe 9, okänd 11 samt 1 häckning i en ”slaguggleholk”. Häckningar:

Sk: Ungar hördes och en ad. fågel fotograferades på en lokal i Örkelljunga kommun 19.7 (Christer Bergendorff). Den första skånska häckningen av arten!

Sm: Ett häckningsförsök konstaterades efter att en hane spelat under tidig vår – en ruvande fågel sågs längre fram under våren i Ljunby kommun. Av okänd anledning avbröts häckningen och fåglarna försvann från platsen. Även två rapporter om en ad. fågel i Södra Ljunga under sommarperioden är intressanta ur häckningssynpunkt.

Vg: En häckning genomfördes på skyddad lokal i nordöstra delen av rapportområdet och det är den andra (första med bo funnet) konstaterade häckningen i rapportområdet (rrk Vg).

Nrk: Minst två lyckade häckningar med utflugna ungar har konstaterats under året. Reviren ligger inom ett begränsat område och antalet par är svårbedömt. Möjligen kan det vara tre par. Inga observationer i övriga landskapet (rrk Nrk).

Vstm: Två häckningar konstaterades. Dessutom tio fynd som tyder på häckning (rrk Vstm).

Vrm: Tolv säkra häckningar och observationer under häckningstid på ytterligare elva platser. Rrk Vrm konstaterar att det var ett makalöst bra år för lappugglan i Värmland och det överlägset bästa året hittills! Det tidi-

gare bästa året var ifjol, då tre häckningar konstaterades. *Dlr*: Sammanfattningsvis går det bra för lappugglan i Dalarna! Hela 53 häckningar 2017 är stark ökning jämfört med förra toppåret 2013 då 23 häckningar rapporterades. Under sommaren har det dessutom inkommit många rapporter gällande lappuggla från platser där inga kända häckningslokaler finns. Det är svårt att bedöma hur många av dessa observationer som gäller ytterligare häckningar, men att det genomfördes fler häckningar under 2017 än de rapporterade 53 är mycket troligt (rrk Dlr).

Gstr: Två lyckade häckningar finns rapporterade (rrk Gstr).

Hls: Totalt 12 konstaterade häckningar. Utöver det finns några fynd av spelande individer, samt obsar mitt under sommaren där man också kan misstänka häckning (rrk Hls).

Mpd: Totalt 37 fynd varav endast tre avser konstaterade häckningar (rrk Mpd).

Ång: Inga rapporter om häckning eller spelande individer, men rapporterad från sex platser under häckningstis fördelade på april (4), maj (1) och juni (1).

Vb: En konstaterad häckning samt fyra–fem fynd av ropande fåglar eller fynd i lämplig biotop under häckningstid. Samtliga utom ett av dessa fynd var från den norra halvan av landskapet vilket indikerar att födotillgången där var bättre.

Nb: Inga säkerställda häckningar rapporterades i Artportalen även om ett par spelande individer hördes i april i Bodens k:n. Med andra ord ett dåligt år för lappugglan.

Jmt: 7–10 häckningar rapporterades under våren/sommaren, vilket får anses som förvånande bra med tanke på att det inte var något toppår för smågnagare. Därtill ska läggas 10–15 fynd som också tyder på häckning (rrk Jmt).

Övriga fynd i södra Sverige:

Sm: Förutom det häckningsförsök och den möjliga häckning som nämns ovan gjordes ytterligare åtta fynd, varav fem i Kronobergs län och tre i Kalmar län.

Hl: 1 ex. Nordskog, Sällstorp 23.2 (Mikael Johansson). 1 ex. Baggabygget, Knäred 11–23.3 (Thomas Blad, Mikael Haraldsson m.fl.). 1 ex. observerades under häckningstid i lämplig biotop vid Åskilt, Breared 7–15.5 (Henrik Ryttergard, Anders Wirdheim m.fl.). Fågeln hördes spela vid flera tillfällen.

Boh: 1 ex. sågs tillfälligt vid Lunneskog på Kynnefjäll 10.3 (Thomas Ring).

Ög: Två fynd: 1 ex. Spellinge viltvatten, Mjölby 24.9 (Karl-Martin Axelsson m.fl.) Ugglan rörde sig mot NO och sågs på ytterligare fyra lokaler. Ekbacken, Östra Tollstad kyrka 25.9 (Carl Arrhenius), Löten 27.10 (Zandra Pfäffli), Kapperstad, Gammalkil kyrka 31.10 (gnm Rickard Fredriksson), Lunnevad, Sjögestad kyrka 4.11 (Esbjörn Dahl) 1 ex. Sverkersholm, Ken, Valdemarsviks kommun 15.10 (gm Johan Ekstrand).

(ANDERS WIRDHEIM)

Hökuggla *Surnia ulula*

Invasionen hösten 2016 var sannolikt den största i landet sedan 1983. Totalt noterades ett par hundra individer i den södra tredjedelen av landet. Liksom vid den förra stora invasionen dröjde sig många fåglar kvar under vintern och in på våren, och precis som då noterades också ovanligt många häckningar söder om artens egentliga utbredningsområde. Detta sträcker sig normalt ner till norra Dlr och nordligaste Vrm, men gnagarfattiga år (som 2016) kan arten saknas som häckfågel i stora delar av dess svenska utbredningsområde.

Sommaren 2017 sticker ut genom att merparten av de häckningar som noterades i Sverige genom-

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

Hökuggla *Surnia ulula* Kullatorp, Sk, 15 januari 2017.

fördes i den sydligaste delen av häckningsområdet eller t.o.m. söder därom. I detta område noterades följande antal konstaterade häckningar: Vstm (2), Vrm (7), Dlr (25), Gstr (3) och Hls (3). Även i Mpd gjordes flera fynd som tydde på häckning. Inom det normala häckningsområdet var det däremot glesare med säkerställda häckningar.

Upptäckandet hösten 2017 var betydligt sparsammare än året före. Rapporteringen är inte fullständig, men från höstmånaderna rapporterades följande: Sk (3), Bl (2), Sm (2), Boh (2), Vg (3), Dls (0), Nrsk (3), Ög (3), Srm (1), Upl (3), Vstm (14), Vrm (28), Dlr (40), Gstr (5) och Vb (13).

(ANDERS WIRDHEIM)

Pärluggla *Aegolius funereus*

Att döma av rapporterna var 2017 ett uppgångsår för pärlugglan med förhållandevis många rapporter om spelande hannar under den tidiga våren. Men trots detta blev häckningsresultatet genomgående dåligt i de områden där häckningarna kontrollerades. Sannolikt var orsaken att det var ont om smågnagare, vilket såväl små kullar som fynd av fågelvingar i kontrollerade holkar tyder på. De år då det är gott om gnagare är kullarna stora och födan utgörs nästan uteslutande av just gnagare.

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: CHRISTOPHER GULLANDER

Pärluggla *Aegolius funereus* Spritkullen, HI, 15 oktober 2017.

Jorduggla *Asio flammeus*

Det gångna året var uppenbarligen ett dåligt häckningsår för jorduggla i hela landet. Även om det gjordes observationer under häckningstid i lämpliga häckningsbiotoper i nästan hela landet, verkar det huvudsakligen ha handlat om ensamma individer. Endast två säkerställda häckningar är rapporterade, en i Vrm och en i Hls. Detta ger naturligtvis inte en rättvisande bild av den verkliga förekomsten, men de få häckningarna är ändå en fingervisning om att 2017 var ett dåligt häckningsår. Detta var i och för sig inte oväntat med tanke på att förekomsten av gnagare var nere på låga nivåer i stora delar av landet.

(ANDERS WIRDHEIM)

Nattskärre *Caprimulgus europaeus*

Nattskärrens beståndsutveckling har varit bra de senaste åren och dess nordgräns går ungefär mitt i Sverige. Endast fynd norr om Dlr–Hls redovisas:

Mpd: 1 spel. Stormyr, Njurunda 11.6 (Hans Asplund). 2 ex. med revir Björkölandet, Njurunda 14–23.6 (Stefan Heimdahl, Eva Norén m.fl.). 1 ex. Junibosand, Njurunda 18.6 (Carina Svedin, Stefan Heimdahl). 1 ex. Österskatan, Åstön 30.6 (Sture Persson). 1 ex. Svedje-
moarna, Timrå 16.7 (Håkan Sundin, Eva Sundin).

Ång: 1 spel. Gånsviksby 11.6–2.7 (Per Simonsson m.fl.). Arten har noterats på denna plats de senaste fem åren.

Nb: 1 1K+ honf. Grytstigen, Hertsö Lund, Hertsön 13.8 (Rolf G Gustafsson).

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: TOMAS LUNDQUIST/N

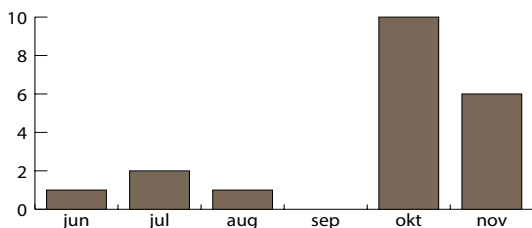
Nattskärre *Caprimulgus europaeus* Gtl, 11 juli 2017.

Blek tornseglare *Apus pallidus* (20/20 – 0/0)

Tillägg 2008:

Sk: 1 1K Rydebäck 8.11 (F) (Patrik Wantzin).

Denna fågel var tidigare rapporterad som obestämd

Månadsvis fördelning av samtliga svenska fynd av blek tornseglare *Apus pallidus*.

tornseglare men turligt nog hade observatören fyrat av en anseelig mängd digitalfoton som vid en ny granskning verifierade bestämningen till blek tornseglare. Vid tiden för fyndet var det den sjätte observationen i landet och datum såväl som plats är typiska – 15 av totalt 19 individer har upptäckts mellan 16.10 och 10.11 och mer än hälften av totalsumman gäller fynd från Skåne.

(HANS LARSSON)

Kungsfiskare *Alcedo atthis* VU

Mer än 110 säkra eller mycket troliga häckningar rapporterade. Sett till ytterligare ett stort antal fynd under häckningstid, bör den häckande populationen

FOTO: TORSTEN GREEN PETERSEN

Kungsfiskare *Alcedo atthis* Gtl, 2017.

nen 2017 ha uppgått till flera hundra par. Enbart i Skåne finns fynd från 55 möjliga häckningsplatser, vilket säger en del.

Som vanligt står Östergötland och Johani Vuorinen för det mest matnyttiga, och i år meddelar han följande ringmärkningssiffror från 2017: Sammanlagt konstaterades 53 kullar i landskapet (51 kullar 2016 och 67 kullar 2015), varav 34 lyckades i 33 olika brinkar. Kommunvis var fördelningen: Linköping 32 kullar i 19 olika brinkar, Norrköping 9 kullar i 7 brinkar, Söderköping 3 kullar i 2 brinkar, Finspång 6 kullar i 3 brinkar och Mjölby 3 kullar i 2 brinkar. Det tycks med andra ord som om kungsfiskaren ligger på en stabil nivå 2015–2017 efter att

ha hämtat igen vad arten förlorade under de kalla vintrarna 2010–2012.

Nordliga fynd:

Vb: 1 ex. Lustholmen, Skellefteälven C 30.4–2.5 (Magnus Bladh, Anneli Åslund m.fl.) och 1 ex. Hörneåns jaktsskyttebana, Hörnefors 7.5 (Micael Jonsson). Tredje året i rad nu med kungsfiskare i Västerbotten. Detta år t o m två fynd! De senaste årens milda vintrar torde ha gynnat arten. På båda årets lokaler sågs för övrigt kungsfiskare under 2015 (Skellefteälven) respektive 2016 (Hörneå). Före 2015 får man leta sig tillbaka till 1993 för att finna fynd från landskapet.

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: KRISTER CARLSSON

Biätare *Merops apiaster* Ottenbylund, Öl, 18 maj 2017.

Biätare *Merops apiaster*

Totalt 16 fynd av 26 ex. gör att även 2017 kan summeras som ett rätt magert år (liksom 2016). Sommaren 2015 häckade arten på Öl och sågs utöver det vanliga i Sk, Bl och på Gtl.

Sk: Fyra fynd av 8 ex. Bl: två fynd av 6 ex.

Sm: Ett fynd av 1 ex. (Åsa gård, Jönköping, 14.5 (Bob Lind) 8:e fyndet i Sm/F.

Öl: Fyra fynd av 6 ex.

Gtl: Ett fynd av 1 ex.

Hl: Ett fynd av 1 ex.

Bob: Tre fynd av 3 ex.

Tillägg 2015:

Vstm: 20 ex. Lånsta grustag, Kila, Sala, 29.6 (Niclas Lig-

nell m.fl.). Sjunde fyndet i Vstm. Just 2015 sågs klart över 20 ex. under en längre tid i juni på södra Öland, men utöver detta är denna flock den största i Sverige hittills: "Upptäcktes under en fjärilsguidning!! Flög på ca 50–70 meters höjd rakt västerut strax norr om Muren mot Solinge. Upptäcktes på det arttypiska lätet. Lånstaåsen hyser mängder med lämpliga miljöer för arten med kilometer av grustag. Medobs: Hugh & Jenny Striffts (UK), Michael & Barbara Duffy (UK)".

(LARS LINDELL)

Tabell 27. Genomsnittligt antal biätare *Merops apiaster* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0,6	1,0	4,2	8,5	11	31	42	26

FOTO: CHRISTOPHER GULLANDER

Härfågel *Upupa epops*, Skedala, HI, 18 april 2017.

Härfågel *Upupa epops* RE

Totalantalet 111 fynd är en hög summa (bara två år under 2000-talet har fler). Från Götaland rapporterades 88 fynd, Svealand 12 och Norrland 11. Fynd gjordes i 22 av 31 rapportområden. En stor andel av dessa (73) gjordes under våren (april–maj), 12 fynd gjordes i juni–aug och 26 under hösten (sep–nov).

Landskapsvis fördelas årets fynd på Sk (18), Bl (5), Sm/F (4), Sm/G (1), Sm/H (9), Öl (31), Gtl (6), HI (2), Boh (5), Dls (1), Vg (1), Ög (5), Srm (3), Vstm (3), Vrm (1), Dlr (5), Gstr (2), Hls (4), Ång (1), Vb (2), Nb (1) och T lpm (1).

För första gången på nio år konstaterades en häckning i Sverige. I Sk, Ravlunda skjutfält, påträffades

fades ett bo med två ungar (Ulf Gärdenfors, Sven Johansson, Thomas Lindblad m.fl.). Den senaste häckningen i Sk dessförinnan genomfördes 1977. På Öl sågs under sommaren härfåglar på tre lokaler. På en av platserna sågs en fågel med föda i näbben, vilket indikerar häckning. Det senaste häckningsförsöket på Öl gjordes 2008, och 2011 fanns indier på att ett par häckade.

(LARS LINDELL)

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus* NT

Som vanligt är det ytterst svårt att värdera populationsförändringar utifrån spontanrapporteringen i Norrland. När det gäller rörelser så rapporteras från Västerbotten om 24 sträckförsök: "betydligt fler än föregående år som var ett dåligt hackspettår, men bara hälften mot rekordåret 2015" (rrk Vb).

Från Uppland kommer något negativa uppgifter: "För fjärde året i följd ingen konstaterad häckning, och totalt bara åtta individer rapporterade från sju lokaler, under häckningstid (april–juni). En 1K rapporteras dock redan 5.7, med all säkerhet kläckt i området. Utanför häckningstid har arten observerats på totalt sju lokaler vintertid och 16 lokaler under hösten. Sammantaget en klar försämring jämfört med förra året. Artens status är troligen vikande, men också svårbestämd".

(FREDRIK FRIBERG)

Vitryggig hackspett *Dendrocopos leucotos* CR

Totalt rapporteras 7 par under häckningstid i landet. Av dessa genomförde 4 par lyckade häckningar i Mellansverige, två vid Dalälven och två i Värmland. Totalt fick dessa par ut minst 12 ungar. Resterande tre par rapporteras från övre Norrlandskusten, men där kunde, trots starka indicier på åtminstone en plats, ingen säkerställd häckning konstateras. Utöver paren fanns det under häckningstid ytterligare 22 kända ensamma individer spridda i landet. Totalt innebär det att vi hade det högsta antalet par av vitryggig hackspett under häckningstid på många år i landet.

Under sommaren släpptes 9 ungar från aveln ut vid Daläven. Under hösten iaktogs minst 5 omärkta individer längs övre Norrlandskusten.

Övriga fynd:

Upl: Utöver paren fanns 4 individer under perioden jan–jun. En av dessa var en omärkt hona.

Vstm: Den individmärkta hannen som släpptes ut i Värmland 2013 och som har befunnit sig i västra delen av landskapet sedan december 2014 observerades tillfälligt den 5.5 samt under senhösten 2017.

Nrk: En omärkt hanne upptäcktes i Garphyttans Natio-

nalpark 29.9 och stannade kvar hela hösten till allmänt beskådande. Vitryggig hackspett är inte sedd i nationalparken sedan mitten av 1980-talet. Så det var en välkommen återkomst. (rrk Närke).

Vrm: Utöver paren fanns under våren en stationär hona på en lämplig lokal. Under hösten ringmärktes 1 hona på Hammarö fågelstation 21.9 (Sven Larsson, Roine Magnusson m.fl.). Samma fågel observerades även 22.9 (Sven Larsson). Detta var den nionde vitryggiga hackspetten som ringmärktes på Hammarö fågelstation. De föregående ringmärktes 1974, 1981, 1982, 1983, 1984, 1986, 1987 och 2015 (Dan Mangsbo).

Dlr: 1 omärkt hane i Borlänge k:n 9.1–17.2 (Patrik Engberg, Leif Carlberg m.fl.). En återgång till enstaka fynd efter invasionen från öster hösten 2015 som till-

Laisfeldt), 1 hona ringm. Bureå 18.11 (Linus Andersson). I Umeå kommun sågs under senhösten 1 hona Sönerstgrundet 18.10–6.11 (Lars Edenius m.fl.) resp. 1 hane Bådelögern, Täftehalvön 30.10 (Ulf Skyllberg).

Nb: 1 hane sågs vid flera tillfällen i Luleå kommun. Troligen handlar detta om samma kringströvande individ som figurerat i rullorna de senaste åren. Dessutom tre ”nya” fåglar: 1 hane Lakafors 21–23.1 (MatsÅke Bergström, Lars Sandberg m.fl.), 1 hona Södra armen, Pit-sund 7.5 (Lars Sandberg) samt 1 hona Övertorneå 23–24.12 (gm Andreas Livbom).

Lu lpm: 1 ex. Pellokielas 29.7 (Maj Aspebo, Evelina Lindgren, Barbro Strååt). Första fyndet i Lu lpm sedan 1960-talet.

(KRISTOFFER STIGHÄLL,
VITRYGGIG HACKSPETT/NATURSKYDDSFÖRENINGEN)
FOTO: ULRIK LÖTBERG

Vitryggig hackspett *Dendrocopos leucotos* hane. Totalt rapporterades sju par under häckningstid i landet 2017, varav fyra par genomförde lyckade häckningar. Det innebär det största antalet par på många år.

fälligt gav minst 5 individer under vintern 2015/2016.

Gstr: Samma ringmärkta hona, som varit stationär i ett område i landskapets sydvästra del, fanns kvar under våren. Därutöver fanns ytterligare en hona i samma trakt under våren.

Mpd: 1 ad. hane sågs i lämpligt revir under perioden 30.3–27.4 (Peter Nilsson, Håkan Sundin m.fl.).

Ång: 1 hane rast. Kronören Långroudden, Kronören 21.10 (Christer Olsson, Karl-Gunnar Rehn). Därutöver har en stationär hane noterats under februari-mars och december återkommande på en lokal vid Ångermanälven (Pekka Bader).

Vb: Under våren sågs 4 hanner och 4 honor på olika lämpliga lokaler under häckningstid. Under hösten sågs 1 1K hane vid Gästerviken, Skellefteå 23.9 (Mattias

Gröngöling *Picus viridis* NT

Gröngölingen häckar i södra halvan av Sverige (upp till Mpd de senaste åren). Den är extremt stationär och rör sig sällan längre sträckor. Värda att redovisa i år är framför allt några fynd från Ångermanland. I övrigt finns inget som sticker ut, från gröngölingens nordliga häckningsområden.

Ång: 1 ad. Gnun, Sollefteå 10.1 (Patrik Jacobsson). 1 ex. Graningebbruk 25.7 (Ulf Hamrin). 1 ex. Sabäcken 4.11 (Ulf Gårdenfors). Dessa tre fynd är de första sedan 2013. Inga av årets fynd utgör några indicier på häckning.

(FREDRIK FRIBERG)

Gråspett *Picus canus*

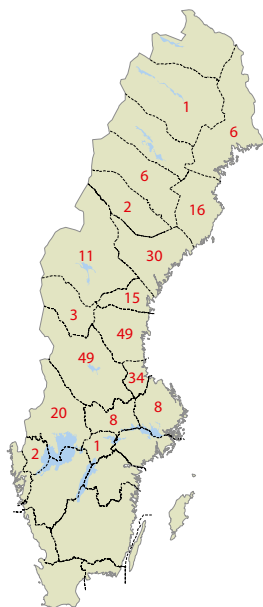
Totalt påträffades fem häckningar Vstm (1) Vrm (1), Dlr (2) och Nb (1), vilket inte speglar det verkliga beståndet. Sydgränsen för den svenska utbredningen går från Dls genom Vstm till Upl.

Flera rrk kommenterar att 2017 inte var fullt lika bra som de närmast föregående åren, men vi tror ändå att populationen varit hyfsat stabil med vissa avbrott för särskilt bistra vintrar.

Rrk Gästrikland kommenterar: "En försiktig gissning hamnar på att Gästrikland hyser 50–100 häckande par." Detta stämmer bra med den uppskattning som gjordes av Ottosson m.fl. (2012) på 75 par. Samma källa beräknar att det totalt i landet ska finnas 1 900 par i landet, vilket baseras på tätheter i *Svensk Fågelatlas*, på resultat från riksinventeringen 2007 och på en kontinuerlig ökning av populationen.

Totalt rapporterades det 2017 fynd under häckningstid på 261 lokaler. Om man likställer fynd under häckningstid med häckande par, innebär det att vi i spontanrapporten täcker in mer än 10 procent av populationen. När det gäller andra spridda norrlandsarter såsom myrsnäppa och dvärgbeckasin, ligger vi genom spontanrapporteringen på promille-nivå!

(FREDRIK FRIBERG)

Landskapsvis fördelning av fynd under häckningstid av gråspett *Picus canus* i Sverige 2017.

Aftonfalk *Falco vespertinus*

Liksom 2016 sågs det fler aftonfalkar under 2017 än vad det gjorts i snitt under 2000-talet (snittet ligger på 85 individer per år). Sammanlagt rapporterades 109 aftonfalkar, ett antal som troligen är i underkant eftersom flera rrk har svårt att avgöra hur många individer som det verkligen handlar om och då väljer att ligga lågt.

Årets första fynd gjordes vid Svarthall, Träslövsläge i Halland 1.5 (Claes-Göran Cederlund, Angie Cederlund) och årets sista gjordes i Småland vid Hätte udde, sjön Sommen 5.10. Vårfynden dominerar och en stor andel är gjorda under maj i sydöstra Sverige. Flest aftonfalkar, ca 35, står Gotland för.

FOTO: TOMAS LUNDQUIST/N

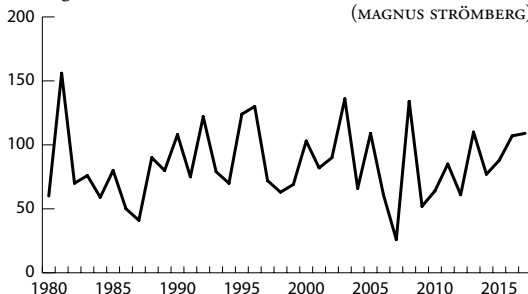

Aftonfalk *Falco vespertinus* 2K hanne, Gtl, 27 maj 2017.

Norrlandsfynd:

Ång: 1 ad. hona vid Järnäs udde 29.9 (Andreas Garpebring).

(MAGNUS STRÖMBERG)

Rapporterade aftonfalkar *Falco vespertinus* i Sverige 1980–2017.

Stenfalk *Falco columbarius*

Likt de föregående åren sparsamt rapporterad under häckningstid i landets norra två tredjedelar. Inga häckningsfynd från Öland och Gotland.

En häckning utanför fjällkedjan och de nordligaste landskapen:

Dlr: 3 pull. Sollerön, Mora 5–12.7 (Per Thyberg).

(FREDRIK FRIBERG)

Eleonorafalk *Falco eleonora* (20/20 – 1/1)

Hl: 1 2K+ Fjäråsslätten 10.9 (Erik Hansson).

Ett i alla avseenden typiskt fynd. I Sverige finns en ganska tydlig fyndbild med enstaka vårfynd under maj månad och resten av fynden under sensommar och tidig höst. Detta är det 21:a fyndet i Sverige. Som jämförelse kan nämnas att det i Danmark har gjorts fem fynd.

(ANDERS ERIKSSON)

Jaktfalk *Falco rusticolus* VU

Häckningar:

Norra Lappland: Helikopterinventeringen inom NOF:s Projekt Jaktfalk genomfördes 14–15 juni. Totalt inventerades 50 kända revir, varav 30 i Nationalsparkblocket (Sarek + Padjelanta + Stora Sjöfallet) och 20 i Gällivare- och Kirunafjällen (området norr om nationalparkblocket upp till Torne träsk). Endast sju lyckade häckningar kunde konstateras. Därtill kommer tre misslyckade häckningar. Det sammanlagda antalet ungar var 19, fördelade på de sju lyckade häckningarna, dvs. 2,7 ungar per lyckad häckning. Det bör påpekas att antalet par som var etablerade men misslyckades i sin häckning inte är känt eftersom det saknades inventeringar under vårvintern. Nationalparkblocket hyste fem lyckade häckningar med sammanlagt 14 ungar (2,8/lyckad). Därutöver konstaterades en misslyckad häckning. I Gällivare-Kirunafjällen påträffades två lyckade häckningar med sammanlagt fem ungar (2,5/lyckad), samt två misslyckade häckningar.

Jämfört med 2016 innebar 2017 års resultat i stort sett en halvering både vad gäller antalet lyckade häckningar och antalet ungar, medan antalet misslyckade häckningar var fler. Att häckningsframgången 2017 var betydligt sämre än 2016 kan delvis ha sin förklaring i ett antal ogynnsamma förutsättningar. Smågnagarförekomsten var usel under 2017, vilket indirekt kan inverka negativt på även en art som jaktfalk. När det gäller ripförekomsten visade Länsstyrelsens linjetaxeringar 2016 på en nedgång med drygt 80 procent jämfört med 2015.

Vad gäller dalripan har den generellt minskat

kraftigt i det norrländska skogs- och myrlandet de senaste decennierna. Kanske är detta en förklaring till att det under 2017 inte hittades en enda jaktfalkhäckning i lågfjällen, öster om fjällkedjan. Istället var det pilgrimsfalkar som häckade på de gamla klassiska jaktfalkslokalerna i detta område. Är detta en tillfällighet eller en trend med krympande utbredningsområde för jaktfalk? (Sammanställningen bygger på rapport från Berth-Ove Lindström.)

Uppgifter saknas från Södra Lappland.

I Jämtlands län kontrollerades 53 kända revir i Jämtlands- och Härjedalsfjällen. Inventeringarna genomfördes av Länsstyrelsen i Jämtlands län och Projekt Jaktfalk. Bland de tolv par som hittades, vet vi att åtminstone sex lyckades med häckningen, varav tre i landskapet Härjedalen och tre i Jämtland. Totalt noterades 14 ungar, vilket ger medelvärdet 2,3 ungar per lyckad häckning och 1,2 ungar per etablerat par. Något riktigt toppår har inte konstaterats sedan 2011, då det blev 17 lyckade häckningar och 54 ungar. (Sammanställningen bygger på rapport från Ulla Falkdalen.)

Dalarna: Paret vid Njupekskärr, Fulufjället fick en flygg unge (Börje Dahlén, Hans Erik Eriksson m.fl.).

Observationer utanför häckningsområdet: Tio rapportkommitteer har lämnat uppgifter om på sin höjd 12 individer enligt följande.

Sk: 1 2K Kåseberga–Hammar–Kabusa skjutfält 1.1–2.3 (Sven Splittorff m.fl.), 1 2K Kiviks hamn 14.1 (Elias Melchert Thelaus, Daniel Melchert), 1 2K Östra Vemmenhög 11.3 (Mats Cornmark m.fl.) och 1 1K Bokholms mosse, Söderåsen 16.10 (Johan Gustafsson). Förårsobservationerna bedöms röra en och samma ungfågel (utifrån fotostudier), vilket ger 2 ex. under året; ett lågt antal för senare år.

Sm: 1 2K Östad, Väckelsång 24.1 (Mats Henriksson) och 1 1K Sjöby ängar, Skatelövsvfjorden 10.10 (Anders Broman, Roland Ylvén).

Ög: 1 ex., bedömd som högst 3K, i området Stångåmynnningen–Svartåmynnningen–Kaga–Rökinge–Härna, 1–15.1 (Peter Högfeldt m.fl.).

Vg: En 2K str. N 21.4 (Lars Andersson).

Nrk: 1 1K Tanntorp, Hjortkvarn 27.9 (Mats Weiland).

Upl: 1 1K Hjälstaviken 22–25.9 (Karl-Fredrik Sjölund, Michael Löfroth m.fl.).

Gstr: 1 ex. Iggeskatan, Iggen 1.5 (Esbjörn Nordlund, Sven H Jansson m.fl.).

Jmt: 1 2K Mattmartjärnen 13.5 (Christer Pålsson, Hans Grundahl, Ulla Henriksson).

Nb: 1 1K str. S Rödkallen, Luleå skärgård. 12.9 (Per Lif, Musse Björklund).

N Lpl: 1 2K+ str. SO Kipmajaur V Vuollerim 1.11 (Mats Svensson Pavval).

(MARTIN TJERNBERG)

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus* VU

År 2016 uppskattades den totala svenska populationen till mellan 450 och 500 par. Expansionen fortsatte under 2017, men möjligen börjar ökningstakten nu avta.

Trots en sen vår noterades 35 lyckade häckningar i Nb jämfört med 36 under 2016 (Berth-Ove Lindström). Vid sträckräkningarna på Nabben vid Falsterbo i Sk noterades 82 ex. (Nils Kjellén), vilket kan jämföras med 119 ex. under 2016 och 73 ex. 2015. Genomsnittet för perioden 1973–2016 (med jämförbara räkningar på Nabben) är 42 ex.

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: L-G LUNDQUIST

Turkestantörnskata *Lanius phoenicuroides* 2K+ hanne, Utlängan, Bl, 30 maj 2017.

Turkestantörnskata *Lanius phoenicuriodes*

(2/2 – 1/1)

Bl: 1 2K+ hanne Utlängan 30.5 (F) (Lars-Gunnar Lundquist).

Blott det tredje fyndet av arten i Sverige, men det andra i Blekinge. Två av Sverigefynden har gjorts i slutet av maj och ett i slutet av oktober. De fyra säkert bestämda isabellatörnskatorna som har påträffats i Sverige har setts under perioden 17.10–14.11 och de obestämda isabella-/turkestantörnskatorna under perioden 5.10–14.12, förutom hannen som sågs 28.8 1996 vid Södra Lunden, Ottenby, Öland.

(MAGNUS CORELL)

Svartpannad törnskata *Lanius minor*

Endast ett fynd under året, vilket är det lägsta antalet under 2000-talet (som mest en årssumma på 13 fynd 2013). Tidigare lägsta antal under 2000-talet var 2 ex. 2002 och 2006. Arten har varit årlig sedan 1963, men endast åtta av dessa 55 år har bara 1–2 ex. setts (SOF 2003). I Europa generellt noteras en fortsatt tillbakagång (European Birds of Conservation Concern, BirdLife International, 2017).

Öl: 1 ex. Kungsstenarna, Ottenby, 19–20.5 (Joel Hallingfors m.fl.).

(LARS LINDELL)

Tabell 28. Genomsnittligt antal svartpannade törnskat *Lanius minor* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
1,0	2,5	4,0	4,6	4,1	4,5	6,6	1

Rödhuvad törnskata *Lanius senator* (84/84 – 0/0)

Fynd av underarten:

Lanius s. senator (6/6 – 0/0)

Tillägg 2015:

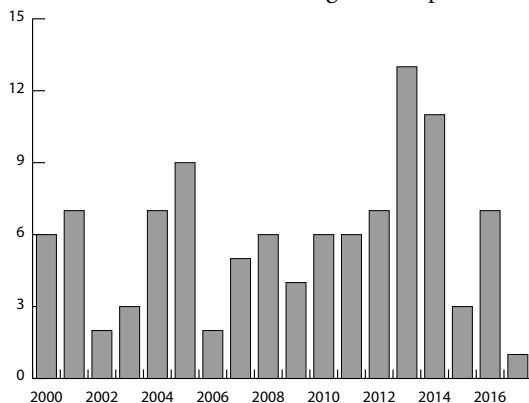
Upl: 1 2K+ hanne Broängarna 1–6.6 (F) (Henrik Johansson).

Korrektion 1997:

Gtl: 1K-fågeln vid Kronholmens fyr 13–21 oktober, som tidigare publicerats som *niloticus*, publiceras istället som obestämd till ras.

Inget fynd har rapporterats från 2017. Arten har varit årlig från och med 2009. Antalet fynd per år har varierat den föregående tioårsperioden: 2007 (3), 2008 (0), 2009 (4), 2010 (3), 2011 (6), 2012 (1), 2013 (4), 2014 (2), 2015 (6), 2016 (2).

Raritetskommittén omgranskade 2012 en 1K-fågel från Kronholmens fyr på Gotland 13–21.10 1997 som publicerats som *niloticus*, det vill säga den sydöstra underarten (*FÅ* 2007:143). Foton stöder inte underartsbestämningen, utan pekar snarare på en svartpannad törnskata.

Rapporterade svartpannade törnskat *Lanius minor* i Sverige 2000–2017.

rare på underarten *senator* – handbasfläcken är ganska utbredd men diffust avsatt med vitt som strålar längs pennornas ytterfan. Givet osäkerhet vad gäller underarternas variation lämnas fågeln ändå utan underartsbeteckning. Resultatet av omgranskningen har tidigare publicerats i *Vår Fågelvärld* (6/2012 sid. 50–51), men inte i *Fågelåret*, som utgör Raritetskommitténs officiella uppgifter över fynd av sällsynta fågelarter i Sverige. Av de svenska fynden har sex individer bestämts tillhöra underarten *senator*, två *niloticus*, en *badius* medan övriga 75 inte bestämts till underart. Fyndet från Broängarna har lagts till totalen för tidigare fynd.

(MAGNUS CORELL)

Tabell 29. Genomsnittligt antal rödhuvade törnskator <i>Lanius senator</i> per år under olika perioder 1950–2017.								
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017	
0,5	1,3	0,8	1,0	1,3	1,1	2,8	0	

Sommargylling *Oriolus oriolus* VU

Inga häckningar konstaterades, men ett par fanns på en lokal i Bl: Gökalv 10–22.6 (Per Linde, Fredrik Lennartsson, Jenny Wellten m.fl.).

Totalt hördes 140–145 sj. hannar, vilket är ett tämligen normalt antal. I Sk hördes 65–70 sj. hannar med flest (kring 60 sj.) i kärnområdena Kristianstad–Simrishamn och Vombsänkan. Notabelt var frånvaron av fynd i Vg – första året utan fynd på mycket länge.

Nordligt fynd:

Vb: 1 ex. sj Bjuröklubbs fyr 9.7 (Mattias Laisfeldt, Katarina Lundström).

(LARS LINDELL)

Nötkråka *Nucifraga caryocatactes* NT

Kommentarer från landets rrk tyder på att både den sydliga tjocknäbbade och den nordliga smalnäbbade haft normala år. Nötkråkan förekommer som bekant med två underarter i Sverige. Den smalnäbbade nötkråkan, med cembratallsfrön som föda, blev kvar som regelbunden häckfågel efter ett par större invasioner i slutet av 1900-talet och häckar nu sparsamt till tämligen allmänt främst i eller i anslutning till tätorter i större delen av Norrland med tyngdpunkt mot kustlandet. Den förekommer även i Dalarna och troligen också något längre söderut. Den sydliga tjocknäbbade är knuten till hasselförekomst och finns upp till Dalarna och Gästrikland. Fortfarande är det oklart om mellanformer mellan underarterna förekommer – och om dessa mellanformer i så fall är livskraftiga.

(FREDRIK FRIBERG)

Råka *Corvus frugilegus*

År 2016 sammanfattades förekomsten med ”Råkan ser ut att fortsätta sin expansion i södra Sverige...”. År 2017 har vi information från alla landskap utom de viktigaste Skåne och Halland, så när som på Halmstads kommun. Läget är alarmerande för Svealands enda förekomst av råka, vid Uppsala. Från Östergötland och Västergötland finns också oroande rapporter, även om inventeringar efterfrågas.

Utdrag från rrk:s kommentarer:

Sm: Häckningar i Kalmar: 11 bon Järnvägsstationen. 19 bon Unionsparken. 11 bon Talludden. 8 bon Slottshallén. 12 bon Wernskskjöldsgatan. En nyetablering 2017. Totalt, antal bon i centrala Kalmar, 61 i år mot 83 2016. Minskning med 22 bon (Lars G Petersson). Jönköping: Häckningar. På Visingsö i Vättern finns rapportområdets enda häckningslokal för råka! Beståndets storlek 2017 uppskattas attil 100–150 par.

Öl: Häckningar: Inga detaljerade rapporter om häckning har kommit in. Vad vi vet är att kolonier, som vanligt, finns i Mörbylånga, Borgholm, Köpingsvik och Alböke. Råkkolonin i Grönhögen är borta enär träden tagits ned. Dessutom görs observationer under häckningstid på andra lokaler på mellersta delen av ön, särskilt i Gårdslösa och Bredsättra socknar, men inga häckplatser är funna. Vi kan inte riktigt få grepp om råkan på Öland. Å ena sidan är råkorna trogna sina kolonier, men när störningen vid dessa ökar eller om träden huggs ner flyttar de och bildar i stället smärre kolonier på ett fåtal par. Det bildas inga nya stora kolonier för närvarande. Norr om Alböke på norra Öland saknas kolonier helt. Å andra sidan verkar råkorna stormtrivas i Mörbylånga där de häckar inne i samhället men födosöker i det omgivande, hårt utnyttjade jordbrukslandskapet.

GtL: Totalt 23 bebodda bon på tre platser i Visby.

Hl: 1427 bon i Halmstads kommun, en ökning från 1267 året före. Beståndet har ökat stadigt sedan återetableringen 1990 och mer än fördubblats sedan jämförbara räkningar startades 2007, då 634 bon noterades (Joakim Lindblom).

Ög: Från de kända kolonierna finns det från året uppgifter om ca 50 bon vid Klosterkyrkan, Vadstena (Fredrik Lundin) och 17 bon vid Järnvägsparken, Linköping (Mats Berggren). Årminstone kolonin i Linköping visar på en stadig minskning under de senaste åren. Inga närmare uppgifter om antal bon finns från Skänninge.

Vg: Rrk Vg rapporterar om ”bristfällig rapportering, mycket svårt att få någon uppfattning om beståndet ökar eller minskar (men känslan är snarare det senare). Inventeringar önskvärda!”

Upl: Råkan har uppvisat en alarmerande minskning i Uppsala under den senaste 20-årsperioden. Orsakerna är sannolikt flera, men omfattande förföljelse på häckningsplatserna fram till för bara några år sedan tros ha bidragit starkt till denna utveckling. Sammantaget in-

(FREDRIK FRIBERG)

Lappmes *Poecile cinctus* VU

Som påpekats flera gånger tidigare är lappmesens trend i Sverige nedåtgående. Av det skälet är det önskvärt att ornitologer på besök i norr rapporterar alla fynd av lappmes under häckningstid med häckningskriterier. Svensk fågeltaxerings standardrutten påvisar dramatisk minskning. För den sydliga populationen i södra Härjedalen, Rogenområdet, norra Dalarna och i angränsande delar av Norge är situationen kritisk. Antalet rapporter av lappmesar har stadigt minskat från Dalarna. En kraftig minskning har även konstaterats under de senaste 30 åren i det angränsande området i Norge. Beståndet bedömdes på basis av taxeringar 1979–80 till ca 1 000 par. Vid en återupprepad inventering 2011–12 beräknas beståndet till att omfatta bara 50–150 par (Dale & Andreassen 2016).

Dlr: 4 ex. Stor-Vändsjön, Älvdalen 15.4 (Alf Nordin). Lappmesarna sågs besöka en fågelmatning vid Vändsjöstugorna som ligger bara ca en km N om förra årets fyndlokal, vid Nedre Grötsjön. Båda årens fynd geografiskt i allra nordligaste spetsen av Dalarna, bara några kilometer från gränsen till Härjedalen och Norge.

Hjd: 2 ex. Bredåsjön, Rogen 20–26.3 (gm Urban Grenmyr). 1 ad. Renslakteriet, Flatruet 19.7 (Henrik Jakenberg). 2 ex. Rogenstugan, Rogen 15.8 (Håkan Johansson).

Jmt: 1 ex. Raavre, Stekenjokk 11.6 (Yngve Larsson). 2 ex. Härbergsdalen, Frostviken 22.6 (Peter Bengtsson). 3 ex. Torkalltjärnen, Offerdal 17.10 (Ralf Lundmark).

P lpm: Inga häckningar rapporterade.

Lu lpm: Färre häckningsfynd än vanligt rapporterade.

T lpm: 4 häckningar rapporterade.

Tillägg 2001:

Vrm: 1 ex. Klaräsen, Norra Finnskoga 31.12 (Jan Håkansson). Fågeln sågs på matning. Under hösten 2001 gjordes ytterligare två fynd av lappmes. Fynd gjordes även 2004 och 2005, men därefter har inga fynd alls gjorts av arten i Vrm.

(FREDRIK FRIBERG)

Pungmes *Remiz pendulinus* EN

Som noterats tidigare går det inte bra för pungmesen i Sverige. Det är egentligen enbart i Sk och på vardera en plats i Öl och Vg som arten konstaterades häcka, och i övriga landskap är trenden i regel negativ även vad gäller antalet ströfynd.

Sk: Skånes population tycks mer eller mindre helt vara koncentrerad till Kristianstad- resp. Lomma-området. Vid Rinkaby och Karpalund, Kristianstad hittades 11 påbörjade häckningar, av dessa påbörjade 7 ruvningar som i sin tur resulterade i 2 flygga kullar. Vid Lomma-området fanns pungmes vid Borgeby Bjärred (2 flygga kullar), Habo damm (flygga ungar) och Barsebäck (1 bobyggande hane).

Sm: Häckningar eller häckningsförsök: 2 bobyggande hanner och minst 3 ungar kläckta på en lokal i Kalmar kommun. 1 ex. bobesök? Uknö, Västervik 25.4–8.5 (Gunnar Steinholtz, Magnus Kasselstrand). Övriga fynd: 1 hona ringm. Brostugan, Uknö, Västervik 28.4 (Magnus Kasselstrand, Göran Larsson). 1 ex. Bottorps hamn, Kalmar 15.5 (Douglas Gustafsson, Leif Dahlgren m.fl.). 4 pull. Bottorps hamn, Kalmar 6.7 (Sven Halling, Ann Newsome).

Öl: Ett bottenår. Inga konstaterade häckningar. Flera observationer av upp till 2 ex. under häckningstid föreligger från Petgårde träsk och därutöver har enstaka ex. setts under häckningstid på ytterligare fyra platser.

Gil: Fyra fynd av 5 ex. Det är troligt att ungfågeln i Västergarn kommer från en häckning i Paviken. 2 i par Pa-

FOTO: KJELL CARLSSON

Pungmes *Remiz pendulinus*, Stångåmynningen, Långåmynningen, Ög, 12 maj 2017.

viken, 9.4–23.5 (Olof Armini, Mikael Larsson m.fl.). 1 ex. Västra märkegraven, Havdhem 13.4–7.7 (Juhö Könönen, Albin Grahn m.fl.). 1 sj. Bevattningsdammen, Rudvier, Öja, 27.5 (Nils-Åke Andersson, Gunilla Wetterling). 1 1K Svältisvägen, Västergarnsviken 19.7 (Olof Armini)

HL: Endast två fynd, båda under våren. En uppräckning från förra årets noll ex. men ändå ett dåligt år. 1 ex. Åstad, Sibbarp 27.4 (Karin Alsing, Annelie Håkansson). 1 ex. str. NO Skummeslövsstrand 13.5 (Ola Erlandsson).

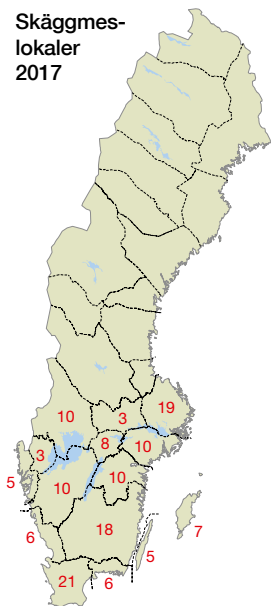
Ög: Fyra fynd av 6 ex. är skapliga siffror för senare år. Trots bobyggen på två platser kunde ingen häckning konstateras. Samtliga fynd: 1 ex. höll till vid Motala ström, Borensberg 23–24.3 (Peter Berry m.fl.), 2 ex.

sågs bygga bo vid Kvarndammen, Stengårdstorp 16.4 (Jedida Andersson), 11.5 hittades 1 bobyggande hanne vid Säbyviken, Roxen (Gunilla Wetterling, Lena Lindeberg Törner m.fl.) och dagen därpå sågs ytterligare 1 hanne i samma område (Berndt Gustafsson, Mariana Häkkinen m.fl.) – dessa två hannar fanns kvar åtminstone till 4.6, men någon häckning kunde aldrig konstateras. Slutligen noterades en lockande fågel vid Svålingetornet, Tåkern 28.5 (Håkan Jacobsson).

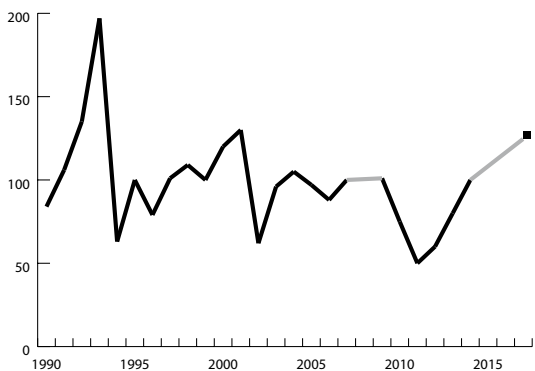
Vg: Enbart fynd inom Detterns naturreservat detta år. Vid föregående års häckningsplats sågs 1 par (senare med mat till ungar, men inga ungar sågs) + 1 ex. Därutöver antagligen 1–2 ex. i området. Återstår att se hur länge arten håller sig kvar i rapportområdet, det verkar som antalet minskar stadigt för varje år.

Nrk: Fyra fynd gjordes i år, det är fler än vad som gjorde under 2016 men fortfarande väldigt få mot tidigare år.

Skäggmes-
lokaler
2017

Landskapsvis fördelning av lokaler med fynd under häckningstid av skäggmes *Panurus biarmicus* i Sverige 2017.

Antal platser med rapporter av skäggmes *Panurus biarmicus* under häckningstid i Sverige 1990–2017. Ljusa linjer markerar år med bristande statistik.

Två hannar byggde bon på två olika ställen i Kvismaren men tyvärr verkar ingen av dom ha fått tag på någon hona. Hannen vid Kvinnerstasjön var ringmärkt sedan tidigare, den ringmärktes i Falsterbo 20.9 2016. 1 hanne bobygge Åslaholmen, Kvismaren 30.4–9.6 (Andreas Tranderyd, Kjell Ståhlberg m.fl.). 1 ex. hörd Reningsverket, Oset 6.5 (Ronnie Lindqvist). 1 ex. hörd Banvalen, Rysjön, Kvismaren 7.5 (Per Karlsson Linderum). 1 2K+ hanne bobygge Kvinnerstasjön, Kvismaren 18–25.5 (Kjell Ståhlberg, Magnus Friberg).

Upl: En bobyggande hanne sågs i södra delen av Hjälsaviken under perioden 2.5–10.6 (Percy Björkman). Fyndet är det första i Hjälsaviken sedan 2001 och är möjligen det andra överhuvudtaget på lokalen. Första fyndet i rapportområdet sedan 2014.

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: KRISTER CARLSSON

Skäggmes *Panurus biarmicus*, Beijershamn, Öi, 22 maj 2017.

Skäggmes *Panurus biarmicus* NT

Skäggmesens antal och utbredning varierar med vintrarnas stränghet, och arten behåller 2017 en fortsatt hög nivå på populationen. Ringmärkningen vid Kvarnängen, Tåkern gav totalt 140 märkta ex. (i snitt 28 fåglar per 100 närtimmar) vilket ungefär motsvarar de senaste årens antal (Lars Gezelius). Ett än större antal märktes vid Uknö Plattformen, Västervik, Småland med 73 ex. 7.4–12.8 och ytterligare 99 ex. 2.9–24.11 (Magnus Kasselstrand, Göran Larsson m.fl.). Med det traditionella sättet att mäta lokaler med observationer under häckningstid så noterades skäggmes på ca 130 lokaler, ett relativt bra antal men inte rekord (jämfört med sättet att

mäta på 1990-talet fram till början på 2000-talet). Någon spridning norrut verkar det dock inte vara tal om, utan likt 2015 och 2016 gjordes de nordligaste fynden i Dlr.

(FREDRIK FRIBERG)

Trädlärka *Lullula arborea*

Inga udda eller extrema förekomster rapporteras från norra Sverige (kommentarer från rrk Vb, Ång, Hls).

Nordligt fynd:

Ly lpm: 1 sj. Liksgelisen NR 20.6 (Torgny Nilsson). Ni-
onde fyndet i *Ly lpm*.

(FREDRIK FRIBERG)

Sånglärka *Alauda arvensis*

Nordligt fynd:

Lu lpm: 1 ex. Jokkmokk 2.1–1.3 (Mats Svensson Pavval m.fl.). Första kända övervintringen i de norra lappmarkerna (jfr. rödhake).

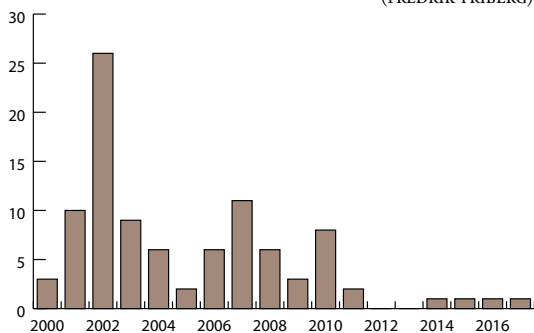
(FREDRIK FRIBERG)

Tofslärka *Galerida cristata* RE

Åter endast ett fynd av arten, men sedan ca 2011 tycks detta vara det normala. Precis som förra året gjordes årets fynd på Öland, under en tid som man förknippar med sydostlig härkomst (jfr till exempel tid för fältpiplärka utanför Skåne samt rostgumpsva). Tofslärkan var i början av 1900-talet relativt vanlig i Skåne och fanns då även i en rad samhällen längs Västkusten upp till Bohuslän samt lokalt även i övriga södra och mellersta Sverige upp till Örebro, Uppsala och Norrtälje. Arten minskade successivt under 1900-talet och i början av 1980-talet fanns den endast kvar i Malmö och Lund. Den sista häckningen konstaterades 1989. Arten var i Sverige huvudsakligen knuten till urbaniserade områden.

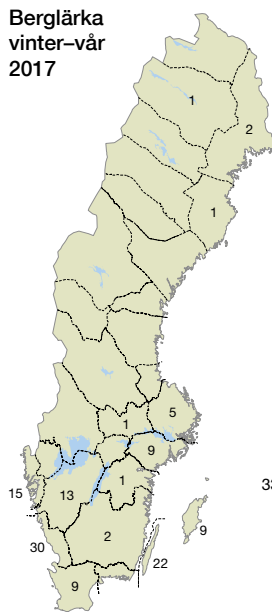
Öl: 1 ex. str. N Ölands norra udde 14.5 (Jonas Bonnedahl, Magnus Hellström, Tobias Berger m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

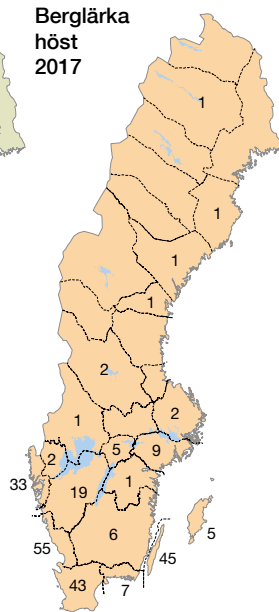

Rapporterade tofslärkor *Galerida cristata* i Sverige 2000–2017.

Berglärka vinter–vår 2017

Berglärka höst 2017

Landskapsvis fördelning av antalet berglärkor *Eremophila alpestris* i Sverige 2017.

Berglärka *Eremophila alpestris* VU

I likhet med tidigare år ett mycket begränsat antal rapporter (tre) från lämpliga häckningsmiljöer. Vi kan åter konstatera att kunskapen om berglärkans utbredning i de svenska fjällen är dåligt känd.

I Norge förekommer berglärka i två skilda områden, Hardangervidda i söder och i Finnmark i nordost. Den norska förekomsten anses efter nedgången på 1990-talet nu vara stabil eller till och med svagt ökande på Hardangervidda. Antalet par uppskattas till 1000–1500 (Shimmings & Øien 2015).

Flera rrk i södra Sverige berättar om ett ovanligt gott uppträdande under året, bl.a. totalt 35 ex. på 10 lokaler i Vg liksom de flockar på 15 berglärkor som uppehöll sig i Ottenby, Öl såväl vinter som höst.

Fynd under häckningstid:

Ly lpm: 1 sj. och 1 par Björkfället 23–29.6 (Jonas Jönsson & Göran Paulson), 1 ad. + 1 1K på närliggande lokal 27.7 (Conny Eskilson, Sören Uppsäll & Karin Eskilson).

Lu lpm: 1 ex. Sjnjerak, Kvikkjokk 13.8 (Stefan Peterson).

(PETTER HALDÉN)

Korttälärka *Calandrella brachydactyla*

(295/311 – 9/9)

9 ex. är ett normalt resultat för 2000-talet och en uppräckning efter förra årets bottenapp med 3 ex.

Sk: 1 ex. Örtofta sockerbruksdammar 14.7–15.8 (Dan Hammarlund m.fl.). Fyndet är det första sedan 2012.

Bl: 1 ex. Hanö 26.5 (Johan Björklund), 1 ex. Utklippan

Tabell 30. Genomsnittligt antal korttållärkor *Calandrella brachydactyla* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0	0,3	1,1	3,3	8,9	11	11	9

2.6 (Johan Åhlén, Lennart Eriksson) och 1 ex. Utlängan 18–28.12 (Lars-Gunnar Lundquist, Tomas Flyman).
 Öl: 1 ex. Ölands södra udde 14.6 (David Erterius, Joakim Granholm m.fl.).

Gtl: 1 ex. Varvsbukten, Gotska Sandön 6.6 (Clas Cronlund, Björn Engelman, Jan Cronlund).

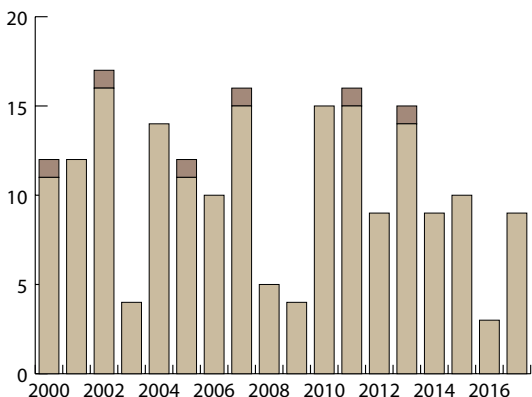
Ög: 1 ex. Knivbergavägen, Ringstad mosse 22.8 (Rolf Brandström).

Srm: 1 ex. rast. Erstavik, Nacka 27.9 (Per Lindström, Bengt Olsson).

FOTO: LASSE OLSSON

Korttållärka *Calandrella brachydactyla*, Örtofta, Sk, 6 augusti 2017.

Rapporterade korttållärkor *Calandrella brachydactyla* i Sverige 2000–2017. Mörk färg markerar tillfällen då 2 ex. uppträtt tillsammans.

Upl: 1 ex. rast. Horssten 15.5 (Anders Haglund, Niclas Ahlberg).

Tillägg 1990:

Gtl: 1 ex. Hoburgen 13.5 (Björn Lilja, Lars Jonsson).
 Detta fynd har inte varit publicerat tidigare.

(FREDRIK FRIBERG)

Rostgumpssvala *Cecropis daurica*

Totalt sågs 10 rostgumpssvalor under året vilket är en normal årssumma. Notervärt att Skåne och Blekinge saknar fynd, medan ett ganska begränsat område en bit upp i västra Sverige står för nästan halva rapportskörden (Jönköping, Tistlarna, Torslanda och Stenungsund). År 2015 sågs samtliga åtta un-

FOTO: KRISTER CARLSSON

Rostgumpssvala *Cecropis daurica*, Ottenbylund, Öl, 16 maj 2017.

der perioden 9–17.5, förra året (2016) var flertal fynd något tidigare, och i år sågs 6 av 10 exemplar 11–19.5. Utan att det nämns av observatör eller rrk, kan man via foton konstatera att de allra flesta tillhör underarten *rufula*. År 2013 sågs Sveriges första av någon av underarterna *daurica* eller *japonica*, som även observerats i Norge. Vi vill därför uppmana observatörer och rrk att redovisa underart.

Sm: 1 ex. Landsjön, Jönköping k:n 11.5 (Martin Widén, Jarl Strömbom, Fredrik Litsgård m.fl.).

Öl: 1 ex. Hammarby 15.5 (Mats Henriksson), 2 ex. Ölands södra udde 19.5 (Anders Lundquist, Göran Andersson, Annelotta Rolfsdotter Carlsson m.fl.) och 1 ex. Ölands södra udde 11–13.6 (David Erterius, Tommy

Ericson). Vi tror att rostgumpsvalan 15.5 vid Hammarby kan vara en av de två som fyra dagar senare sågs vid Ottenby. De i Ottenby uppmärksammades först på lättet, ett ovanligt grepp när det gäller svalor. Sammantaget troligen tre rostgumpsvalar, ett antal som är rätt typiskt för artens uppträdande på Öland.

Gtl: 1 ex. Hoburgen, Sundre 7.5 (Juho Könönen).

Vg: 1 ex. 14.5 Vänersborgsviken (Göran Darefelt), 1 ex. Tistlarna 15.5 (Gösta Olofsson) och 1 ex. Torslandaviken 8.6 (Magnus Persson m.fl.).

Boh: 1 ex. Anråse kvarn, Stora Höga i Stenungsund 14.5 (Torbjörn Arvidsson, Owe Hougström). Åttonde fyndet i Boh.

(FREDRIK FRIBERG)

Tabell 31. Genomsnittligt antal rostgumpsvalar *Ceropsis daurica* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0	0,1	0,9	2,6	4,0	10	10	10

Stjärtmes *Aegithalos caudatus*

Fynd av underarten:

Aegithalos c. europaeus ”Kontinental stjärtmes”

I tider då brandkronad kungsfågel och svarthakad buskskvätta erövrar Sverige skulle man kanske kunna tänka sig att även stjärtmes av underarten *europaeus* gör det samma. Totalt sett finns ca 15 fynd av drygt 20 exemplar. Ca 10 av fynden är från Skåne. Sammantaget är förekomsten relativt normal och inte exceptionell.

(FREDRIK FRIBERG)

Lövsångare *Phylloscopus trochilus*

En intressant observation inkommen från Norrbotten gällande hela 300 ex. Rödkallen, Luleå skg. 23–24.9 (Raul Vicente, Sven-Erik Sundberg, Peter Nilsson m.fl.). Rrk Nb kommenterar: Exceptionellt högt antal rastande fåglar vid denna tid. I Artportalen finns ingen motsvarighet så sent i september. Även andra tropikflyttare uppträdde i ovanligt höga antal vid Norrbottenskusten samma period.

(FREDRIK FRIBERG)

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Fynd av underarten:

Phylloscopus c. tristis ”sibirisk gransångare”

Totalt observerades minst 58 av rrk godkända *tristis* vilket är ny högstanotering. Av dessa innebär minst 11 av rrk godkända individer under vår och försommar ett nytt rekord för denna tid på året. Som det ser ut skedde ett tydligt inflöde i månadsskiftet maj/juni, alltså mycket sent och något som vi tidigare aldrig upplevt i denna omfattning.

Hur mycket handlar om ökad kunskap respektive reell expansion? Denna underart har sitt ut-

bredningsområde i Uralregionen och vidare österut genom Ryssland till Bajkalsjön i söder och till Kolymafloden i nordost. Ett ökat antal vår- och försommarfynd i Finland antyder att denna underart är på expansion västerut. Under de senaste åren finns ett antal rapporter om sjungande *tristis* på våren, men ofta inkommer ingen dokumentation till respektive rrk för bedömning. Klassiska *tristis* har en karaktäristisk sång men ”dessvärre” finns en övergångszon mellan *tristis* och *collybita* i västra Uralbergen med fåglar som har en intermediär sång.

Vårfynd:

Bl: 1 ex. Utlängan 30.4 (Magnus Hallgren, Henrik Roos,

FOTO: NICLAS AHLBERG

Gransångare *Phylloscopus collybita* med karaktärer som hos underarten *tristis*, 29 september 2017.

Jörgen Fritzson m.fl.). 1 ex. ringm. Utklippan 30.5 (Utklippans fstn).

Öl: 1 ex. ringm. Ottenby 23.5 (Tobias Nordin Lilja m.fl.).

Gtl: 1 ringm. Hoburgen 16.5 (Mikael Larsson, Tord Jeppsson m.fl.), 1 sj. Bredsands udde, Gotska Sandön 30.5 (Fredrik Ström) och 1 ringm. Hoburgen 1.6 (Björn Lilja m.fl.).

Upl: 1 lockande ex. Björn 19.5 (Thomas Pless). Vårfyndet är det första godkända i rapportområdet och baseras på lockäte i kombination med dräktkaraktärer.

Sthm: 1sj. Norrviken, Sollentuna 7–11.6 (Raúl Vicente m.fl.). På Horssten hördes 2 sj. 8.6 och 1 ex. var kvar 10.6 (Anders Haglund m.fl.).

Vb: 1 ex. ringm. 30.5 Stora Fjäderägg (Markus Daniels-son).

(FREDRIK FRIBERG)

Balkansångare *Phylloscopus orientalis* (1/1 – 1/1)
Srm: 1 ex. Huvudskär 27.5 (L) (Anders During, Rolf Nordin, Claes Hallin, Sören Lindén).

Andra fyndet för landet och det första för Södermanland. Fågeln, som påträffades på en ö i ytter-skärgården, sjöng flitigt men sågs endast flyktigt. Bestämningen skedde i efterhand utifrån inspelningar av sången. Ser man till uppgifterna på tarsiger.com görs relativt få observationer av arten i västra och norra Europa: Spanien (2), Frankrike (5), Irland (1), Storbritannien (9), Nederländerna (5), Norge (4), Sverige (2) och Finland (2). En del av förklaringen kan förstås vara att skilja tysta berg- och balkansångare åt i fält – det finns fem fynd av obestämda fåglar i Sverige. Antalet fynd av bergsångare i Sverige är tolv. Det första Sverigefyndet av balkansångare utgörs av en sjungande fågel i Almedalen, Visby, Gotland, 15.5 1992.

(MAGNUS CORELL)

Brunsångare *Phylloscopus fuscatus* (128/129 – 6/6)
Sex brunsångare är nära genomsnittet för 2000-talet.

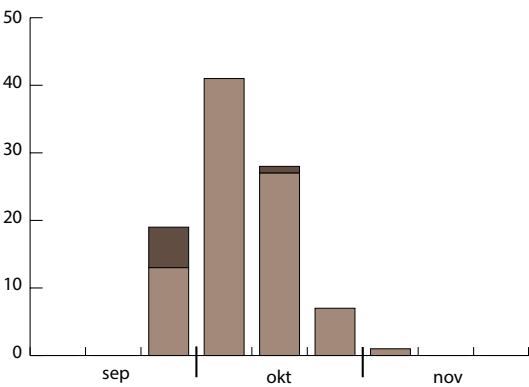
Öl: 1 ex. Parboäng 30.9 (Aron Edman, Michael Tholin, Mikael Olofsson m.fl.).
Gtl: 1 ex. Ranarve, Öja 26.10 (Magnus Svensson, Fredrik Ström)
Upl: På Björn sågs och hördes inte mindre än 3 ex. 28–29.9 (Kalle Brinel, Thomas Pless m.fl.) och 2 ex. noterades 27.9 och 30.9–1.10. En av fåglarna ringmärktes (Ulrik Lötberg m.fl.). Tre brunsångare på samma lokal har aldrig tidigare noterats i Sverige.
Nb: 1 ex. Rödkallen, Luleå skg. 26–27.9 (Raúl Vicente, Lars Sandberg, Staffan Sundin). Andra fyndet i Nb.

(FREDRIK FRIBERG)

Tabell 32. Genomsnittligt antal brunsångare <i>Phylloscopus fuscatus</i> per år under olika perioder 1950–2017.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0	0,1	0	2,2	2,3	3,4	6,5	6

Videsångare *Phylloscopus schwarzi* (89/89 – 7/7)
Av årets sju videsångare upptäcktes sex under perioden 23–30.9, vilket är klart tidigare än genomsnittsdatumet för de tidigare fynden i landet. Fyra av de sju fåglarna sågs på Öl och Gtl. Dessutom finns två fynd från Upl och ett från Nb – landskapsets första.

Öl: 1 ex. ringm. Ölands södra udde 23.9 (Jimmy Bekkevold, Aron Edman, Tobias Lilja-Nordin m.fl.), 1 ex. Naturbokhandeln, Stenåsa 26.9 (Markus Tallroth m.fl.) och 1 ex. Gammalsby 30.9 (Jakob Lohm, Jonas Wal-

Fynd av videsångare *Phylloscopus schwarzi* i Sverige reviderade per tiodagarsperiod. Mörk färg markerar 2017 års fynd.

denström, Mats Bjersing m.fl.). Under 2000-talet har sammanlagt 20 videsångare setts på Öland men bara en i september före årets tre fåglar. Videsångaren fortsätter att vara sällsynt på Öland trots att vi blivit allt duktigare på att leta reda på dem i fält. Vål upptäckta är de sedan mycket svåra och tidskrävande att återupptäcka.
Gtl: 1 ex. Alkärrret, Faludden 24.9 (Mattias Gerdin, Mattias Andersson).
Upl: 1 ex. ringm. Svenska Högarna 28.9 (Bill Douhan) och 1 ex. ringm. samma plats 17.10 (Bill Douhan, Mikael Åsberg, Claes Hansson).
Nb: 1 ex. Malören nat. res. Kalix skg. 25–26.9 (Stefan Holmberg, Hampus Lejon).

(FREDRIK FRIBERG)

Tabell 33. Genomsnittligt antal videsångare <i>Phylloscopus schwarzi</i> per år under olika perioder 1950–2017.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0	0,2	0,3	1,2	2,5	3,2	2,5	7

Kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus*
Totalt sågs 75 exemplar – en finfin årssumma, flest sedan 2010 och betydligt högre än föregående höst med dess fantastiska förekomst av andra östliga arter. Frågan är vad som avgör förekomsten av just kungsfågelsångare. Arten uppträder klart senare än tajgasångare och tar en klart sydligare bana, med ytterst få fynd norr om Gävlebukten.

Minns år 1996 med ca 280 fåglar, vilka med råge fördubblade antalet fynd i landet. Under 1990-talet förundrades skådare i andra europeiska länder över att kungsfågelsångare och tajgasångare låg på ungefär samma nivå i Sverige, till skillnad från andra västeuropeiska länder där tajgasångaren var klart vanligare. Under 2000-talet följde en period då Sverige allt mer började likna andra länder med klart fler tajgasångare.

Landskapsvis fördelning: Sk (9), Bl (2), Öl (36),

Gtl (4), Boh (1), Ög (1), Srm (3), Upl (13), Hls (2), Mpd (1), Vb (1) och Nb (2). Vinterfynd, jan–feb eller dec, har förekommit ett flertal gånger men är ändå mycket ovanliga:

Öl: 1 ex. Grönhögen 16.12 (Ingvar Torsson, Urban Torsson, Ronnie Nederfeldt).

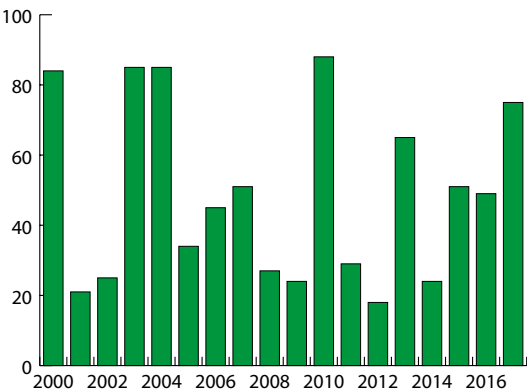
(FREDRIK FRIBERG)

Tabell 34. Genomsnittligt antal kungsfågelsångare <i>Phylloscopus proregulus</i> per år under olika perioder 1950–2017.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0,3	1,1	2,8	26	67	48	50	75

FOTO: CHRISTOPHER GULLANDER

Kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus*, Öl, 26 oktober 2017.

Fynd av kungsfågelsångare *Phyllocopus proregulus* i Sverige 2000–2017.

Tajgasångare *Phylloscopus inornatus*

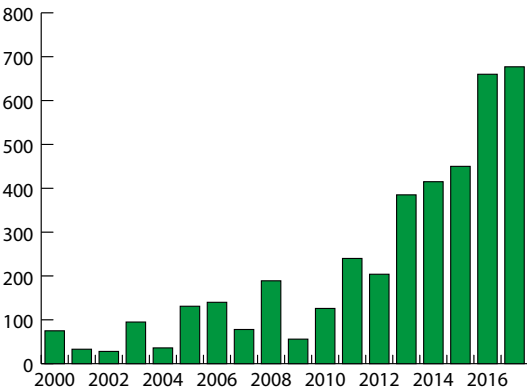
Totalt 676 exemplar 2017 är en ny rekordsumma som precis slår den fantastiska hösten 2016, då 660 ex. noterades. Det är inte alls självklart varför tajgasångaren haft så god utveckling, med ett flertal år i rad med nya rekordsummor. Helt klart har väderläget i september varit fördelaktigt under flera år i rad. I Finland och Norge har 2016–2017 inte riktigt nått upp till totalsummorna åren före.

Tabell 35. Genomsnittligt antal tajgasångare <i>Phylloscopus inornatus</i> per år under olika perioder 1950–2017.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0	1,8	3,1	36	32	86	394	676

FOTO: KRISTER CARLSSON

Tajgasångare *Phylloscopus inornatus*, Ölands södra udde, Öl, 19 oktober 2017.

Fynd av tajgasångare *Phyllocopus inornatus* i Sverige 2000–2017.

Många rrk norr om Stockholm sammanfattar 2017 som ett rekordår, medan det för rrk i södra Sverige tycks ha varit betydligt fler tajgasångare 2016. I topp ligger i år Norrbotten vars rrk utvecklar: "Rekordår! Ca 93 ex. registrerades i landskapet 5.9–7.10, varav ca 50 ex. på Rödkallen, Luleå skg. Den bästa dagen (24.9) sågs minst 13 ex. på ön – rekord för Sverige för en och samma lokal och dag. I hela Nb inräknades denna dag sammanlagt 24 ex.". Rrk Västerbotten sammanfattar på liknande sätt: "Under hösten observerades liksom föregående år 82 individer (87 ex. 2016). Av dessa ringmärktes 34 ex. på Stora Fjäderägg under perioden 11.9–2.10 (Christer Olsson, Maud Tyboni m.fl.)".

FOTO: ANNIKA RASTÉN

Tajgasångare *Phylloscopus inornatus*, Björn, Upl, 16 september 2017.

Under perioden januari–augusti föreligger sju fynd vilket är helt unikt, samtliga i södra Sverige under vårflyttningen, och förmodligen "tillbakasträck" i maj. Uppenbarligen överlever en mindre del av höstens tajgasångare vintern. Huvuddelen har antagits avsluta sin höstflyttning i Atlantens vågor.

Vårfynd:

Sk: 1 ex. Frukträdgården, Brantevik 6.5 (Magnus Ullman m.fl.), 1 sj. Krageholmssjön 7.5 (David Erterius m.fl.) och 1 sj. Bäckhalladalen, Simrishamn 9.5 (Agne Paulsson m.fl.). De första vårfynden i Skåne.

Bl: 1 sj. Utlängan 1–5.5 (Emil Lundahl, Erik Sjögren, Eskil Friberg m.fl.).

Gtl: 1 ex. Talldungen, Näsudden 6.5 (Mattias Andersson).

Hl: 1 ex. ringm. Nidingen 12.5 (Tommy Järås m.fl.).

Vstm: 1 sj. Gyttores reningsdamm, Nora 14.5 (Anders Carlberg m.fl.).

Några kommentarer från "udda" landskap:

Nrk: 1 ex. ringm. Rysjötornet, Kvismaren 22.9 (Jan Tranderyd, Magnus Friberg). Fjärde fyndet i Nrk.

Dlr: 1 ex. Husom, Malung-Sälen 23.9 (Per Lif). 1 ex. Hagalund, Borlänge 25.9 (Nils-Erik Björkbacka, Patrik Engberg m.fl.), 1 ex. ringm. Lindänget, Orsa 7.10 (Magnus Strömberg m.fl.). 1 ex. Hanses hällar, Bjursås, Falun 16.10 (Thomas Jågas).

Jmt: 1 ex. hörd Storulvås Fjällstation 19.9 (Silke Klick). 1 ex. hörd Våge 1:5 23.9 (Kim Woxlägd). Fjärde och femte fynden i Jmt.

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: JOAKIM DJERF

Bergtajgasångare *Phylloscopus humei*, Segerstads fyr, Öl, 25 oktober 2017.

Bergtajgasångare *Phylloscopus humei* (84/84 – 3/3)

Sk: 1 ex. Sundsgymnasiet, Vellinge 11–17.12 (F) (Felix Heintzenberg, Tomas Svensson, Henrik Nordholm).

Öl: 1 ex. Trib erga läge 21–30.10 (F) (Johan Jensen, Elis Ölfvingsson, Fia Sundin m.fl.), 1 ex. Segerstads fyr 25–29.10 (F) (Joakim Djerf, Adrian Djerf m.fl.).

Tillbaka på en mer normal nivå efter nio fynd 2016. Arten har varit årlig under de tio föregående åren, men antalet fynd per år har pendlat mellan ett och tio. Fynden av bergtajgasångare är kraftigt förknippade med höststräcket, men några vinterfynd finns liksom två vårfynd.

Sett till i vilken månad fåglarna upptäckts fördelar sig fynden över året på oktober (48), novem-

ber (29), december (4), januari (3), februari (1) och maj (2).

(MAGNUS CORELL)

Nordsångare *Phylloscopus borealis* VU

Endast fyra fynd av nordsångare gjordes under året.

Vrm: 1 1K ringm. Hammarö fågelstation 14.9 (Sven Larsson, Berne Martinsson, Lars-Erik Larsson). Tredje fyndet i Värmland. De två tidigare gjordes båda 1961 och utgjordes av en hona och en hane som häckade och fick ut en kull vid Norra Finnskoga.

Dlr: 1 ex. 25.6–2.7 Brottäcksstugan intill Fulufjället, Älvdalen (Mats Janson m.fl.). Andra fyndet i Dalarna.

FOTO: LARS HANSSON

Nordsångare *Phylloscopus borealis*, Fulufjället, Dlr, 25 juni 2017.

Det första gjordes 1968, även det vid Fulufjället (faktiskt på fjället den gången).

Hjd: 1 sj. Stor-Axhögen, Storsjö 6.7 (Robert Bünsow).

Ly lpm: 1 ex. 29.7 på leden Från Höbäcken til Kungsleden, Höbäcken (Karsten Busk Laursen)

(MAGNUS STRÖMBERG)

Tabell 36. Genomsnittligt antal nordsångare <i>Phylloscopus borealis</i> per år under olika perioder 1950–2017.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
4,0	2,7	3,8	3,8	7,5	7,4	4,3	3

Lundsångare *Phylloscopus trochiloides* NT

Varken topp- eller bottenår med totalt 141 fynd, där Öl–Gtl svarade för hälften. En häckning konstaterades i Vb: på Holmön matade två adulta fåglar minst 4 ungar (Per Hansson). Inga häckningar rapporterades från Sverige under 2015–16. Långtids-sjungande ex. hördes i Vb (2), Sthm (2) och Sk (1), utan ytterligare häckningsindicier.

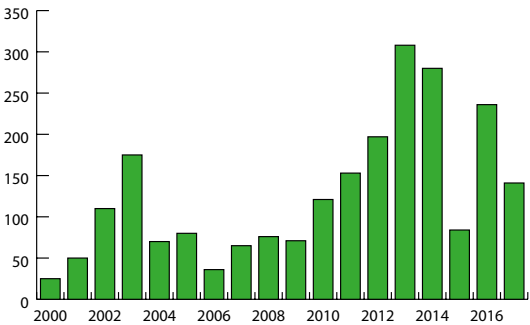
Landskapsvis fördelas fynden på Sk (4), Bl (4), Öl (34), Gtl (36), Hl (3), Gbg (1), Boh (2), Vg (2), Srm (9), Upl (16), Gstr (1), Hls (5), Ång (3), Vb (15) samt Nb (3).

(LARS LINDELL)

FOTO: TOMAS LUNDQUIST/N

Lundsångare *Phylloscopus trochiloides*, Gtl, 3 juli 2017.

Fynd av lundsångare *Phyllocopus trochiloides* i Sverige 2000–2017.

Sibirisk lundsångare *Phylloscopus plumbeitarsus* (2/2 – 1/1)

Öl: 1 1K Triberga läge 24–29.10 (F) (Stefan Göransson, Marcus Teveborg, Göran Moheim m.fl.).

Taxonomikommittén har splittat *plumbeitarsus* från lundsångare (*P. trochiloides*) (se VF 1/2018 s. 46). Ytterligare en art har därmed lagts till listan över arter påträffade i Sverige. Årets fynd var ett rent fältfynd. Tidigare fynd utgörs av två ringmärkta fåglar; 1 2K+ vid Ottenby, Öland, 5.7 1991 (VF 51 7–8:28) och 1 ex. 6.10 1999 på Utklippan, Blekinge (FÅ 1999:158). Arten häckar i tajgan i centrala och östra Sibirien. Enligt tarsiger.com fördelar

FOTO: STEFAN OSCARSSON/N

Sibirisk lundsångare *Phylloscopus plumbeitarsus*, Triberga läge, Öl, 28 oktober 2017.

sig de europeiska fynden på Storbritannien (7), Nederländerna (3), Tyskland (1), Norge (1), Sverige (3) och Finland (1).

(MAGNUS CORELL)

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* NT

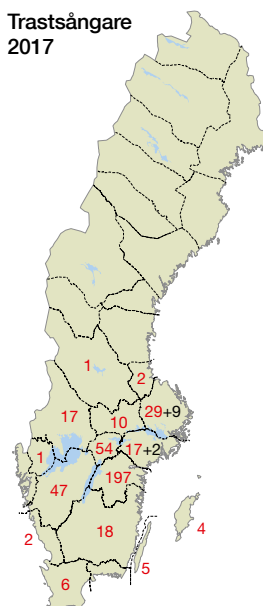
Står allt verkligen helt rätt till i det som beskrivits som Sveriges mest stabila population? Sedan toppen år 2014 har trastsångaren minskat och i år (2017) noterades endast 411 sjungande hannar, vilket är den lägsta årssumman sedan 1995.

Under den senaste tioårsperioden har nivån till stor del hållits uppe av en stark förekomst vid Tåkern som fått ta en allt större del av kakan. I år

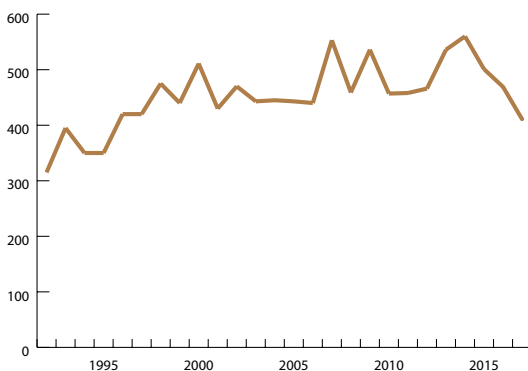
noterades vid Tåkern 170 sjungande hannar – en marginell minskning från de sex senaste årens noteringar och således i paritet med 2010 års notering.

Från Sörmland konstateras att ”Minskningen som noterades förra året fortsätter och i år kan vi räkna ihop ca 17 revirhävdande fåglar beroende på hur många det egentligen är som sitter i SV delen av Söderfjärden. Det är den lägsta noteringen på 2000-talet då vi annars blivit bortskämda med antal på 30–50 trastsångare per år. Vi ska dock komma ihåg att så har det inte alltid varit. Under 1960-talet och fram till mitten på 1970-talet rörde det sig om 1–3 individer per år. Sedan dess har arten sakta men säkert ökat fram till rekordnoteringen 56 sjungande

Trastsångare
2017

Landskapsvis fördelning av fynd under häckningstid av trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* i Sverige 2017. Röda siffror = sjungande, svarta = övriga ind.

Rapporterade trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* i Sverige 1992–2017.

fåglar år 2014. Därefter är alltså sviten 41 sj. 2015, 27 sj. 2016 och nu 17 sj. från gångna säsongen.”

Rrk Vstm är inne på samma linje (som rrk Srm): ”Tio sjungande trastsångare är återigen en mycket låg siffra, och tendensen har varit vikande under åtminstone de senaste 15 åren.”

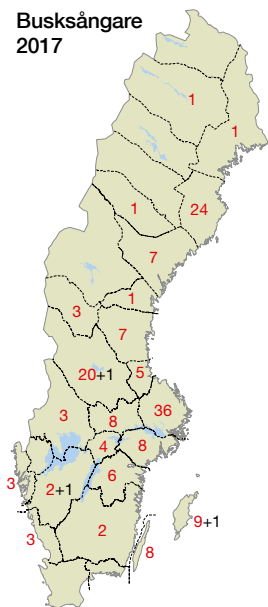
Inga trastsångare hittades norr om Gästrikland och Dalarna. Det är svårt att veta vad som egentligen påverkar trastsångaren. Vid Kvismaren kan varje trastsångare känna sig bevakad: ”... i år fanns där 20 revirhävande hannar och 29 häckande honor som totalt fick ut 80 ungar. Förutom dessa fåglar så

fanns det även tre hannar som aldrig fick tag i någon hona.”

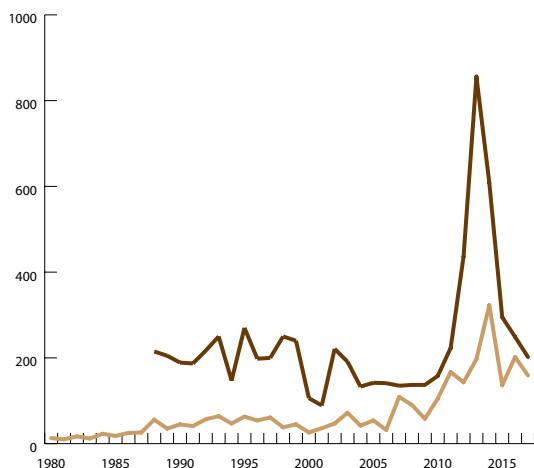
Från början av 2000-talet tycktes trastsångaren koncentrera sin förekomst mot Tåkern, Närke (med exempelvis Kvismaren) och Mälardalen och det spekulerades i om Sverige berörs av en östlig eller en svagare sydvästlig populationsutlöpare och att den östra populationen just då klarade sig bättre, av någon anledning. Hur viktiga är förhållandena i Sverige jämfört med trastsångarens flyttvägar och övervintringsområde?

(FREDRIK FRIBERG)

Busksångare
2017

Landskapsvis fördelning av fynd under häckningstid av busksångare *Acrocephalus dumetorum* i Sverige 2017. Röda siffror = sjungande, svarta = övriga ind.

Rapporterade busksångare *Acrocephalus dumetorum* (ljus kurva) och flodsångare *Locustella fluviatilis* (mörk kurva) i Sverige 1980–2017 resp. 1988–2017.

Busksångare *Acrocephalus dumetorum* NT

Totalt 159 sjungande (samt ytterligare tre icke-sjungande) busksångare är åter en god årssumma. Det var först för tio år sedan som arten nådde tresiffrigt (109 sjungande 2007), och sedan 2010 har årssummorna varit stadigt över 100 ex., med 2014 års 323 sjungande som kraftigt sticker ut.

Några landskap noterade rekorduppträdande. Rrk Dlr skriver: ”Totalt 21 ex. är högsta summan hittills. Endast 2014 är i närheten med 16 ex.”

Indikation på häckning:

Upl: På ön Björn fanns upp till tre sjungande hannar under perioden 19.5–29.6 (Martin Amcoff m.fl.). Den 9–10.6 sågs en tyst individ, rimligen en hona, i sällskap med en av hannarna (Thomas Pless).

Nordliga fynd:

Ly lpm: 1 sj. Malå 2.6 (Alf-Rune Öberg, Leif Bildström).

Fjärde fyndet i *Ly lpm*.

Lu lpm: 1 hane höll revir Porjus fpl., Porjus 18–23.6 (Rüdiger Kasche, Håkan Tyrén, Mats Svensson Pavval m.fl.). Sjunde fyndet i *Lu lpm*.

(FREDRIK FRIBERG)

Tabell 37. Genomsnittligt antal busksångare *Acrocephalus dumetorum* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0,2	1,2	8,3	24	52	57	177	159

Stäppsångare *Iduna caligata* (27/27 – 3/3)

Öl: 1 sj. Södra Lundsjön 15.6 (F) (Ronnie Nederfeldt, Douglas Gustafsson m.fl.).

Upl: 1 ex. Horssten 8.6 (F) (Anders Haglund), 1 ex. Svenska Högar 10.6 (F) (Ola Sångberg, Anders Haglund, Johan Södercrantz m.fl.).

Tillägg 2016:

Upl: 1 ex. Horssten 2.6 (F) (Anders Haglund, Måns Grundsten).

Alla årets fynd gjordes på utposter i Östersjön vilket är enligt förväntningarna på denna art, övervin-

trande i södra Asien och långsamt expanderande västerut in i Baltikum och Finland. Mer än 20 av fynden är nu från ostliga uddar eller öar i Östersjön. En individ som sågs på Horssten 2016 upplevdes svårbestämd gentemot den nära släktingen saxaulsångare (*I. rama*) och granskades en extra vända innan den nu slutligen publiceras som stäppsångare. Det fyndet har lagts till den tidigare fyndtotalen.

(ARON EDMAN)

FOTO: ANDERS HAGLUND

Stäppsångare *Iduna caligata*, Horssten, Upl, 8 juni 2017.

Saxaulsångare *Iduna rama* (2/2 – 1/1)

Vb: 1 1K Lillbådan 3.9 (F) (Tomas Sundström, Joakim Lessman).

Endast två tidigare fynd föreligger och båda gäller ringmärkta fåglar (Hoburgen, Gotland, 3.9 1995 och Ottenby, Öland, 19.8 2002). Detta är således det första fältfyndet och långt nordligare än de tidigare två. Saxaulsångaren tilldelades artstatus i Sverige 2003 (Anderson & Svensson 2003) och hörde tidigare till stäppsångare. De båda systerarterna är mycket snarlika till utseendet men individen på Lillbådan kunde godkännas efter en djupgående diskussion kring dokumentationen för att bekräfta artbestämningen.

(ARON EDMAN)

Flodsångare *Locustella fluviatilis* NT

Totalt noterades 198 sjungande hannar år 2017 vilket visserligen är den lägsta årssumman sedan 2010, men å andra sidan slår den samtliga årssummor åren 2003–2010. Vad är det som påverkar flodsångaren? Bör vi vara oroliga på grund av allt lägre årssummor sedan toppen 2013 – med det svårslagna rekordet 856 sjungande? Om vi undantar den exceptionella perioden 2012–2014 och betänker den ökande skådaraktiviteten – ligger vi då på ungefär samma population/antal sedan början av 1980-talet? Fördelningen mellan olika landskap var relativt normal.

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: JOAKIM LESSMAN

Saxaulsångare *Iduna rama*, Lillbådan, Vb, 3 september 2017.

Vassångare *Locustella luscinioides* NT

Totalt 72 ex: 66 revirhävande hannar i möjlig häckningsmiljö och ytterligare 6 ex. Aldrig tidigare har så många revirhävande hörts. Vid Tåkern resulterade årets notering i 16 revir, vilket ligger i linje med föregående år. Även 4 1K ringmärktes under året (Tåkerns fältstation). I Hjälsstaviken hördes fem ex. under perioden 2.5–10.8 (Pekka Westin m.fl.) och arten betraktas här som etablerad häckfågel, även om inga starka indicier finns på häckning un-

Tabell 38. Genomsnittligt antal vassångare *Locustella luscinioides* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0	0,9	6,0	12	20	31	55	72

der året. Dock konstaterar rrk Upl att 10 vassångare ”är något lägre än de två föregående åren (13, resp. 16 ex.)”. Vårt att nämna är också Detterns (Vg) tre sjungande hannar. Under de senaste åren har populationen i Skåne legat på en högre nivå än tidigare, och årets fem sjungande hannar och en höstfågel stämmer väl in i detta. För Vstm noterar rrk att års-

summan är hög och tillsammans med den för 2014 den högsta hittills i Västmanland.

Nordligt fynd:

Mpd: 1 sj. Lill-Åkerö, Tynderö 15–25.6 (Stefan Wikander, Rolf Sandberg m.fl.). Femte fyndet i Mpd.

(FREDRIK FRIBERG)

Höksångare *Sylvia nisoria* VU

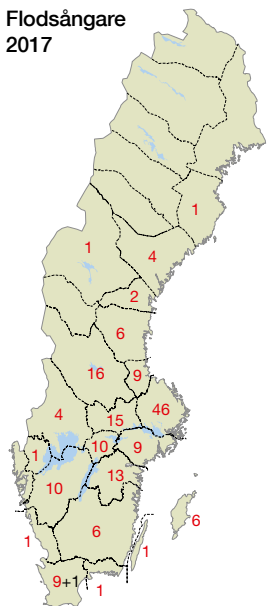
Höksångaren ser ut att hålla ställningarna i kärnområdena på Öland och Gotland även om det saknas aktuella helhetsbilder från bägge öarna. Övriga häckningar rapporteras med ett mindre antal par från Småland, Södermanland och Uppland. Från 2017 finns åter två fynd från Norrland rapporte-

FOTO: STEFAN OSCARSSON/N

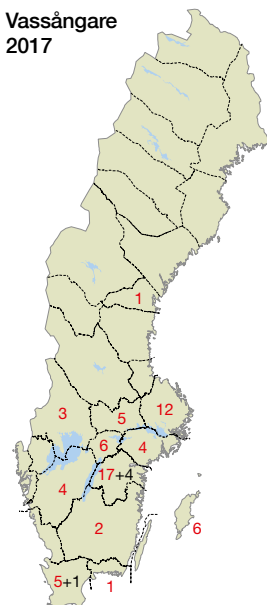
Höksångare *Sylvia nisoria*, södra Öl, 27 maj 2017.

Flodsångare
2017

Landskapsvis fördelning av fynd under häckningstid av flodsångare *Locustella fluviatilis* i Sverige 2017. Röda siffror = sjungande, svarta = övriga ind.

Vassångare
2017

Landskapsvis fördelning av fynd under häckningstid av vassångare *Locustella luscinioides* i Sverige 2017. Röda siffror = sjungande, svarta = övriga ind.

rade, varav fyndet från Hälsingland är gjort under häckningstid, något som måste betraktas som oväntat. Notera också att det åter gjordes fynd av höksångare i november, i Södermanland samt på Gotland. Flera rrk nämner också att höksångaren för en undanskymd tillvaro, t.ex. ringmärktes det 8 höksångare på Landsort medan endast 1 sågs i fält. Redovisningen nedan tar i första hand upp häckningar samt fynd från landskap med få fynd av höksångare.

Sk: 1 2K hanne Nabben, Falsterbonäset 10.6 (Tommy Holmgren, Emil Lundahl m.fl.), 1 1K Sturups flygplats, Sturup 27.8 (Stefan Malm, Peter Malm). Endast två fynd, inga indikationer på häckning.

Bl: Ytterligare ett oerhört magert år med endast sju observationer. Högst oroväckande är att arten ser ut att vara en utgången häckfågel i landskapet, då det inte gjorts några observationer med häckkriterier sedan 2012.

Hl: 1 1K ringmärktes Getteröns fågelstation 23.8 (Margareta Wilhelmsson m.fl.). 1 1K Galtås, Glommen 17.9 (Jörgen Fagerblom m.fl.).

Boh: 1 sj. Storö, Väderöarna, Tanum 28.6 (Jan Uddén), 1 1K Tjälleviks mosse, Hönö 27–29.8 (Hans Zachrisson m.fl.).

Sm: En lyckad häckning och därtill ett eller två revir på en lokal i Kalmar (Peter Sieurin).

Öl: Troliga häckningar finns från ca 20 lokaler. Rrk Öland avser att återkomma med en mer heltäckande analys över flera år för att få en mer komplett bild av höksångarens förekomst på Öland.

Gtl: På Stora Karlsö finns 12 permanenta revir. Det är svårt att säga hur många höksångare som häckar på övriga Gotland, en inventeringsinsats behöver göras för att få en uppfattning om beståndet (rrk Gotland). Nere på Storsudret uppskattas att det finns ca 15 revir, från övriga Gotland rapporteras spridda revir. Sent fynd: 1 1K Skoge, Sundre 14–19.11 (Gösta Reiland, Jörgen Petersson)

Srm: 1 sj. Hesskär, Söderö 28.5 (Per LIndgren), 1 honfärgad Bredmar, Landsort 10.6 (Måns Grundsten, Johan Stållberg), 1 j. Enskär, Hartsö skärgård, Nyköping 11.6 (Göran Altstedt), 2 par Långviksskär 15.6 (Per Lindgren). 1 ex. Långviksskär 15.6 (Per LIndgren). 1 2K hanne sj. Saltmar, Landsort 17.6–11.7 (Liam Martin, Bo Holst m.fl.). 1 ad. med föda åt ungar Långviksskär 7.7 (Per LIndgren), 1 ex. Kungshamn nedre (fyren), Långholmen, Nyköping 6.11 (Jan Karlsson). Tredje året i rad med ett lågt antal revir i den sörmländska ytter-skärgården (rrk Sthm).

Upl: 1 3K+ Svenska Högarna 19.5 (Ulrik Lötberg), 1 sj. Björn 19.5 (Thomas Pless), 1 hanne rast. Horssten 8.6 (Anders Haglund, Kalle Brinell), 1 hanne + minst 1 ex. varnande Vidinge, Rådmansö 15.6 (Robert Bünsow, Nils-Olof Jerling), 1 sj. Svenska Högarna 17–28.6 (Per Andersson m.fl.). På lokalen på Rådmansö sågs en hona mata tre ungar 24.7 (Herbert & Kerstin Baumann).

Hls: 1 honfärgad Hölick 11.6 (Mats Axbrink, Stefan Persson). Fyndet är det första som gjort under tänkbar häckningstid i Hälsingland.

Nb: 1 1K Sjulnäs, Rognäs 5–12.9 (Per Lif, Stefan Holmberg m.fl.) Nionde fyndet i Norrbotten.

(MAGNUS STRÖMBERG)

Ärtsångare *Sylvia curruca*

Fynd av underarten:

Sylvia c. blythi (1/1 – 0/0)

Tillägg 2016:

Ög: 1 1K ringm. Häradsöskär 11–16.10 (F, DNA Stervander 2016) (Magnus Elfving, Gunnar Ölfvingsson, Elis Ölfvingsson).

För ett par år sedan kom nya genetiska rön i fråga om ärtsångarkomplexet (Olsson m.fl. 2013). Efter det

finns uppgifter om pågående brittiska morfologiska studier av samma komplex. Raritetskommittén har i väntan på denna studie avvaktat med en genomgång av de äldre svenska fynden. Genom åren har nämligen flera ärtsångare med ”sydöstligt ursprung” publicerats. I Raritetskatalogen listas till exempel sex tidigare fynd av ärtsångare med ”sydöstligt ursprung, troligen av rasen *halomodendri*, men andra raser kan inte uteslutas”. Det nu publicerade fyndet har bestämts till underarten *blythi* med stöd av DNA-sekvensering. Det finns tidigare fynd som i Artportalen angetts vara säkerställda *blythi* med hjälp av DNA-sekvensering, men med hänsyn till viss osäkerhet kring de äldre analyserna är fyndet från 2016 det första säkra svenska fyndet av detta taxon. De omnämnda fynden i Artportalen har ännu inte behandlats på nytt, utan kommer att ingå i den kommande genomgången av de äldre fynden.

(MAGNUS CORELL)

Rödstrupig sångare *Sylvia cantillans* (11/11 – 1/1)

Gtl: 1 hanne Hoburgen 15.5 (F) (Michael Tydén).

Tredje bestämda rödstrupiga sångaren för Gotland, vilket gör att landskapet står för en fjärdedel av Sverigefynden av arten. Tidsmässigt har fynden gjorts under perioden 27.4–1.6, en period som årets fynd prickar mitt i.

(MAGNUS CORELL)

Brandkronad kungsfågel *Regulus ignicapilla* **VU**

Den brandkronade fortsätter att erövra Sverige! Häckningar av kungsfåglar är inte lätt att hitta, men de rapporteras detta år från Skåne (flera), Blekinge (6), Småland (1), Östergötland (1), Bohuslän (1), Sörmland (1) och Värmland (1). Häckningarna är de första konstaterade för Sm, Boh, Srm och Vrm. Dessutom gjordes första fyndet i Hälsingland.

Nedanstående inventering i Skåne och en rrk-kommentarer från viktiga landskap som Blekinge och Småland tyder på en betydligt mer omfattande förekomst än under 2016 (dock ej samstämmig uppgift från Omberg, Östergötland). Det skulle med extrapolering innebära närmare 10 000 par bara i Skåne och rätt många tusen i övriga landet. Ännu 2008 uppskattades den svenska populationen till ”bara” 100 par (Ottosson m.fl. 2012). Den första häckningen konstaterades 1990.

Tabell 39. Genomsnittligt antal brandkronade kungsfåglar *Regulus ignicapilla* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0,3	4,1	10	14	35	96	>450	>1000

Vad som tydligt framgår av fyndbilden, märkta vid fågelstationer och observationer på sträcklokaler är att populationen är till stor del flyttande från Sverige i slutet av september och oktober och tillbaka igen under slutet av mars till slutet av april. Flyttande populationer finns också på andra håll i Västeuropa.

Den vinterkänsliga kungsfiskaren står och stam-par på ungefär samma höga nivå (som den förmodligen också kommit upp till under 1970- och 1990-talet). Trädgårdsträdskrypare är en annan småfågel med liknande utbredning som brankronad kungsfågel som inte alls expanderar på samma sätt. Men till skillnad från dessa båda har brankronad kungsfågel till synes obegränsat med lämpliga häckningsbiotoper i Sverige.

Sk: Redan 2016 visade riktade eftersök att arten inte längre är ovanlig i Skåne, och populationen 2016 uppskattades till mellan 3000 och 5000 par (Edman & Ottvall 2016). Nämnas för 2017 kan att antalet mer än dubblerades från 14 sj. inom Maltesholmsområdet 2016 till 30 sj. 2017 (Richard Ottvall m.fl.).

Bl: Säkra häckningar: Ryssberget 3 par (Christian Persson). Gökalv 2 par med sammanlagt 8 1K (Fredrik Lennartsson). 1 par N Hulta, Ronneby (Fredrik Lennartsson). Möjliga häckningar: 1 par Torsö (André Julinder, Christian Persson). Gö, ytterligare 5 revir (Fredrik Lennartsson). Brunnsskogen 6 revir (Fredrik Lennartsson m.fl.). Bastasjö, Karlskrona (Bengt Strindhagen). Steneryd Torhamn (Anders Adolfsson). Förutom 6 säkra häckningar och 14 möjliga finns ytterligare 32 ex. noterade under vårsäsongen. Summa 16 exemplar under hösten, exempelvis 4 ex. ringm Utklippan 20–23.10 (Utklippans fstn). Nytt rekordår för arten med totalt sex konstaterade häckningar och utöver det hela 62 fynd! Man kan med stor sannolikhet konstatera att arten börjar bli en etablerad häckfågel i landskapet.

Sm/H: Hela 12 fynd i år att jämföra med endast 4 fynd totalt t.o.m. 2016! Totalt finns alltså nu 16 fynd. Årets fynd består av tre rastare på våren, åtta sjungande fåglar och en övervintrande individ vid Kalmar dämme.

Sm/F: 1 hane sj. Barnarpssjön, Jönköpings k:n 29.4 (Thomas Rostedt). 1 hane sj. Östra lägret, Skillingaryds skjutfält 16–18.5 (Johnny Johansson, m.fl.). 1 hane sj. Bråneryd, Lillåns dalgång, Huskvarna 18–19.6 (Thomas Rostedt, Gunnar Rosqvist, Peter Berglin).

Öl: Inga konstaterade häckningar i Trollskogen, Böda under året, endast sju rapporter om 1–2 ex. på lokalen 29.4–9.5 (Robin Isaksson m.fl.). Fynd under häckningstid: 1 sj. Vickelby ädellövskog 27.4 (Aron Edman). 1 sj. S Grankulla 13.5 (Michael Tholin m.fl.). 1 sj. Norra Lunden, Ottenby 20.5 (Claus Rüffler, Samuel Wivstad m.fl.). 1 sj. Näsby 24–25.5 (Greger Flyckt, Max Andreasson m.fl.). Dessutom drygt 20 ex. under våren, två vinterfynd och 40 ex. under hösten spridda över ön.

Hl: 2 ex. sågs i januari. En konstaterad häckning och revirhävande fåglar på ca 20 lokaler, utan egentligt eftersök. Dessutom ca 14 ströfynd under våren. Under september rapporteras 8 ex. Kanske ca 50 ex. totalt under året. **Gtl:** ca 23 individer.

Ög: Ytterligare ett gott år (om än inte lika extremt som 2016): 9 fynd av 10 fåglar, och en säkerställd häckning på Omberg. Säkerligen genomfördes flera häckningar. Samtliga fynd: 1 ex. fanns på Häradsöskär 19.3 (Per Törnquist m.fl.), 1 sj. Loddbynäset, Åby 2–8.4 (Janne Penttinen m.fl.). Vid Stocklycke, Omberg hittades 1 sj. 30.4 (Johan Wallander m.fl.), 14.5 sågs två fåglar på platsen och 28.5 noterades matning av ungar; sista observationen i området gjordes 10.6. I centrala Linköping fanns 2 ex.: 1 ex. i Rydskogen 2–4.5 (Peter Ber-

FOTO: LASSE OLSSON

Brankronad kungsfågel *Regulus ignicapilla*, Dagsås, Hl, mars 2017.

ry m.fl.) och 1 ex. i Vallaskogen 9–10.5 (Olof Hjelm m.fl.). Vid Storpissans naturreservat, Omberg sjöng 1 ex. 13.5 (Jonas Ekström), och vid Ombergsliden noterades 1 ex. 19.5 (Torbjörn Blixt m.fl.); i området gjordes observationer fram till 18.6. Vid Norra dammarna, Gästadsverken, Linköping fanns 1 ex. 18.6 (Olof Hjelm), och slutligen sjöng 1 ex. vid Kräfstället, Bremyra, Rejmyre så sent som 2.8 (Morgan Andersson).

Vg: Helt klart börjar artens expansion i landet märkas av även hos oss! 2 hannar höll revir i maj–juni och 1 sjöng tillfälligt under första dagarna av april. Dessutom fanns (minst!) 3 revirhållande hannar inom ett begränsat område utanför Skövde. Här fanns fåglar från mitten av maj till in i september! Dock kunde inte någon häckning konstateras. Det är inte utan att man undrar hur

många som sitter och sjunger i skogar där de aldrig uppmärksammas av skådare!? Utöver det gjordes ett fynd i slutet av november.

Boh: En häckning, den första i Bohuslän. Par, med ungar Fridhem, Hisingen 19.5–12.7 (Per Österman m.fl.). Dessutom två sjungande hannar i maj samt två höstfynd.

Nrk: 1 sj. hanne Bystad kvarn, Brevens bruk 3–10.7 (Mårten Wikström, Hans Norelius m.fl.).

Srm: Så har vårt rapportområde berikats med en ny häckfågel, tillika den första i landskapet Sörmland. Denna första häckning skedde i barrskogen intill grustaget i Sandemar (Anders Hellgren, Patrik Sieurin, Ola Sångberg m.fl.). Dessutom föreligger ytterligare 9 fynd.

Upl: Antalet fynd av brandkronad kungsfågel under 2017 (10) är fler än det sammanlagda antalet i historisk tid (9)! Ökningen går snabbt och flera lokaler fick sina första fynd under 2017. Särskilt kan det första inlandsfyndet framhållas, 1 sj Hovsstugan, Vendelsjön 27.5–6.6 (Annika Rastén m.fl.), liksom som mest 3 sj. Billuddens NR 27.5–5.6 (Per-Johan Ulfendahl & Andreas Press m.fl.) Dessutom föreligger ytterligare 10 fynd.

Vrm: Häckning 1 par fick ut 3 ungar, Ulverud, Arvika kn. 24.6–26.7 (Joakim Johansson m.fl.) och ytterligare 8 fynd är en fantastisk årssumma av denna art som före 2015 endast hade noterats *en* gång i landskapet.

Vtm: 1 hanne sj. Broby, Skinnskatteberg 5.4–10.7 (Leif Johansson m.fl.).

Dlr: 1 ex. Snösjön, Smedjebacken 18.9 (Bertil Rahm). Tredje fyndet i Dlr:

Hls: 1 hanne sj. Gammelskogen, Ålsjön 6.5 (Stefan Persson m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Trädgårdsträdskrypare *Certhia brachydactyla* (57/58 – 7/9)

Liksom förra året påträffades arten endast i Skåne, och där enbart i ett ganska begränsat område i nordväst. Å andra sidan genomfördes åtminstone två häckningar, båda i parkmiljöer i trakten av Helsingborg. Rrk Sk noterar att ”flera observationer från andra områden i Helsingborgstrakten saknar blankettbeskrivning, troligen beroende på att de endast hörts sjunga utan dokumentationsmöjligheter, men antyder att en spridning och ökning är på gång i området.”

Trädgårdsträdskryparen ser alltså nu ut att ha etablerat sig som häckfågel i landet, men förekomsten är som redan nämnts mycket begränsad och knuten till äldre parkmiljöer. Dessutom är arten känslig för stränga vintrar, vilket visas av att utbredningsområdet på den europeiska kontinenten i öster begränsas av vinterklimatet (Sikora m.fl. 2007). Å andra sidan klarade det lilla skånska beståndet, samt det betydligt större danska, den flaskhals som de förhållande-

vis stränga vintrarna 2009/10 och 2010/11 måste ha inneburit för arten.

Sk: 1 par byggde bo Sofiero slott 18.2–29.8 (Thomas Svanberg m.fl.), 1 hanne sj. Lunden, Rosendal 25.2–13.5 (Olof Jönsson m.fl.), 1 sj. Pålssjö slott 11.3–19.6 (Peter Svensson m.fl.), 1 sj. Ängelholm 11.3 (Henrik Johansson), 1 par vid bo där ungar hördes vid paviljongen, Pålssjö skog 31.3–10.8 (Peter Svensson m.fl.), 1 sj. Kropp, Helsingborg 1.4–1.5 (Ola Andersson m.fl.) och 1 ex. Jonstorp 13.11 (Peter Franzén, Leif Klinteroth).

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: MIKAEL ARINDER/SKÅNSKA BILDER

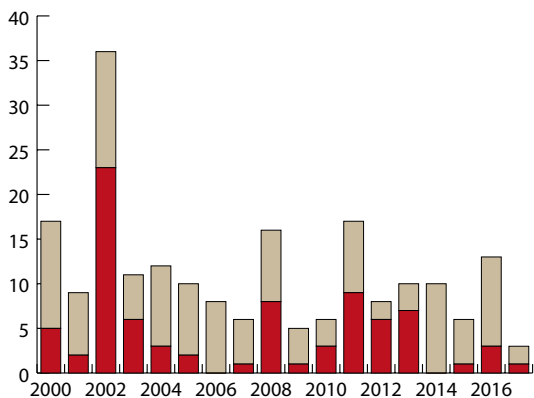
Trädgårdsträdskrypare *Certhia brachydactyla*, Sofiero, Sk, 17 april 2017.

Rosenstare *Pastor roseus*

Endast tre rosenstare påträffades under året, vilket innebär det minsta antalet under hela 2000-talet. Intressant nog gjordes två fynd av unga rosenstare vid Torslanda. Rrk Gbg skriver: ”Likt 2015 dök det upp en bärätande ungfågel av rosenstare i fläderbuskarna vid krutlagret på Vadskärsudden i Torslandaviken under oktober. Och som om inte det vore nog, hittades ytterligare en individ några kilometer

Tabell 40. Genomsnittligt antal rosenstare *Pastor roseus* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0,3	0,4	2,2	2,0	3,9	13	6,4	3

Fynd av rosenstare *Pastor roseus* i Sverige 2000–2017. Ljusa staplar = ungfåglar (1K), röda = äldre fåglar (2K+).

därför i en annan del av lokalen där båda fåglarna kunde iaktas simultant av olika observatörer med telefonkontakt”.

Gtl: 1 ad. rast. Norsholmen, Färö 9–10.8 (Peter Ringqvist, Urban Friberg).

Vgl/Boh: 1K vid Torslandaviken 11–13.10 (Ola Wennberg m.fl.) och Torslanda golfbana 13.10 (Christer Fält) – olika fåglar enl. rrk Gbg!).

Tillägg 1998:

Gtl: 1 ad. hanne Holmhällar, Vamlingbo 20.5 (Jan Nordin, Anders Haglund). Fyndet är granskat och godkänt av Raritetskommittén eftersom arten var RK-art 1998. (MAGNUS STRÖMBERG)

Ringtrast *Turdus torquatus*

Det går bra för ringtrasten i Sverige. Enligt Svensk Fågeltaxering (Green, Haas och Lindström, 2018) är ringtrasten en av de arter som ökat mest i fjällvärlden under perioden 2002–2017. Denna ökning går igen i spontanrapporteringen. I Dalarna uppskattade Ottosson m.fl. (2012) populationen till 50 par, och utan organiserade satsningar rapporterades omkring 20 revir, trots att endast några lättillgängliga områden vid Grövelsjön, Nipjället/Städjan eller Fulufjället besökts och att ringtrasten är relativt diskret. Populationen är sannolikt större än tidigare bedömningar.

(FREDRIK FRIBERG)

Svarthalsad trast *Turdus atrogularis* (48/48 – 5/5)

Sk: 1 hona Baskemölla 10–14.2 (F) (Ulf Wingård, Lennart Jeppsson m.fl.).

Sm: 1 3K+ hanne Hovshaga, Växjö 24.1–16.3 (F) (Sven Munck, Tomas Lundqvist, Roland Ylvén m.fl.).

Vrm: 1 ex. Lundagård, Skived 12.1 (Jenny Sander).

Ång: 1 2K+ hanne Lugnvik, Kinnmårgen 1–10.2 (F) (Pekka Bader).

Nb: 1 2K hanne Haparanda Sandskär 15–21.6 (F) (Kristen Jacobsson, Tord Gustafsson m.fl.).

Fyra av årets fem fynd matchar tidigare fyndbild väl. Den unga hanne som sågs på Haparanda Sandskär under en knapp vecka i juni sticker däremot ut rejält ur mängden. Det var landets första fynd under vad man kan betrakta som häckningstid för arten. Dessutom hävdade den revir genom att sjunga från grantoppar under flera dagar. Den absoluta majoriteten av de svenska fynden är gjorda under november–april och en betydande andel av dessa görs vid fågelborden vintertid. De närmaste regelbundna häckningsplatserna är höglänta miljöer på den eu-

FOTO: KRISTER CARLSSON

Svarthalsad trast *Turdus atrogularis*, Hovshaga, Växjö, Sm, 24 februari 2017.

ropeiska sidan av Uralbergen. Haparanda Sandskär får, med tanke på artens ekologi, betraktas som en olämplig häckningsplats för arten och den förflugna unga hannen hade små chanser att lyckas. Från Kullaberg, Skåne, finns ett tidigare senvårfynd, där en hanne sågs 13.5 1915.

(ARON EDMAN)

Svarthalsad trast x bruntrast/rödtrast

Turdus atrogularis x eunomus/naumanni (0/0 – 1/1)

Vb: 1 ad. hanne Innersjö, Överboda 22.1–10.3 (F) (Henrik Blommé).

På senare tid har det uppmärksamats vid ett flertal tillfällen att de svarthalsade trastar som dykt upp

hos oss haft avvikande teckning. Några har haft röda inslag i stjärten eller i ansiktet, andra kraftig flankteckning och rosttonad vingpanel. Det är dokumenterat att det förekommer omfattande hybridisering bland de fyra sibiriska arterna svarthalsad trast (*Turdus atrogularis*), rödhalsad trast (*T. ruficollis*), rödtrast (*T. naumanni*) och bruntrast (*T. eunomus*). Hybrider mellan *atrogularis* x *ruficollis*, *atrogularis* x *eunomus*, *ruficollis* x *naumanni* och *eunomus* x *naumanni* är kända sedan tidigare. I samband med ringmärkning i Kazakstan och i södra Ryssland har en betydande andel av de märkta individerna uppvisat intermediära drag, i storleksordningen 10–20 procent. En avvikande svarthalsad trast fångades 2010 in i Belgien för att göra DNA-analys. Den fågeln hade, precis som individen i Överboda 2017, en tydlig rosttonad vingpanel. Mitokondriellt DNA sekvenserades och fågeln konstaterades ha inblandning av *eunomus/naumanni*. Båda artparen *atrogularis/ruficollis* och *eunomus/naumanni* har snarlikt mtDNA och för att skilja dem åt måste kärnDNA sekvenseras. Få andra individer har bekräftats med ”hårda fakta”, såsom DNA, men Raritetskommittén ansåg ändå vid granskningen av individen vid Överboda 2017 att den uppvisar så tydliga tecken på inblandning av *eunomus/naumanni* att den också kan publiceras som hybrid.

(ARON EDMAN)

Rödhake *Erithacus rubecula*

I tider av förändrat klimat måste följande rätt extrema fynd lyftas fram. Fortsättning följer i *Fågelåret 2018*!

T lpm: 1 ex. Tuolluvaara 8.11–31.12 (Jonas Tanhua, Benny Modig). Första rapporten från *T lpm* om övervintande rödhake som håller sig stationär och levande ända fram till nyåret. Dylika fynd saknas från Lu och P lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

Blåhake *Luscinia svecica*

Fynd av underarten:

***Luscinia s. cyanecula* ”vitstjärning blåhake”**
(66/66 – 4/4)

Sk: 2 sj. Görslövsåns mynning, Farhult 30.4–17.5 (B) (Leif Klinteroth).

Hl: 1 sj. Vassområdet, Halmstad hamn 2.5–2.6 (F) (Joakim Lindblom), 1 sj. Stora gömslet, Getterön 2.5–6.6 (F, L) (Pål Gisle, Daniel Tingdahl).

Revirhållande fåglar fanns på plats på tre lokaler, en i NV Skåne och två kustlokaler i Halland. I Skåne släpps granskningen till den regionala rapportkommittén då underarten rapporteras med sådan regel-

bundenhet nu och anses häcka med en liten numerär årligen. Uppträdandet i Halland väntas följa samma mönster och det dröjer sannolikt inte många år förrän vi har en liten med stabil population både i Skånes och i Hallands kustnära vassar.

(ARON EDMAN)

Tabell 41. Genomsnittligt antal ”vitstjärniga blåhakar” *Luscinia svecica cyanecula* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0,4	1,0	2,4	0,8	0,6	0,1	1,8	4

FOTO: MIKAEL NORD

”Vitstjärnig blåhake” *Luscinia svecica cyanecula*, Getterön, Hl, maj 2017.

Näktergal *Luscinia luscinia*

Nordligt fynd:

Hjd: 1 sj. Överhogdal 22.6 (Rüdiger Kasche). Första fyndet i *Hjd*.

(FREDRIK FRIBERG)

Sydnäktergal *Luscinia megarhynchos* (77/77 – 2/2)

Öl: 1 2K ringm. Ölands södra udde 28.5 (F) (Ottenby fågelstation, Tobias Lilja Nordin), 1 sj. Södra lundspetsen, Ottenby 31.5 (L) (Mikael Ohlson, Magnus Hallgren).

Tillägg 2016:

Bl: 1 2K+ Byn, Utlängan 29.4 (F) (Magnus Hallgren m.fl.).

Tämligen normalt uppträdande av denna näktergal från kontinenten. Ottenbyområdet är klart överrepresenterat i fyndstatistiken och står nu för 23 av de 79 fynden. Sydnäktergal är på spridning och knackar på dörren som ny häckfågel, men sedan arten började uppmärksammas på 1980-talet har egentligen ingen dramatisk förändring skett i uppträdandet.

(ARON EDMAN)

Tabell 42. Genomsnittligt antal sydnäktergalar <i>Luscinia megarhynchos</i> per år under olika perioder 1950–2017.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0	0,2	0,6	1,9	1,9	1,6	2,8	2

FOTO: JÖRGEN LINDQVIST

Tajgablåstjärt *Tarsiger cyanurus*, Näsudden, Gtl, 25 september 2017.

Tajgablåstjärt *Tarsiger cyanurus* (119/119 – 15/15) **EN**

Totalt 15 ex. är nytt tangerat rekord. 2000-talet är verkligen blåstjärtens! Samtliga fynd utgörs av rastande fåglar påträffade inom drygt en månads tid, 17.9–21.10. För första gången sedan 2006 finns inga fynd från första halvåret. 1965 sågs Sveriges första blåstjärt, därefter dröjde det till 1973 innan andra fyndet kom.

Sk: 1 1K hanne ringm. Bingsmarken 21.10 (Bo Petersson m.fl.). Sjunde fyndet i Sk.

Gtl: 1 honf. Lillgrunn, Näsudden 25.9 (Mikael Larsson, Michael Tydén m.fl.)

Srm: 1 ex. Huvudskär 4.10 (Sören Lindén, Steve Dahl-

fors m.fl.). 1 ex. Fyrträdgården, Landsort 7–8.10 (Alexander Hellquist, Niklas Westermarck m.fl.).

Upl: 1 honf. rast. Björn, Björns skärgård, Tierp 30.9–1.10 (Johan Södercrantz, Sara Svedberg, Kalle Brinell m.fl.). 1 ex. (1K) ringm. Svenska Högarna, Norrtälje 30.9 (Bill Douhan m.fl.), samt ytterligare 2 ex. (1K) ringm. på samma lokal 1.10 (Bill Douhan). Slutet av september är "primetime" för tajgablåstjärt i Uppland.

Vb: 1 honf. Tavastudden, Täftlandet 17.9 (Pontus Wennessjö, Frida Johnsson), 1 honf. Obbola industritipp, Umedälvens delta 21.9 (Christer Olsson), 1 1K ringm. Stora Fjäderägg 24.9 (Niklas Andersson, Agnes Eriksson, Ida Hansson m.fl.), 1 honf. Holmögdad 30.9–1.10 (Lars Edenius, Joakim Lessmann, Niklas Andersson) och 1 ringm. Stora Fjäderägg 9–11.10 (Sören Wulff, Eskil Nygren). Fem fynd av tajgablåstjärt är en toppnotering för Vb. Arten har varit nästintill årlig under 2010-talet med Stora Fjäderägg som säkraste lokalen.

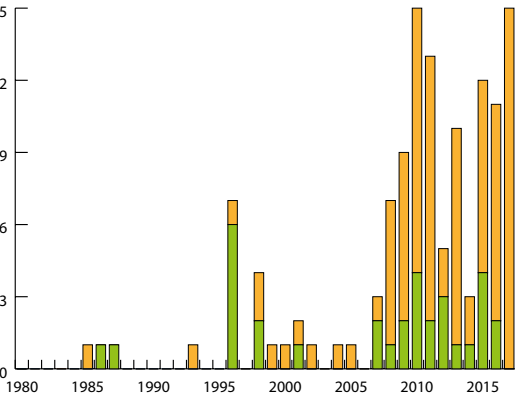
Nb: 1 1K hanne ringm. Rödkallen, Luleå skg. 23–24.9 (Raúl Vicente, Staffan Sundin m.fl.). 1 honf. Rödkallen, Luleå skg. 30.9 (Raúl Vicente, Mårten Müller, Andreas Livbom m.fl.). 1 1K ringm. Haparanda Sandskär 1.10 (Haparanda Sandskär fstm, Inger Brännström, Ulf Öhman m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Tabell 43. Genomsnittligt antal tajgablåstjärtar <i>Tarsiger cyanurus</i> per år under olika perioder 1950–2017.							
50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0	0,1	0,6	0,3	1,1	2,6	11	15

Mindre flugsnappare *Ficedula parva*

Med 280–300 sj. ex. uppnåddes ett nytt årsbästa efter den senaste toppnoteringen som var året före. Från ett tidigare "normalantal" på 80–90 sj. fåglar per år, har de senaste fem säsongerna visat en stegvis uppgång: 175–180 sj. (2013–14), 210 sj. (2015), 270 sj. (2016) och nu närmare 300 sj. 2017. Nio häckningar konstaterades (Sk, Sm/H, Hl, Ög, Upl, Vstm, Ång och Vb), vilket är ett ganska ordinarie an-

Fynd av tajgablåstjärt *Tarsiger cyanurus* i Sverige 1980–2017 fördelade på vår-sommar (grönt) och höst (orange).

tal. Dessutom rapporterades ett tiotal troliga häckningar samt ett par tiotal permanenta revir. Arten är väl spridd med rapporter från 27 rrk-områden.

(LARS LINDELL)

Halsbandsflugsnappare *Ficedula albicollis*

Förekomsten av halsbandsflugsnappare utanför häckningsområdet på Öland och på Gotland var relativt stark. Långsiktigt är det svårt att se någon tydlig trend.

Sk: Totalt 13 fynd av 14 ex. kan jämföras med medelvärdet på 5 ex. under 2000-talet och den högsta årssumman på 25 ex. från 1996. Någon tydlig trend går inte att utläsa utan som tidigare nämnts förefaller uppträdandet främst korrelerat till väderbetingelser där ihållande ostvindar under vårsträcket genererar högre antal.

Bl: Under våren noterades 24 ex. På Utlängan 16 ex. mellan 29.4–14.5 (flera observatörer).

Sm: Inte mindre än 18 fynd i år, varav 15 är från Kalmar där det rapporteras om en sannolik häckning: 1 par vid bo Lindöfjärden, Kalmar 4–29.5 (Simon Carrington, Per-Göran Svensson m.fl.).

Hl: 1 2K hane sj. Hjuleberg, Abild 12–13.5 (Lars-Inge Nicklasson, Marita Nicklasson m.fl.).

Ög: Ett fynd gjordes under året, då en 2K-hane sågs på Häradsöskär 6.5 (Per Tufvesson m.fl.). Arten är nu i det närmaste årsviss i skärgården i maj.

Upl: 1 hona ringmärkt och 1 2K hane Svenska Högar- na 13.5 (Bill Douhan & Anders Eriksson), 2 2K hannar Svenska Högar- na 20–21.5 (Teet Sirotkin m.fl.) samt 1 hona Svenska Högar- na 10.6 (Anders Haglund & Kalle Brinell) och 1 2K+ hane Solberga, Runmarö skärgård 18.5 (Anders Haglund).

(FREDRIK FRIBERG)

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros* NT

N om Boh–Vg–Srm (samt vinterfynd).

Dls: Inga fynd under häckningstid. De senaste konstaterade häckningarna skedde i början av 2000-talet.

Nrk: Tre lyckade häckningar, två häckningsförsök och ytterligare fyra revirhävande hannar. En ökning från 2016.

Srm: En försiktig skattning av revir, ger 22 revir vilket skulle vara en ny rekordnotering.

Stlm: Häckning har konstaterats vid tre lokaler och trolig häckning vid ytterligare tre platser. Sammanlagt 52 fynd av 56 individer mellan 8.3 och 23.10.

Upl: 4–5 häckningar. Ungefär som 2016.

Vstm: 5 häckningar, dvs. samma som 2016.

Vrm: Två säkra häckningar, och en möjlig. I övrigt gjordes ytterligare 12 vårfynd och fyra höstfynd.

Dlr: Totalt tre häckningar och ytterligare sex revirhävande fåglar.

Gstr: En säker och sex troliga häckningar.

Nordliga fynd:

Hls: 1 sj. Ålsjöängarna, Ålsjön 9.4 (Lars Lundstedt, Ro-

bert Lindberg). 1 hane sj. Marmaverken 12.4 (Stefan Persson). 1 honf. Västerstråsjö Bjuråker 16.4 (Johan Södercrantz, Sara Svedberg). 1 ad. hane Ljusnans mynning, Ljusne 13.5 (Jan Lundstedt). 1 hane sj. Edsbyn 15–18.6 (Anders Delander m.fl.). 1 1K Håsta, Hudiksvall C 6.8 (Kenneth Karelus).

Mpd: 1 honf. Åkerö, Tynderö 14.10 (Thomas Granfeldt, Stefan Heimdahl).

Vb: Tre fynd av fyra individer gjordes under året. 2 ex. Stora Fjäderägg 14.5 (Niklas Andersson, Agnes Eriksson), 1 ad. hane Obbola 15.5 (Joakim Linder) och 1 sj. Fodercentralen, Holmsund 28.6 (Christer Olsson).

Nb: 1 honf. Möröbanken, Alvik-/Ersnäsömr. 29.4 (Kristen Jakobsson m.fl.). 1 hane Berghamn, Kalix skg. 23.5 (Teija Aho). 1 honf. Malören nat.res. Kalix skg. 31.5 (Hampus Lejon). 1 par Båtskärsnäs 1–2.6 (Märta Sigurdsdotter, Peter Wikström, Peter Lindmark).

P lpm: 1 honf. Vidsels fpl., Arvidsjaur kn 10.5 (Andreas Livbom). 1 honf. Korsträsk SO Båtsjaur 19.5 (Mårten Müller, Leif Björk m.fl.). Sjätte-sjunde fynden i P lpm.

Jmt: 1 hane Indalsälven, Mörsil 16–18.4 (Tomas Saxgård, Lars Strömberg, Eva Strömberg m.fl.). 1 hane Gamla bron, Järpen 15.5 (Yngve Larsson). 1 3K+ Tornäs, Föllinge 8.6 (Jan Flagg). 1 ex. rast. Våge 1:5 12–13.8 (Kim Woxlägd).

Hjd: 1 honf. Storsjö 3–4.4 (Emil Moén, Kent Moén, Eva Moén). 1 hane Storsjö 1-2.6 (Bert-Ivan Mattsson, Marlene Åslund, Birger Östlund). 1 hane Östlunds, Storsjö 28.7 (Birger Östlund). 1 hane Funäsdalen 5.10 (Bengt Wärensjö). Noterbart att två av fynden gjorts under häckningstid.

(PETER STRANDVIK)

Svarthakad buskskvätta *Saxicola rubicola* NT

Svarthakad buskskvätta är en kortflyttare som häckar i Västeuropa och som under de senaste årtiondena expanderat mot norr. Första häckningen i Danmark konstaterades 1942 och så sent som 1970 noterades endast två häckande par. Några egentliga inventeringar har inte genomförts i Danmark, men vid en uppskattning 2012 översteg antalet revir 300 (Andersson 2018). Under 1970-talet etablerades även ett bestånd vid Norges sydvästkust. Beståndet decimerades kraftigt under den stränga vintern 2009/10 (NOF 2014).

Första häckningen i Sverige konstaterades 2000, utanför Simrishamn i Sk, och efter 25 svenska häckningar fram till och med 2015 har arten snabbt expanderat, förmodligen beroende på relativt gynnsamma vintrar 2015–2017.

Tabell 44. Genomsnittligt antal svarthakade buskskvättor *Saxicola rubicola* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
1,0	3,1	3,8	9,8	15	33	>65	>100

Under 2017 noterades totalt 45 par under häckningstid varav ett stort antal häckande jämfört med 34 troliga eller säkerställda häckningar 2016. Väst-kusten (28 revir) står för hela ökningen, medan det spontanrapporterade antalet häckande par i Skåne håller sig relativt konstant med 16 påbörjade häckande par (17 par 2016). I övrigt rapporteras om ett par under häckningstid i Högsby, Småland.

Från nationellt håll kan konstateras att flera rrk jobbar med genomgångar av historiska fynd kopplat till splitten mellan svarthakad buskskvätta och den mer fåtaliga och östliga vitgumpade buskskvättan. Inför framtiden uppmuntras detta arbete, kompletterat med tydlig artangivelse och kommentar i Artportalen.

Sk: Häckningar har påbörjats på elva lokaler och totalt har ca 16 par gått till häckning. Det är jämförbart med förra årets 17 häckningar. De flesta lokalerna är desamma som föregående år.

Sm: 2 ad. i par i lämplig biotop Gamla reningsdammarna, Högsby 3.6 (Bill Andersson, Calle Ljungberg m.fl.), 1 hona Osudden, Vidösteren, Värnamo k:n 12.4 (Per Kjellin, Kent Öhrn, Lars Petersson), 1 hane Skillingaryds dämme, Vaggeryd k:n 28.3 (Sven Boberg, Lars-Gunnar Amtell, Bo Andersson m.fl.), 1 hane Östra lägret, Skillingaryds skjutfält, Vaggeryd k:n 11–12.6 (Per Arne Fransson, Mats Alderus m.fl.), 1 2K hane rast. Kubbö 19–21.3 (Rolf Johansson, Cathrin Krantz m.fl.).

Öl: Summa summarum 10 svarthakade buskskvättor besökte Öland detta år. Med tanke på artens expansion i södra Sverige är det underligt att inte fler fynd görs hos oss. Om den börjar häcka på Öland, ligger nog Ottenbyområdet bra till.

Gtl: 1 hane Bonnäs åkrar, Hoburgen 1.1–24.3 (Carl Tholin, Clas Hermansson m.fl.). 1 honf. Kettelvik, Sundre 29.3 (Juho Könönen, Gutt Åberg m.fl.). 1 hane Fyrbyn, Gotska Sandön 14.5 (Örjan Siik). 1 hane Skär, Färö 20–21.5 (Mattias Andersson, Raúl Vicente, m.fl.). 1 hane Bredsandsudde, Gotska Sandön 4–5.6 (Måns Grundsten, Johan Stållberg m.fl.).

Hl: Under året konstaterades 21 säkerställda häckningar och ytterligare 5 revir. Reviren fördelade sig Laholm (0), Halmsta (6), Falkenberg (8), Varberg (7) och Kungsbacka (5). Många par lyckades producera två kullar och det totala antalet individer i landskapet under året var drygt 100.

Boh: Under 2016 konstaterades den första häckningen i Boh vid Mollön, Uddevalla, och ett par gjorde ett häckningsförsök vid Holm, Kalvöfjorden, Orust. Paret vid Mollön återkom inte 2017, medan paret vid Holm gjorde ett kortare gästspel. Vid Stora Oxhagen, Hisingen upptäcktes så 1 par i maj, som senare fick ut minst en flygg unge. Landskapets andra häckning var ett faktum. Under perioden 10.9–1.10 påträffades sedan 2 hanar och en hona vid Lindesnäs, Hisingen, 1 par vid närbe-

lägna Lagmansholmen och 1 par vid Toreby, Harestad, Kungälv. Åtminstone något av dessa fynd representerade förmodligen en häckning tidigare under säsongen.

Ög: Två fynd av lika många individer: en hane vid Herrebro våtmark 29.4 (Magnus Bergvall, Marcus Bergvall m.fl.), samt en hane som uppehöll sig vid Svanshals äng, Tåkern 14–17.5 (Barbro Nelly, Johan Gren m.fl.). Femte-sjätte fynden i Ög, och de första sedan 2009.

Vg: 1 häckning Fässberg, Mölndal (Ove Ferling). Två olika hanar sågs på andra lokaler under mars och april.

Srm: 1 hona Tullgarn 14.5 (John Löfgren).

Upl: 1 hane Örs hästagar, Sundbyberg 5–7.4 (Ari Määttä m.fl.).

Vstm: 1 hane Grythyttteviken, Grythyttan, 3–4.4 (Jonny Kvist, Christina Kvist m.fl.).

FOTO: JÖRGEN LINDQVIST

Svarthakad buskskvätta *Saxicola rubicola*, Hoburgen, Gtl, 27 februari 2017.

Hjd: 1 ex. Storsjö 1–2.4 (Kent Moén m.fl.). Första fyndet i Hjd.

Lu lpm: 1 hane Norra Mattisudden 17–21.10 (Mats Svensson Pavval, Mats Karström, Kjell Wägberg m.fl.). Andra fyndet i Lu lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

Vitgumpad buskskvätta *Saxicola maurus*

Fynd av underarterna:

Saxicola m. maurus/stejnegeri

Sk: 1 1K+ hona Morfarshamn, Skillinge 23.9 (F) (Lennart Jeppsson m.fl.).

Öl: 1 1K+ honf. Mellby 12–13.11 (F) (Peter Nilsson, Douglas Gustafsson m.fl.).

Vg: 1 1K+ honf. Viksängen, Vargön 10–12.10 (F) (Michael Egerzon).

Dlr: 1 2K hanne Hamre, Hovran 3.6–21.7 (F) (Daniel Andersson m.fl.).

Fynd av underarten:

Saxicola m. stejnegeri (2/2 – 1/1)

Tillägg 2008:

Srm: 1 1K hanne † (NRM) Landsort 2.10 (DNA NRM, FÅ 2008:149).

Fyra fynd av vitgumpade buskskvättor under året. En ung hane uppehöll sig i Dalarna under en längre period på sommaren och sticker ut i den allmänna fyndbilden. Arten förekommer en bra bit väster om Uralbergen och i Finland finns några fynd av revirhållande fåglar sedan tidigare. Tillfälliga häckning-

FOTO: LASSE OLSSON

Isabellastenskvätta *Oenanthe isabellina*, Gotska Sandön, Gtl, 26 maj 2017.

ar i Skandinavien ska därför inte ses som någon omöjlighet och stationära individer under häckningstid är högtintressanta. En individ som fångades på Landsort 2.10 2008 avlivades på grund av en allvarlig skada redan vid infångandet och sändes till Naturhistoriska Riksmuseets samlingar. Vid tillfället bestämdes den utifrån dräkten till *S. m. maurus*, men har nu DNA-sekvenserats och konstaterades tillhöra underarten *S. m. stejnegeri*. Tre fynd finns nu av denna ostasiatiska underart där de två övriga gjorts vid Ottenby 2015 och Falsterbo 2016. Till dessa kan läggas flera individer som uppvisat karaktärer för *stejnegeri* de senaste åren men som inte kunnat bestämmas med säkerhet. Det totala antalet fynd av vitgumpad busk-

skvätta, och av fynd av underarterna *maurus/stejnegeri*, redovisas inte då en totalrevidering av fynden av olika taxa inom arten är under arbete.

(ARON EDMAN)

Isabellastenskvätta *Oenanthe isabellina*

(24/24 – 1/1)

Gtl: 1 ex. Gotska Sandön 25–26.5 (F) (Bertil Johansson, Raúl Vicente m.fl.).

Årets fynd på Gotska Sandön utgör det sjunde vårfyndet. Av de sällsynta stenskvättorna med ostligt ursprung är det bara isabellastenskvätta som uppträder så frekvent i samband med vårsträcket hos oss. Närmare en tredjedel av fynden (7) är från

FOTO: PETER OLSSON

Ökenstenskvätta *Oenanthe deserti* 1K hanne, Trollbosjön, Hovran, Dlr, 26 oktober 2017.

våren och intressant i sammanhanget är att de finska fynden följer samma mönster med 12 vårfynd av 32 totalt. Norge (11) och Danmark (3) har färre fynd totalt och de har inga publicerade vårfynd.

(ARON EDMAN)

Ökenstenskvätta *Oenanthe deserti* (64/64 – 2/2)

Gtl: 1 1K hanne Fitudden, Furilden 5–6.11 (F) (Anders Nissling, Per Smittberg m.fl.).

Dlr: 1 1K hanne Trollbosjön, Hovran 26.10 (F) (Berndt Söderlund, Per-Inge Josefsson, Daniel Andersson m.fl.).

Två senhöstfynd av denna art hemmahörande i sydost passar helt in i det etablerande uppträdandet när det gäller tidsperiod. Fyndet i Hovran var

däremot mer geografiskt avvikande och innebar det första för Dalarna. Ökenstenskvätta har en tydligt sydostlig fyndbild hos oss, likt isabellastenskvätta men olik nunnestenskvätta, där fynden är något mer spridda från syd till nord.

(ARON EDMAN)

Nunnestenskvätta *Oenanthe pleshanka*

(43/43 – 3/3)

Öl: 1 1K+ hona Råbäcksdungen, Gräsgård 19.10 (F) (Bengt Larsson, Anders Eriksson), 1 hona Trib erga 24–26.10 (F) (Jonas Johansson, Linus Karlsson, Göran Moheim m.fl.), 1 1K hona Ölands norra udde 7.11 (F) (Linus Karlsson, Magnus Elfving, Jonas Johansson).

FOTO: ERIK F. NORDBERG

Nunnestenskvätta *Oenanthe pleshanka* hona, Trib erga, Öl, 26 oktober 2017.

Nunnestenskvätta har en ganska spretig fyndbild i Sverige med ett antal fynd längs Norrlandskusten och till och med i Norrlands inland. De öländska fynden har varit relativt få, med fyndåren 1982, 1995, 1996 samt 2016. I och med att alla årets tre individer dök upp i landskapet bröts mönstret. Av de svenska fynden är 11 från Norrland och hela 7 av dem från Västerbotten. Som jämförelse har enbart 5 av 67 ökenstenskvättor setts i Norrland och Öland har 16 fynd av arten.

(ARON EDMAN)

Sibirisk järnsparv *Prunella montanella*

(78/80 – 1/1)

Bl: 1 ex. Trofta 7.1 (F) (Jan Svantesson, Fredrik Lennartsson, Jörgen Pisch m.fl.).

Vstm: 1 ex. Lindsberg 1.1–15.3 (F) (Uno Unger, Joakim Landberg m.fl.).

Rättelse 2016:

Sk: 1 ex. Falsterbo fyr, datum ska vara 3.11.

Tillägg 2016:

Upl: 1 ex. Täby kyrkby 4.11 har efter komplettering av rapporten godkänts (gm rrk Stockholm).

Ytterligen en individ har godkänts från hösten 2016 och en ny individ noterades efter årsskiftet,

FOTO: CHRISTER HENRIKSSON

Sibirisk järnsparv *Prunella montanella*, Trofta, Bl, januari 2017.

i januari 2017. Detta innebär att summan för hela invasionen (hösten 2016 till våren 2017) stannade på makalösa 70 fynd av 72 individer. I Finland gjordes fynd av tre nya individer under början av 2017 och totalsumman där stannade på 74 exemplar (finska raritetskommittén via Roni Väisänen). Även i Norge gjordes ett nytt fynd i början av 2017 och totalsumman där blev 11 exemplar (NSKF via Tor Olsen). I Danmark gjordes inga nya fynd under början av 2017 och där stannade totalen på 13 exemplar (SU via Kent Olsen).

(BJÖRN MALMHAGEN)

Svartstrupig järnsparv *Prunella atrogularis*

(7/7 – 1/1)

Öl: 1 1K ringm. Ölands södra udde 8.11 (F) (Ottenby fstn, Magnus Hellström).

Arten påträffades för första gången i Sverige 14.6 1988 på Stora Fjäderägg, Västerbotten. Det dröjde sedan 21 år till fynd nummer två som gjordes 24.10 2009 vid Viarps mosse, Skåne. Därefter har ytterligare sex fynd gjorts under fem av de senaste åtta åren. Den tidsmässiga fyndbilden är något spretig med månadsvisa fynd enligt följande; mars (1), april (1), juni (1), oktober (2) och november (3).

(BJÖRN MALMHAGEN)

Gulärla *Motacilla flava*

Fynd av underarten:

Motacilla f. flava ”sydlig gulärla”

Hjd: 1 hanne spel. Kölen S, Lillåsvallen, Ljusnedal 19–23.6 (Bertil Breife, Olle Edlund m.fl.). Första fyndet av den sydliga underarten i Hjd (rrk Hjd). Underarterna tycks i Dalarna vara i rätt hög grad uppdelade i häckningsbiotop. I områden där underarterna anses överlappa är myrhäckande fåglar i högre grad *thunbergi* och slättsjö-strandänghäckare av underarten *flava*. Mer studier och initiativ till fördjupningar efterfrågas.

(FREDRIK FRIBERG)

Fynd av underarterna:

Motacilla f. flavissimallutea (121/123 – 2/2)

Öl: 1 hanne Ölands södra udde 20.5 (F) (Bertil Breife).

Vrm: 1 hanne Gamla flygfältet, Klarälvsdeltat, 17–18.5 (F) (Anders Boström).

Tillägg 2014:

Öl: 1 hanne Ölands södra udde 10.5 (F) (Krister Nordin, Douglas Gustafsson, Mattias Gerdin).

Ett på alla sätt ett typisk uppträdande – två individer (medel är 2,9/år sedan år 2000) och samtliga i maj månad (nära 70 procent av alla fynd sedan år 2000 är gjorda i maj).

(BJÖRN MALMHAGEN)

Citronärla *Motacilla citreola*

Totalt endast 19 exemplar, inklusive misslyckad (1) och misstänkta häckningar (3, enstaka matande individer). Utöver de nedan nämnda häckningsförsöken noterades inte ett enda enda höstfynd eller fynd av rastande exemplar efter 5.7 (Ottenby) vilket är anmärkningsvärt. Överlag är fynden av sträckare och rastare rekordfå – varför?

Häckning:

Ång: Misslyckad häckning Öfjärden, Ång 30.5–20.8 (Jonas Konradsson, Thomas Birkö m.fl.). För tredje året i rad fanns citronärlor vid Öfjärden. Detta år upptäcktes

först en hanne, och några dagar senare en hona. Spelflykt sågs och efter ytterligare några dygn uppmärksammades ruvning på bo. Men häckningsförsöket befaras ha misslyckats, då inga ungfåglar observerats. Åren 2015–2016 häckade också citronärla vid Öfjärden, då med bättre resultat (sannolikt 2 par 2016).

Övriga fynd:

Sk: 1 hanne Gislövs Stjärna/Lunkaberg 6.5 (Björn Lardner, Krister Hall). 1 2K-hanne Morfarshamn, Skillinge 8.5 (Jörgen Bernsmo m.fl.).

Bl: 1 hanne Munkahusviken 28–29.4 (Christer Henriksen, Mats Olsson, Mimmi Hedlund m.fl.). 1 hona Kräkenabben 7.5 (Patric Österblad, Monica Malmberg). 1 hona Utlängan 9.5 (Lars-Gunnar Lundquist, Jörgen Fritzson, Per Lif m.fl.). 1 2K+ hanne Utlängan 16.5 (Lars-Gunnar Lundquist).

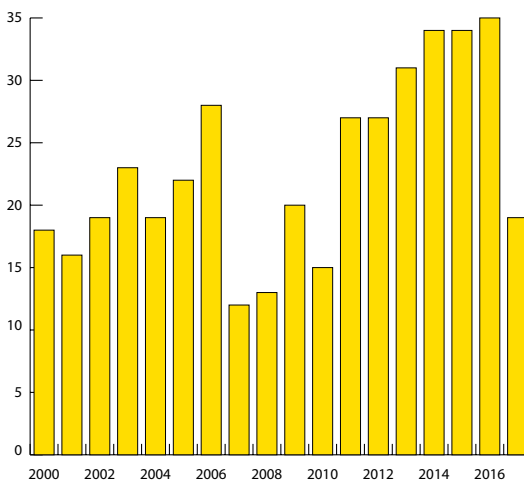
Öl: 1 hanne Ölands södra udde 5–7.5 (Leif Dahlgren, Bert Östholm m.fl.). 1 hona Färjestadens dämme 9–12.5 (Lars Lindell m.fl.). 1 ex. str. NO Ölands norra udde 11.5 (Niklas Westermark, Mikael Åsberg). 1 ad. hanne Beijershamn 13–14.5 (Uno Pettersson, Christer Wendeler, Mats Henriksson m.fl.). 1 2K hanne Ölands norra udde 22.5 (Markus Tallroth, Magnus Elfving m.fl.).

Hl: 1 2K hanne Brevik, Morups Tänge 9.5 (Mats Persson, Lennart Hansson). 1 ad. hanne höll revir Svinholmen, Inre Kungsbackafjorden 26.5–5.6 (Magnus Salmi m.fl.). 1 2K+ hanne rast. Malön 2.6 (Urban Vikenborg).

Vg: Detta år fynd av långstannande individer, en hanne och en hona. Båda fåglarna sågs med föda åt ungar, och det verkar som de samhäckade med gulärla i båda fallen. Hannen sågs i Detterns naturreservat under maj-juni och honan vid Hornborgasjön under slutet av maj till slutet av juli. Tyvärr kunde inga unga ungar ses på

Tabell 45. Genomsnittligt antal citronärlor *Motacilla citreola* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0	0	1,5	4,1	12	19	29	19

Fynd av citronärla *Motacilla citreola* i Sverige 2000–2017.

någon av lokalerna, då fåglarna matade i hög vegetation. Honan vid Hornborgasjön uppehöll sig mestadels inom fågelskyddsområde, men kunde ändå observeras fint från en stig genom området.

Nrk: För tredje året i rad återkom med största sannolikhet samma hane till Södra maderna, Tysslingen 2.5 och stannade sedan till 22.7, då den sågs sista gången. Vid tre tillfällen under fågelns sista vecka vid Tysslingen sågs den med föda åt ungar. Samhäckning med gulärla är trolig då ingen normal partner har setts (Sune Johansson, Örjan Jitellius, Leif Eckmann).

(FREDRIK FRIBERG)

Forsärla *Motacilla cinerea*

Det fortsätter att gå bra för de svenska forsärlorna, och trenden är att arten fortsätter sin spridning. Här listas häckningar och troliga häckningar från landskapen norr om Mälaren i första hand samt fynd från lappmarkerna.

Nrk: 31 lokaler med häckningar eller troliga häckningar rapporterade. Det finns dock stora områden i landskapet med lämpliga bäckar och åar som sällan eller aldrig får besök av fågelintresserade. Mot den bakgrunden är en kvalificerad gissning att totala antalet häckande par säkert är minst det dubbla i Närke (rrk Nrk).

Upl: Forsärlan är numera en etablerad häckfågel i lämpliga miljöer i Uppland (rrk Upl).

Vstm: 99 konstaterade eller troliga häckningar.

Vrm: Konstaterade eller mycket troliga häckningar på cirka ett dussin lokaler. Summan är missvisande eftersom forsärlan är spridd och talrik i Vrm (rrk Vrm).

Dlr: 24 häckningar och 12 troliga häckningar innebär fortsatt höga antal.

Gstr: Runt 25 troliga häckningar, varav 8 säkra häcklokaler. Rrk Gästrikland bedömer dock att det sannolikt kan handla om runt 50 häckande par.

Hls: Ca 30 rapporter med häckningskriterier har inkommit, vilket visar en uppåtgående trend.

Mpd: Observerad på ca 40 sannolika häcklokaler.

Ång: Observerad på ca 20 lokaler med häckningsindier, inkluderande sex säkerställda häckningar, vilket är i paritet med senare år.

Vb: 2 ex. med föda åt ungar Energicentrum, Klabböle, Umeå 29.3–23.6 (Christina Adolfsson, Thomas Ågren, Joakim Linder m.fl.).

Nb: 1 par med revir Forsgårdan, Bodens södra skjutfält 17.4–12.5 (Lars Sundberg m.fl.).

Hjd: Fem möjliga häckningar rapporterade samt ytterligare 19 fynd från lämpliga biotoper.

Jmt: Noterad på närmare 30 tänkbara häckningslokaler.

Ly lpm: En konstaterad häckning i Lycksele lappmark.

Lu lpm: 1 hane Messauredammen, Messaure 18–25.6 (Ragnar Alm, Mariette Forsgren m.fl.). 1 1K Kamajåkå, Kvikkjokk 18.9 (Håkan Örtman, Kjell Wågberg).

T lpm: 1 ex. Abiskojaure, Abisko NP 17.7 (Linda Löfstrand).

(MAGNUS STRÖMBERG)

Sädesärla *Motacilla alba*

Fynd av underarten:

Motacilla a. yarrellii ”engelsk sädesärla”

Totalt 8 engelska sädesärlor (underarten *yarrellii*) är en helt normal årssumma under senare år. Före år 2006 var antalet fynd betydligt större. En förklaring till minskningen är att kraven för godkännande steg ungefär vid denna tidpunkt. En annan förklaring är också att en viss minskning då skedde. Notera att fyndet från Värmland nedan bedöms som en blandform av underarterna *alba/yarrellii* och därför inte ingår i årssumman. Motsvarande fåglar har även setts i Skåne. Inför framtiden planerar Nrk att se över generell riktlinje för rrk-bedömningar och då kan underarter som *yarrellii* anses som särskilt problematiska eftersom det frekvent finns individer med intermediärt utseende.

Öl: 1 ad. hane Ölands södra udde 15–17.4 (Jonas Bonnedahl, Eva Georgii-Hemming m.fl.).

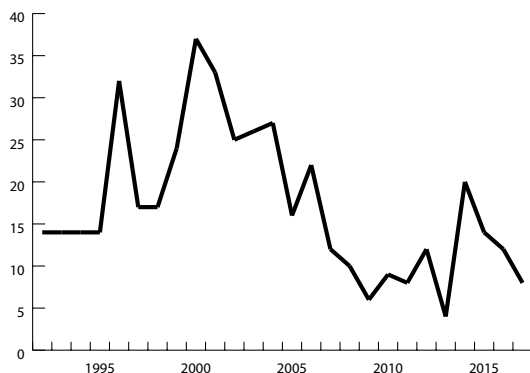
Hl: 1 hane Korshamn, Morups Tänge 25–26.3 (Stefan Svensson, Per-Olof Bengtsson m.fl.) och 1 2K hane Norra Lyngen, Morup 3.4 (Andreas Wernersson, André Julinder).

Bob: 1 hane Basteviken, Nord-Koster 19.3 (Olof Kosterbärg), 1 2K+ Hjälvik, Öckerö 27–30.3 (Bengt Karlsson m.fl.), 1 2K+ Björnhuvudet, Öckerö, 20–25.4 (Daniel Tingdahl), 1 2K+ hane Torslandaviken, Hisingen 1–3.10 (David Klingberg, Oskar Jonsson m.fl.).

Vrm: 1 2K+ hane Reningsverket Sjöstad, Karlstadsområdet 16.4–2.5 (Magnus Köpman m.fl.). En fågel med *yarrellii*-karaktärer, men det är troligt att det rör sig om en hybrid *yarrellii* x *alba*, eftersom fågelns sannolikt är 3K+ och en ren *yarrellii*-hane i den åldern skulle ha mer rent svart översida.

Upl: 1 hane rast. Mickelsbo, Tierp sn, Tierp 7–25.5 (Berndt Godin, Kalle Brinell).

(FREDRIK FRIBERG)

Fynd av ”engelsk sädesärla” *Motacilla alba yarrellii* i Sverige 1992–2017.

Större piplärka *Anthus richardi*

Totalt 30 ex. (32 ex. 2016) är åter klart under genomsnittet för de senaste 25 åren. Ett fynd i Skåne är det klart minsta antalet för landskapet sedan 1993. Trots ökad skådaraktivitet har större piplärkan blivit något fåtaligare. Förmodligen är den reella minskningen omfattande.

Sk: 1 ex. Vombs ängar 17.9 (Jens Morin).

Bl: 1 ex. Utlängan 11–13.5 (Musse Björklund, Jörgen Fritzson, Per Lif m.fl.).

Sm: 1 1K rast. Svartö, Kalmar 23–24.9 (Simon Carrington, Per-Göran Svensson m.fl.) och 1 ex. str. S Juttersvik, Djursdala, Vimmerby 28.9 (Johan Wiktorsson).

Öl: Vår: 2 ex. Neptuni åkrar, Böda 13–14.5 (Robin Isaksson, Liselotte Wetterstrand Waldenström, Mikael Tholin m.fl.). Höst: 1 ex. Södra lundspetsen, Ottenby 17.9 (Mats Waern).

Gtl: 1 ex. Ajnviken, Hamra, 14.10 (Anton Kvarnbäck, Olle Kvarnbäck, Martin Kvarnbäck).

HL: Ett januarifynd gjordes på Malön, samma fågel sågs där även nov–dec 2017. Dessutom tre ex. under sep–okt. Totalt 4 ex. under året (rrk HL).

Vg: Under mitten av oktober rastade en fågel några dagar vid sjön Östen (rrk Vg).

Srm: 1 rast. Sandemar 15.9 (Göran Moheim), 1 rast. Berga ängar, Nynäshamn 25–30.9 (Jan Ohlsson m.fl.) och 1 str. Sandemar 28.9 (Kimmo Kangasvieri).

Upl: 1 str. Görvalns NR; Järfälla 15.9 (Raúl Vicente), 1 ex. Källan, Årike Fyris, Uppsala 25.9 (Samuel Persson), 1 str. Horssten 21.9 (Anders Haglund, Niclas Ahlberg) och 1 ex. samma lokal 23.9 kan vara samma individ (Björn Lindkvist m.fl.).

Vrm: 1 ex. str. SV Hammarö sydspets 24.9 (Bill Zetterström, Dan Mangsbo m.fl.).

Vb: 1 ex. rast. Skäret, Umeälvens delta 24.5 (Emmanuel Naudot, Karl-Gunnar Rehn, Ralf Norberg m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Tabell 46. Genomsnittligt antal större piplärkor *Anthus richardi* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0,6	1,4	4,8	15	40	48	44	30

Fältpiplärka *Anthus campestris* EN

Vid en inventering av det skånska häckningsområdet noterades 40 par (Patrik Olofsson). Detta kan jämföras med 33 par vid den senaste inventeringen 2013. Det är första gången på flera decennier som det skånska (och svenska) beståndet ökat. En anledning till den positiva utvecklingen kan vara de restaureringsarbeten av sandhedrar som bedrivits inom det s.k. Sand Life-projektet.

Utanför Skåne gjordes fem fynd, tre under vårflyttningen, ett under högsommar och slutligen ett extremt sent höstfynd, dock inom ett tidigare häck-

ningsområde i HL. Det får dock anses mera troligt att det sistnämnda fyndet gäller en felorienterad individ från öster än en fågel från det svenska beståndet som stannat kvar långt efter ordinarie flyttningstid..

Fynd utanför häckningsområdet i östra Sk:

Bl: 1 ex. Sillnäsudde 12.5 (F) (Christian Persson).

Öl: 1 ex. Ölands södra udde 13.5 (Mats Henriksson m.fl.). 1 ex. Gårdby sandhed 19–20.5 (Bosse Danielsson, Ulrika Lehmann m.fl.).

Gtl: 1 ex. Stora Karlsö 5.7 (Åke Andersson).

HL: 1 ex. rast. Hökafältet, Laholm 17.11 (Mikael Larsson, Björn Larsson).

(ANDERS WIRDHEIM)

FOTO: LINDA NIKLASSON

Fältpiplärka *Anthus campestris*, Gropahålet, Yngsjö, Sk, 9 maj 2017.

Sibirisk piplärka *Anthus hodgsoni* (57/57 – 12/12)

Öl: 1 ex. Sandviks camping 18.10 (F) (Annika Byskata, Karl-David Arvidsson, Elisabeth Evjen).

Gtl: 1 ex. Faludden 9.10 (F) (Adam Stålnäbb, Samuel Wivstad), 1 ex. Sallmundsudd 21–23.10 (F) (Anders Tengholm).

Upl: 1 ex. Svenska Högarna 25.9 (Bill Douhan), 1 ex. Måsten 27.9 (Tomas Pärt), 2 ex. Örskär 30.9 (F) (Martin Irestedt, Örjan Sjögren, Ivan Sjögren), 1 ex. Björns fyr 1.10 (Martin Amcoff, Björn Svensson, Ulrik Löfberg), 1 ex. Svenska Högarna 12.10 (F) (Anders Eriksson, Bengt Larsson).

Vb: 1 1K ringm. Stora Fjäderägg 18.9 (F) (Niklas Andersson, Agnes Eriksson, Stefan Delin, Ida Hansson).

Nb: 1 ex. Rödkallen 26.9 (V) (Raúl Vicente, Staffan Sun-

din, Lars Sandberg), 1 ex. Malören 27.9 (F) (Hampus Lejon).

Ett rekordår med totalt 12 fynd – se figur för årligt uppträdande. Uppland seglade i och med årets sex individer upp som det landskap med flest fynd – se vidare figur för geografisk fördelning.

(BJÖRN MALMHAGEN)

Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus* VU

Som vanligt är rödstrupiga piplärkans status som häckfågel i landet osäker. Ytterst få fynd rapporteras från fjällvärlden, där T lpm tidigare hyst merparten av beståndet – 170 av ca 300 par enligt Ottos-

FOTO: FREDRIK STRÖM

Sibirisk piplärka *Anthus hodgsoni*, Sallmundsudd, Gtl, oktober 2017.

son m.fl. (2012). Rrk S Lpl rapporterar i år: "Inga fynd under häckningstid". Endast 17 ex. noterades sträcka ut från Nabben under hösten (Nils Kjellén m.fl.). På längre sikt har arten minskat och årets notering är bland de lägsta på många år. Inte mindre än 7 ex. ringmärktes under hösten vid Lindänget, Orsa, Dalarna – en stor del av samtliga rödstrupiga piplärkor som ringmärktes totalt i Sverige 2017.

Fynd under häckningstid på möjliga häckningsplatser:

P lpm: 1 ex. Låjrosläddo 28.7 (Geir Gaarder).

Lu lpm: 1 ex. Nikkaluokta 26.5 (Bo Tallmark), 1 ex. Vietas, Stora Sjöfallets NP 4.6 (Lars Sundberg, Kjell Pålsson), 2 ad. i lämplig biotop Ritsem 17.6 (Hans Elleby,

Stig Peter Heino Holmstedt, Björn Sjögren) och 1 ex. varnande Tarraluoppalstugorna, Sarek NP 2.7 (Hans Fowelin).

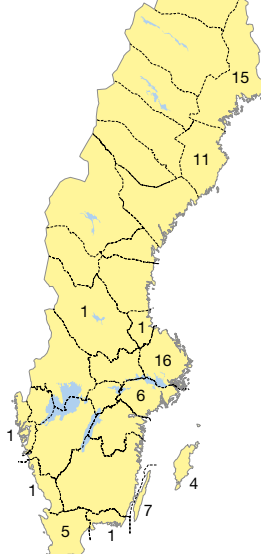
T lpm: 1 ex. i lämplig biotop Stordalens nat. res. 9–14.6 (Åke Flygare, Jan Rosenfeld), 1 sj. Tjartajaurekåtan 7.7 (Patrick Åström) och 1 hona varnande Alesjaure-Unna Allakas 24.7 (Jan Nordberg).

(FREDRIK FRIBERG)

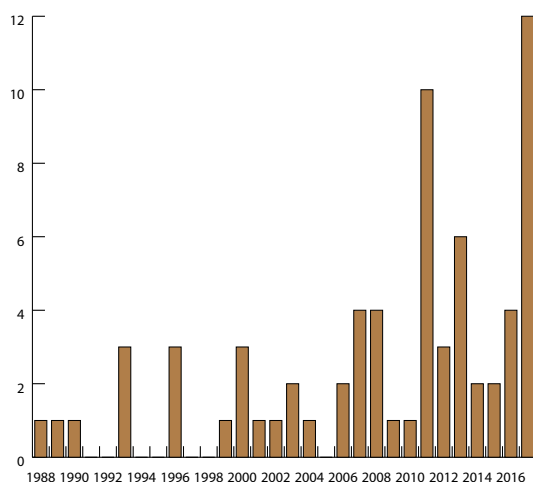
Vattenpiplärka *Anthus spinoletta*

Totalt sågs 42 vattenpiplärkor under året, vilket innebär en viss minskning sedan året före (drygt 50 ex. 2016) men normalt eller något över det norma-

Sibirisk piplärka
alla år

Landskapsvis fördelning av samtliga fynd av sibirisk piplärka *Anthus hodgsoni* i Sverige.

Fynd av sibirisk piplärka *Anthus hodgsoni* i Sverige 1988–2017.

la sett ur ett tioårsperspektiv. Fördelningen mellan landskap är normal. Notera att Öland inte haft något fynd sedan 2013, trots milda vintrar och frekvent förekomst i Blekinge.

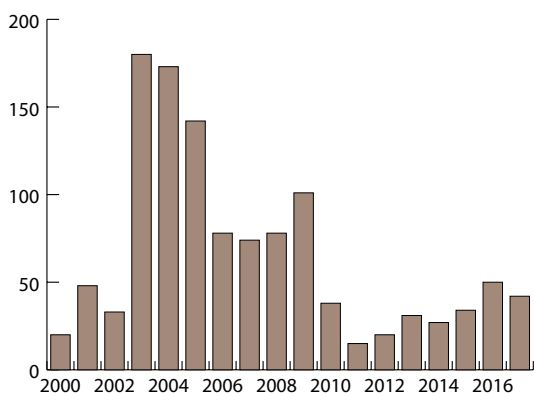
Notera också andra fyndet i östra Småland. Det första gjordes i januari 2004 på Sandskär, Kalmar. Sett till Småland i stort under 2000-talet så sågs vattenpiplärkor under flera säsonger även vid Sävsjö, Jönköpings kommun.

Sk: Under föråret rapporterades 5 ex. från lokaler på Bjärhalvön och Kullahalvön, 1 ex. Lomma Södra 10.2 (Kristian Ståhl) och minst 2 ex. i Löddesnäs till och med 8.4 (Roert Petersen). Från nordost rapporterades 1 ex. Takholmen, Tosteberga 3.4 (Thomas Lindblad, Nils

FOTO: LASSE OLSSON

Vattenpiplärka *Anthus spinoletta*, Årnäshalvön, HI, mars 2017.

Fynd av vattenpiplärka *Anthus spinoletta* i Sverige 2000–2017.

Waldemarsson). Hösten första rapporterades 12.10 Rålehamn, Tjällran (Nils Kjellén) och fram till årsskiftet sågs ytterligare 7–9 ex. på Bjärehalvön och Kullahalvön. 3 ex. noterades på Falsterbonäset under perioden 26.10–12.11 (Nils Kjellén m.fl.) och 1 ex. Åspet, Åhus 31.10 (Greger Flyckt). Totalt 8–9 ex. under våren och 12–14 ex. under senhösten är i linje med fjolåret. Den geografiska fördelningen är identisk med ett fynd i nordost i månadsskiftet oktober/november, enstaka fynd på Falsterbohalvön under samma period och de övervintrande fåglarna koncentrerade till Löddesnäs och de klassiska lokalerna på Bjäre- och Kullahalvön.

Bl: 1 ex. Hasslö 2.1 (Fredrik Lennartsson). 2 ex. Utlängan 27.10–27.12 (Lars-Gunnar Lundquist). 1 ex. Lindö udde 4.12 (F) (Fredrik Lennartsson). 1 ex. Kråkenabben 17.12 (Patric Österblad). 1 ex. Gö 17–19.12 (Fredrik Lennartsson). 1 ex. Hasslö 22.12 (Fredrik Lennartsson). I takt med att vintrarna har varit milda under en längre tid har fyndbilderna av arten ökat till hur den såg ut strax efter millennieskiftet. Mest anmärkningsvärt bland årets observationer är att Västblekinge fick sitt första fynd sedan 2010, nämligen på Kråkenabben där arten var ett säkert kort när det begav sig förr.

Sm: 1 ex. rast. Hagbyudd, Hagby, Kalmar 29.10 (Peter Sieurin). Andra fyndet i östra Småland.

HI: 5 ex. under jan–mar. 6 ex. under nov–dec.

Boh: 1 ex. vid Kärrsviken, Rörö 20–21 november (Ola Wennberg m.fl.). Arten sågs årligen mellan 1998 (då förstafyndet i Boh gjordes) och 2012, för att sedan utbli 2013 och 2016.

(FREDRIK FRIBERG)

Skärpiplärka *Anthus petrosus*

Nordliga fynd:

Hjd: 1 ex. Storsjö 3–6.4 (Marlene Åslund, Bert-Ivan Mattsson, Kent Moén m.fl.). Åttonde fyndet i Hjd.

Ly lpm: Hällforsen, Lycksele (Henrik Wahlberg, Per Hansson m.fl.). Nionde fyndet i Ly lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

Stenknäck *Coccothraustes coccothraustes*

Stenknäcken har under senare årtionden ökat i antal och även spridit sig norrut i landet. Den häckar numera regelbundet upp till Västerbotten längs Norrlands kust samt lokalt även i inlandet.

Hjd: En häckning (1 pull.) Funäsdalen 23.7–6.8 (Bengt Warensjö, Jens Bardtrum). Första säkerställda häckningen i Hjd.

(FREDRIK FRIBERG)

Tallbit *Pinicola enucleator*

Som vanligt endast få fynd under häckningstid, totalt ca 8–10 i hela Sverige! I Ottosson m.fl. (2012) görs en grov uppskattning om ca 10 000 par i landet. Förmodligen har tallbiten minskat något som häckfågel.

I Dalarna, som utgjort den sydligaste delen av utbredningsområdet har det sedan 2006 inte gjorts några fynd som kan kopplas till häckning. Även om fynd under häckningstid inte var årliga dessförinnan, förekom det trots allt då och då. Det var också möjligt att med särskilda ansträngningar hitta tallbit på potentiella häckningsplatser. I Härjedalen saknas fynd under perioden 10.4–13.9. Det sydligaste fyndet gjordes i slutet av juli i Ströms Vattudal, Jmt, där en hanne tycktes hävda revir.

(FREDRIK FRIBERG)

FOTO: TOMAS LUNDQUIST/N

Tallbit *Pinicola enucleator*, Upl, 3 december 2017.

Vinterhämspling *Linaria flavirostris* VU

Vinterhämsplingen häckar mycket sparsamt i den svenska fjällvärlden, och årets rapporter är koncentrerade till de klassiska områdena i syd och nord, dvs. Härjedalen och Torne lappmark. Gissningsvis finns vinterhämsplingen i områden däremellan, om än inte särskilt tätt.

Hjd: Fynd under häckningstid: 4 ex. Mittåklappen 28.6–31.7 (Roland Ylvén, Bo Johnsson, Henrick Blank m.fl.), 1 ex. Bolagskammen, Fjällnäs 6.7 (Thomas Svanberg, Charlotte Svanberg). 1 ex. Anåkroken, Mittådalen 8.7 (Robert Petersen, Jesper Villaume) och 1 par i lämplig biotop Helagsstugorna, Helags 13.7 (Lars Lindell).

T lpm: 21 fynd av 67 ex. 29.4–10.8, de flesta i Abisko.

Följande fynd gjordes under häckningstid: 1 2K+ honfärgad Njulla, Abisko NP 30.6 (Patrick Åström, Sofia Åström), 1 ex. Paktajaure 1.7 (Christina Bredin), 1 ex. Vassijaure stn. 1.7 (Mats Karlström, Lars-Erik Jönsson), 2 ex. Njulla, Abisko NP 5–8.7 (Magnus Billqvist, Annica Nettrup, Helena Lager m.fl.) och 3 ex. i, lämplig biotop Kårsavagge 21.7 (Joel Hallingfors). Inga fynd under häckningstid i Lpl utanför T lpm.

Stora flockar:

Dlr: Max 500 ex. Flygfälsrakan, Övre Svärdsjö, Borlänge 25.3–23.4 (Leif Carlberg m.fl.) och 400 ex. Bispbergs-hyttan, Säter 10.4 (Magnus Palm). Tillägg historik stora flockar: 360 ex. Hamre, Hovran 18.3 2001 (Berndt Söderlund). Sammanfattning: Våren 2017 bjöd på ovanligt många rapporter och rekordstora rast. flockar under april. Ansamlingarna i Säter och Borlänge kommuner är de största noterade i Dalarna!

(FREDRIK FRIBERG)

Gråsiska *Acanthis flammea*

Flertalet rapportkommittéer i södra Sverige rapporterar om massiva rörelser av nordliga gråsiskor (nominatformen *flammea*) under hösten. Många flockar på 1000 exemplar finns från olika landskap och det verkar svårt att hitta någon motsvarighet i invasionsrörelse tidigare under 2000-talet. Rrk Vrm rapporterar att Hammarö fågelstation ringmärkte smått otroliga 10 443 ex. under hösten. Rrk Sk skriver: "Rekorduppträdande mängder gråsiska under hösten resulterade bland annat i att förra årets dagsrekord (som då dubblerade det föregående rekordet) i Falsterbo på 5610 ex. utökades till 8140 20.11 (Nils Kjellén). Den tidigare högsta säsongssumman i Falsterbo från 2013 dubblerades och under hösten 2017 räknades hela 44 343 gråsiskor passera Nabben söderut."

(FREDRIK FRIBERG)

Steglits *Carduelis carduelis*

Steglitsen är en av de arter som expanderar allra mest i Sverige just nu. Enligt Svensk Fågeltaxerings standardrutter noteras numera drygt åtta gånger fler steglitsar än i slutet av 1900-talet. Expansionen märks även i den spontana rapporteringen till Artportalen. Fler fynd än vanligt i norra Lappland.

Lu lpm: 7 fynd av 10 ex. 1.1–2.12. Fynd saknas under häckningstid.

T lpm: 1 ex. Luossajärvi, Kiruna 25.5 (Björn Lundquist). Femte fyndet i T lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

Gulhämspling *Serinus serinus* VU

Det är svårt att dra tydliga slutsatser utifrån rrk-kommentarer som sker på olika vis mellan åren.

Förutom i kärnområdena i södra och östra Skåne konstaterades häckning även i Småland och på Öland.

Sk: Mycket svårtolkat men under året finns knappt 50 sjungande fåglar rapporterade. Den summan inkluderar allt från revirhävande hannar under längre period till hannar i samband med konstaterade häckningar. Områden med större koncentrationer är: Rigeleje–Juleboda, Kivik, Knäbäckshuset och Ystad Sandskog. I Helsingborg bedöms cirka 3 revirhävande hannar. I Kivik gjordes ovanligt många obsar tack vare den välbesökta större turturduvan och där noterades bland annat en flock på 15 ex.

Bl: Summa 24 ex. under året, fördelade på 23 under våren/sommaren (12.4–15.7) och 1 på hösten. Årsumman är den högsta hittills och slår fjolårets notering med ett exemplar!

Sm: Häckning: 2 sjungande hannar, 1 hona och 2 ungar Svensknabben, Kalmar 20.5–2.8 (Simon Carrington, Daniel Bengtsson m.fl.) Därutöver 13 fynd.

Öl: Häckning: Minst ett par gjorde även i år ett häckningsförsök vid Haga Parks camping, 3 ex. permanent revir 20.5 (Mattias Pozsgai, Leif Haldorson m.fl.). Utfallet okänt. Fynd under häckningstid: 1 sj. Bödagården 21.5 (Jan-Henrik Fallgren). 1 sj. Grankullavik 4.6 (Mattias Nilsson m.fl.). Övriga fynd: Mars: 1 ex. Kropporde 24–25.3, tillika årets första (Hasse Olsson, Manfred Dornhäuser). Därefter 1 ex. på 4 lokaler. April: 1–3 ex. på 12 lokaler. Maj: 1–3 ex. 10 lokaler. Juni: 1–2 ex. på 4 lokaler. Juli: 1 ex. på 5 lokaler. Augusti: Inga fynd. September: 1 ex. Ölands norra udde 24.9 (Linus Karlsson m.fl.). 1 ex. Ölands södra udde 29.9 (Gunnar Steinholtz). Oktober: 1 ex. Ölands södra udde 11.10 (Lars Andersson m.fl.).

Gtl: Ca 16 fynd av 19 individer.

Hl: Två fynd under året. 1 ex. rast. Morups Tänge 26.4 (Stefan Lagerblad m.fl.). 1 ad. hane sj. Halmstad simstadion 5–11.6 (Pontus Dejenfelt, Göran Lindh, Margareta Lindh m.fl.).

Boh: 1 ex. Kohagen, Björk 15.4 (Per Karlsson Linderum, Kristoffer Lager)

Srm: 1 sj. hane Lasarettet/ Folkungavallen, Nyköping 17–24.5 (Johan Andersson, Anton Johansson, Jan Karlsson m.fl.).

Upl: Fyra fynd av troligen 3 olika ex. har rapporterats och dokumenterats på ett tillfredsställande sätt: 1 ex. str. NV Svenska Högarna, 16.5, (Anders Eriksson, Bill Douhan), 1 2K+ hona, rastade på Örskär 6.6 (Peter Schmidt m.fl.) och troligen samma fågel även 9.6 (Sebastian Sundberg m.fl.). 1 ex. hördes sjunga (och spelades in) 6.6 i Käbo, Uppsala (Lars Björklund).

(FREDRIK FRIBERG)

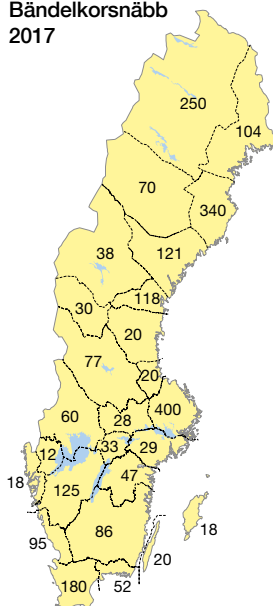
Bändelkorsnåbb *Loxia leucoptera*

Totalt noterades mycket grovt 2500 ex. i Sverige 2017. I hela Sverige skedde ett tydligt genomflöde av bändelkorsnåbb mitt under sommaren, framför

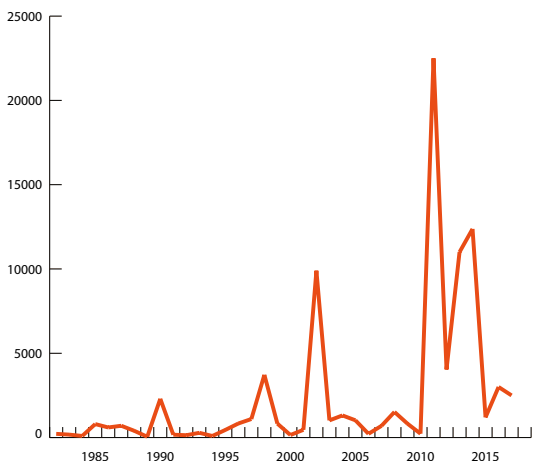
allt från månadsskiftet juni–juli och fram till början av augusti. Inga säkra häckningar finns rapporterade, men ett flertal fynd i fjällnära landskap tyder ändå på att det fanns en häckande population under året. Ett fynd med tresiffrigt antal noterades detta år, ca 100 ex. på Åstholmen, Mpd 14.7 (Håkan Sundin, Eva Sundin).

(FREDRIK FRIBERG)

Bändelkorsnåbb
2017

Landskapsvis fördelning av observerade bändelkorsnåbbar *Loxia leucoptera* i Sverige 2017.

Antal bändelkorsnåbbar *Loxia leucoptera* i Sverige 1982–2017.

Mörkögd junco *Junco hyemalis* (0/0 – 1/1)

Upl: 1 2K+ hanne Svenska Högarna 14.5 (F) (Anders Eriksson, Bill Douhan, Lena Håkansson Douhan m.fl.).

Första fyndet för landet! Arten häckar över stora delar av Nordamerika med flera olika underarter. Den svenska fågelns utseende och sång stämde bra med fåglar från den östra delen av utbredningsområdet ("Slate-coloured Junco"). Arten är sällsynt i Europa och enligt tarsiger.com fördelar sig fynden på Gibraltar (1), Azorerna (2), Irland (3), Storbritannien (43), Belgien (1), Nederländerna (3), Danmark (1), Norge (3) och Sverige (1). Upptäckten är en dräplig historia. Ett obekant läte hade hörts

FOTO: JOAKIM EKMÄN

Mörkögd junco *Junco hyemalis* 2K+ hanne, Svenska Högarna, Upl, 14 maj 2017.

av ringmärkarna tidigare på morgonen, men juncon visade upp sig först när upptäckaren stod och bevakade en annan amerikansk fågel som han precis hittat – en knölsvärta av underarten *deglan-di*. Det här var inte första gången det var amerikanskt besök på Svenska Högarna – 26.9 1978 ringmärktes Sveriges hittills enda rostkogstrast på ön. Läs även upptäckarens redogörelse för fyndet av den mörkögda juncon längre fram i *Fågelåret*.

(MAGNUS CORELL)

Kornsparv *Emberiza calandra* EN

Liksom i fjol pekar vinterflockens storlek mot att kornsparven håller ställningarna som skåns och

svensk häckfågel. Dock var reproduktionen osäker då endast två häckningar konstaterades. Inom inventeringsområdet i sydost noterades 18 revir (Kurt Ivarsson; *Anser* årg. 56, nr 4, sid. 17). Värt att nämna är ansamlingen vid Hammar som uppgick till 213 ex. under föråret ("tre olika täta flockar uppe samtidigt som fotograferades och räknades från foton, därav den exakta summan") och 121 ex. under efteråret. Dessa är de största vinteransamlingarna sedan 2009. Kornsparven kan dels ha påverkats negativt av de stränga vintrarna 2010–2012, dels behövs snövintrar för att samla större koncentrationer. Utanför Sk gjordes tre fynd under året.

FOTO: MATTIAS ULLMAN

Kornsparv *Emberiza calandra*, Smygehuk, Sk, maj 2017.

Sk: Se ovan. Fynd utanför områden där arten normalt uppträder (Ystads kommun, södra Simrishamns kommun, Böst och Fredshög) och större förekomster var: 1 sj. Simris 12.6 (Hans Larsson) och 30 ex. Hillshög, Borrbj 31.12 (Jesper Segergren, Sven Johansson).

Bl: 1 ex. Torhamns udde 17.5 (Anders Adolfsen). Ett typiskt fynd – maj månad och sydöstra Blekinge. Av de 22 kornsparvar som är påträffade i Blekinge efter 1970 är 16 sedda i maj och alla i landskapets sydöstra hörn.

Öl: 1 ex. Ölands södra udde 22.5 (Rolf Ericsson, Christer Forsberg, Göran Andersson m.fl.). 1 ex. Görans dämme, Hulterstad 23.5 (Per Lagerås). 1 sj. Stenåsbadet 24–26.5 (Anders Johansson, Michael Norman m.fl.). Rrk Öl tror att det rört sig om en ensam kornsparv som rörde sig uppåt öns östra kust 22–25.5. Detta

styrks också av en mycket trolig observation från Södra Kvinneby, strax söder om Stenåsabadet 22.5. Om så har den återgått till att endast uppträda med enstaka ex. på Öland. 2016 års sjungande kornsparvar tror vi är samma som sågs tidigare vid Ölands södra udde.

Hl: 1 ex. rast. Malön 1.4 (Mikael Käll, Rolf Persson, Anders Magnusson).

Tillägg 2016:

Öl: 1 sj. Kungsgården, Ottenby 22.5 2016 (Aron Edman).

Tillägg 2015:

Öl: 1 sj. Skärlov 3.6 2015 (Jesper Danielson).

(FREDRIK FRIBERG)

Ortolansparv *Emberiza hortulana* VU

Förutom att det nu finns ett fastställt åtgärdsprogram för ortolansparven, finns inga positiva nyheter om artens situation i landet. Att ett åtgärdsprogram finns innebär att landets länsstyrelser nu har medel för att arbeta med att återskapa och förbättra häckningsmiljöer. Exempelvis får lantbrukare med mark i ortolansparvsrevir ersättning för att lämna osådda stråk i vårsäd. Røjning och gallring i potentiella häckningsmiljöer är en annan åtgärd som genomförs. I Uppland och Närke har detta arbete redan pågått ett par år vilket dessvärre inte medfört att den negativa utvecklingen vänt i dessa landskap.

Ortolansparvens minskning måste ses i ljuset av den allmänna nedgången av jordbruksfåglar i hela Västeuropa, där ortolansparven verkar vara den allra mest känsliga arten för jordbrukets sedan decennier pågående storleksrationalisering. Hårddraget betalar jordbruksfågla­rna priset för den billiga maten. Om vi inte lyckas vända trenden för jordbruksfågla­rna som grupp, finns inget som talar för att vi skall kunna bevara ortolansparven i det svenska jordbrukslandskapet.

Som bekant är hyggen i norra Sverige numera den biotop som hyser de flesta svenska ortolansparvarna. Av rapporteringen att döma går arten tillbaka även där, vilket även bekräftas av Svensk Fågel­taxerings statistik där ortolansparven tillhör de arter som minskat allra mest i norra Sverige. Till den samlade bedrövelsen kan läggas att inte en enda ortolansparv noterades som utsträckande vid Falsterbo under år 2017, vilket aldrig tidigare hänt.

Fynd under häckningstid på möjliga häckningslokaler:

Öl: 1 sj. hanne Grönhögen 15.5–11.6 (Kjell Aronsson m.fl.), 1 sj. Alby 9.7 (Eva Mattsson).

Nrk: Vid Kvismaren fick 4 par ut 10 ungar och ytterligare 3 sj. hannar hördes. Vid Segersjö naturreservat sjöng 1 hanne 1.5–7.6 (rrk Nrk).

Srm: 1 sj. hanne Grysta, Katrineholm 16.5 (Jan Sjöstedt).

Sthm: 7 sj. hannar på fyra lokaler (Rrk Sthlm).

Upl: 22 sj. hannar på åtta lokaler (rrk Upl).

Vstm: 26 sj. hannar, minsta antalet sedan 2011 (rrk Vstm).

Dlr: "Ortolansparven finns nu endast kvar på två lokaler med revir, Baggbö, Avesta 1 sj. och vid Flygfältsrakan, Borlänge 1 par samt en hanne. Situationen för de kvarvarande ortolansparvarna i Dalarna är ytterst kritisk" (rrk Dlr).

Gstr: "Populationsnedgången i Gästriklands kulturbygder känns nu i det närmaste fullbordad. I varje fall hittade de lokala ornitologerna inte en enda sjungande ortolan i jordbruksmiljö 2017" (rrk Gstr). Årets enda fynd rör hela 6 sj. hannar på hygge på Gruvberget, Åmot 15.6 (Marcus Thuresson).

Hls: Ca 10 sj. hannar varav 3 i jordbrukslandskapet och resten på hyggen (rrk Hls).

Mpd: Åtta sjungande på sju lokaler (rrk Mpd).

Ång: "Rapporterad från tio lokaler, dock ingen häckning konstaterad. Det är ett av de sämsta åren, både vad det gäller rapporter med häckningskriterier och antalet rapporterade totalt under året" rrk Ång.

Hjd: Inga fynd.

Jmt: Inga fynd.

Vb: Totalt rapporterades 37 sj. hannar eller revirhävande fåglar, fördelade på 26 lokaler. Detta är det lägsta antalet under de senaste tio åren. Endast en säker häckning konstaterades: 2 ex. med föda åt ungar Ringmärkardungen, Röbbäckslätten 20.6 (Conny Palm m.fl.) rrk Vb.

Nb: 26 fynd av 37 ex. 13.5–11.7 (rrk Nb).

Ås lpm: 1 ex. Björnlandets nationalpark 7.6 (Albin & Stig Enetjärn)

Ly lpm: 1 ex. Gädträsk 1.7 (Henrik Wahlberg).

Lu lpm: 1 ex. rast. Vuollerim 11.5 (Mats Karström m.fl.).
(PETTER HALDÉN)

Dvärgsparv *Emberiza pusilla* VU

Åter ett gott år med åtminstone 55 ex., den näst bästa årssumman efter föregående års 72 ex. Positivt är 18 revir (21 ad.) i möjlig häckningsmiljö, vilket är ett mycket gott resultat, betydligt bättre än förra årets 11 (13 ad.). Vid Bjuröklubb i Vb konstaterades en häckning 1.7, då en av tre individer i området sågs med både bomaterial och föda i näbben. Inom det mera oordinarie häckningsområdet kunde däremot ingen häckning konstateras detta år. 34 ex. utanför häckningsmiljö (bland annat räknas härjedalsfyndet hit) är också ett finfint resultat. Landskapen Västerbotten (15 fynd) och Uppland (6 fynd) rapporterar om ett rekorduppträdande resp. tangerat rekord.

Dvärgsparven är en sydostflyttare som finns i ett brett bälte österut genom norra Ryssland. Uppenbarligen har dvärgsparven en mer framgångsrik strategi än dess ryska ostflyttande släktingar videparv och gyllensparv.

Sk: 1 1K ringm. Torrebroga 3.11 (Peter Malm, Stefan Malm, Richard Ek) och 1 str. SV Nabben, Falsterbonäset 20.11 (Nils Kjellén, Bengt Grandin).

Bl: 1 1K ringm. Utklippan 22.10 (Utklippan Fstn, Johan Åhlén, Lennart Eriksson m.fl.).

Öl: 1 ex. ringm. Ölands södra udde 7.5 (Hannes Andersson m.fl.). 1 ex. Sibyllas, Ottenby 13.5 (Jeff Price, Elaine Price m.fl.). 1 ex. Ölands norra udde 14.5 (William Jones). 1 ex. Ölands norra udde 21.5 (Magnus Elfving, Markus Tallroth m.fl.). 1 ex. Västerstadsviken 23.10 (Gert Ljungqvist, Bengt Andersson, Eilert Abrahamsson).

Hl: 1 ringm. Nidingen 27.9 (Mikael Hake, Ulf Ståhle).

Upl: Som vanligt var det på skärgårdsöar som fåglarna påträffades: 1 ex. Svenska Högarne 13.5 (Anders Eriksson, Bill Douhan). 1 1K Röder (Norrskärgården), Blidö 23.9 (Magnus Liljefors, Peter Lundberg). 2 ex. Horssten 23–24.9 (Anders Haglund, Måns Grundsten, Krister Nordin m.fl.). 1 ex. Björn, Björns skärgård 24.9 (Johan Södercrantz, Per Andersson m.fl.) och 1 ex. Mässten, Singö skärgård 26.9 (Tomas Pärt, Åke Berg). Vårfynd är ovanliga.

Gstr: 4 ex. på Eggegrund i samband med fångst och ringmärkning: 1 1K ringm. Eggegrund 19.9 (Lars Strindberg), 2 1K ringm. Eggegrund 20.9 (Lars Strindberg) och 1 1K ringm. Eggegrund 19.10 (Lars Strindberg).

Hls: 1 1K ringm. Granskärs våtmark, Flaket 13.9 (Stefan Persson, Robert Lindberg). Fågeln fastnade i ringmärkarnas nät på Granskärs och får ses som en belöning för tålmodig märkning på lokalen. Fågeln sågs endast i samband med märkning och försvann i vassarna efter att avlossat några korta lock. Femte fyndet i Hls.

Vb: Vår: 3 ex. med föda år ungar Bjuröklubb 4.6–20.7 (Erik Normark, Niklas Andersson, Jörgen Andersson m.fl.). Höst: 1 1K T-vägen (SV), Uds 13.9 (Max Steinmetz), 1 ringm. Obbola industritipp, Uds 15.9 (Karl-Gunnar Rehn, Robert Stenmark), 1 ringm. Stora Fjäderägg 15.9

(Christer Olsson, Christer Wilhelmsson, Bertil Strömberg m.fl.), 1 ringm. Stora Fjäderägg 17.9 (Niklas Andersson, Agnes Eriksson, Stefan Delin m.fl.), 1 ex. rast. Holmögd 23.9 (Lars Edenius, Joakim Lessmann, Johan Forsell m.fl.), 1 ex. rast. Stora Fjäderägg 24.9 (Niklas Andersson, Agnes Eriksson, Ida Hansson m.fl.), 1 1K ringm. Danielsten, Bureå 25.9 (Linus Andersson), 1 1K ringm. Stora Fjäderägg 25.9 (Elias Rankka, Eleonor Karlsson, Anton Blanch), 1 1K ringm. Danielsten, Bureå 29.9 (Linus Andersson, Anders Lindström), 1 ringm. Rönnefållan, Norsjö 6–8.10 (Thomas Birkö, Lars Bruks, Anders Lindström m.fl.), 1 hane ringm. Stora Fjäderägg 12.10 (Eskil Nygren, Sören Wulff) och 1 ex. rast. Krabbögen, Ängesön, Holmöarna 14.10 (Niklas Andersson, Pontus Wennesjö, Agnes Eriksson).

Nb: 2 ex. på Haparanda Sandskär 30.8 resp 6.10 (Inger Brännström, Ulf Öhman m.fl.). 5 fynd av 6 ex. Rödkallen 13–26.9 Per Lif, Musse Björklund m.fl.). Dessutom 1 ex. Sandgrönorna, Rödkallen-Sör-Åspen NR. 24.9 (Jan Bergström). I: Pajala k:n: 2 sj. Jupukka NR 6–15.6 (Frej Sundqvist, Mathias Bergström, Anders Eriksson m.fl.). 1 sj. Kangos 7–12.6 (Martin Widén, Robin Isaksson m.fl.). 2 sj. Kaunisvaaravägen, Struves meridianbåge avfart 29.6 (Rolf G Gustafsson, Mats Bergquist). Övertorneå kn: Max 4 ex, därav 2 sj. Juoksengi 4–14.6 (Karin Forsell, Krister Jakobsson, Percy Fredriksson m.fl.). 1 sj. Korteranta, V Juoksengi 6.6 (Mats Bergquist). 2 ex. Kaivosjankkå V Juoksengi 16.6 (Stefan Karlsson). Cirka 8 sjungande fåglar under häckningstid samt 8 fynd under höstflyttningen, något fler än ifjol.

Hjd: 1 ex. Trappåsen, Mittåkläppen 29.6 (Ante Strand, Seppo Haavisto). Tredje fyndet i Hjd.

Ly lpm: 1 ex. Rankbäcken 13.9 (Bernt-Erik Nordenström).

P lpm: 1 sj. hane Slagnäs 14–18.6 (Kenth Nilsson, Björn Gustafsson m.fl.).

Lu lpm: 2 sj. hannar Luspebryggen 28.5–7.7 (Mats Svensson pavval, Ingemar Pettersson m.fl.). 2 sj. Liikavaara, Gällivare 15.6 (Jonas Gustafsson). 1 sj. Sjaunjaluohta, N Luspebryggen 20.6 (Rüdiger Kasche). 1 ex. Muddusälven, Södra Muddus NP 24.6 (Kent-Ove Hvass). 1 sj. Björkberget, NV Hakkas 30.6 (Kaj Krutfelt). 1 ex. Suolávrre 2.9 (Tove Thomasson). 1 ex. Lövgården, Vuollerim 23.11–17.12 (Mats Karström m.fl.). Vinterfyndet i Vuollerim gjordes på en fågelmatning. Det är det första decemberfyndet av arten i länet. Normalt lämnar dvärgsparvarna länet senast i första hälften av oktober. Fler fynd är de senaste åren i N Lpl.

T lpm: 1 par Jukkasjärvi 12.6–27.7 (Jan Rosenfeld, Anders Eriksson, Mathias Bergström m.fl.). 1 sj. Sautusbäcken 25.6 (Åke Flygare).

Tillägg 2000:

Öl: 1 ex. Sebybadet 22–23.9 (Robert Lager, Mats Wallin, Anders Waldenström m.fl.).

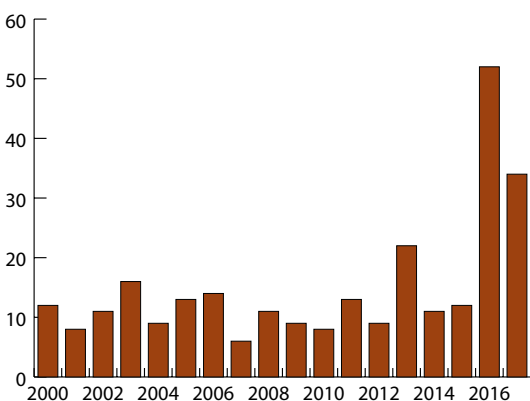
Tillägg 2003:

Öl: 1 ex. Södra Lundspetsen, Ottenby 5.10 (Christian Cederroth m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Tabell 47. Genomsnittligt antal dvärgsparvar *Emberiza pusilla* per år under olika perioder 1950–2017.

50–59	60–69	70–79	80–89	90–99	00–09	10–17	2017
0,9	6,0	7,2	13	19	11	28	55

Fynd av dvärgsparv *Emberiza pusilla* utanför häckningsområdet i Sverige 2000–2017.

Videsparv *Emberiza rustica* VU

Rapporteringen är ofullständig och det är inte möjligt att göra någon uppskattning av utvecklingen utifrån spontanrapportering. Arten har tidigare häckat i större delen av Norrland ned till nordligaste Svealand, men den har gått kraftigt tillbaka under senare år. Eftersom videsparven flyttar österut mot vinterkvarter i främst Kina är den ovanlig i södra Sverige.

Rapporter från tidigare och nuvarande häckningsområde:

Dlr: 2 ex. Lannaberget, Storejen, Rättvik 4–5.5 (Fredrik Litsgård, Johan Frölinghaus). Första fynden i Dalarna sedan 2013 och 2012 då vardera ett höstfynd gjor-

FOTO: NICLAS AHLBERG

Videsparv *Emberiza rustica*, Horsten, Upl, september 2017.

des. Senaste konstaterade häckningen i Dalarna är från 2008. De två individer som nu rapporterats i början av maj 2017 i norra Rättvik får anses som tillfälligt rastande individer.

Jmt: Projekt Videsparv fortsatte under året sin uppföljning av videsparvsrevir inom de tre områdena i/omkring Öjsjömyrarnas NR, runt Gällerrån i Kyrkås samt i sydöstra Offerdalsbygden. 16 revir registrerades på de 37 lokalerna detta år. Dessutom upptäcktes ett nytt revir intill ett av de redan kända. En beståndsuppskattning är svår att göra (rrk Jmt).

Fynd längre söderut:

Sk: 1 ex. Flommen 3.9 (Petteri Lehtikoinen, Marc Illa Llobet m.fl.). 1 hane Abbekås hamn 22.9 (Pål Axel Olsson).

Öl: 1 ad. hane Årsvik, Degerhamn 11.5 (Jari Kaltia-

la, Jeff Price), 1 sj. Södra Lundsjön, Ottenby 21.5 (Jonas Bonnedahl) och 3 ex. Ölands norra udde 15–18.9 (Hasse Olsson, Tobias Berger, Oscar Nordahl m.fl.).

Boh: 1 2K hona ringm. Grosshamn, Ramsvikslandet 17.5 (Thomas Ring, Peder Kinberg m.fl.). Sjunde fyndet i Boh. (FREDRIK FRIBERG)

Svarthuvad sparv *Emberiza melanocephala*

(42/42 – 1/1)

Gtl: 1 hane Faludden 14.5 (F) (Åke Berg, Mikael Larsson m.fl.).

Korrektion 1996:

Srm: En fågel som upptäcktes 30.4 i Knutstorp, och som har tidigare publicerats i kategori D (F 1996:149), förs till kategori A.

FOTO: HÅKAN JOHANSSON

Svarthuvad sparv *Emberiza melanocephala*, hane, Faludden, Gtl, 14 maj 2017.

Sjunde fyndet för Gotland, som också står för fyra av de nio Sverige fynden under perioden 2010–2017. Den individ som upptäcktes 30.4 1996 i Knutstorp, Södermanland, har tidigare publicerats i kategori D då den bedömts inte vara spontant med hänsyn till det tidiga fynddatumet och det faktum att arten inte är ovanlig i fångenskap (F 1996:149). Med hänsyn till att flera aprilfynd har gjorts i Storbritannien har Raritetskommittén beslutat att föra fyndet till kategori A. Detta fynd har lagts till totalen för tidigare fynd. Tidsmässigt fördelar sig de svenska fynden därmed på april (1), maj (18), juni (20), juli (1), augusti (2), september (1) och oktober (1).

(MAGNUS CORELL)

Fynd avseende kategori D:

Snögås *Anser caerulescens*

Totalt sågs högst 12 av rrk kvalitetssäkrade exemplar i Sverige 2017 vilket är ett mycket lågt antal. Ser man det långsiktigt, finns en tendens till minskning. Senaste svenska häckningen genomfördes vid Tåkern 1997. Förmodligen finns två orsaker till minskningen: 1) en minskning av de den frilevande populationen i Mellaneuropa och 2) en bättre kontroll av de svenska fynden genom en relativt stor andel med fotodokumentation (det visar sig att relativt många rapporter om snögås avser leucistiska och avvikande grågäss).

Notera att 2 2K vit morf Vombs ängar, Skåne 16–19.5 (Erik Jägervall m.fl.) och Ölands södra udde 15.5 var samma exemplar. Fåglarna var individmärkta med gula platsringar vilket innebär att det troligen rör sig om tyska fåglar. Tyska snögäss härstammar från en utplantering 1985 i staden Neuss i närheten av Dusseldorf (*Fågelåret 2013*). Det är dagsläget osäkert om den tyska populationen kan betraktas som självreproducerande.

(FREDRIK FRIBERG)

Buffelhuvud *Bucephala albeola* (8/8 – 0/0)

Tillägg 2007:

Vg: 1 ad. hanne Järn, Huvden 8.4 (F) (Per Håkansson, Jon Håkansson m.fl.).

Buffelhuvud har troligen minskat något i landet på senare år – endast ett fynd är gjort efter 2010. Det första fyndet gjordes först 2002 och arten noterades därefter ungefär vartannat år i snitt under 00-talet. Raritetskommittén bedömer att ovanstående tillägg från 2007 avser samma fågel som observerades i Kattjärn, Värmland, 28–30.4, vilket innebär att den totala fyndsumman inte ändras. I Sverige föreligger två fynd i april och tre i maj, och ett vardera i mars, juni och oktober–november.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Kamskrake *Lophodytes cucullatus* (21/21 – 1/1)

Nrk: 1 ad. hanne Rysjön 28.9–29.10 (F) (Conny Hedengren, Ronny Nilsson m.fl.). Sågs även vid Torsnäs 15.10 (Thord Eriksson).

Jämfört med buffelhuvud går det att slå fast med större säkerhet att kamskraken verkligen har minskat i landet. Årets fynd är det första sedan 2009. Innan dess var den i princip årlig under 1990- och 2000-talen. De svenska fynden är relativt jämnt utspridda över året.

(ALEXANDER HELLQUIST)

Fynd avseende kategori E:

Strippgås *Anser indicus*

Strippgåsen härstammar från centrala Asien och är en vanlig parkfågel i Europa. Alla individer som förekommer i Sverige räknas därför som parkrymlingar, även om häckningar av frilevande individer förekommit. Inga av årets fynd tyder på häckning och ingen säker häckning föreligger sedan 2009, men ett par starka indikationer finns från 2014.

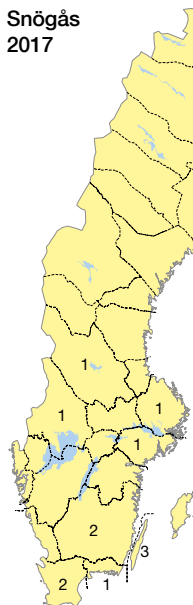
Intresset för att sammanfatta strippgås tycks för flera rrk vara mindre än för andra, möjligtvis mer genuina, arter. Totala antalet individer per landskap sammanfattas på karta och blir summerat 48 ex. Flest, 5 ex. och uppenbarligen en familj, rastade på Gotland vid Asunden, Othem 15–18.9 (Mats Engqvist, Michael Schanow m.fl.) och sedan i Västergötland vid Lidköping 26 resp. 30.9. (Bengt Strandqvist, Kjell Nilsson). Kan det röra sig om samma exemplar?

(FREDRIK FRIBERG)

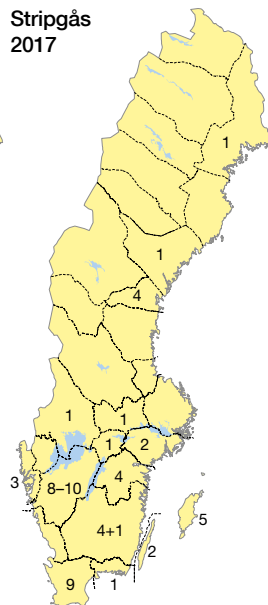
Brudand *Aix sponsa*

Tre fynd av lika många ex. av denna i fågelparker mycket populära and. Arten hör hemma i Nordamerika och kan säkert nå Europa av egen kraft. På Island har det exempelvis gjorts sju fynd, på Azorererna 14 fynd och även Storbritannien har flera spontana fynd. Möjligen kan man se en tendens till lägre nivå jämfört med för tio år sedan.

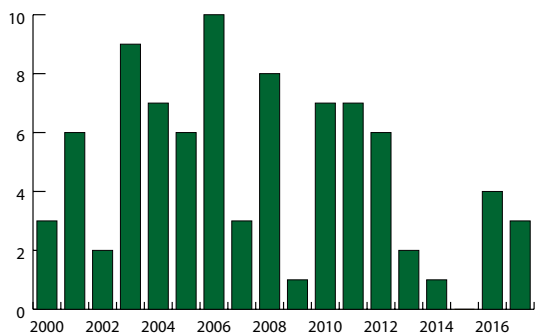
Snögås
2017

Strippgås
2017

Landskapsvis fördelning av observerade snögäss *Anser caerulescens* och strippgäss *Anser indicus* i Sverige 2017.

Fynd av brudand *Aix sponsa* i Sverige 2000–2017.

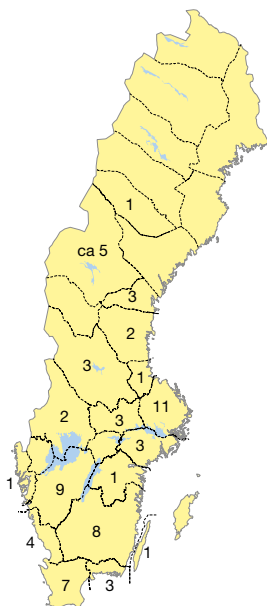
Bl: 1 hane Näsvisen Karlshamn 16.4 (Ulf Oscarsson, Mimmi Hedlund, Mats Olsson m.fl.).

Vg: 1 hane Tranemo sjön, Tranemo 14.5 (Björn-Åke Andersson) och 1 hona Borås Centrum, Borås 29.12 (Tobias Källqvist).

(FREDRIK FRIBERG)

Mandarinand *Aix galericulata*

Totalt 68 ex. är en hög årssumma. Det är tydligt att årssummorna är lägre i sydligaste Sverige medan en viss ökning kan skönjas i Mellansverige. En häckning är rapporterad, 1 pull. tillsammans med hona Dyarna, Upl, 30.6 (Bo Bengtson). Rrk Sk rapporterar om att arten verkar ha minskat kraftigt i sitt fäste i Ängelholm på senare år. Fortfarande 2010 fanns ca 35 ad. i Ängelholm, men under 2017 finns bara rapporter om ett enda par.

Landskapsvis fördelning av observerade mandarinänder *Aix galericulata* i Sverige 2017.

Nordligt fynd:

Ås lpm: 1 hane Bångnäs —8.5 (Inga Olofsson, Lars Bruks). Tionde fyndet i Ås lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

Chilebläsand *Anas sibilatrix*

Boh: 1 hane Tofta kile, Kungälv 8–11 augusti (Peter Hvass, Henrik Karlsson). Första fyndet i Boh av denna parkrymling.

(FREDRIK FRIBERG)

Jättehavsörn *Haliaeetus pelagicus*

En jättehavsörn, dvs. en fågelparksrymling som observerades som 1K i Sverige första gången 2014, sågs åter i Hälsingland detta år.

Hls: 1 4K+ Sandreveln, Hudiksvall 5–16.8 (Fredrik Narfström) och 1 ex. Trollharen, Skog 30.9 (gm Stefan Persson).

(FREDRIK FRIBERG)

Fynd som inte godkänts för publicering av Raritetskommittén

Dvärgkanadagås *Branta hutchinsii*
2016: *Sk*: 4 ex. Rönne 11.9.
2015: *Sm*: 1 ex. Erstadkärret, Visingsö, 2.8.

Kohäger *Bubulcus ibis*
Srm: 2 ex. Axala 27.6.

Lammgås *Gypaetus barbatus*
Sm: 1 ex. Stråken 23.5.

Gåsgås *Gyps fulvus*
Hl: 1 ex. Lilla Stensjö, Eftra 11.8.

Dvärgörn *Aquila pennata*
Sk: 1 ex. Ljus morf Drakamöllan 3.6, 1 ex. Ljus morf Knäbäcksdösen 5.6.

Stäpphök x blå kärrhök *Circus macrourus x cyaneus*
2015: *Vb*: 1 2K+ hane Degernäs 13.9.
2016: *Sk*: 1 3K+ hane Mariédals herrgård 12.9.

Stäpphök *Circus macrourus*
1995: *Vg*: 1 2K hane Hornborgasjön 8.8.

Ormvråk *Buteo buteo*
Fynd avseende underarten *vulpinus*:
Vg: 1 ex. Gråbo 22.3.

Sibirisk tundrapipare *Pluvialis fulva*
Vg: 1 ex. Östra hamnen, Lidköping 6.8.

Svarthuvad trut *Ichtyaetus ichtyaetus*
Sk: 1 ad. Simrishamn 3.8.

Tundratrut *Larus heuglini*
2015: *Hk*: 1 ad. Bollnäs avfallsanläggning 9.9.

Sandtärna *Gelocheilidon nilotica*
2016: *Upl*: 2 ex. Björkö-Arholma 24.6.

Skatgök *Clamator glandarius*
Öl: 1 ex. Stenåsabadet 1.9.

Tornuggla *Tyto alba*
Gtl: 1 ex. mellersta Gotland 27.5.

Rödfalk *Falco naumanni*
Hl: 2 ex. Trönninge ångar 26.5.

Eleonorafalk *Falco eleonora*
Sk: 1 ex. Nabben 3.9.

Tatarfalk *Falco cherrug*
Sk: 1 ex. Ljungen 3.9, 1 ex. Nabben 13.9.

Varfågel *Lanius excubitor*
Fynd avseende underarten *sibiricus*:
Öl: 1 1K Bjärby badplats 30.10.

Alpkaja *Pyrrhocorax graculus*
Gtl: 1 ex. Hoburgen 27.4.

Korttälarka *Calandrella brachydactyla*
1990: *Gtl*: 1 ex. Hoburgen 13.5.

Bergtågsgångare *Phylloscopus humei*
Öl: 1 ex. Långnäsudd 23.10.
Upl: 1 ex. Cedersberg, Österunda 3.11.

Ärtsångare *Sylvia curruca*
Fynd avseende fågel med sydöstligt ursprung:
Bl: 1 ex. Saltstensudden, Utlängan 19.10.

Blåhake *Luscinia svecica*
Fynd avseende underarten *cyaneula*:
Hl: 1 hane 5:e vik 30.4.

Sydnäktergal *Luscinia megarhynchos*
Vb: 1 ex. Hörnefors 20.6.

Rödstjärt *Phoenicuroides phoenicuroides*
Fynd avseende underarten *samamiscus*:
Öl: 1 ex. Risinge hamn 17.10.
Srm: 1 ex. Pfizer, Strängnäs 27.10.

Isabellastenskvätta *Oenanthe isabellina*
Srm: 1 ex. Stallarholmen 30.4.

Sibirisk järnsparv *Prunella montanella*
Nrk: 1 ex. Kvarntorpshögen 7.11.

Gulärta *Motacilla flava*
Fynd avseende underarten *feldgegg*:
Boh: 1 hane Skogomedammen, Hökälla 10.5.

Referenser:

Anderson, B. & Svensson, L. 2003. Holarktis fåglar. Ny forskning förändrar den officiella listan. *Vår fågelvärld* 8:2003, 6–12.

Andersson, R. 2018. Svarthakad buskskvätta expanderar i väst. *Vår Fågelvärld* 2018 (2): 30–32.

Dale, S. & Andreassen, E.T. 2016. *Ornis Fennica* 93: 77–87.

Falkenberg, F., Reisborg, T., Myklebust, M., Winnem, A. M., Holtskog, T., Magnussen, J. H., Heggøy, O. & Ranke, P. S. 2016. *Fugleårene 2013 og 2014*: 70–193. NOF.

Gedeon, K. m.fl. 2014. *Atlas Deutscher Brutvogelarten (Atlas of German Breeding Birds)*. Stiftung Vogelmonitoring Deutschlands und Dachverband Deutscher Avifaunisten.

Gilg, O. m.fl. 2013. Trans-Equatorial migration routes, staging sites and wintering areas of High-Arctic avian predator: the Long-tailed Skua (*Stercorarius longicaudus*). *PLOS One* 8(5): e64614. doi:10.1371/journal.pone.0064614.

Green, M., Haas, F. & Lindström, Å. 2018. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2017. Rapport, Biologiska institutionen, Lunds Universitet. 95 pp.

Holling, M. 2016. Rare breeding birds in the United Kingdom in 2014. *British Birds* 109: 491–545.

IUCN. 2017. *Red List of Threatened Species* 2017.

Lange, P., Christophersen, H. & Christensen, J. S. (red.) 2017. Fugle i Danmark 2016. Årsrapport over observationer – meddelelse nr. 43 fra Rapportgruppen. *Fugleåret 2016*: 24–115.

McCarthy, M. E. 2006. *Handbook of Avian Hybrids of the World*. Oxford University Press, London. 583 s.

Olsson, U., Leader P.J., Carey G.J., Khan A.A., Svensson L., Alström P. 2013. New insights into the intricate taxonomy and phylogeny of the *Sylvia curruca* complex. *Molecular Phylogenetics and Evolution*. Volume 67, Issue 1, April 2013, s. 72–85.

Shimmings, P. & Øien, I. J. 2015. *Bestandsestimater for norske hekkefugler*. NOF-rapport 2015-2. 268 s.

Sikora, A. m.fl. 2007. *Atlas rozmieszczenia ptaków legowych Polski 1985–2004 (The atlas of breeding birds in Poland 1985–2004)*. Bogucki Wydawnictwo Naukowe. Poznan.

SOF. 203. *Sällsynta fåglar i Sverige*. 2:a uppl. Stockholm.

Steele, J. 2006. From the Rarities Committee's files: Do we know what British 'soft-plumaged petrels' are? *British Birds* 99: 404–419.

van Bemmelen, R. m.fl. 2016. Flexibility in otherwise consistent non-breeding movements of a long-distance migratory seabird, the long-tailed skua. *Mar. Ecol. Progr. Ser.* Doi:10.3354/meps 12010.